

T.C.
GAZIANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

DİVANÇE-İ EMİR OSMAN B. MEHMET SİVASÎ
(Çeviriyazı, Tenkitli Metin)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AYNİZELİHA AÇAR

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Halil İbrahim YAKAR

GAZIANTEP
AĞUSTOS 2016

T.C.
GAZIANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

Divançe-i Emir Osman b. Mehmet Sivasî

(Çeviriyazı, Tenkitli Metin)

AYNİZELİHA AÇAR

Tez Savunma Tarihi: 31.08.2016

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

Doç. Dr. Zekiye Antakyalıoğlu

SBE Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları sağladığımı onaylarım.

Doç. Dr. Halil İbrahim YAKAR
Enstitü ABD Başkanı

Bu tez tarafımca (tarafımızca) okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Halil İbrahim YAKAR
Tez Danışmanı

Bu tez tarafımızca okunmuş, kapsam ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri:

Doç. Dr. Halil İbrahim YAKAR (jüri Başkanı)

Yrd. Doç. Dr. Gülşah Gaye ÖZTÜRK FİDAN

Yrd. Doç. Dr. Serhat KUZUCU

İmzası

ÖZET
DİVANÇE-İ EMİR OSMAN B. MEHMET SİVASİ
(Çeviriyazı, Tenkitli Metin)

AÇAR, Aynızeliha

Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Halil İbrahim YAKAR

Ağustos 2016, Sayfa 376

Mecmû'a, Arapça cem' kökünden gelmektedir. Mecmualarda farklı şairlere ait şiirler veya nazireler aynı kafiye altında tanzim edilir. Mecmualarda yalnızca şiir örnekleri bulunmaz, dönemin ve yaşanan çevrenin fikirlerine göre de içerik şekillenebilir. Dolayısıyla bizim mecmualardan genel olarak dönemin zevklerini, edebî tercihlerini hatta şairinin ferdî temayüllerini de anlamamız kabildir. Bizim çalıştığımız mecmuanın İstanbul Atatürk Kitaplığı O.E.1300 numarada kayıtlı metni, bu duruma örnek teşkil etme hüviyetindedir. Birçok şairin şiirini ihtiva etmesinin yanı sıra rûya tabirleri, Mesnevî şerhi (bir kısım), şiir tahlili, musiki makamları gibi bilgiler de bulundurmaktadır. Fakat Süleymaniye Kütüphanesi Hasan Hüsnü Paşa'da kayıtlı 758 numaralı metinde yalnızca Hâmişî'ye ait (Kaygusuz Abdal'ın isnistnaî birkaç şiiri dışında) şiirler vardır. Bu yönüyle mecmuâdan ziyade divançelere ait özellikleri taşıdığını söylemek kanaatimizce yanlış olmayacaktır. Buna mukabil eş metnimiz olan A.K'ndaki nüshanın adı "Divançe-i Emîr Osman b. Mehmet Sivasî" olarak geçse de biz özelliklerinden mütevellit metni mecmuâ olarak kabul etmeliyiz. İsim ile ilgili bir başka husus da kaynaklarda Hâşimî'nin künyesinde rastlamadığımız "b. Mehmet" lafzıdır. Bize göre bu isim Hâşimî'nin torunu Mehmet Süreyya tarafından eklenmiştir.

Anahtar sözcükler: Mecmuâ, Hâşimî, Emir Osman, XVI. yüzyıl

ABSTRACT**DİVANÇE-İ EMİR OSMAN B. MEHMET SİVASİ****(Transcription, Text Criticism)****AÇAR, Aynizeliha****Master of Thesis, Department of Turkish Language and Literature****Supervisor: Asist Doç. Dr. Halil İbrahim YAKAR****Agust 2016, 376 pages**

Newspapers, magazines, Arabic cem' comes from the root. Poems of different poets in magazine or satires be issued under the same rhyme. Magazines available only in poems, according to the period of the living environment of ideas and content can be formed. Hence our magazines from the period of the general tastes, preferences of literary poet even be possible to our understanding of the individual tendencies. We tried the magazines İstanbul Atatürk Library O.E. 1300 number registered in the text, the identity is not an example of this situation. As well as the expression of ruy does not contain the poetry of many poets, Masnavi Commentary (part one), poetry analysis does contain information such as music authorities. But the Süleymaniye Library Hasan Hüsnü Pasha of Haşimî'y text only number registered 758 (Kaygusuz outside Abdal isnistnai several poems) are poems. In our opinion, to say that the move by the properties of divançe rather than magazines this aspect will not be wrong. Correspondingly, our wives text the name of the copy in the Atatürk Library "Divançe-i Amir Osman b. Mehmet Sivas" it must be passed, which we accept as magazines aggravation of text features. Another issue related to the source's name Haşimî'n we have not seen the imprint "b. Mehmet" i literal. According to us, the grandson of that name Hâşimî'n added by Mehmet Sureyya. It is likely to be Mehmet Suresh here.

Keywords: Magazines, Hashemi, Amir Osman, XVI. centur

ÖN SÖZ

XVI. yüzyıl Osmanlı Devleti'nin siyasi ve sosyal bakımdan en parlak çağını yaşadığı dönemdir. Bu siyasi ve sosyal refah ortamına paralel olarak Divan şiiri de nitelik ve nicelik bakımından zirveyi yaşamıştır. Bu dönemde acem şairleriyle boy ölçüşecek, hatta onlardan daha güçlü eserler ortaya koyabilecek şairler yetişmiştir. Bunun yanında Ahmet Yesevî alperenlerinin yaydığı tasavvuf düşüncesi de şekillenmiş dinî-tasavvufî öğreti etrafında teşekkül eden şiir anlayışı da iyiden iyiye yerleşmiştir. XIII. yüzyılda Yunûs ile birlikte geniş bir kitleye ulaşan tasavvuf şiiri bu yüzyılda önemini muhafaza etmiştir. Yalnızca halk şiiri an'anesine bağlı olanlar değil, Divan şiiri an'anesine bağlı olanlar da tasavvufî şiirler kaleme almışlardır. Hangi muhitin edebi kalıplarına göre yazılırsa yazılsın (ister arûz ister hece) içeriğin ihtiva ettiği manâ ve şairin vermek istediği mesaj hep aynı olmuştur. Hâşimî'nin gazel formunda arûz ölçüsüyle yazdığı şiirler ile gönüllerinde Allah aşkıyla diyar diyar gezen dervişânın yazdıkları aynı tasavvufî cezbe hâlinde tecelli eden sözlerdir. Yani Yunûs'un ilâhîlerinde yaptığını Hâşimî gazellerinde yapmıştır. Hâşimî, diğer Hâşimî'lerden (Seyyid soyundan olanlar Hâşimî mahlasını kullanmaktadır) farklı olarak saray eşrafından kimsenin himayesinde olmamıştır. Saray erkânından uzak olması Hâşimî'nin kaside yazma gerekliliğini ortadan kaldırmıştır. Onun yalnızca iki kasidesi vardır. Bunlardan biri Hz. Ali'yi, biri de Hz. Osman'ı meth etmek üzere kaleme alınmıştır. Melâmî-Bayramîlerin hayat felsefesinden mülhem şiirlerinde dünya malına tenezzül etmeyen, dervişliği yücelten bir mürşid edası hâkimdir.

Elimizde bulunan Divençesi'nin, biri Atatürk Kitaplığında biri Süleymaniye Kütüphanesinde olmak üzere iki nüshası mevcuttur. Geniş nüsha Atatürk Kitaplığındaki nüsha olduğu için eş metin olarak onu bazaldık. Bu nüshanın içerisinde yalnızca Hâşimî'ye ait şiirler bulunmamaktadır. Nüsha 120 varaktan oluşmakta, ilk 60 varak mensur geri kalan bölüm ise manzumdur. Mensur kısım klasik edebiyat an'anesi gereğince kâinatın yaradılışı, peygamber övgüsüyle başlamaktadır. Sonra Hâşimî'nin tekke şeyhi olmasından ileri gelecek ki seyr-i sülûk yolunda talibe düşenler uzun uzun anlatılmaktadır. Arada bir yerde rûya tabirlerine yer vermiştir. Bu İslâmî rûya tabirlerinin kaynağı kanaatimizce Nureddin-zâde dergâhında aldığı notlardır. Zira Nureddin-zâde'nin her sabah dervişânla oturup rûya ta'bir etmeyi adet edindiği ve dahi Hâşimî'yle aralarında rûya ile ilgili bir anekdot geçtiği bilinmektedir. Mecmuanın şiir kısmı Hâşimî'nin şiirleriyle başlamaktadır. Daha sonra kendi tarikat silsilesinden olan Yunûs, Eşrefoğlu Rûmî, Niyazî Mısırî, Kaygusuz Abdal, Şâhî gibi büyük şair ve sofuların da şiirlerine yer vermiştir. Özellikle Yunûs'un ilahilerine büyük bir bölüm ayrılmıştır. Bestelenmiş bu ilahiler bestelendikleri musiki makamlarının alt başlığında verilerek böylece musiki makamları da örneklendirilmiştir. Bu örneklendirmelerde dikkat edilen bir başka husus kafiyeler sıralanışıdır. Kafiyeler elif-bâ sırasına göre tanzim edilmiştir. Süleymaniye Kütüphanesindeki nüsha da diğer nüsha gibi manzum-mensur bölümlerden oluşmaktadır. Ancak bu nüshada yalnız Hâşimî ve birkaç tane de Kaygusuz Abdal şiiri bulunmaktadır. Ne kafiye ne de musiki makamları ihtiva etmemektedir.

Tez beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde XVI yüzyın ve çalışma konumuz olan nüshaların genel özellikleri verilmiştir. İkinci bölümde Emir Osman Hâşimî'nin hayatı,

divançe ve tezkirelerdeki bilgiler ışığında ortaya konulmuştur. Şiirleri ve şiirlerinde kullandığı vezinlerin dökümü verilmiştir.

Üçüncü bölümde “Metin ve Çeviri” yer almaktadır. İki yazma nüshanın karşılaştırması yapılarak edisyon kritikli metin tesis edilmiştir. Nüshalar karşılaştırılırken sadece Atatürk Kitaplığında olup da Süleymaniye Kütüphanesinde olmayan kısımlar parantez “()” içinde verilmiş, Süleymaniye Kütüphanesinde olup da Atatürk Kitaplığında olmayan bölümler ise köşeli parantez “[ ]” içinde verilmiştir.

Dördüncü bölümde kullanılan metodlara, beşinci bölümde de bulgular ve tartışmalara yer verilmiştir.

Eski Türk Edebiyatı esrârına vâsıl olmama ve bu vuslâtın her anında yardımlarını esirgemeyen, Hâşimî ile tanıştırap bu süreçte yalnız bırakmayan kıymetli hocam Doç. Dr. Halil İbrahim YAKAR’a müteşekkirim.

Ağustos 2016

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	iii
ÖN SÖZ.....	iii
TABLolar LİSTESİ	vii
KISALTMALAR	viii
1. GİRİŞ	1
1.1. XVI. YÜZYILIN GENEL ÖZELLİKLERİ	1
1.1.1. HÂŞİMÎ MAHLASI KULLANAN ŞAİRLER VE ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALAR	3
1.1.2. ATATÜRK KİTAPLIĞI VE SÜLEYMANİYE KÜTÜPHANESİNDE KAYITLI OLAN NÜSHALAR	3
1.1.3. Nüshaların Genel Özellikleri	3
1.1.4. Nüshaların Fizikî Özellikleri	4
1.1.5. Nüshaların Muhteva Özellikleri	4
1.1.5.1. Nüshalarda Yer Alan Şairler	4
1.1.5.2. Nüshalarda Yer Alan Vezinler Ve Nazım Şekilleri	13
II. BÖLÜM	14
2.1. HÂŞİMÎ EMİR OSMAN SİVASÎ'NİN HAYATI, ESERLERİ VE EDEBÎ KİŞİLİĞİ.....	14
2.2. HAYATI.....	14
2.2.1. Adı ve Mahlası	14
2.2.2. Doğum Yeri ve Kökeni	15
2.2.3. Eğitimi ve Mesleği	15
2.2.4. Ölümü.....	19
2.3. TEKKESİ	20
2.4. ESERLERİ	21
2.4.1. Divançe.....	21
2.4.2. Tarikatname.....	22
2.4.4. Münşeat	23
2.5.EDEBÎ KİŞİLİĞİ	23

2.5.1. Kaynakların Görüşleri	23
2.5.2. Dil ve Üslûb	23
III. BÖLÜM.....	27
3.1 METİN VE ÇEVİRİ.....	27
IV. BÖLÜM	360
4. MATERYALLER VE METODLAR.....	360
4.1. MATERYALLER	360
4.2. METODLAR.....	360
V. BÖLÜM.....	361
5.1. BULGULAR VE TARTIŞMA.....	361
5.1.1. BULGULAR	361
5.1.2. TARTIŞMA.....	361
SONUÇ	363
KAYNAKLAR.....	365
EKLER.....	366
ÖZGEÇMİŞ	376

TABLULAR LİSTESİ

	Sayfa No
Tablo 1: Şair ve Şiir Sayısı Tablosu.....	10
Tablo 2. Şiir ve Vezin Tablosu.....	13
Tablo 3: Transkripsiyon Alfabeti Tablosu.....	26

KISALTMALAR

- A. : Atatürk Kitaplığı
S. : Süleymaniye Kütüphanesi
O.E :Osman Ergin
TDVİA: Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
a.g.e : adı geçen eser
a.g.m : adı geçen metin
a.g.a : adı geçen ansiklopedi
S : sayı
s : sayfa
v : varak
vd : ve diğerleri
C : cilt
G : gazel
K : kaside
Şath : şathiye
Devr : devriye
İlh : ilahi
nr : numara
drt : dörtlük
md : madde

1. GİRİŞ

1.1. XVI. YÜZYILIN GENEL ÖZELLİKLERİ

XV. yüzyılda hem siyasî hem de kültürel bakımdan gelişen Osmanlı devleti, birkaçı bütün Türk tarihi içinde çok güçlü devlet adamları olarak tanınan padişahların yönetiminde büyüme ve gelişmesini sürdürerek dünyanın en büyük devletlerinden biri haline gelmiştir. Bu yüzyıl, özellikle Kanunî devri, Osmanlı Devleti'nin her bakımdan altın çağıdır. Bu umumî gelişmelerin tabii sonucu olarak bilim, kültür, sanat ve edebiyatta da devletin büyümesiyle orantılı olarak büyük bir gelişme gözlenmiştir. Osmanlı padişahları bilime, sanata ve sanatçıya önem vermişlerdir. Fatih Sultan Mehmet gibi bu yüzyıl padişahları da hem kendi çevelerindeki bilim ve sanat adamlarını koruyup gözetmişler, hem de İslam dünyasındaki önemli adları kendi ülkelerine getirtmişlerdir.¹

XVI. yüzyılda devletin gelişmesi ve güçlenmesiyle şiirdeki gelişme daha da hızlanmış ve bu yüzyılda İran şairlerinin etkileri yine sürmekle birlikte artık Fuzulî, Hayalî Bey, Bakî gibi şiire yön veren ve Türk şairlerince örnek alınacak şiir ustaları yetişmiştir. Bu yüzyıl şiiri, aruzun kullanılışındaki ustalık ve şiir tekniğinde erişilen mükemmellikle, dıştaki aheng ile en parlak ve olgun devrini yaşamıştır. İran'dan alınan mazmunlar dikkat ile işlenmiş, kelimeler arasında sıkı ve girift bağlantılar kurulmuş, sonuçta şiir, incelik ve derinlik kazanmıştır. Bu yüzyılda şiirin gelişmesi ve güzelleşmesinde, şiir ölçüsü olarak benimsenen aruzun en iyi bir biçimde kullanılmaya başlamasının da büyük etkisi olmuştur. XVI. yüzyılda artık büyük şairlerin elinde hatasız ve ustaca kullanılan bir Türk aruzu yaratılmıştır.²

Bu yüzyılın dili önceki yüzyıllardan oldukça farklı, daha süslü ve ağıdalı bir dildir. Bir yandan İran şiirinin süregelen tesiriyle, bir yandan da dili aruz kalıplarına daha iyi uygulayabilmek için alınan Arapça ve Farsça kelimelerin çoğalmasıyla güçlü bir şiir dili meydana getirilmiştir. Türkçe kelimeler azalmış bunların yerini yabancı kelimeler almıştır. Ancak Türkçe cümlyapısında kendini hissettirmeye devam etmiş, böylece kelimelerin bir kısmı yabancı, ama

¹ Mustafa İsen vd.(2012). Eski Türk Edebiyatı El Kitabı. Gafiker Yayınları, Ankara, s.88-89

² İsen, vd. a.g.e. s.92

söylenişi Türkçe olan bir şiir dili geliştirilmiştir. Divan şiiri, kelimelerdeki bu değişimin yanında XVI. yüzyıldan itibaren giderek simgeci, kavramsal bir şiir özelliği kazanmıştır.³

---

³ İsen, vd. a.g.e. s.92-93

1.1.1. HÂŞİMÎ MAHLASINI KULLANAN ŞAİRLER VE ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALAR

Seyyid soyundan olanlar Hâşimî mahlasını kullanmışlardır. Dolayısıyla Hâşimî mahlaslı birden fazla şair vardır. Ayşe Bulan tezinin girişinde Hâşimî mahlaslı şairlerin muhtasar biyografilerine yer vermiştir. Biz de çalışma konumuz olan Hâşimî ile aynı dönemde yaşamış, karıştırılması muhtemel olan iki Hâşimî'ye yer verdik.

Bursalı Seyyid Muhammed Hâşimî, XVI. yüzyılın sonu ile XVII. yüzyılın başında yaşamıştır. Hâşimî iyi bir tahsil görmüş, müderrislik ve kadılık yapmıştır. Devlet erkânına yakın durmuş I.Ahmed'e kasideler sunmuştur. Sultan Ahmed'i yaptırdığı camii ve kasra kasideler aracılığıyla tarih düşürmüştür. Bursalı Seyyid Mehmed Hâşimî (H. 1037/ M. 1627)'de İstanbul Edirne kapısı dışındaki Emir Buharî Tekkesi civarında defnedilmiştir. Tek eseri Divanıdır.⁴ Ayşe Bulan 1993 yılında Bursalı Seyyid Hâşimî'nin Divanı üzerine çalışmıştır.

XVI. yüzyılın sonu ile XVII. yüzyılın başlarında yaşamış olan Hâşimî'nin asıl adı Mehmet Çelebi'dir. Bursa'da doğmuştur. Bursalı Seyyidlerdendir. İstanbul'da ölmüştür.⁵ Bursalı olan bu Hâşimî'nin üzerine de çalışma yapılmıştır. Oktay Selim Karaca 1995 yılında Hâşimî'nin Divanı üzerine yüksek lisans tezi hazırlamıştır.

1.1.2. ATATÜRK KİTAPLIĞI VE SÜLEYMANİYE KÜTÜPHANESİNDE KAYITLI OLAN NÜSHALAR

İstanbul Belediyesi Atatürk Kitaplığı Osman Ergin 1300 numarada kayıtlı Divançe-i Emir Osman b. Mehmet Sivasî ile Süleymaniye Kütüphanesi Hasan Hüsnü Paşa 4580 numarada kayıtlı (isim verilmemiş) divançeleri inceledik. Ve bu inceleme sonucunda tespit ettiğimiz özellikleri şöyle sıralayabiliriz:

1.1.3. Nüshaların Genel Özellikleri

- Her iki nüshanın kapağında da isim yer almamaktadır. Atatürk Kitaplığındaki nüsha bir şiirle başlayıp daha sonra mensur kısımlara geçilmektedir. Ancak Süleymaniye Kütüphanesindeki nüsha direkt mensur başlamaktadır.
- Yazarları belli değildir.
- Divançe yazarı olan Emir Osman Hâşimî XVI. yüzyılda yaşadığından dolayı biz onun eserini XVI. yüzyıl içerisinde değerlendirdik. Ancak Hâşimî'nin elinden çıkan nüshanın hangisi olduğu bilgisi kesinlik kazanmamıştır.(bize göre Süleymaniye

⁴ Ayşe Bulan. (1993). *Hâşimî, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divânı'nın Tenkidli Metni*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, s.10

⁵ Oktay Selim Karaca. (1995). *Hâşimî Divanı (Hayatı, Sanatı, Eserleri ve Divanı'nın Karşılaştırmalı Metni)*, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, s.7

Kütüphanesinde kayıtlı nüsha orijinal nüshaya daha yakındır.) Ayrıca diğer nüshanın kimin tarafından ve ne zaman yazılmış olduğu da tam olarak bilinmemektedir. Ancak biz genel olarak tezimizin konusu olan her iki nüshayı da Hâşimî'nin yaşadığı yüzyıl olan XVI. yüzyıla ait kabul etmekteyiz.

1.1.4. Nüshaların Fizikî Özellikleri

- Atatürk Kitaplığındaki nüsha rika, Süleymaniye Kütüphanesi'ndeki nüsha ise ta'lik yazısıyla yazılmıştır.
- Atatürk Kitaplığında bulunan nüshanın mensur kısımları hareketli manzum kısımları harekesizdir. Ancak Süleymaniye Kütüphanesindeki nüshanın tamamı harekesizdir.
- Atatürk Kitaplığındaki nüshada derkenar mevcutken Süleymaniye Kütüphanesindeki nüsha derkenar bulundurmamaktadır.
- Atatürk Kitaplığındaki nüshanın tamamında rekabe kaydı vardır. Süleymaniye Kütüphanesindeki nüshadanın ise yalnızca manzum kısımlarında vardır.
- Atatürk Kitaplığındaki nüsha kapak hariç 120 varaktır. Süleymaniye Kütüphanesindeki nüsha ise kapak hariç 51 varaktır.
- Atatürk Kitaplığındakinde manzum kısımlarda cedvel vardır, diğerinde yoktur.
- Atatürk Kitaplığındaki nüsha ve Süleymaniye Kütüphanesindeki nüshanın her ikisinin de yazıları siyah mürekkep ile yazılmıştır. Ancak Atatürk Kitaplığında hem cetveller kırmızı çizilmiştir hem de yer yer şiirleri ayırmak için kırmızıçizgi çekilmiştir. Süleymaniye Kütüphanesinde ise Arapça olan kısımların tamamının altı kırmızı kalem ile çizilmiştir.
- Atatürk Kitaplığındaki nüshada satır sayısı 15, Süleymaniye Kütüphanesindeki nüshada ise 20'dir.
- Atatürk Kitaplığındaki nüshanın manzum kısımlarda sayfalar iki sütundur. Süleymaniye Kütüphanesinde ise sayfalar sütunlu değildir.

1.1.5. Nüshaların Muhteva Özellikleri

1.1.5.1. Nüshalarda Yer Alan Şairler

Yalnız Atatürk Kitaplığında bulunan nüshada geniş bir şiir kadrosu bulunmaktadır. Süleymaniye Kütüphanesindeki nüsha daha önce de belirttiğimiz gibi mecmuâdan ziyade divançe özelliği taşımaktadır. Şiirlerini tespit ettiğimiz şairlerin muhtasar biyografileri şu şekildedir:

ÂDLÎ (II. BAYEZİT):

Fatih Sultan Mehmed'in oğlu, Yavuz Sultan Selim'in babasıdır. Amasya'da sancak beyliğini yapmıştır. Arapça ve Farsça bilen, aynı zamanda şair ve hattat olan II. Bayezid, ince duygularla örülü, açık ve sade bir dille yazdığı, dinî-tasavvufî şiirlerinde Adlî mahlâsını kullanmıştır.⁶

CEMALÎ:

Asıl adı Mehmed, lakâbı Hamîdüddin, mahlâsı Cemâlî'dir. Genellikle Çelebi Hlîfe adıyla tanınmaktadı. Şeyh Cemaleddin Aksarayî'nin soyundandır. Halvetiye tarikatının İstanbul'daki ilk temsilcisi ve Cemâliye kolunun kurucusudur. İlk eğitimini Aksaray'a tamamladıktan sonra İstanbul'a gitmiş, Hacı Halife adıyla bilinen Seyyi Abdullah el-Kastamonî'nin öğrencisi olmuştur. Önce Karaman'a giderek Şeyh Alaeddin Halvetî'nin halifelerinden Şeyh Abdullah'a, onun ölümünden sonra Tokat'ta Şeyh İbn-i Tahir'e ve onun vefatı üzerine Erzincan'a giderek Seyyid Yahya'nın halifelerinden Pîr Mehmed Bahaeddin Erzincanî'ye intisap etmiş ve ondan Halvetîye hilâftini almıştır. Fatih Sultan Mehmed'in oğlu Bayezid'in daveti üzerine İstanbul' gelmiştir. Daha sonra 1489 yılında başgösteren veba salgının sona ermesi amacıyla Bayezid tarafından kırk müridi ile birlikte Hicaz'a gönderildi. Dönüşte Şam yakınlarında Tebük'te vefat etmiştir (1494). Vasiyeti üzerine hac yolu üzerine gömülmüştür.⁷

DERVİŞ HAYDAR:

Hayatı ile ilgili hiçbir bilgiye ulaşılamamıştır. Şuarâ tezkirelerinde adı geçmemektedir.

EŞREFOĞLU RÛMÎ:

Mısır'dan Anadolu'ya göç edip İznik'e yerleşmiştir. Hz. Muhammed soyundan geldiği rivâyet olunan Mekkeli bir ailenin oğludur. Abdullah-ı Rumî olarak da bilinmektedir. Önce Hama daha sonra İznik'e yerleşen ailesinin yanında köklü bir eğitim almıştır. Bursa'da Çelebi Mehmed Medresesi'nde öğrenimi tamamlayıp Ankara'da Hacı Bayram-ı Velî'nin rızasıyla Kadiri Şeyhi Hüseyin'in yanında öğrenim gördü. Halvetiye ve Kadiriye tarikatlarını

⁶ Abdullah Özkan (2003). Başlangıçtan Cumhuriyete Türk Şiiri Antolojisi. Boyut Dosya Yayınları, İstanbul, C.I. s.234

⁷ Özkan, a.g.e. C.I. s.208

birleştirek eşrefiye kolunu kurmuştur. “Müzekki’n-nüfus” ve “Tarikatnâme” adlı eserlerinde tasavvuf ilkelerini işlemiştir.⁸

Eşref veya Şeyh Abdullah Efendi, Eşrefoğlu lakaplarıyla meşhurdur. Eşrefoğlu Rumî İzniklidir, 873 m. 1469 tarihinde İznik’de vefat etmiştir. Eşref-i Rumî kendi tekkesinde medfundur.⁹

FAHRİ:

Şeyh Hacı Ahmed Fahreddin Efendi, şarköylüdür. Vefat h. 1214 m.1799’dur. Kasımpaşa’da Âli Efendi Tekkesinde medfundur.¹⁰

HALİLİ:

Lâtîfi Tezkiresi’nde, Diyarbakırlı olduğu, Fatih Sultan Mehmed döneminde bilgisini artırmak amacıyla İznik’e gittiği, medreseye devam edip çağının ilimleri konusunda öğrenim gördüğü, bir süre İstanbul’da kalıp tekrar İznik’e geri döndüğü ve yaşamının geri kalan bölümünü kurduğu tekkenin şeyhi olarak ilim ve ibadetle geçirdiğini belirtmektedir. 1485’te İznik’te vefat etmiştir.¹¹

HANİFİ KEMÂL:

Hayatı ile ilgili hiçbir bilgiye ulaşılamamıştır. Şuarâ tezkirelerinde adı geçmemektedir.

KAYĞUSUZ ABDAL:

Asıl adı Alaeddin-i Gaybî’dir. Bazı şiirlerinde “Sarayı” mahlâsını kullanmıştır. Alâiye Beyi Hüsamettin Mahmut’un oğludur. II. Murat döneminde yaşamıştır. Bir bey olduğundan iyi bir öğrenim görmüştür. Ayrıca avcılık okçuluk gibi becerileri de kazandığı söylenmektedir. Bektâşi Şeyhi Abdal Musa’nın Elmalı’daki tekkesinde 40 yıl kulluk edip “Kaygusuz” lakâbını almıştır. Daha sonra Mısır’a gönderilmiş ve orada “Kesrü’l-ayn” adlı dergâhı kurmuştur. 1444 yılında Mısır’da ölmüş ve Kahire’deki Bektaşî Tekkesi’nin yanındaki mağaraya defn edilmiştir.¹²

⁸ Özkan, a.g.e. C.I s.188

⁹ Mehmet Nâili Tuman (2001). Tuhfe-i Nâilî. Bizim Büro Yayınları. Ankara. s. 1232 md. 4814

¹⁰ Tuman, a.g.e. s.754 md.3185

¹¹ Özkan, a.g.e. C.I. s.204

¹² Özkan, a.g.e. C.I s.176

MUHYÎ:

Asıl adı, Bezcizâde Mehmed Muhyiddin'dir. Konya'da medrese öğrenimini tamamladıktan sonra Halvetî şeyhlerinden Ezelîzâde'ye intisap etmiştir. İstanbul'a gelerek Melâmî şeyhlerinden İdris-i Muhtefî'ye bağlanmıştır. İstanbul Çarşamba'daki bir dergâha şeyh olarak atanmıştır. Vaizlik yaptı ve bir süre sonra Üsküdar'da kendi adıyla anılan tekkeye geçmiştir. 1611 tarihinde vefat etmiştir. Üsküdar'daki Şekurî Tekkesi bağçesinde gömülüdür.¹³

NAKŞÎ:

XVII. yüzyıl Halvetî şeyhlerindedir. Ali Nakşî ya da Akkirmanlı Nakşî Efendi adıyla tanınır. Şeyhi Kırımlı Murad Efendi tarafından tarikatı yaymak için Akkirman'a gönderilmiş ve 1654 tarihinde orada vefat etmiştir.¹⁴

NİYÂZÎ MISRÎ:

Şeyh Mehmed Niyâzi Mısri, Şeyh Ali Efendinin oğludur. Malatyalıdır. Asıl adı Mehmed'dir. 1618 tarihinde Malatya'da doğmuştur. Öğreniminin bir bölümünü Mısır'da yaptığından dolayı Mısri denilmektedir. Mardin, Bağdat, Kerbelâ ve Mısır'da tasavvuf öğrenimi gördükte sonra İstanbul'a gelmiştir. Bir süre Anadolu'da dolaştıktan sonra Bursa'da Halvetîlik tarikatının Mısriye şubesini kurduğu dergâha şeyh olmuştur. Köprülü Fazıl Ahmet Paşa'nın çağrısıyla Edirne'ye gitmiş, ancak kimi sözleri şeriata aykırı olduğundan Rodos'a sürülmüştür. II. Ahmed döneminde, Bursa'da kalması istendiği hâlde 100 kadar müridiyle birlikte Avusturya Seferi'ne katılmak üzere yola çıkmıştır. Ancak Edirne'ye ulaştığında hakkında çıkarılan bir ferman ile yeniden Limnî'ye sürümüştü ve 17 Mart 1694 tarihinde orada vefat etmiştir.¹⁵

SÂRBÂN AHMED:

Şeyh Ahmed Sarbân Bayramiyye tarikatı mensuplarından. Hayrabolu'da doğmuştur. Doğum tarihi belli değildir. 952'de yine aynı şehirde vefat etmiştir. Harabolu'da adına yaptırılan türbenin hazîresine defn edilmiştir.

---

¹³ Özkan, a.g.e. C.III. s.536

¹⁴ Özkan, a.g.e. C.III s.602

¹⁵ Özkan, a.g.e. C.III. s.646

SEYYİD NİZAMOĞLU (SEYFULLAH):

XVI. yüzyılın başlarında İstanbul'da doğmuştur. Babası Yavuz Sultan Selim döneminde Bağdat'tan İstanbul'a gelen Şeyh Seyyid Nizameddin'dir. Mi'râcû'l-Mü'minîn adlı eserinin sonunda soyunun Zeynelâbidin Ali vasıtasıyla Hz. Hüseyin'e dek uzandığını tespit ettiğini belirtmiştir. Halvetî tarikatının Sinaniye kolu kurucularından İbrahim Ümmî Sinan'ın halifesidir. İstanbul Silivrikapı Emirler Mahallesi'ndeki tekkesinde uzun süre irşad ile meşgul olmuş, 1601 tarihinde vefat edince buraya defn edilmiştir.¹⁶

ŞÂHÎ:

Bektaşî şairlerinden olup Acem Şahi lakabıyla anılır. Diyarbakır'da doğduğu Şah İsmail Safeviden himaye gördüğü ve Yavuz Sultan Selim döneminde İstanbul'a geldiği dışında yaşamıyla ilgili hiçbir bilgiye rastlanılmamaktadır.¹⁷

ŞEMSİ:

Kara Abdullah Şemsî Dede, âşık Osman namında birinin oğludur. Konyalı Mevlevî şeyhlerindedir. Ramazan 1244 m. 1828 tarihinde Konya'da doğmuştur. Vefatı 23 zilhicce 1303 m. 1885 tarihindedir. Konya Mevlevîhânesi'nde medfundur.¹⁸

USÛLÎ:

Yunanistan sınırları içinde kalan Vardar Yenice'sindendir. Öğrenimini burada tamamladıktan sonra sonra tasavvufa meyl etmiştir. Mısır'a gidip İbrahim Gülşenî'ye bağlanmıştır. 1533'te şeyhinin ölümü üzerine memlekete dönüp inzivaya çekilmiş ve mensubu olduğu tarikatı yaymaya çalışmıştır. Ölüm tarihini bazı kaynaklar 1534 olarak vermişlerdir. Mezarı, Vardar Yenice'dedir.¹⁹

YUNUS EMRE:

XIII. yüzyılın ortaları ile XIV. yüzyılın ilk çeyreğinde yaşadığı kabul edilmektedir. Yunus Emre'yle ilgili bilgilerin çoğu hâlâ, menâkıbnâme türü bazı eserlerdeki rivayetlerle, şairin kendi eserlerinde çıkarılan bilgilerdir.²⁰

¹⁶ Özkan, a.g.e. C.II. s.456

¹⁷ Özkan, a.g.e. C.II. s.524

¹⁸ Tuman, a.g.e. s.499-500 md.2109

¹⁹ Özkan, a.g.e. C.II s.331

²⁰ Mine Mengi (2010). Eski Türk Edebiyatı Tarihi. Akçağ, Ankara

Araştırmacılar Yunus'un Eskişehir'in Mihalıççık ilçesine bağlı Sarıköyde doğduğu Tabduk Emre adlı mutasavvufun tekkesinde yetiştiği bilgisinde birleşmektedirler.²¹

Tablo 1: şair ve şiir Sayısı Tablosu

Tablodaki şairler Atatürk Kitaplığındaki nüshaya göre tanzim edilmiştir. Hâşimî'ye ait olan şiirer ise her iki nüshada da yer almaktadır. şiir numaraları tarafımızca verilmiştir.

SIRA	şAIRLER	şİİR NUMARASI	şİİR SAYISI
1	HÂşİMÎ	5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-27-28-29-30-31-32-33-34-35-37-38-39-40-41-42-43-44-47-48-49-50-51-52-54-56-62-77	Her iki nüshada ortak 44 şiir S.'de Kaygusuz, A.'da Hâşimî mahlaslı 5 şiir
			A'da 10 S.'de 10 2 de kaside
			44
2	EşREFOğLU RÛMÎ	94-95-121-129-130-131-132-171-172-198-199-208	12
3	YUNUS EMRE	82-83-106-107-110-112-116-117-128-135-143-144-147-151-153-154-156-157-158-159-160-161-162-163-164-165-166-168-169-170-174-186-197-200-211-214-215-217-218-219-220-221-223-224-225-227-228-229-230-231-232-233-234-236-237-238-239-240-241-242-243-246-247-249-250-251	66
4	KAYęUSUZ ABDAL	55-57-58-59-60-61-63-64-65-68-69-72-74-75	14

²¹ Özkan, a.g.e. C.I. s.92

5	ŞÂHÎ	118-134-137-152-189-193	6
6	NİYÂZÎYÎ MISRÎ	85-86-87-88-89-90-97-100-102-105-109- 111-115-122-175-179-182-183-188-244- 245	21
7	SÂRBÂN AHMED	26	1
8	NAKŞÎ	108-113-114-125-126	5
9	SEYYÎD NİZAMOĞLU (SEYFULLAH)	138	1
10	MUHYÎ	185-192-222-252	4
11	HALÎLÎ	93	1
12	DERVÎŞ HAYDAR	91	1
13	ŞEMSÎ	145-148-149-150-155-210-235	7
14	HANÎFÎ KEMÂL	120	1
15	ÂDLÎ (II. BAYEZİT)	104	1
16	CEMALÎ	78-204	2
17	FAHRÎ	127-196-207	3
18	USÛLÎ	92	1

19	MAHLASSIZ ŐİRLER	1-2-3-4-22-23-24-25-36-45-46-53-66-67- 70-71-73-76-79-80-81-84-96-98-99-101- 103-119-123-124-133-136-139-140-141- 142-146-167-173-176-177-178-180-181- 184-187-190-191-194-195-201-202-203- 205-206-209-212-213-216-226-248	61
TOPLAM: 252			

1.1.5.2. Nüshalarda Yer Alan Vezinler Ve Nazım Şekilleri

Tablo 2. Şiir ve Vezin Tablosu

Emîr Osmân Hâşimî'nin Divançesi'nde Kullanılan Arûz Kalıpları	G.	K.	İlh.	Şth	Dvr.	Drt
Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün	21				1	
Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	52					
Mef'ûlü fâ'ilâtün mef'ûlü fâ'ilâtün	4					
Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün	19					
Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün	4					
Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün	11					
Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	9		2			
Mefâ'ilün fe'ülün mefâ'ilün fe'ülün	1					
Hece vezni			77	2	1	48

İKİNCİ BÖLÜM

2.1. HÂŞİMÎ EMİR OSMAN SİVASÎ'NİN HAYATI, ESERLERİ VE EDEBÎ KİŞİLİĞİ

2.2. HAYATI

2.2.1. Adı ve Mahlası

Şeyh Hâşimî Emîr Osman Efendi, Sivaslıdır. Kasımpaşalı Emîr veya Saçlı Emîr denmekle meşhurdur.²² Asıl adı Osman'dır. Hz. Ali soyundan geldiği için Seyyid ve Emir lakablarını kullanmış, yine aynı sebepten dolayı şiirlerini Hâşimî mahlasıyla yazmıştır. Saçlarını uzattığından dolayı Saçlı Emir olarak da anılır.²³

Hâşimî Divançesi'nin Atatürk Kitaplığında kayıtlı nüshasının 73. sahifesinde 24 dörtlük, Mehmet Süreyya'da ise 23 dörtlük olan “Seyyid Osman Hâşimî” ayaklı şiirden Hâşimî'nin biyografisi ile ilgili bilgilere ulaşılmaktadır. Mehmet Süreyya'nın divançe tanıtımının 48. sahifesinde yer verdiği şiirin kime ait olduğu bilgisi de yine Mehmet Süreyya tarafından verilmektedir:

Dergâhı fakirinde kadimen vekâlet süretiyle ifâyı vazife-i meşâyihat itmiş olub yüz kırk tarihinde intikâl ile Okmeydanında Sinan Paşa cam'i şerifi önünde mehberede defin-i hâk-ı gufrân olan Şeyh Muhiddin Efendinin hazretin tercüme-i sülüklerine aid tanzim buyurdıkları makâle-i mahsusa olub tebriken derç olundu²⁴

Âmil olan şerî'ati

Seyyid Osmân Hâşimî

Kâmil olan tar'îkati

Seyyid Osmân Hâşimî²⁵

²² Tuman, a.g.e. s. 1194

²³ Mustafa Uzun (2003). “Hâşimî Emîr Osman Efendi” *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* C:16 Ankara s. 411

²⁴ Mehmet Süreyya (1329). Hâşimî Divançesi s.48

²⁵ Atatürk Kitaplığı v.73^a nr. 74 drt. 1

Dörtlülüğüyle başlayan şiirden, Hâşimî'nin seyyid olduğu da tarikat ehli olduğu da anlaşılmaktadır. Yine aynı şiirin 3. dörtlülüğünde Bayramî-Hâlvetî tarikatları arasında bir tarikat yolu izlediğine de değinilmiştir.

2.2.2. Doğum Yeri ve Kökeni

H. 919 (1513/14) yılında Sivas'ta doğmuştur. Tarikat silsilesi hakkında kaleme aldığı "sevdiğim" redifli manzumesindeki "*Nesli-i pak-i Mustafa vü Murtaza'dır Hâşimî*" sözlerinden seyyid soyundan olduğu anlaşılmaktadır. Evliya Çelebi ondan "eş-Şeyh Osman yani Emir Sultan" diye bahseder, tekkesini de Emir Sultan Tekkesi olarak tanıtır.²⁶

2.2.3. Eğitimi ve Mesleği

Şeyh Muhiddin Efendi şiirin 4. dörtlülüğünde Hâşimî'nin Vize'ye gittiğini;

Evvel Vîzeye vardılar

Şeyh Âliye buluşdılar

Ba'ît Âlîden etdiler

Seyyid Osmân Hâşimî²⁷

5. dörtlülüğünde Şeyh Âli'yi görüp ona intisap ettiğini, 6. dörtlük de ise Şeyh Âli'nin mahlasının Kaygûsuz olduğunu söylemektedir.

Bir 'azîzün bir şöhreti

Kaygûsuzdur hem maḥlaşı

Oldı mazhar duâsına

Seyyid Osmân Hâşimî²⁸

Şiirin devamında Kaygusuz'un vefatından sonra yerine geçen halife Gazanfer ve Hâşimî'nin Gazanfer'e damat olmasına da değinilmektedir.

Emir Osman, öğrenim için önce Amasya'ya oradan da İstanbul'a gider, Sahn-ı Seman Medresesi'nde okurken tasavvufa meyleder ve tahsilini yarıda bırakarak, dönemin birçok

²⁶ Uzun, a.g.a. s.411

²⁷ A.K. v.73^a nr.74 drt.4

²⁸ A.K. v.73^a nr. 74 drt. 6

meşâyihine hizmette bulunur. Gördüğü bir rüya üzerine Vize'ye gider. Burada, rüyasında Hz. Ali suretinde gördüğü devrin Bayramî-Melamî kutlu Sârbân Ahmed'in mensuplarından Vizeli Alâeddin Efendi ile karşılaşarak ona intisap eder.²⁹

Malûm rüya Hâşimî'nin torunlarından Şeyh Mehmet Süreyya tarafından 1911 yılında neşredilen Divançe'sinde şöyle geçmektedir:

Hilkatleri hakikatine kesb-i vusul ameli zaten menûrlarında şu'le bâş olmakda olduğundan her nerede bir sahib-i esrâr-ı hakikat işitseler heman teşrif-i muhabbetleri için tayy merâhalden gayrı durmazlar. Ol zülâl-ı safâdan ateş dillerini seyrâb için koşarlardı. Bu cümleden olmak üzere bir gece âlem-i ma'nada cedd-i âlemkadârları cenâb-ı haydâr kerrâr efendimiz hazretlerini düldül süvâr. Dest-i mübârek-i haydarânelerinde zülfekâr olduğu hâlde müşâhid iderler.

Cenâb-ı haydar kendilerine hitâb ile:

- Oğul Osmân eger beni ister isen Vize'ye gel ki beni orada bulursun. Dirler
Hazret bidâr olunca vaka'ı derpiş mutâla'a ile heman sefer tedarikin bi'l-icra Vize'ye tevecih âzamet eyler. Şehre vusulü tulû' zamanına tesâdüf itmekle işrâkı tamaşa itmekde olan süvari bir zata rast gelir. Bu zat hazret-i Emîr'e hitâb ile:
- Ey Emîr Osmân Ali'yi ister isen işte Ali benim ve bu süvar olduğum at mahalinde Düldül'dür. Der

Hazret-i Emîr ma'nâyı der-hâtırla heman cevaba şurû' idüb:

- Güzel ama efendim anın Zülfekârı var idi demesiyle

Ol zat-ı şerîf belindeki kemere mu'alak bulunan tesbihi çekmesiyle tesbih Zülfekâr şeklini aldığı gibi:

- İşte oğul bizim de Zülfekârımız cevabına karşı,

Hazret-i Emîr Osmân bir sayha ile yere düşer beyhûd kalır. Ba'de'lsahu ol zat-ı şerîfin hizmetini kabul eyler

Bu zat-ı şerîf mübârek ve muhterem "Şeyh Âli Âlâeddin" Vizevi hazretleri olub silsile-i tomar icâzetleri şol vecihiledir:

Hâcî Bayrâm-ı Veli

Şeyh Ömer Sikkînî

Şeyh Bünyâmin Ayâşî

²⁹ Uzun, a.g.a. s.411

Şeyh pîr Ali

Şeyh İsmâil Ma'sûkî

Şeyh Ahmed Sârbân

Şeyh Ali âlâeddîn Vizevi

Seyyid Emîr Osmân El-hâşimî

Ceddîm hazret-i Emîr Osmân dergâh-ı şeyh Âli Âlâeddîn-i Vizevî'de şeyh meşârüleyhin halifesi Şeyh Gazanfer Efendi hazretleriyle beraber bir hayli zaman tekâmül seyr-i sulûka bezlmahsül akdâm iderler. Bu meyânda hazret-i şeyh Âli halifesi Gazanfer Efendinin kerimesini hazret-i Emîr tezevvüc buyururlar.³⁰

Hâşimî hem şeyhin hem de halifesi Gazanfer Efendi'nin sohbetlerinde bulunur ve seyr ü sülûkunu tamamlar. Gazanfer Efendi'nin kızıyla evlenen Emir Osman, daha sonra Amasya'ya giderek tarikat hizmetinde bulunur.³¹

Gazanfer Efendi, Tebriz şehrinden gelen Seyyidlerdendir. Tam yedi yıl postta kaldıktan sonra vefat eder. O sırada Emîr Osman esrara vâsıl olur. Sonra da İstanbul'a gelip Aksaray yakınlarındaki Emîr Osman Hâşimî hazretlerinin kendi adıyla anılan tekkesinde irşâda başlar.³²

Şeyh İsmail Ma'sûkî ve Hamza Bali meşrebinde olduğu, onlar gibi şeriata aykırı hareketlerde bulunduğu dedikoduları etrafa yayılınca. İstikamet sahibi oluşuyla halk ve devlet nezdinde itibar sahibi bulunan Halveti şeyhlerinden Nureddinzade'ye intisap ederek yanında erba'ine girdi.³³

Hâşimî'nin Nureddinzade'ye intisabı hakkında yayılan dedikodulara örnek olarak kaynaklarda geçen bir başka anekdot da şöyledir: 1575 yılında İstanbul'un çeşitli kahvelerinde kulaktan kulağa bir şiir dolaşmaktadır.

Gizli gencin lü'lü-i lâlâsıyım

Şöhre-i aşkım cihan kal'asıyım

Küntü kenz'in remzinin Mevlâ'sıyım

Zât-ı bahtın 'alleme'l-esmâ'sıyım

³⁰ Mehmet Süreyya. a.g.e. s.12-13

³¹ Uzun, a.g.a. s. 411

³² Mahmut Cemaleddin El-Hulvî (2013). Lemezât-ı Hulviyye. Semerkand Yayınları, İstanbul, s.556-557

³³ Uzun, a.g.a. s.411

Mescid-i aşkın imâmı olmuşum

Deyr-i aşkın hem çelîpâ pasıyım

Ben ne dersem Hak onu işler hemân

Şöyle benzer, ben onun ağasıyım

Rivâyete göre bu şiir o kadar yayılır ki, İstanbul günlerce bu şiirle çalkalanır. Bunun üzerine Sünbülî şeyhi Koca Mustafa Paşalı Yusuf Sinan Efendi bu şiir ve şairi aleyhinde beddua ve lanetlerle dolu Tadrîlû'd-Tedvîl isimli bir risale kaleme alır. Bunun üzerine Hâşimî, başını kurtarmak için Nureddinzâde'ye intisap etmiştir.³⁴

Hulvî “Şeyh Hamza vakasında, Nureddinzâdede'den Halvetiyye'nin “dâl tacı”nı giyip biat etti, erbaine girdi.”³⁵ Sözleriyle malûm vakâyâ delâlet etmektedir belli ki, lâkin incelediğimiz her iki nüshada ve Mehmet Süreyya'nın divançe tanıtımında mevzuu bahis olan şiire rastlamadık. Şiir ve hakkında söylenenler, şiiri aldığımız kaynak dışında hiçbir kaynaktan yer almamaktadır. Şiirin Hâşimî'ye ait olup olmadığı konusu dolayısıyla muallaktır.

Şeyh Mehmet Süreyya, Hâşimî'nin icazet alma sebebi olan rûya hadisesini Hulvî'den alarak şöyle nakletmektedir:

Nureddinzâde hazretlerinin fıkrası her sabah rüyalarını ta'bir itdirmek üzere huzura gelmek mü'tâd olduğundan bunlar miyânında hazret-i Emîr Osmânın hiçbir rüya ta'bir itdirdiği vâki' olmadığından bu hâl Nureddinzâde hazretlerinin bâ'is-i ta'acübleri olmakda iken bir gece hazret-i Nureddin rüyasında hazret-i server-i enbiyâ salavatullah ta'âla ve âli ala ve evlada efendimiz hazretlerini gördüler şöyle ki:

Dest-i mübârek risâletpenâhilerinde tutmakda oldukları yeşil renkli bir destmalden üç yapraklı taze bir ayva çıkarub verirler. Nureddinzâde hazretleri bîdâr olub bu mü'tâd ta'bir-i rüya için fukrâyı dervişân kendilerini ziyarete gelirler hazret-i Emîr dahi bir kenarda bulunur. Hazret-i şeyh cümlelerin rüyasını ta'bîrden sonra hitâb ile:

Yâ Emîr sen hiç rüya görmez misin; zira hiç ta'bir için mürâca'tınız vâki' olmadı?

Buyurmaları üzerine hazret-i Osmân el-Hâşimî (işte efendim fakirin rüyası) deyüb hırkası altından şeyhin rüyada gördüğü ma'hûd üç yapraklı taze ayvayı çıkarub takdim etmesiyle Nureddinzâde hazretleri bu hâle matlu' olunca, ey Emîr artık senin bize ihtiyacın kalmadı iki arslan bir postda olmaz var artık kendi postuna sahip ol diye icâzet vermeleriyle hazret-i Emîr Kasım pâşaya nakl buyurub hâlâ bu fakîr-i pür-taksirin hizmetiyle emüşerref olduğum hânkâh-ı Âliyi bina ile

³⁴ Alim Yıldız (2002) . Melâmî Bir Şair Emîr Osman Ay Vakti Dergisi, S.23. İstanbul

³⁵ Hulvî. a.g.e. s.557

tâlibân hak olan sâlikânı çeşme-i feyz-i mürşidânelerinden sarî olan zülâl-i ma'rifetullah ile seyrâb itmişlerdir.³⁶

2.2.4. Ölümü

Atatürk Kitaplığındaki biyografik şiirin yine 11. dördlüğünde İstanbul'a geldiği, 12-13. dördlüklerinde Şeyh Bâli'nin halifesi Nureddinzâde'nin yanında kaldığına;

Gavvaş-ı âzam Şeyh Bâlinün

Halîfesinün yanında

Sâkin olub oturdular

Seyyid Osmân Hâsimî

Şöhreti ol halîfenün

Şeyh Nûreddîn-zâdedurur

Oldı müslîm aña da

Seyyid Osmân Hâsimî³⁷

14. Dördlükte ise Nureddinzâde elinden tâc giydirilmesine değinilmektedir.

Dest-i Nûreddîn-zâdeden

Halveti tâcın giydiler

Esrâre mâlik oldılar

Seyyid Osmân Hâsimî³⁸

Emir Osman Hâsimî, Nureddinzâde'nin tac giydirmesinden sonra onun işaretiyle Kasımpaşa Kulaksız'da bir dergâh inşa edip şeyhliğe başlar. Bu görevini devam ettirirken

³⁶ Süreyya Mehmet a.g.e. s.14-15

³⁷ A.K v. 73^{a-b} nr.74 drt. 12-13

³⁸ A.K. v. 73^b nr. 74 drt. 14-15-16

H.11 zilkade 1003 M.18 Temmuz 1595 tarihinde vefat eder ve dergâha bitişik olan türbeye defnedilir. Haşimî Emîr Osman'ın vefatından sonra yerine oğlu Seyyid Câfer Efendi geçer.³⁹

Hâşimî'nin ölüm tarihini kaynaklarda 1003 diye geçmektedir keza aldığımız dörtlük de buna delil olma hüviyetindedir.

Hicret-i biñ üç olduĝda

Hem içdi ecel şerbetini

Aşyânun Firdevs ola

*Seyyid Osmân Hâşimî*⁴⁰

Fakat ölüm tarihinde ihtilafa düşüldüğü bağlamında da yine şiir delildir.

Ba'zıların târîhinde

Fevtine biñ dört didiler

Hem meskenün cennet ola

*Seyyid Osmân Hâşimî*⁴¹

Divançesinde geçen şiirde hem 1003 hem de 1004 tarihi geçmektedir. Kaynaklarda geçen ve yaygınlık kazanan tarih 1003'tür, şiirde bazılarının da 1004 olarak kabul ettikleri belirtilmiştir.

Hulvî ise Hâşimî'nin ölüm tarihinin Sultan Mehmet Han'ın ilk zamanlarına denk geldiğini, dolayısıyla 1005 (1596) olduğunu kaydetmiştir.⁴²

2.3. TEKKESİ

Haşimi'nin dergâhı, Kasımpaşa, Kulaksız'dadır. Dergâhtan ilkin "İstanbul'daki Tekke ve Zaviye ve Hânkahlar Hakkında" adlı yazıda söz edilmektedir. Mecmuadaki listede, Kasımpaşa, Galata, Tophane ve Rumeli sahillerindeki tekkeler sayılırken, Hâşimî'nin tekkesi de "Kasımpaşada Kulaksızda Seyyit Haşim Efendi Tekyesi" olarak yer almaktadır.⁴³

³⁹ Uzun, a.g.a. s.411

⁴⁰ a.g.m. drt.22

⁴¹ a.g.m. drt.23

⁴² Hulvî a.g.e. s.557

⁴³ Atillâ Çetin (1981). İstanbuldaki, Tekke zâviye ve Hânkahlar Hakkında 1199 (1784) Tarihli Önemli Bir Vesika. *Vakıflar Dergisi*, 13. Ankara, s.589

Atatürk Kitaplığında kayıtlı nüshada da tekkesi ve bulunduğu yer ile ilgili bilgiler bulunmaktadır.⁴⁴

Bayrami dergâhı olarak kurulan bu tekkeden Hadikatu'l Cevamî'de şöyle söz edilir:

“Saçlı Emir Efendi Camii Banisi, Es-Seyyid Osman Haşimî Sivasî'dir. Müderris iken tederisi terk edip Bayramiyye tarikatından Gazanfer Efendi'den inâbe almıştır. Sonra hilafet alıp camii civarında bir tekke de bina edip vefatı 1003 zilhiccesinde vakî olmuştur. Cami-i şerif bitişiğinde kendine mahsus türbesinde medfundur. Ve meşihatı evladına şart eylemiştir (Şart-ı Vâkîf). Ve kendi vefatından sonra evlâdı Cafer Efendi şeyh olmuştur.⁴⁵

Tekkenin girişinde bulunan taşın üzerinde camii ve türbenin adı, kimin tarafından yapıldığı ve postnişin olan şeyhler sırasıyla şöyle verilmiştir:

Saçlı Emir Efendi Camii ve Türbesi

Adı Osman Haşimî Sivasî'dir, müderris iken terki tederis edip Bayramî Gazanfer Efendiden hilâfet alıp, burada Dergâh bina etmişlerdir. Vefatları, H. 1003-m.1594 yılıdır. Camii bitişiğindeki türbede metfundur. Vefatından sonra oğlu Cafer Efendi Şeyh olmuştur. Vefatı H.1040-M. 1630 senesidir. Babasının yanında metfundur. Yerine oğlu İbrahim Efendi Şeyh olmuştur. Vefatı H.1099-M.1688 senesidir. Babasının yanında metfundur. Yerine kız kardeşinin oğlu Gazanfer Şeyh olmuştur. H.1112-M.1700 tarihinde vefat etmiş olup babasının yanında metfundur. 1925 yılına kadar Kadirî ve çeşitli tarikatlara (ev sahipliği yapmıştır. 1925 yılında onarılarak bugünkü şekli verilmiştir.)⁴⁶

Tekkenin son postnişini olan Şeyh Mehmet Süreyya (Münci Baba) zamanında tekke Bektaşî tekkesi hüviyetine bürünmüştür. Mehmet Süreyya, Çamlıca Nur Baba tekkesi Şeyhi Nuri Babaya bağlanarak Bektaşî olmuştur.

2.4. ESERLERİ

2.4.1. Divançe

Hâşimî'nin Divançesi, Üsküdar Hacı Selim Ağa (Aziz Mahmud Hüda'i, nr. 297/7), İstanbul Üniversitesi (nr. 256) ve İstanbul Belediyesi Atatürk Kitaplığında (Osman Ergin, nr. 1300/ 2, 935) kayıtlıdır. Divançe'deki şiirlerden bir kısmı torunu ve tekkenin son şeyhi Mehmed Süreyya Bey tarafından Divançe-i Haşimi Emir Osman Efendi adıyla yayımlanmıştır (İstanbul 1329).⁴⁷

⁴⁴ A.K. v. 73^b

⁴⁵ İstanbul'daki Bektaşî Tekkeleri III. md. 22

⁴⁶ Yazmanın alt kısımları bitkilerle örülü olduğu için görünmeyen kısımlar tarafımızca tamamlanmıştır.

⁴⁷ Uzun, a.g.a. s.141

Mehmet Süreyya eserin ilk sahifesinde, aded edindiği üzere boş zamanlarında dergâhın kütüphanesindeki kitapları karıştırırken bir gün eline “lemezât-ı hulviyye ez lemezât-ı ulviyye” namında Şeyh Hulvi tarafından 1026 yılında yazılmış kıymetli bir eser geçtiğini ve bu eserden yola çıkarak cedit Emir Osman El-Hâşimî’ye ait silsileye ulaştığını belirtmektedir. Yine bu kaynaktaki bilgilerden yola çıkarak Haşimi'nin hayatıyla ilgili bir giriş kısmı ve sonrasında eş'arının bir kısmını tanıtmıştır.

Emir Osman Efendi'nin kendi tarikat silsilesi hakkındaki on üç beyitlik bir manzumesiyle başlayan eserde Haşimi mahlaslı kırk şiir vardır. Birgül İşgüzar tarafından mezuniyet tezi olarak hazırlanan Süleymaniye Kütüphanesinde kayıtlı nüshada (Haşim Paşa, nr. 81) seksen manzume bulunmaktadır. Haşimi Emir Osman Efendi'nin, "*Aşk-ı yare duş olaldan yarimi gördüm ayan*" mısraı ile başlayan şiiri Ergun'a göre, Kazasker Mustafa İzzet; Ezgi'ye göre üsküdari Zakir Mahmud tarafından şehnaz makamında durak olarak bestelenmiştir.⁴⁸ Şiir Atatürk Kitaplığında 63. Süleymaniye Kütüphanesi'nde 41. sahifelerde kayıtlıdır. Türk Sanat Musikîsi bestekâr ve güftekârlar listesinde adı geçen şiirin bestekârı Hüseyin Sadettin Arel olarak geçmektedir.

"*Safiyem sufi ezelden Hakk'a mir'at olmuşam*" mısraıyla başlayan şiirin ise Feyzi Dede tarafından buselik-aşiran makamında ilahi olarak bestelendiği bilinmektedir.⁴⁹

2.4.2. Tarikatname

Tarikatnâme, tarikat silsilesi ve adabına dair manzum bir eserdir. Süleymaniye (Hasan Hüsnü Paşa, nr. 758) ve Mevlana Müzesi (nr. 30) kütüphaneleriyle İstanbul Belediyesi Atatürk Kitaplığında (Osman Ergin, nr. 797, 1259) nüshaları bulunmaktadır.⁵⁰ Kaynaklara göre bu eser Hamzavîlikten gizlenmek amacıyla yazılmıştır.

2.4.3. Tefsir-i Sure-i İsrâ

İsrâ suresinin tefsirine dair küçük bir risale olup bir nüshası Süleymaniye Kütüphanesinde (Hasan Hüsnü Paşa, nr. 758/2).⁵¹

İncelediğimiz divançenin Süleymaniye Kütüphanesinde kayıtlı olan nüshasının sonunda, söz konusu tefsirin giriş kısmı da yer almaktadır.

⁴⁸ Uzun, a.g.a. s.142

⁴⁹ Uzun, a.g.a. s.142

⁵⁰ Uzun, a.g.a. s. 142

⁵¹ Uzun, a.g.a. s. 142

2.4.4. Münşeat

Bursalı Mehmed Tahir'in Haşimi'nin ihvanına ve dostlarına gönderdiği mektuplarından oluştuğunu belirttiği Münşeat'a henüz rastlanmamıştır.⁵²

Kınalızâde Tezkiresi'nden Hâşimî'nin, Muhtârî⁵³ ve Emîrî⁵⁴ mahlaslarını kullanan iki oğlu olduğu bilgisine ulaşmaktayız. Haşimîzâde diye kaydedilen şairlerin muhtasar biyografilerinden sonra eş'arından örnekler verilmek suretiyle tanıtılmaktadırlar.

2.5.EDEBİ KİŞİLİĞİ

2.5.1. Kaynakların Görüşleri

Hâşimî'nin hayatıyla ilgili ulaşılan bilgilerin kaynağı, Cemaleddin el-Hûlvi'nin Lemâzat adlı eseridir. Şeyh Mehmet Süreyya'nın atıfta bulunduğu eser, biyografik şiirimizde de geçmektedir.

Şeyh Hûlvi lemazâtda böyle

Cah-ı tahrîr eyledi

Merdân-ı haqqdan eylediler

Seyyid 'Osmân Hâşimî⁵⁵

Sarı Abdullah Efendi Hâşimî'yi güzel yüzlü ve kerâmet sahibi bir velî; Nev'îzâde ise cezbeli, kerâmet ehli, herkesin hürmet gösterdiği bir şeyh olarak tanıtır. Hâşimî Emîr Osman'ın bağlı olduğu kol Bayramî Melâmîleri'nin silsilesiyle birleşmekle birlikte tekke açıp âyin, evrâd ve ezkârla meşgul olması melâmet yolundan uzaklaştığını göstermektedir. Bunda, o dönemde Bayramî Melâmî aleyhinde yürütülen faaliyetlerin de etkili olduğu söylenebilir. Hediyyetü'l-ihvan müellifi Nazmî Efendi onu Bayramî Melâmîleri'nden ayrı bir kategoride değerlendirir ve "tarik-i Bayramî" üzere âyin icra ettiğini bildirir.⁵⁶

2.5.2. Dil ve Üslûb

Hâşimî'nin şairliğinden ziyade tasavvufî yönü ağır basmaktadır. Bu bağlamda kaynakların en çok üzerinde durduğu konu da bu yöndedir. Hâşimî'nin intisab ettiği meşayih, girdiği seyr-i süluk, bu sülukde geçirdiği merhaleler anlatıldıktan sonra ebyâtından verilen

⁵² Uzun, a.g.a. s.142

⁵³ Kınalızâde Hasan Çelebi (1989). *Tezkiretüş-şuarâ*. TTK. Basımevi, Ankara, C.II. s.881

⁵⁴ Kınalızâde, a.g.e. C.I s.186

⁵⁵ a.g.m drt. 20

⁵⁶ Uzun, a.g.a. s.141

örnekler dahi tasavvufî cezbe halinde, ancak bir gönül ehlinin yazmasının kâbil olacağı şiirlerdir. Bunlar, Nesîmî'nin şiirlerini hatırlatan bir üslupla, her şeyden vazgeçerek başını ortaya koyan ve herkese meydan okuyan bir eda ile yazılan şiirlerdir.

Cemâlî ıydına cânın virib qurbân iden gelsün

Yağub âşkında varlığın ciger püryân iden gelsün

Gel ey tâlib ço ferdâyı bu gün görüce zibâyı

Kim ister ise mevlâyı tamam ihsân iden gelsün⁵⁷

O, şiirlerinde tasavvufî öğretileri, sâlikten beklenen fiileri ve mâsivadan geçmeyi anlatır. Gazellerinde devriyeleri hatırlatan bir terminoloji hâkimdir. Yani vahdet-i vücut teorisini hemen hemen her beyitinde hissettirmektedir.

Ben degülem bunı diyen hağğdur

Hağğdan özge bil ki dağa yoğğdurur

Men 'arefiñ sırrına vâkıf olan

Gönlü anıñ cümleden el-ğğğdurur

Terk eyle gel gönülden her sevgiyi

Hağğkı sev ki sevmege elyağğdurur⁵⁸

Allah'ı arayıp bulmanın ancak muhabbet ile kâbil olacağını söyler. O, ancak aşk bahrına dalıp, cûş u nûşa gelinen o cezbe hâlinde hâkikat perdelerinin aralanacağı kanısındadır.

Âşk-ı yâre düş olaldan yârimi gördüm âyân

⁵⁷ A.K. v.61^a nr.9

⁵⁸ A.K. v. 63^a nr.17

Def' idüb şek u gumânum müşkilim kıldım beyân

Bu ne müşkil derd olur kim kendüm isterim kendimi

Kendümi kendüm ararken olmuşam ben bî-nişân

Zâhiren baksañ baña bir şûret-i insâniyem

Ma'nada gel gör beni kim cümleden oldun nihân⁵⁹

Hâşimî'nin şiir dili Eski Anadolu Türkçesi dil özelliklerini ihtiva etmektedir. Fakat bunun yanında onun dili sade, anlaşılır, akıcı bir dildir. Onun uslûbunda, sufiyâne bir lirizm hâkimdir. Salikâna yol gösteren bir tekke şeyhinin sesi yükselir her mısraında.

Ĥamdulillah iy dervîşler bizimledur haĤĤ işmeti

Pîrim sultânım gâzanfer çünki idibdur himmeti⁶⁰

Şol gönülden kim cân u dilden rütbeni eyler tâleb

Hiç ola mı kim murâdın virmeye ana çalab⁶¹

⁵⁹ A.K. v.63^{a-b} nr.18

⁶⁰ A.K v. 61^b nr.11

⁶¹ A.K. v. 61^a nr.8

Tablo 3: Transkripsiyon Alfabeti Tablosu

ا	a,â	ص	ş
ا	a,e,i,u,ü	ض	z,d
ء	‘	ط	t
ب	b,p	ظ	z
پ	p	ع	‘
ت	t	غ	ğ
ث	ṯ	ف	f
ج	c,ç	ق	q
چ	ç	ك	k,g
ح	ḥ	گ	g
خ	ḫ	ك	ñ
د	d	ل	l
ذ	z	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v,û,u,ü,o,ö
ژ	j	ه	h,a,e
س	s	ي	y,i,i,î
ش	ş		

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.1 METİN VE ÇEVİRİ

1

Dimedim mi dimedim mi

Be hey kardaş dimedim mi

Bu cân kuşu kafesinden

Uçar bir gün dimedim mi

Bağ şu kaşa bağ şu göze

Çiğer kepâb oldu öze

Yağsız gömlekler bez

Felek biçer dimedim mi

Bağma yarine ırağdan

Seçe gör karayı ağdan

Mûminleri münâfıkdan

Hüdâm seçer dimedim mi

Gez yâ oğur destânı

Geze gör bâğı bostânı

Bu ‘ömrüm bahâristânı

Şolar bir gün dimedim mi

1.b

[euzubillahimineşşeytanirracim bismillahirrahmanirrahîm

اللهم رب السموات و الارض عالم الغيب والشهادة اني ههنا الحيق الدنيا انه اشهد ان لا اله الا انت وحدك
لاشيك و ان محمد اعبدك ورسولك فانك ان تكلني الي نفسي طرفه عين و انك ان تكلني الي نفسي تقربني من الشر و
تبلعدني منالخير و اني لا اثق الا برحمتك فاجعل لي عندك عهدا توفينه يوم القمية انك الا نخلف

الميعاد

Hüda tarîkat nâme

Eşşeyh elârifîn Elvâşlîn seyyid Osman efendi Hâşimî kıddus-i Allah esrara min tarîk kıasım
paşada yeñi çeşmede medfûn’ulyevm sitte ve âşere fi şeh-i maħrrem’ulħarâm sene-i sebu’ u
seb’in ve meite ve elif

Bismillahirrahmanirrahîm

Elħamddülillah lemn-i vacib ma’rifete ve âli âbâde ve şükri-i şük râlemâ-i ni’ m lena bafażıla ve
iħsâna min’el-tevhîd zât-ı ve şifâtı ve if’âli elezi şabt ata ve aħd-ı pâyâna ve vâhid-i
bemsanav’âta ve şalavât-ı âli beyn nübüvvete bi’lķurân elâzîm ve mu’aħacerâte Muħammed
şallalahu âleyhe ve âli ali ve aşħaba ellezi

Ķamu bi’lħaķ ye’d-i levn bemeşrû’âta

Ey talib-i ħaķķ-ı âşķ lem yezel agâh ve ve mütennebi ol ki ħaķķ-ı cell u âlanıñ zât-ı akdem bu
âlem-i mülk-i melekuta vücuda gelmeden ğayb’ulğayûb âlemde kendi zât-ı pâkini tamaşa
eyler idi ve ol âlemde âmâdırlar nitekim bir ağrabı resûl-i âleyusselâma sual itdi

Allah subħân u ta’âla

Bu mevcudatı yaratmazdan evvel ħand idi Muħammed âleyusselâm cevab-ı şerîflerinde]

buyurdu ki كان في عماء ما فوقه هواء و ماحتته هوا ya’ni zâtı şifâtında⁶² medfûn olmiş idi ve şifâtı
daħi (zât-ı) ‘âleminde maħzun idi ba’de (zâtı şerîfi) kendü fazlında(n) zuhur-i nâm ile zuhûra

⁶² Sülaymaniye Yazma Eser Kütüphanesi (Hüsnü Paşa): varak.2^bevşâfında: şifâtında Atatürk Kitaplığı

irâdeti müte'allık⁶³ oldu⁶⁴ daği kendü nûrında zâtı ve şîfâtı ve ef'âli müşâ'ade olunmağ(l)a kâbil (bir) ayîne halk itdi (ki) aña meşâyih 'izâm ve evliyâ-i kirâm-ı haqîkat-ı Muḥammediyye dirler (ve adem) ma'ni⁶⁵ (ki dirler) ol nûrdur nitekim (serveri 'âlem şâlal'alah u) âleyhi vessellem buyurdu ki evvel mâ ḥalak Allah nûru evvel mâ ḥalak Allah [elqalem] ve rûhi u evvel mâ ḥalak Allah u 'aklı (ve evvel mâ ḥalak Allah'ul-ḳalem) ve rûhi Muhammedi (şal'allah u) 'aleyhi vessellem-i halk itdükden sonra (nice müddet) lisân-ı ḳudret ile biz-zât (aña) 'ulûm-i evvelîn[i] ve ahîrîni ta'alîm eyledi⁶⁶ (ḥatta) ve علمناه من لدنا علما ile ma'nevi⁶⁷ kıldı ve ḥaqayîḳ-ı eşya ki şîfât-ı ḥaḳdur zât-ı Muḥammedden şal'allah u aleyh u vessellem Allahum arın'üleşya [kemâhı âleyh] da'vetınıñ zuhûruna icâbete [rûh-ı] Muhammed [şalallah u âleyhi vessellem] ta'lîm eyledi

2.a

Ve ef'âlin ve esmâsın daği biz-zât (ta'alîm) 'aklına 'ilâm eylediği ve ḥidâyetini izhâr içün ve 'allem-i adem'ülesma-i küllaha aḥbârıyla⁶⁸ müşerref kıldı (zîra ki) ol nûr-i pâk kendü tarafından⁶⁹ kâfe-i maḥlûḳâta (muḥabbet-i) sâtı'ı kıldı ve zâtına vuşûle⁷⁰ burhân el-am'a kıldı ve [bu ma'naya işaret ḥaḳḳ-ı cell u âla buyurdu] ve mâilla şâhiden ve mübeşîren ve nadiren ve dâ'iyen illallahî bi-iznihi ve sirâcen münîren ve ḥaḳîkat-i Muḥammediyyenüñ zâtına ve kemâlât-ı ilahiyyesine daği) mezâhîr olmağičün ervâḥ-ı enbiyayı ve ervâḥ-ı evliyayı şalâvat'ullah ı aleyhim ecma'in rûḥ-i Muhammedden (şal'allah u aleyhe ve sellem) halk itdi ki ol daği kendüzinde olan envâr-ı ilahiyyeyi ve evşâf-ı şamediyeyi⁷¹ anlaruñ ervâhına müşâhede eyleye ve daği ḥaḳ-ı cell ve 'aliye ḥamd u şenâsını ziyâde eyle[me]ye (ve) ervâḥ-ı evliyadan ervâḥ-ı mü'mînin şâlihini yaratdı ve andan âşîler ervâḥın yaratdı [ve münâfıkları yaratdı] ve an(lar)dan kâfirleri yaratdı ve [andan] hayvanâtı (yaratdı ve) cemâdatı halk itdi⁷² ve maḥlûḳatı⁷³ feyzleri ve daği ḥilḳatleri tertîbince olmuşdur ve (daği) ḥakk-ı cell u 'ala 'arş u kürsü ve samâvâtı ve arzı daği ol nûrdan

2.b

⁶³ S. v.2^b ta'allık: müte'allık A.

⁶⁴ S. v.2^b itdi: oldu A.

⁶⁵ S. v.2^b ya'ni: ma'ni A.

⁶⁶ S. v.2^b itdi: eyledi A.

⁶⁷ S. v.2^b müb'ives: ma'nevi A.

⁶⁸ S. v.2^b ihtiyârıyla: aḥbârıyla A.

⁶⁹ S. v.2^b etrafından: tarafından A.

⁷⁰ S. v.2^b vuslat: vuşûle A.

⁷¹ S.v.3^a ḥamîdiyye: şamediyeyi A.

⁷² S. v.3^a yaratdı: halk itdi A.

⁷³ S. v.3^a maḥlûḳatı: maḥlûḳatı A.

Ḥalk itdi ḥâşıl-ı kelâm Allah u tebârek ve ta'âla ervâh-ı⁷⁴ Muhammed şal'allah u 'aleyhe ve sellem kendü [nurundan ḥalk itdi ve anıñ ruḥundan (ve)sâîr eşyâ(yı) (anuñ ruḥundan) ḥalk itdi iy tâlib-i ma'rifet-i ilahi⁷⁵ (saña) ma'lûm ola ki ḥaqq-ı cell u 'ala acsâdudan evvel (cemî') ervâhı yaratdı ve rûḥ-i Muhammedi şal'allah u 'aleyhe vessellem⁷⁶ (añlara) peygamber naîb itdi nitekim buyurdu ḥalaq'ul-ervâhı ḳabl'ül-ecsâdı bâelif-i 'âm ve bir rivâyetde dört biñ yıl ervâh-ı ecsâdeddin (mukaddem) yaradıldı (deyü vârid olmuştur) ḥâşıl-ı kelâm ruḥ-i Muhammed şal'allah u aleyhe vessellem⁷⁷ cemî' ervaḥa ḥaḳ (tebârek ve) ta'ali[niñ] (anuñ) ve zâtında vaḥdaniyyetini [ve zatını] ve şıfat-ı ḳadimesini⁷⁸ [ilmini] ta'lîm eyledi bu[ña] (ḥükme) işâret küntü nebiyyen ve adem beyn'el-mâ-i valiṭin buyurdu ve daḫi ḥaqq-ı cell ve 'ala elest birabbiküm ḥitâbın (anuñ lisân-ı ile ḥitâb) itdi ve ervâh-ı enbiyaya ve evliyâya vesâîr mü'minin biz-zat Muhammedde şal'allah u aleyhe vessellem⁷⁹ envâr-ı ḥaqqı müşâhade itdiklerinden şoñra belli ḳavllerine mücib oldular lakin ervâh-ı münafıklar u kâfirler anlaruñ şahâdetlerine itibâa belli ḳavllarına dâhil ol[ma]dılar

3.a

Amma⁸⁰ Ḥaqq tebârek ve ta'âla â'lem-i şahâdet-i yarâtdı tâkîm ervaḥa iḥsân itdügü ikrâr u imân taḫmini ziyâde itmekiçün maruz'âtlarına mezra'a ola nitekim ḫazret-i server-i 'âlem⁸¹ (şal'allah âleyhe vessellem) buyurdu(ḡu) eddünya mezra'a'ul-aḫiret ve [hem] münâfıkların şahâdetleri kâzibe itdügü zuḥûr bula⁸² zirâ münâfıkların ḫavâs-ı bâṭınları mühr-i aḡış idi ayine-i Muhammedden ḥaḳ-ı cell u 'alanuñ cemâl-i bâ-kemâlin⁸³ [müşâhede etmemişler idi] mü'minler gibi görüb (daḫi) ikrâr itmemişler idi âmânun şahâdet(ler)i maḳbûl olmaduḡu gibi münâfıkların daḫi (şahâdetleri) maḳbûl olmaz nitekim ḥaḳ tebârek ve ta'âla anlaruñ (ḥaqqında) [ḫâlin] ḫazret-i Muhammed şal'allah u aleyhe vessellem⁸⁴ اخبارا ختم الله علي قلبوبهم و اخبارا ختم الله علي سمعهم و علي ابصارهم مشاوة و لهم

⁷⁴S. v.3^a rûḥ: ervâh A.

⁷⁵S. v.3^a ḥaqq: ma'rifet-i ilahi A.

⁷⁶S. v.3^a âleyhisselâmı:şalallahu âleyhi vesselem A.

⁷⁷S. v.3^a âleyhisselâmı:şalallahu âleyhi vesselem A.

⁷⁸S. v.3^a ḳudsiniñ: ḳadimesini A.

⁷⁹S. v.3^a âleyhisselâm: şalallahu âleyhe vesselem A.

⁸⁰S. v.3^a lakin: amma A.

⁸¹S. v.3^b resûl: server-i âlem A.

⁸²S. v.3^b birle: bula A.

⁸³S. v.3^b kemâl-i cemâlin: cemâl-i bâ-kemâlin A.

⁸⁴S. v.3^b leyhisselâm:şalallahu u âleyhe vesselem A.

⁸⁵S. v.3^b Ḥaqq:Allah A.

ervâh-ı enbiyâyı tedricile zühûra getürmek murâd itdi⁸⁶ dağı adem peygamberi (aleyhisselâm) kırk gün yed-i kudretiyle tağmîr eyledi nitekim buyurdu خمرت طينة ادم بيدي tâkîm nûr-i Muhammed (de) şali'allah u aleyhe vessellem⁸⁷ (nûr-i Muhammed)

3.b

Ayîne olmağa kâbiliyyet ola ba'de ruđ-i Muhammeddi [âleyhisselâm] kâlib-ı ademe nefh itdi ve nefhat u feyamin ruđu teşrifiiyle müşerref kıldı pes imdi sâir enbiya ve evliyâ(nuñ) ervâhı zât-ı ademde nûr-i Muhammedi (şal'allah u aleyhe vessellem) müşâhade itdiklerinde ta'zîm ve takrîm kaçd idüb secdeye vardılar ve Allah tebârek ve ta'âla dağı ervâh-ı melâikeye usecudva hitâbıyla secdeye emr eyledi anlar dağı emr-i hađđı itâ'aten secde itdiler⁸⁸ zira anlaruñ mağşûdı ademden îlm idi zât-ı ademi (şeref-i) âlemle müşerref gördüler anıñçün secde itdiler amma içlerinde iblîs (pür tabîs) kendü enânîyeti kendüsine perde olduđu⁸⁹ dağı secde emrinde nekûl itdi hađđ-ı cell u âlâya âşi oldu ve Allah ta'âlanuñ rahmetinden ba'id oldu [el'îyazu billah] pes imdi bir nice müddet Adem âleyhisselem ħalîfe-i ħazret-i resûl [Allah] olub ervâh-ı melâikeye ta'lîm-i îlm itdi فلما انباء هم باسماء فهم buyurdıklarından murâd olunan oldur ba'de Allah tebârek ve ta'âla zât-ı Ademden Ĥavvâyı ħalk itdi ki aña mûnis ve muvafık⁹⁰ ola ve bâğ-ı cinânda yâr u müşâhib ola

4.a

hađđ-ı cell u âla (amad-ı) ni'am-ı cinânuñ cemî'sine tenâvul emr eyledi illâ şecere-i ħıntaya emr etmedi amma şeytân-ı âley'ül-la'ne hađđ ta'ala (ħazret-i) Ademe izzet⁹¹ idüb kendü(si) merdûd olduğına ħesed-i aĥvâmı izlâl eyledi⁹² Adem âleyhisselâm (üzerine ħavâle eyledi tâ kim tarîk-i müstağimden fi'l-cümle ħurûca meyl itdürdi pes imdi Adem aleyüsselâm Ĥavvânuñ taĥrîki ile ve anuñ ibrâm-ı ilĥâhi ile) ol şecere-i menhiyyeye⁹³ tenâvul kaçd itdi emr-i Hađđ-ı (cell u âlâya) muĥalefet zühûr eyledi ol muĥâlefet sebebiyle esfel-i sâfiline (nuzûl eyledi) nitekim Hađđ ta'ala buyurdu lekad ħalađına el-insân fi aĥsen takvîm-i (şemm u redarnâh u esfel-i sâfilîn) lakin iblîs aley'ül-la'nenuñ Adem aleyhisselâma [ħıtasına] zaĥmet u

⁸⁶S. v.3^b eyled: etdi A.

⁸⁷S. v.3^b âleyhisselâm: şalallahu âleyhisselâm A.

⁸⁸S. v.3^b secdeye vardılar: secde itdiler A.

⁸⁹S. v.3^b itdi: olduğu A.

⁹⁰S. v.4^a muvafakate: muvafık A.

⁹¹S. v.4^a iĥsân: izzet A.

⁹²S. v.4^a idüb: eyledi A.

⁹³S. v.4^a Ma'neviyye: menhiyye A.

meşakkat⁹⁴ kaçdın Hakk-ı cell u âla zahmete ve şefakate mübbedel kalüb daği cürm u hatâsı[na] nedâmet ve istiğfar sebebiyle (günâhın afv idüb) halife-i arz eyledi ve cemi' ervâh-ı enbiya vü evliyâyı anuñ rûhâniyetinde zühur eyledi⁹⁵ anuñçün ebu'l-ervâh dinildi ve bir nice müddet halife [arz] oldu

4.b

Andan evvel nûr-i ilahi ceyâh u enbiyâda seyr ü sulûk iderek ve her bir vucûdda terbiyye(t) olu[na]rak şâhibi ki Muhammed ibn-i Abdullah bin Abdulmuttalib (bin Hâşim bin Abd- i Menaf)dur anuñ alnında tecelli eyledi⁹⁶ ismi müsemâsın buldu (amma) [aña] ol nûr-i haqqdur ademden tâ zamânı Muhammed'[âleyhisselâm]e gelince[ye kadar] enbiya(dan) birisinden hâli olmadı ve bir nice peygamber her aşırda cem' olmak câiz olur(du) lakin haqiqat-ı Muhammediyenuñ mazharı içlerinde bir kimesne olurdu⁹⁷ ve gayrılar aña halife gibi olurdu Şeyh Muhiddin ârabi hazretleri qudduse sırr'ül(âzîz) aydur gâh olur ol nuruñ mazharı peygamberlerden gayrı kimesne⁹⁸ olur nitekim hazreti Musa (aleyhisselâm) zamanında ahir kimesne⁹⁹ idi ba'zılar aña hıızır dirler hiç ol nûr-i ilahi nübüvvetden hâli degildur gâh olur nübüvvet-i ma'nevi ile nübüvvet teşrifi¹⁰⁰ (bolca) olur gâhi nübüvvet teşrifi münkıta'a olur amma nübüvvet-i ma'nevi(ye hiç) münkıta'a olmağ yokdur ki¹⁰¹ vilâyet târiqidur nitekim (hazret-i) resûl (ekrem şal'allahu) aleyhisellem zamânından şoñra (tâ) inkirâz

5.a

Zamâ[nı]na varınca böyledür ve haqiqat-ı Muhammediyenuñ mazharı elbete (şûret-i) beşerden[dür] gayrı (kimesne olmaz) [degildür] bu ma'nâyâ işâret Hakk-ı cell u âla buyurdu ki لولاك لولاك لما لولاك لولاك (olan) buyurdu ki¹⁰² (olan) لولاك لولاك لما لولاك لولاك ve cümle âleme Hakuñ rahmetini ol nûr[un] (Muhammeduñ şal'allah u âleyhe ve sellem) vâsıtasıyla bulur¹⁰³ nitekim kur'an(ı 'azîm)de (Hakk-ı cell u âla) buyurdu ki¹⁰⁴

⁹⁴S. v.4^a rahmet ve şefkat: zahmet u meşakkat A.

⁹⁵S. v.4^a itdi: eyledi A.

⁹⁶S. v.4^a etdi: eyledi A.

⁹⁷S. v.4^a idi: olurdu A.

⁹⁸S. v.4^b kimse: kimesne A.

⁹⁹S. v.4^b kimse: kimesne A.

¹⁰⁰S. v.4^b müşerref: teşrif A.

¹⁰¹S. v.4^b olmaz: olmağ yokdur ki A.

¹⁰²S. v.4^b buyurur: buyurdu ki A.

¹⁰³S. v. 4^b umarlar: bulur A.

¹⁰⁴S. v.4^b buyurur: buyurdu ki A.

وما رسلناك الا رحمة للعالمين ve Hâk tebârek ve ta'âlâya¹⁰⁵ vuşûl bulan anuñla bulur nitekim âşere-i mübeşerenuñ her birisini taht'ül-şecerede(n) bî'at itdiklerinde zât-ı Hâkķı ayîne-i Muhammedde âyn-ı kalb ile [müşâhade] itdiklerinde [şoñra] her birisi râyet [qalbi] Rabbi erba'in qalbi buyurdular ve Hâkķ-ı cell u âla anlaruñ qulların[da] taşdıķ için الدين يبائعونك امنا يبايعون Allah (kul-ı şerifiyle) mezki oldu ve Hâkķ (ta'âlâ) cell-i celâl-i¹⁰⁶ zâtına (ve sıfatına) ve ef'aline mazhar kılduğın u ve mârmiyet izrumiyet

5.b

Ve lakin Allah dağı anı kendü ayâtıyla işbât eyledi ve hazret-i resûl (ekrem şal'allah u) aleyhi vesselmeden (şoñra) haķîkat-ı Muhammediyenuñ nübuvteti)şifâtı) münkıta'a olmuşdur velâyeti şifâtı bâkîdur ve manzurluğı şifâtı gidüb hâdliğı qalmışdur nitekim haķķ (ta'âlâ) cell u [âlâ] اما انت منزر و لكل قوم هاد dimekle (aña) işâret eyledi (ve hazreti) Resûl ekrem¹⁰⁷ şal'allah aleyhe vessellemüñ¹⁰⁸ aşhâbından haķîkat-ı Muhammediyeye (evvelâ) mazhar olan (hazret-i) Ebu Bekir idi (rağıyallahu anh) [dağı] zira hazret-i Resul (şal'allah) aleyhe vessellem hazret-i Ali¹⁰⁹ (rağıyallahu anh) vaşiyet eyledi mefhûmu budur (buyurdu) ki yâ Ali Ebu Bekir şıddık [evi] taħķîk ben miğrâc gicesi benden şoñra hilâfeti seniñüçün istedim Allah tebârek ve ta'âli imtinâ' eyledi illâ Ebu Bekir (le) Ömer'e değıl ve dağı buyurdu [ki] yâ Muhammed (seniñle) nübuvteti [seniñle] tamam itdim ve (Ali ile) hilâfeti [de Ali ile] hatm itsem gerekdur hazret-i Alinuñ¹¹⁰ (rağıyallahu anh) Ebu Bekir hazretlerinden bî'atleri delil-i aqvadur zîrâ evliyâ-yı Allah dan hile vü had'a olmaq câiz değıldir¹¹¹

6.a

Ve hazret-i Resûl (şal'allah u aleyhe ve sellemuñ) hâli hayâtında (hazret-i) Ebu Bekir [hazretlerin]i imâmet maķamına geçürüb ve kendüler aña iktida itdikleri şahidur ey tâlib-i Hâkķ agâh [ve mütennebe] ol ki mürşid-i kâmil haķîkat-ı Muhammediyenüñ mazharıdur vesâir meşâyîhe hizmet itmekle aña melâķı olmaq câizdur eger cân u gönül ile¹¹² haķķ-ı cell ü âlâya tâlib ise amma zât-ı haķķa vusul ansuz mümkün degildür ol dağı (dâr-ı) dünyâda (bir kimesne olur iki olmaz zirâ zât-ı haķķ birdür mazharı dağı) birdür ruhuñ hayâtı ve nefsuñ

¹⁰⁵ S. v.4^b haķķ-ı cell u âla: haķķ tebârek ve ta'âlâ A.

¹⁰⁶ S.v.4^b cell u âla: cell u celâlâ A.

¹⁰⁷ S. v.5^a mükerrem: ekrem A.

¹⁰⁸ S. v.5^a hazretleriniñ: şalallah u âleyhe vessellemiñ A.

¹⁰⁹ S. v.5^a şah-ı velâyet: Ali A.

¹¹⁰ S. v.5^a şahıñ: Aliniñ A.

¹¹¹ S. v.5^a yoğdur: olmak caiz değıldir A.

¹¹² S. v.5^a cân u dilden: cân u gönül ile A.

memâtı hâk-ı cell u âlanuñ emr-i şerîfiyle anuñ nefâhât-ı kudsiyesiyledur anuñ kalbi israfîl âleyhisselâmîñ kalbi üzerinedur nitekim [hâk-ı cell u âla] âlemüñ enfâsı¹¹³ (isrâfil âleyhisselâmîñ hâk-ı cell ü âlanuñ) [anıñ] nefhesi [kudsiyesi]yle idüb ve ba'is-i insân (daği) anuñ [mübârek] nefhesiyle hayat bulduğı gibi tâlibleruñ hayâtı ve nefislerinüñ¹¹⁴ memâtı daği (anuñ) hayr duâsıyladur (ve) anuñ iki dervişi olur birisinin yüzünden¹¹⁵ âlem-i ervâhı [ervâha] taşarruf ider anuñ maqamı kutb-ı 'azamuñ sağ tarafında olur ve birisi âlem-i mülke taşarruf (ider) şol tarafında¹¹⁶ oturur bunuñ mertebesi (andan) âlâdur

6.b

(zira) kutb u [âzam] dâr-ı dünyadan ahirete intikâl ider olsa¹¹⁷ bâzin Allah şolunda olan kutb yerine geçer ve sağ yanında olan şol yanına geçer bu iki âlemi müşâhede itmişdü¹¹⁸ amma sağ yanında[ki] (olan) henüz âlemi mülke tasarruf(una) mâlik olmamışdur hâşıl-ı kelâm üçyüz elli altı ricâl u Allah vardur ve bir kulda elli beş kişidür memâtları hâlinde biri birinüñ yerine¹¹⁹ ikâmet olunur¹²⁰ bu zıkr olunan tertibinedur¹²¹ nitekim Abdullah ibni mes'uddan rivâyet olunan hadîs-i şerîf(inde bu) tertibce beyân olmuşdur kâl'ü-lnebevvi¹²² (şal'allah u aleyhi vessellem) *وله اربعون قلوبهم* ان الله في الارض ثلثماية قلوبهم كقلب *وله اربعون قلوبهم* Mûsa aleyhisselem *وله خمس قلوبهم* كقلب *وله سبع قلوبهم* كقلب *وله سبع قلوبهم* Cebrâîl aleyhisselem *وله ثلاث قلوبهم* كقلب *وله واحد كقلب* Mikâîl aleyhisselem *وله واحد كقلب* Isrâfil aleyhisselem *وله واحد كقلب* فانمات لواحد *وله واحد كقلب* ابل الله مكانه من الثلاثة صحب الايسر وازامات من الثلاثة

7.a

(مكانه من السبعة ابدل الله و ازامات من التبعة ابدل مكانه من اربعين و ازامات من الاربعين ابدال الله مكانه من ثلثماية) مكانه من ثلثماية و ازامات من ثلثماية ابدل الله مكانه واحدا من صلحاء الناس ببر كتهم يرفع الله البلا ياعن [şahibu'eyr] مكانه من ثلثماية ابدل الله مكانه هذه الامتت ابدل الله هكزايجري انظامهم الي الي اخرلرهر صدق resûl Allah iy tâlib-i didâr (ilahi) Hâk-ı cell ve âlaya vuşûl bulmağ dilersenñ nefsuñı sayıf şeri'at ile öldürmege sa'y it¹²³ nitekim hâzret-i server-i 'âlem¹²⁴ (şal'allah u) aleyhe vessellem buyurur mevtu iğbal tamu tuva

¹¹³S. v.5^a nefhâsı: enfâsı A.

¹¹⁴S. v.5^anefs-i zâlimlerinüñ: nefislerinüñ A.

¹¹⁵ S. v.5^b olub birisinden: olur biriniñ yüzünden A.

¹¹⁶ S. v.5^byanında: tarafında A.

¹¹⁷ S. v. 5^bise: olsa A.

¹¹⁸ S. v. 5^b etmişdur: itmişdu A.

¹¹⁹ S.v. 5^bbir birisi maqamına: biri birisiniñ yerine A.

¹²⁰ S. v. 5^b olunması: ikâmet olunur A.

¹²¹ S. v. 5^b tertib üzere: tertibince A.

¹²² S. v. 5^b kâl resûlallah: kâl'ü-lnebevi A.

¹²³ S. v.6^a eyle: it A.

¹²⁴ S.v. 6^a resûl: hâzret-i server-i âlem A.

[buyurdu] zirâ nefis ölmeyince ruha hayât-ı müyesser olmaz şol kimesneler¹²⁵ ki nefislerini şeri'at potasında kâl idüb curûf u şeytâniyeden¹²⁶ halâş itmeyince ziyâret kırtulub¹²⁷ daği haqq-ı cell u âlaya ihlâş üzerine¹²⁸ ibâdete kâdir [olmağ müyyeser] olmaz zira ibâdâtı (ilahiyesi) hulûş üzerine olmayınca Haqq ta'âlaya mülâkât olmağ yoğdur¹²⁹ nitekim (kelâm-ı kadiminde) buyurur فمن كان يرجو لقاء ربه Rabbe

7.b

pes imdi riya daği şirkdür [şirk] allah ta'ala çatında فليعمل عمله صالحا ولا يشرك بعبه ربه احدالا (zirâ şirk) iki kısmıdur bir kısmı şirk-i zâhirdür el'iyazu billah ta'ala] ve bir kısmı [daği] şirk-i haqidür ol daği ef'alde (olur) aqvâlde (olur) ve i'tikâdda [olur] (daği) şirk-i zâhir meselâ [bir] 'ibâdet-ı şanem (gibi) ve (daği) buña (beñzer ne ki var ise) aqvâl-ı anşârâdan ve yehûdadan her ne (var) ise ve şirk-i haqi meselâ bir kimesne¹³⁰ kendü ef'âlinde (ahvâlile) ve aqvâlile haqq-ı cell-i ve âladan (rağmet) [bir] ricâ itmek gibi ve daği bu eşyâdan zuhur iden nesneleri hağdan gayrıdan bilmek gibi haberde şöyle gelmişdür ki (bir kimesne) huzur-i hağğa vardıkda haqq ta'ala¹³¹ [ol kula] buyurmuş (ol kimesne) kulum (baña) ne ile geldüñ ol daği yâ rabb (hazretiñe) imânile gelidim (didükde) haqq-ı cell ü âla¹³² (daği yâ kulum) [buyurmuşdur] felân zamânda süd içün karnuñ ağrudukda süd karnımı ağırdı dedi(gü)ñ şirk degilmidür buyurmuşlar bu ma'kûla şirkden aña bir nâs bile kırtulmaz sâir fuğaranuñ (hûd) hâli [hağğa] ma'lûmdur

8.a

İy tâlib-i haqq-ı cell u âlânüñ didâr-ı şerîfiñ temenna iden kimesne ibâdâtın ahvâl-ı keşf u kerâmâta müte'alik olan nesnelere ötürü itmek harâmdur âbdı mevlâsından ba'id ider nitekim (hazret-i) resûl (ekrem) şalallah [ta'ala] u aleyh vessellem buyurmuşdur ki eddunya harâm u âla (ehl-i) elahiret ve elahiret harâm (u âla) ehl-i eddunya ve hüma¹³³ harâmât-ı (âla) ehl-i Allah [ta'ala] ve haberde gelmişdur ki ehl-i (el)kerâmât (küllahum) mağbubuna innallah ta'ala zira kerâmâta insân Allah u ta'ala çatında aybdur (ve daği) rağit-i nefisinden kırtulub¹³⁴

¹²⁵ S. v. 6^a kimse: kimesne A.

¹²⁶ S. v. 6^a ħarb-ı şeytâniyyeden: cüruf u şeytâniyyeden A.

¹²⁷ S. v. 6^a riyâdan kırtulmaz: ziyâret kırtulub A.

¹²⁸ S. v. 6^a hulûş üzere: ihlâş üzere A.

¹²⁹ S. v. 6^a olmaz: olmağ yoğdur A.

¹³⁰ S. v. 6^a kimse: kimesne a.

¹³¹ S. v. 6^a Allah ta'ala: haqq ta'ala A.

¹³² S. v. 6^a haqq ta'ala hazretleri: haqq-ı cell u âla A.

¹³³ S. v. 6^b hayy: hüma A.

¹³⁴ S. v. 6^b kırtarub: kırtulub A.

(ve) albi[ni] mäsivadan¹³⁵ taşfiye idüb biz-zât (cânu dil ile azret-i auñ cell-i celâl dîdârına âşîk ola ve göñlü zât-ı aa müla ola tâ) Allah u tebârek ve ta'alanuñ ve lead-ı kerenâbını adem buyurdıkları tahtında dâil ola¹³⁶ yessire'lnâ Allah (tabârek ve ta'ala) ve'lcem'ül-müminün ve el-müminât iy talib-i ma'rifet-i ilahi¹³⁷ agâh ve mütennbih olaki vucûd u insân dai cümle âvalimden bir âlemdür [ki] belki cemi'(âlem)uñ güzidesidür ba'zılar âlem-i kübrâdur dimişlerdür

8.b

Zîrâ airine-i a(dur) ve ayine-i nûr-i muladur (ve) âlemleruñ nizâm-ı intizâmı bunuñladur¹³⁸ ammâ ba'zılar atında âlem-i şügrâdur atası gök anası yerdür yer ile göğ(ün) izdivacından mütevellid olmuşdur pes imdi alveled sırr-ı anı mutezâsınca yerde gökde her ne var ise insanda dai vardur bu ükme a ta'alanuñ¹³⁹ senleriyehim ayâtına fî el-âfâ ve fî enfihim eflâtuyişrûn buyurdıkları delil-i şâdidur vucud-ı insân iki nesneden âlî degildir yâ sa'âdet üzeredür ve yâûd şekâvet¹⁴⁰ üzeredür zirâ vucûd insanda Allah tebârek ve ta'ala (azretleri) rûla nefsi omışdur meselâ ikisi iki pâdşâh[gibi]dur ve her birinuñ tevâbi' ve levâ aı vardur ruun tevâbi'na avâyi rûâniye dirler ve nefsuñ tevâbi'na avâyi nefsâniyye dirler ve âklî dai vucûd-i insanda müdir naşib itdi¹⁴¹ [ve] rû-i insân aun ve Muhammed şal'allah u aleyh vessellemuñ¹⁴² nâibîdur ve nefs-i iblîs âleyh'ûla'nenuñ nâibîdur ve ikisinuñ dai müstail hizmetleri vardur ruuñ işi dâima Allah u ta'alanuñ rızâyı şerîfine muvafî fî'ildir

9.a

(Ve mümkünât-ı şabitdür adem aşlı üzerine âlem-i ada pes öyle olsa 'âlem-i şu'ret-i adur ya'ni a ta'âla esmâsına şîfâtun mazharı Muhammed demek olur ve a dai 'âlemuñ rûidur ya'ni 'âlem-i a ta'alanuñ mazharı demek olur esmâsına ve şîfâtına bir âfiz cüzine dâr-ı alb-i insândur cemî' esmâ'ül Esmâ-i küniyenuñ levh-i mafûzîdur ve üç dürlü tâyife ki vardır inşanda biri firişte ve biri cin ve biri insdür ve biri pâdşâh didiği cândur ve biri ve bir

¹³⁵ S. v. 6^b mäsiva muabbetinden: masivâdan A.

¹³⁶ S. v. 6^b olsa: ola A.

¹³⁷ S. v. 6^b a: ma'rifet-i ilahi A.

¹³⁸ S. v. 6^b insanladur: bunuñladur A.

¹³⁹ S. v. 6^b a-ı cell u âlanıñ: a ta'alanuñ A.

¹⁴⁰ S. v. 6^b delâlet: şekâvet A.

¹⁴¹ S. v. 7^a müdir yaratdı: müdir naşib itdi A.

¹⁴² S. v. 7^a resûlallahıñ: Muammed şalallah u âleyhi vesselemiñ A.

iki ‘aıklur ve bir kethudâsı nefsdür haqq ‘inâyetin cümle bir devâm ve resûlunuñ şefâ’atın müsterâm ve evliyasınıñ hemin sâyebân eyleye)¹⁴³

zira haqqıñ lütfuna mazhar olmuşdur ve amma nefsuñ işi¹⁴⁴ dâima (fesâddur ki) haqq-ı subhâne¹⁴⁵ ve ta’alanuñ qahrına (mazhar) düşmana alt olmuşdur kaçen vucûd-ı insanda nefis-i emmâre pâdşâh olsa ol vaqit miskin ademuñ dilinden (kelimât ve) kavâc göz(ler)inden harâm nazar(lar) ve ellerinden fesâdât [işler] (zuhur ider elhasıl cemi’ havâs zâhiresinde Allah tebârek ve ta’alanuñ rızâ-i şerifine muhâlefet işler) zühûr ider ve rûhi ten tığında¹⁴⁶ maḥbûs eyler daḥi¹⁴⁷ açlıqdan sûsuzlıqdan ve hayâtından münkaṭı’ olur zira ğidâsı ma’rifet-i ilahiye(dür o) envâr-ı (‘ibâdâtudur) ‘ibâdât olmayacak¹⁴⁸ ğıda-i rûh ḥâşıl olmaz mâ’rifet-i ilahiye ve esrâr-ı aḥadiyye ḥûd-ı amâl u şâlihanuñ envârından ḥâşıl olur ve şol kimesnenüñ [vücuduñda rûh pâdşâh olsa ol aşl kimsenin] havâş-ı zahiresinden (havâş-ı) bâtınasından hayrât u ḥasanât zuhûr ider¹⁴⁹ (resûl) yebeddel Allah müteyâtihim ḥasanât u rûhi şâhib-i ma’rifet ol(ur) ve cân gönüli ile haqqa âşık olur ve anuñ nefsi [nefs] emmârelikden kurtulur ve şehvât-ı nefsâniyeden münkaṭı’a

9.b

(kâ’il-i muṭlaqdan özge nesne yoqdur arada

görsen idrâk eylemezsiñ belki sendendur kuşûr)¹⁵⁰

Olur ki şehvâta müte’allık¹⁵¹ olan nesnelere nefsi emmârenuñ ğidâsıdır bulmaduğunda¹⁵² nefse [münkaṭı’a olur ki] mevt irişür mevtva qabl an temetva emriyle muteḥaqqıka olur anuñ rûhi aḥvâli aḥirete ma’rifete şâhib olur ḥatta mevt-i iztirâbından sonra olucaq (aḥvâl-ı) aḥiret (aḥa daḥi) münkeşife olur ve kıyâmat-ı kübrânıñ esrârı¹⁵³ aḥa zâhir olur ve haqq-ı cell u âlanuñ كل شيء هلك الا وجهه (hükminuñ) ḥiṭâbına qalbi mazhar olur ve anuñ sırrından ârfet rabbi ba’in qalbi şadâsı zâhir olur iy tâlib-i ma’rifet-i ilahi (şöyle) bilesin ki nefse mevt-i irâdi¹⁵⁴ müyesser olmaz illa bir yâr muvafık ve bir rafık-ı şâdiq mu’âveniyetiyle olur ve Allah

¹⁴³ S.’de yok A.

¹⁴⁴ S. v. 7^a fi’li: işi A.

¹⁴⁵ S. v. 7^a Allah: haqq-ı subhane A.

¹⁴⁶ S. v. 7^a kafesinde: tığında A.

¹⁴⁷ S. v. 7^a ve: daḥi A.

¹⁴⁸ S. v. 7^a olmayınca: olmayacak A.

¹⁴⁹ S. v. 7^a hayrât ve’ḥasanât zâhir olur: hayrât u ḥasanât zuhûr ider A.

¹⁵⁰ S.’de yok A.

¹⁵¹ S. v. 7^a ta’allık: müte’allık A.

¹⁵² S. v. 7^a bulmaduğda: bulmaduğunda A.

¹⁵³ S. v. 7^b kuşâkdeniñ aḥvâli: kıyâmat-ı kübranıñ esrârı A.

¹⁵⁴ S. v. 7^b irâdeti: irâdi A.

ta'alanuñ hidayetiyle [olur] ve mürşid-i kâmiluñ terbiyetiyle¹⁵⁵ olur [ki] hazret-i resûl(-i ekrem) şal'allah u aleyhe vessellem buyurmuşdur el-refîk eş-ţarîk zira ki Allah [tebârek ve] ta'ala(nuñ emriyle) nefsuñ öldüğü¹⁵⁶ mürşid-i kâmil elinde [kõmuşdur] ruħile¹⁵⁷ şeytandan ve mehlîkât-ı nefsiden hâlâş olmağa tarîki bundan ğayrı kimesne bilmez anıñiçün hazret-i habîb ekrem¹⁵⁸ (şal'allah u) aleyh vessellem buyurmuşdur ki قومه كالنيتيني امته iy tâlîb-i (ma'rifet-i ilahi) mürşid(-i kâmil)e vuşul bulduğda cân u gönül ile

10.a

(Kendüni aña teslîm eyle ve) her 'ibâdat ki idersin anuñ emr-i şerîfiyle eyleye[sin] ve anuñ [emr-i şerîfiyle eyleyesin] emretduğı 'ibâdatdan nekûl ve tekâsül üzre olmayasın¹⁵⁹ ve ğayrı avrâdun var(ise) ferâgat idesin¹⁶⁰ ve mürşid-i kâmilden her ne işidürseñ anıs Hâkdan bile(sin) ve eger (bir) münkir nesne görseñ inkâr idüb koyub gitmeyesin nitekim hazret-i server-i âlem şal'allah u âleyhe vessellem¹⁶¹ buyurdu ki مات كان ميتة و فارق سيرا و من ايمنه شيسا منكرا و لاطاهة لاطاهة في معصية الله و امتا الطاعة في المعروف ve tâlîbe lâzım olan oldur ki şeyhini sevenle ile (olsa) [müşâhabet ide] (şeyhine) münkirler ile müşâhabet itmeye ihtimâldur ki su-i 'itîkâdına¹⁶³ sebep ola ve aħir şeyhünüñ tâlîbleri ile müşâhabet itdükde kendü pîrin¹⁶⁴ anlara terğîb idü(b) gönüllerine gümân bırakmaya (belki) daħa ziyâde anlaruñ pîrin [ve] anlara medħ eyleye zirâ naşîb olan kimesne var ise Hâkğ-ı cell u âla gönüllerine ilhâm eyleye (ve) yâhûd rûyâlarında i'lâm itmesine

10.b

ğadurdur hemân derviş olan kimesnenuñ sa'i cemili kendü nefsiñ işlâh itmek gerekdür meĝer cânab-ı hâkğdan icâzet oluna[rağ] ol vağt- mümkin oldukça hüsñ ü hâllağla tarîf-ı Hâkğa irşâd içün sa'i göstere ve daħi lâzım olan oldur ki mürid şeyhine mâl ile¹⁶⁵ ve beden ile tamâmat hizmet eyleye nitekim Hâkğ-ı cell u âla bunlaruñ hâkğında buyur[muşd]ur الدين امتوار هاجروا وجاهدوا في سبيله الله با مولهم و انعسهم اعظم درجة عندا الله اولتك هم الفاعزون يبشر هم رحمة منه و

¹⁵⁵ S. v. 7^b tertibiyle: terbiyetiyle A.

¹⁵⁶ S. v. 7^b mevti: öldüğü A.

¹⁵⁷ S. v. 7^b ğalite: ruħile A.

¹⁵⁸ S. v. 7^b resûl: habîb-i ekrem A.

¹⁵⁹ S. v. 7^b etmeyesin: üzre olmayasın A.

¹⁶⁰ S. v. 7^b eyleyesin: idesin A.

¹⁶¹ S. v. 7^b resûl âleyhisselam: hazret-i server-i âlem şalallah u âleyhe vessellem A.

¹⁶² S. v. 8^a işleyesin: ğabul edib işlemeseñ A.

¹⁶³ S. v. 8^a itîkâtdan: itîkâdına A.

¹⁶⁴ S. v. 8^a şeyhini: pîrin A.

¹⁶⁵ S. v. 8^a if'âli: mal ile A.

عظيم ve mürîd pîrine¹⁶⁶ virdüğü nesneyi ehline ve ‘ayâline vesâir kimesneye izhâr itmeye tâ kim riyâ dâhil olmaya ve tâlib olan kimesne(ler) sülûkinde eylûki müte’allık her ne görürse şeyh yüzünden¹⁶⁷ müşâhade ide¹⁶⁸ ğayrı (kimesne)den görürse¹⁶⁹ pîrinuñ himmetinden ve Allah ta’alanuñ ‘inâyetinden bile ve gâh olur (ki) tâlibuñ feyzi şeyhinden¹⁷⁰ ğayrı (kimesne)den müşâhade olunur eger tâlibuñ şeyhi mürşid-i kâmil ise ğayrıdan müşâhadesi (şundan) hâli deĝil bâ tâlibuñ şıdkını imtiyhândan cânib-ı hağdan

11.a

Ve yâhûd ol kimesne[niñ] (ile) tâlib(uñ)[le] bir itihâdı ve ğayra muhabbeti olduğundan(dur) [haşıl olur] hâşıl-i kelâm¹⁷¹ gerçek mürîd oldur ki (eylûkden) her ne görürse pîrinuñ hayır du’âsından bile [kemlikden her ne görürse kendü nefsinden bile] gâh olur (ki) mürîd mürşidini sülûkünde müşâhadesinde ahlâk-ı zemîmeye müte’allık olan şıfatla müşâhade eyler ol daği ikiden hâli degildür yâ dervişi imtiyhândur ve yâhûd mürîd(üñ) ahlâkına ayine düşmüşdür nitekim haber de gelmişdur el-mûmin mirât’ül-mûmin iy tâlib-i (ma’rifet-i) ilahi (saña evvela) lâzım olan oldur ki cemi’ günâhlarına [müstegfer olub] pîsmân olasin (istiğfâr idesin) eger huquq-i ‘abâ(de)den virmege kâbil ne(sin) var ise (nefsinden) anları isğât ide(sin) ve hağğ Allah[dan] daği her ne var ise gerek şavm gerek şalavat [ve gerek] zekût ve [gerek] hac olsun ve gerek sâir ‘ibâdât(uñ) olsun [edâsına ve] kazâsına var ise say’i göstere (tâ) [nite]kim şeri’at adabıyla¹⁷² mütehağğık ola[sın] ve bâb-ı tarikat saña münğetha olub¹⁷³ ve daği şahrâyı hağğıkate şeri’at ve tarikat-ı canâhıyla tîrân idüb hağğ’ül-hağğıkate mağâmında mükim olub hağğ-ı cell u âlanuñ نعم ما لا عين رأت ولا اذن

11.b

خطر âla [kalbi] beşer ihsân olunan kullarına dâhil olasin zirâ ki sâlik(üñ nefsi) [râh-ı hağğıkate] madam ki [nefsini] şeri’at ile ma’mûre olmaya¹⁷⁴ tarikatde kuşûr üzere olur tarikte kuşuru olan (kimesne) hağğıkate mülhid olur el’iyâzu billah mesele sülûküñ hâli şeri’at çiçeği

¹⁶⁶ S. v. 8^a şeyhine: pîrine A.

¹⁶⁷ S. v. 8^a tarafından: yüzünden A.

¹⁶⁸ S. v. 8^a etsun: ide A.

¹⁶⁹ S. v. 8^a görürse: görmeye A.

¹⁷⁰ S. v. 8^a şeyhiniñ: şeyhinden A.

¹⁷¹ S. v. 8^b netice-i kelâm: hâşıl-ı kelâm A.

¹⁷² S. v. 8^b şeri’at eda eyleye: şeri’at adabıyla A.

¹⁷³ S. v. 8^b açıla: münğetha olub A.

¹⁷⁴ S. v. 8^b etmeye: olmaya A.

müşâbesindedur ʔarîkat çağla mertebesindedur ھاķîkat yemişüñ olması maķâmındadur¹⁷⁵ ھاķîkat-ı¹⁷⁶ (ھاķ'ül-yakîn) ol yemişi [ھاķ'ul-yakîn] yiyüb ھاżım itmek gibidur zâhir budur ki çiçek kemâgân olsa (ھاķķ tebârek ve ta'âla anı mevâni'den şaķlasa çağla ve efr olur) ve (anı daħi) ھاķķ-ı cell u âla [anı] mevâni'den ھıfz iderse¹⁷⁷ yemişi kemâl¹⁷⁸ üzere olur bir ʔâlibüñ şeri'atı noķşân üzre olmasa ve 'ibâdetine riyadan ve sâir müfsidât¹⁷⁹ daħi (nesne) ھاŗışmaya ʔarîk[ni] kemâl üzre olub ve ʔarîkatı (daħi) meħlikâtdan ھıfz iderse ھاķîkat meyveleri ھاşıl olur ve enbiyâ u evliyâ ھاţında ğâyet merğûpdur ve ğönlü ve cânı âşķ-ı ھاķla mesrur (olur) ve ھاķalb ğözü açılıb nûr-i ھاķla âyânen zât-ı bârinuñ evşâfiyla kendü zâtını mevşûf ğörür ve bi-başîr (ve bi-semi') teşrifıyla müşerref olur Allah (tebârek)

12.a

Ve ta'ala cümle mü'minler¹⁸⁰ (ile bile) müyesser eyleye [âmîn] iy ʔâlib-i ma'rifet-i ilahi saña lâzım olan oldur ki ğâyet eyle taķva üzre olasın zira mümin¹⁸¹ olana taķva lâzımdur nitekim ھاķķ ta'âla buyurdıki¹⁸² ve etaķva'ül-allah in küntüm müminin ve'l aħbâr-ı nebevîde vârid olmuşdur ki bir kimesne ھاżret-i ھاķîb u ekrem şal'allah u aleyh u vesselleme¹⁸³ ğelüb ayıtdı yâ resulullah baña bir 'amel vaşiyet eyle [didi] ھاżret-i server-i 'alem şal'allah u aleyh u ve sellem¹⁸⁴ ayıtdı saña taķva [üzere] (lâzım) olsun zira cemi' ھاŗrât taķvada cem' olur¹⁸⁵ ve taķva daħi iki nev'idur biri aşıldur ki i'mân dirler küfürden ھاŗtulmaķdur ve biri firâğdur kişi ğünâh[lar]undan ھاŗf itmek gibi bir¹⁸⁶ kimesnede[ki] taķvanuñ aşlı bulunsa 'azâb-ı abdiden ھاŗtula (ve her kimesde ki far' bulunsa müķremin âzâbdan emîn olur) ve ğünâh daħi iki kısım¹⁸⁷dur bir kısmı şer'-i şerîfe muħâlefet olan nesnelere¹⁸⁷ ve bir kısmı daħi kendüsinden zuhûr iden şifâtı ve (daħi) kendü vücudunu kendüñ şanmaķ gibi bundan 'azîm ğünâh yoķdur nitekim seyyid'el-âlem şal'allah u aleyhi vessellem¹⁸⁸ buyurur vücuduñ zenb-i

12.b

¹⁷⁵ S. v.9ª mertebesindedur: maķâmındadur A.

¹⁷⁶ S. v.9^a ma'rifet: ھاķîkat A.

¹⁷⁷ S. v.9ª şaķlasa: ھıfz iderse A.

¹⁷⁸ S. v.9ª kemâgân: kemâl A.

¹⁷⁹ S. v.9ª muķdât nesnelere: müfsidât¹⁷⁹ dan A.

¹⁸⁰ S. v.9ª ümmeti Muħammede: mü'minler A.

¹⁸¹ S. v.9ª men': mü'min A.

¹⁸² S. v.9^a ھاķķ-ı cell u âla buyurur: ھاķķ ta'âla buyurdu ki A.

¹⁸³ S. v.9^a resûl âleyhisselâm: ھاżret-i ھاķîb-i ekrem şalallahu âleyhe vessellem A.

¹⁸⁴ S. v.9^a ھاżret-i resûl âleyhisselâm: ھاżret-i server-i âlâm şalallahu u âleyhe vessellem A.

¹⁸⁵ S. v.9^a mevcûddur: cem' olur A.

¹⁸⁶ S. v.9^b her: bir A.

¹⁸⁷ S. v.9^b nesnelere işlemek: nesnelere A.

¹⁸⁸ S. v.9^b seyyide'l-mürselîn Muħammed âleyhisselâm: seyyide'l-âlemîn şalallahu u âleyhe vessellem A.

اھڙ [aħir] ey tâlib-i (ma'rifet-i) ilahi saña lâzım (olan) oldur ki dâima muķârenetuñ ve muşâhibinuñ şadıqları ile ola nitekim Allah u tebârek ve ta'âla¹⁸⁹ (kelâm-ı kadîminde) buyurur ki كوناامع الصادقین و كونوا الله و امنوا التقوا الله و zira kişi mükârin olduğu nesnenuñ¹⁹⁰ hükmün aħz ider (bir kimesne) ayular ile mükârin olmaķ gerekdir (ki) ayluk taħşil ide[sin] nitekim ĥazret-i server-i 'alem şal'allah u aleyhe vessellem¹⁹¹ (aşĥâba tenbih idüb) buyurdu (ki) یا اصحابي عليكم بالصدق فان الصدق يهدي الي البري و البري يهدي الي الجنة ' ya'ni dimekdir ki sizun üzeriñuze [olsun] doğruluk lâzım olsun taħķiķ-(i doğruluk) eylüge yetişdurur ve eylük cennete yetişdurur ve ehl-i ĥaķiķat katında şıddķ oldur ki kişi doğru söyleye eger helâk (olmak) lâzım gelürse (de) zira [cüneyd-i] bağdâdi raĥmetullahi 'aleyh¹⁹² aydur ki ĥaķiķat-i şaddķ oldur ki sen kizb söylemek ile ķurtulursın diseler (sen) doğruluğu elden komayasın zira kizb cemi' edyânda ĥarâmdur ehl-i ĥaķiķat

13.a

katında kizb oldur ki anı söylemek(de) saña menfa'at olmaya ve ĥaķķ-ı sübhâne¹⁹³ ve ta'âla kâzibler ĥaķında يوم عن المكزيين ويل buyurdu ve ĥazret-i resûl (ekrem şal'allah u) aleyhe vessellem buyurdu ki ve و يل لمن محدث فيكذب ليضحك به القومل و يل له و ve ba'zı ehl-i ĥaķiķat aydur kizbile meyyit berâberdur zira dirinuñ¹⁹⁴ fazileti noķtladur kezabuñ kelâmınuñ teşiri olmaduğu (ve) ĥaķiķatde meyt gibidur iy tâlib-i ma'rifet-i ilahi senüñ üzerine (lâzım) olsun ĥavâtır neķi bundan âzam-i mücâhede yoķdur tâlib-i (ĥaķķ olan kimesneye) ve saña ma'lûm ola ki ĥavâtır beş kısmıdır birisi ĥâtır-ı ĥaķdur bu daği iki nevi' (üzere)dür birisi uyânıķlıķdan olur ve ĥalbiñde bâķi olur ĥalbiñe (evvel) gelen ĥâtıra (oynânur) hiç nefî itmez ve bir kısmı daği [ilhâm-ı] ilahiyye[dür] ĥalbe (nâzil olur ve ol) nâzil olan nesne ĥaķdur nitekim Allah tebârek ve ta'âla¹⁹⁵ buyurdu ki fâ lahmeha fücurhâ ve taķvahâ ve ol beş[kısım]uñ birisi daği ĥâtır-ı ĥalbdur ya'ni bir kimesnenüñ ĥalbi raķiyyet-i şeytândan ķurtulsa ve ĥiřâl-i¹⁹⁶ mezmûlardan pâk olsa

13.b

¹⁸⁹ S. v. 9^b ĥaķķ-ı cell u âla: Allah tebârek ve ta'âla A.

¹⁹⁰ S. v. 9^b kimesnenuñ: nesnenuñ A.

¹⁹¹ S. v. 9^b resûl âleyhisselâm: ĥazret-i server-i âlem şalallah u âleyhe vessellem A.

¹⁹² S. v. 9^b âleyhirraĥmeti ĥâdi: raĥmetullahi âleyh A.

¹⁹³ S. v. 10^a sübhâne: tebârek A.

¹⁹⁴ S. v. 10^a bunuñ: dirinuñ A.

¹⁹⁵ S. v. 10^a ĥaķķ ta'âla: Allah tebârek ve ta'âla A.

¹⁹⁶ S. v. 10^a ĥiřâmın: ĥiřâl A.

Ve cemî' havârîhı (daği) pâk olsa dâima (Allah) tebârek ve ta'âlanuñ cemâlin ve celâlin müşâhade üzere olsa ol aşıl kimesnenüñ albine gelen [nesneler] hadandır ve ol kimesnenüñ albi ha zerinedür nitekim Allah tebârek ve ta'âla¹⁹⁷ buyurur *يوم لاينفع مال ولا يؤن الامن اتى* ve albi pâk olan kimesnenüñ âlâmeti oldur ki anuñ albinde zühur iden nesneye Şek ve gümân olmaz¹⁹⁸ albine huur iden nesneye zâhir göziyle görmüş gibi 'ittikâd ider hiç Şübhe itmez ve birisini daği hâtr-ı¹⁹⁹ melekdür bu daği hâtr-ı alb gibidir (farı azdur) hemân hâricden gelüb haber virür [farı] (gibi bir nesnedür) müminün [albinde] bir meskenet hâşıl olur²⁰⁰ ve itikâdın ziyâde kılır ve mümin (olan kimesnenüñ 'amâl-ı) hasenesin ziyâd ider nitekim ha-ı cell u 'ala (kelâm-ı adiminde) buyurur ve *هو الذي انزل السكينة في قلوب المومنين* ve birisi daği hâtr-ı Őeytândur bunuñ âlâmeti oldur ki²⁰¹ dürlü dürlü²⁰² delâlete sev ider (ve ğarazı oldur ki) ari-i müstaimden ihrâc ide (ve) kişi [arii] ariinden (izlâl ide misalen ilm-i âliminden ve zâhire zühdünden

14.a

Câhile cehlinden 'âbide riyayla 'ibâdet cihetinden) izlâl ide meselâ 'âlîme aydur ki taŐşil 'ilme Şurû' itseñ envâ'i 'ulûma taŐşil eylesen ufa nâsdan olsañ (hâzret-i resûl ekrem Şal'allah u 'aleyhe vessellem) *عابدين اشد علي الشيطان من الف عابدين* ve hadîş-i Őerifinuñ (tahtında) dâhil olsa[ñ] saña enfa' idi deyu izlâl ider ve (daği oldur ki) Şimdi saña ta'lîm-i 'ilm olaydı pîruñ²⁰³ zamânında tezkiye-i nefse Şurû' idesin²⁰⁴ dir [meselâ] Őeytânun murâdı oldur ki²⁰⁵ bu lânine fecâdet-i mevt irise (mevt-i irâdi ile ölmeye dimekdür ve yâhûd ol kimesneyi) imânsız öldürüb²⁰⁶ yâhûd ahirete müte'allık olan kavâid-i keŐideden men' itmekdür el'iyâzu billah [ta'âla] (bes imdi) sâlike lâzım olan oldur ki evvel emrde bunuñ gibi havâtır def' eyleye²⁰⁷ tâkîm²⁰⁸ hîle-i Şeytandan emîn ola ve birisi (daği) hâtr-ı nefisden hâtr-ı (nefs-i) emmare-i bassudur (dirler) [ya'ni] dâima yaramaz işler emr ider ve hayırdan Őerri temiz idemez Őıbyân mertebesindedür hadd-ı zâtında âmâdur helâk olıcak yerleri fehmi idemez amma

¹⁹⁷ S. v. 10^a ha-ı cell u âla: Allah tebârek ve ta'âla A.

¹⁹⁸ S. v. 10^a almaya: olmaya A.

¹⁹⁹ S. v. 10^b zâhir: hâtr A.

²⁰⁰ S. v. 10^b ılır: olur A.

²⁰¹ S. v. 10^b budur ki: oldur ki A.

²⁰² S. v. 10^b günâğun: dürlü dürlü A.

²⁰³ S. v. 10^b pîrluk: pîruñ A.

²⁰⁴ S. v. 10^b izlâl ider: Şuru' idesin A.

²⁰⁵ S. v. 10^b budur ki: oldur ki A.

²⁰⁶ S. v. 10^b tevbesiz öle demek: imansız öldürüb A.

²⁰⁷ S. v. 10^b yain eyleye: def' eyleye A.

²⁰⁸ S. v. 10^b hatta: takim A.

14.b

Şol kimesneler ki müşşid-i kâmil(un) irşâdıyla nefisi emmârelik şıfatından kırtardı²⁰⁹ ve cemi' kavâsıyla qalbine [tabi'] ve rûhuna tâbi' kıldı ve ahlâq-ı hamide ile nefisini mütehallık kıldı ol ma'kûle kimesneler Hâkk-ı cell u 'alanuñ celâline [kırtuldu] emîn oldılar nitekim Allah u tebârek ve ta'ala²¹⁰ [Kırân-ı Kerimde] (anlarnuñ hâkkında) [buyurur] قد افلح من زكيتها و قد خاب من دسيها (buyurdu) ve ol aşıl (kimesneler dağı Hâkk-ı cell u 'alaya cem'-i) 'ibâdetlerin riyâsız itmege kâdir olur (heman) maşad-ı aqsı (oldur ki) kul olan kimesneler rütbesine dâima riyâsız 'ibâdet ideler zira hilkat-ı²¹¹ insandan murâd (olunân) hâkk ta'alaya 'ibâdet (itmek)dur Allah ta'ala müyyesser eyledikçe ve [nitekim hâk ta'ala buyurur] mâ hilkat'ül-cin ve'l-ıns il'el-abdun [buyurdu] ey tâlib-i ma'rifet-i ilahi saña lâzımdur²¹² ki zâhiruñ ahlâq-ı hasene ile pâk idesin ve qalbün muhabbetullah ile pâk²¹³ idesin nitekim Hâk-ı (subhâna ve) ta'ala (kelâm-ı kadiminde) ve şeyâbuñ faşaharun iy faşsin halâkun ma'nâsıyla te'fsir eylemişlerdür nitekim nefsun libâsı ahlâq-ı hamide (ile mütehallık) olduğu gibi qalbün libâsı (dağı) muhabbetullah ve (hadis-i) resül (şal'allah u) 'aleyhe vessellem vârid olmuşdur²¹⁴ ki en'el-abid

15.a

Liyablug bahsin hâliqa derece'ül-kıyâm'ül-kâim iy tâlib-i hâkk²¹⁵ saña şöyle ma'lûm olaki kuluñ (hâkkı) sevmesi hemân taqlidurur aşıl 'abd mevlâsın sevmek şol zamâdur²¹⁶ ki Hâkk tebârek ve ta'ala kuluna muhiblik²¹⁷ şıfatıyla tecelli eyleye dağı ol muhabbetuñ 'aksi abduñ qalbine mün'akis olan kul dağı Hâkk muhabbetiyle mevlâsın sever nitekim Kur'ân(-ı 'azim)de (buña işâret) buyurur ki فسوف يأتي الله بقوم يحبهم و يحبونه ve abduñ mevlâsına muhabbetün²¹⁸ 'alâmeti oldur ki²¹⁹ abd melâsınuñ cemi' ol emrinde imtişâl ve itâ'at ide nitekim Zünnun-i Mısıri rahametullah 'aleyh aydur مطيع لمن يحب مطيع ان الحب لمن يحب مطيع ان لو كان حبك صد فالأطعمته ان الحب لمن يحب مطيع ان لو كان حبك صد فالأطعمته ان (şol) senuñ (Allah ta'alaya muhabbetün şâdik olaydı) hâkk-ı cell u 'alanuñ rızâyı

²⁰⁹ S. v. 11ª kurtulur: kurtarır A.

²¹⁰ S. v. 11ª hâkk ta'ala: Allah tebârek ve ta'ala A.

²¹¹ S. v. 11^a kıllat: hilkat A.

²¹² S. v. 11^a ma'lum olur: lâzımdur A.

²¹³ S. v. 11^a memlu idesin: pâk idesin A.

²¹⁴ S. v. 11^a buyurmuşdur: varid olmuşdur A.

²¹⁵ S. v. 11^a sâlik: tâlib-i hâkk A.

²¹⁶ S. v. 11^a vecihle olur ki: zamandur ki A.

²¹⁷ S. v. 11^a muhabbetlik: muhiblik A.

²¹⁸ S. v. 11^b muhabbetlik: muhabbetiñ A.

²¹⁹ S. v. 11^b budur ki: oldur ki A.

şerîfine muhâlifet²²⁰ iş (senden) zühûr etmiyeydi zira bir kimesneyi seven sevdiği kimesnenün emrine itâ'at ider ve nevâhînsinden ictinâb ider iy tâlib-i ma'rifet-i ilahi [saña lâzım olan oldur ki] (dâima) qanâ'at üzere ki farzdur²²¹ amma²²² qanâ'at iki kıısımdur birisin pîşe ide kimesne

15.b

Hakk-ı cell u 'alaya kurb-i menzilde²²³ taşşıl ider meşela dünyaya müte'allık olan nesnelere qalîl u [keşîr] nesneye qanâ'at idüb fakrına râzı olubda [cenâb-ı] vâcib'ül-vucûda hâmd u şenâsın ziyâde itmek [hâline şükr itmek] sebep-i rahmetdür fâmma-i ahirete müte'allık olan nesnelere qanâ'at-ı 'abdı mevlâsından biri²²⁴ ider meşela bir kimesne azcuq 'ibâdete²²⁵ qanâ'at eylese bâki evkâtın²²⁶ taşşıl-i dünyâyada şarf eylese bu ma'qûle qanâ'at-ı ahirete (sebeb-i) mihnetdür el'iyâzu billah [ta'ala] pes imdi saña vâcibdur ki hakk-ı cell u 'ala²²⁷ etdiği kıismete râzı olasın nitekim Hakk tebârek u ta'âla (kelâm-ı qadiminde) buyurur *خن قسمنا و ما من دابة في الارض الا علي* *و ما من دابة في الارض الا علي* hakk-ı cell u 'ala²²⁸ cemî' maqlûkâtı yaratmazdan evvel (kırk yıl) ve bir rivayetde kırk biñ yıl (mukaddem) rızqını yaratmışdır nitekim *و ما من دابة في الارض الا علي* kavî-i şerîfi ile kullarınun ma'îşetlerine zâmin olduğundan haber virdi ki kullârı dağı efendilerinun 'ibâdetlerine [ve tâ'tlerine] (râgib ve) tâlib olalar lakin nefis-i emmare şâhibi olan kimesnelere hakk-ı cell u 'alaya (adem) i'timâdları olduğundan

16.a

Ötürü 'ibâdetlerin terk idüb leylâ u nehâr sırren 'ayânen evkâtların taşşıl-i ma'îşetlerine şarf iderler amma ol ma'qûle kimesnelere birisi hasta olsa hekıme mürâcat itdikde hekımun kendüsine emr etidugi perhizleri ve ol acı şerbetleri²²⁹ bir kaç şihhat ihtimâlinden ötürü emrine imtişâl ider belki kâfir dağı ola amma enbiyânun ve evliyânun cenâb-ı hakkdan emrâz-ı qalbiyesine ve emrâz-ı nefsâniyesine şihhat-ı abdiye ve 'ömr u sermediyesine sebep olan nesnelere qabul idüb itâ'at itmez ve [lakin] (miskin) adem oğlanınun nefisleri Allah tebârek ve

²²⁰ S. v. 11^b muhâlif: mihâlifet A.

²²¹ S. v. 11^b lâzım idesin: farzdur A.

²²² S. v. 11^b zira: ama A.

²²³ S. v. 11^b qarîb-i menzilet: kurb-i menzilde A.

²²⁴ S. v. 11^b ba'id: biri A.

²²⁵ S. v. 11^b cüzi' -i ibâdet: azcuq ibâdet A.

²²⁶ S. v. 11^b afâtın: evkâtın A.

²²⁷ S. v. 11^b hakk ta'ala hazretleri: hakk-ı cell u âla A.

²²⁸ S. v. 11^b hakk ta'ala: hakk-ı cell u âla A.

²²⁹ S. v. 12^a acı şeyleri: acı şerbetleri A.

ta'âla hazretlerinüñ emr-i şerîfine şol mertebe-i muhâlefet²³⁰ üzeredür ki meşelâ bir Yahûdi 'avâm mümininden birisine ayıtsa²³¹ bu gice nefsüne ve ehl-i 'ayâline (yemek tedâruk itme bu gice ma'îşetuñ benim üzerime lâzım olsun dise ehline) tenbih idersin (ki iy hâton) bu gice yemek pişürme filân yahûdi bize yemek gönderse gerekdür [deyü] (aña) i'timâduñdan ol gice rızık ğamın çekmezsın amma Hâkık tebârek ve ta'ala biz'zât kendü cânibinden Kur'ân-ı 'azîm[ü'lşşan] gibi mezeki ile [gönderüb] hazret-i

16.b

habîb-i ekrem şal'allah u aleyh-i vessellem²³² gibi şâhid gönderduķ tâ kîm leylem ve nehâren Hâkık-ı cell u 'alaya ('ibâdet) üzere olur hiç bir vechle ma'îşet ğamın çekmeyesiz (dir dersen) [pes imdi] aña i'timâd itmeyüb gice ve gündüz senüñ için tedâruk olmuş maşlahat için tezi' evkât idersin el'iyâzu billah [ta'âla] hâşıl-ı kelâm mümin olan kimesneye lâzımdur ki Allah (tebârek ve) ta'âla kendüsine kalîl ve keşiden itdügi ihsâna qanâ'at idüb efendisinden râzı olub (ve efendi dahi senden) râzı olub²³³ [hâkık-ı cell u âla anı] kendü Cennetine idhâl ide nitekim hazret-i server-i 'âlem şal'allah u aleyhe vessellem²³⁴ buyurdu تكن في ارض باقسم الله لك يا'ni sen râzı ol Hâkık ta'âla senüñ için virdügi nesneye tâ kîm ahîretde (insânüñ) ğâyet [insanıñ] ğanisinden olasın ve ehl-i hâkîkat qatında (qanâ'at oldur ki) qalil ile iktifa idevüz bâkisin²³⁵ Hâkık yoluna bezl idevüz²³⁶ tâlib-i Hâkık olan kimesneye lâzım olan oldur ki cemî' ömürde Allah (tebârek ve) ta'âlâya tevekkül üzre ola nitekim mütevekillin hâqında buyur ve من

17.a

التوكل ليس التوكل التوكل هو حسبه ve hazret-i habîb ekrem şal'allah u 'aleyhe vessellem²³⁷ buyurur ki ليس التوكل ليس التوكل (hazret-i cüneyd-i baġdâdî rahmet'ullah aleyhe aydur ki ليس التوكل ليس التوكل) Allah ta'âlâya tevekkül kesb degüldür ve yâhûd kesbi terk itmek degüldür belki tevekkül qalbüñ sükunudur Allah ta'âlâyı va'de itdügi nesnelere ve ibrâhîm el-havâş hazretleri aydur ki tevekkül şol zamanda şâbit olur ki bir kimesnenün ardından bir arslân (zâhir olsa ol kimesne dönüb arslâna) mülteqat olmaķ

²³⁰ S. v. 12^a muhâlif: mertebe-i muhâlefet A.

²³¹ S. v. 12^a dise ki: ayıtsa A.

²³² S. v. 12^a resûl-i ekrem: habîb-i ekrem şalallahu âleyhe vesselem A.

²³³ S. v. 12^b şâkir olub: râzı olub A.

²³⁴ S. v. 12^b resûl âleyhisselâm: hazret-i server-i âlem şalallah u âleyhe vesselem A.

²³⁵ S. v. 12^b yâdesin: bâkisin A.

²³⁶ S. v. 12^b şarf ide: bezl idevüz A.

²³⁷ S. v. 12^b hazret-i resûl âleyhisselâm: hazret-i habîb-i ekrem şalallah u âleyhe vesselem A.

gerekdür eger dönüb mülte'it olsa tevekkülden çıkar şâmdan bir cemâ't-i beşer-i hâfiye (geldiler) ayıtdılar senünle bile hacca gidelim didiler beşer ayıtdı [gelin siziñle] (yola gidelim ve lakin) birkaç şart ide (didi) birisi bu(dur) ki hiç zevâda²³⁸ getürmeyelim ve yollara virenden almayalım ve kimesneden daği istemeyelim ol cemâ't (ayıtdılar ikisine kâduruz ve lakin almağa kâdir degülüz beşer hâfi hazretleri) ayıtdı ki siz mütevekkil degülsiz zira hâcılaruñ

17.b

Zâdına i'timâd idersiz Haqq-ı cell u 'alaya tevekkül idemezsiniz ve (daği) tâlib-i Haqq olan kimesnelere lâzımdur ki Allah ta'ala (hazretleri)nün belâlarına şabr ide zirâ dünya ve ahiret belâlarından felâh-ı şabırla (olur) nitekim Haqq-ı cell u 'ala (kelâm-ı kadiminde) buyurdu ve واصبران الله مع الصبرين ve hazret-i resûl (ekrem şal'allah u) 'aleyhe vessellem buyurur eş-şabir nişüf'ül-imân (râzi'dan) hikâyet olundu ki bir şahrâda giderken gördüm bir 'arâbî gâyet güzel²³⁹ şuret bunuñ bir 'avreti var ki gâyet çirkin 'avret erine aydur²⁴⁰ muştuluk (olsun) saña sende ve bende (ekbeyye) Cennete girürüz²⁴¹ (er avretine) aydur neden dirsın 'avret aydur ki²⁴² sen benim gibi kasihişe şürete şabr idersin (şabırlaruñ yeri mükarred-i cennetdur) ve ben daği senün hüsünüñe şükr iderem [şabiriniñ yeri cennet olduğu gibi] şâkirün daği yeri cennet (ola çok)dur iy tâlib-i ma'rifet-i ilahi saña lâzım olan oldur ki fakr u fenâyı kendüñe²⁴³ ihtiyâr idesin (dâima) nefsüñe fakrla mücâhade idesin nitekim hazret-i Muhammed Mustafa

18.a

şal'allah u 'aleyhe vessellem²⁴⁴ (fakrla fakr idüb) buyurdu ki el-fakr-i fakrı ve ağıyâdan fukâranuñ hâli²⁴⁵ (Allah u tebârek ve ta'ala) katında maqbuldur zira hazret-i sever-i 'âlem şal'allah u 'aleyhe vessellem²⁴⁶ buyurdu ki fuqara için üç haşalat vardur ki ağınyâda anuñ birisi [daği] yoqdur birisi [daği] budur ki bir fakır bir kere sübhânallah ve elhamdulillah velâ ile'lallah ve Allah u ekber [la havle vela kuvvete illa billahi aliyyil azîm] dise ganisinüñ on biñ kere dimesinden ecri ziyâde olur²⁴⁷ ve birisi daği budur ki fuqara²⁴⁸ ağınyâdan beşyüz yıl

²³⁸ S. v. 13ª zuzevât: zevâda A.

²³⁹ S. v. 13ª hûb: güzel A.

²⁴⁰ S. v. 13ª der ki: aydur A.

²⁴¹ S. v. 13ª dâhil oluruz: girürüz A.

²⁴² S. v. 13ª dir ki: aydur A.

²⁴³ S. v. 13ª gınâ üzerine: fenâyı kendine A.

²⁴⁴ S. v. 13^a hazret-i resûl âleyhisselâm: hazret-i Muhammed Muştafa şalallah u âleyhe vesselem A.

²⁴⁵ S. v. 13^a ahvâli: hâli A.

²⁴⁶ S. v. 13^a hazret-i resûl âleyhisselâm: hazret-i sever-i âlem şalallah u âleyhe vesselem A.

²⁴⁷ S. v. 13^a efzaldur: ecri ziyade olur A.

²⁴⁸ S. v. 13^a fakır: fuqara A.

muḳaddem²⁴⁹ Cennete girse gerekdür ve birisi daḫi budur ki Allah ta'âla kızıl yaḳûtdan bir Cennet yaratmışdur ki bâṭınından zâhiri görünür ve zâhirinden bâṭını görünür ol cennete girmez illa faḳîr olan peygamberler girür ve (faḳîr olan) mümin(ler girür ve faḳîr olan) şehîdler girür ḫâşıl-ı kelâm bu faḳirlik bir ulu sa'âdetdür ki degme kimesneye müyesser olmaz o Ḥaḳḳ sübhâne ve ta'âla²⁵⁰ faḳirliği sevdüğine virür İbrâhîm bin Edhem rahmetü'allah 'aleyhe²⁵¹ (bir kimesne) on biñ altuñ virdi ol anı ḳabul itmedi (ol kişi İbrâhîm

18.b

ilhâḫ itdi İbrâhîm bin Edhem ayıtdı sen benim düşmanımsın didi ve ayıtdı ol kişi benim düşmânumdur ki benim adımı fuḳara defterinden ḳazıtmaḳ) [aḫirü'lemr abramdan soñra] ister ve ehli ḫaḳîḳatun ba'zısı aydur Allah (tebârek ve) ta'âlanuñ cemâl-i şerîfine muvaşıl ṭarîḳ-i ḫalâyıḳun nefsi şâğışından ziyâdedür ve yılduzlar 'adedinden artuḳdur²⁵² lakin cemî'si gitdi illa bir ṭarîḳ (ḳaldı ol daḫi) faḳr yoludur ehl-i ḫaḳîḳat ḳatında sözüñ²⁵³ aşḫabı budur ki beyân olundu ve ehl-i Allah aydur fuḳara oldur ki ma'dûma ins u ḡableyesin ve mevcuda vaḫşet tutasın ya'ni elde olanı terk idesin ve olmayan (nesne ile) ülfet idesin²⁵⁴ ve (ṭarîḳ-i) faḳîr bir ḳac veḫle olur ef'âl-i faḳîr u şifât-ı faḳîr ve zât-ı faḳîr²⁵⁵ ve [imdi] mâl faḳrliği ma'lûmdur zâhir budur ki ḫazret-i resulullahuñ (şal'allah u) 'aleyhe vessellem [efendimiz] iftiḫâr buyurduḳları (faḳir-i) müccered mâl faḳirliği degildür zira nice kimesneler vardır ki kendülerden faḳîrler idi belki anlarıñ faḫr itdikleri (faḳr-ı) ef'âl ve şifât ve zât-ı faḳrı idi ol daḫi ḳula şol vaḳtin müyesser olur ki ḫaḳḳ-ı cell ve 'alanuñ [ḳuluñ] ef'âl u şifâtın

19.a

ve zâtın maḫv ve ifna idüb daḫi kendü ef'âli ile tecelli²⁵⁶ eyleye ḫatta 'abduñ²⁵⁷ ḳalb göziyle baḳub gördüḡü ve benim ef'âlim dimesi kendüye [nefsine] bühtân imiş ve ef'âl-i ḫaḳḳ(uñ) imiş (heman zuhûrına biz ayîne imiş belki fâ'il-i ḫaḳîḳi daḫi ḫaḳḳ-ı cell u 'aladur ki kendüsine iftira imiş) ve hem cenân-ı Allah (tebârek ve) ta'âla kendü şifâtıyla ḳuluna tecelli eyleye daḫi ḳuluñ şifâtın ifşâ eyleye hemân şifât-ı ḫaḳḳa kendüsi bir ayîne müşâbesinde ola ve cemî' şifât ki kendüsinuñ zâhirinden ve bâṭinesinden zuhûr ider cümlesi ḫaḳḳ-ı cell u 'alanuñ (kendüsine)

²⁴⁹ S. v. 13^a evvel: muḳaddem A.

²⁵⁰ S. v. 13^b ḫaḳḳ tebârek ve ta'âla: ḫaḳḳ sübhane ve ta'âla A.

²⁵¹ S. v. 13^b ḫazretlerine: rahmetulallah âleyhe A.

²⁵² S. v. 13^b ziyâdedur: artuḳdur A.

²⁵³ S. v. 13^b kelâmın: sözüñ A.

²⁵⁴ S. v. 13^b iltifât itmeye: ülfet idesin A.

²⁵⁵ S. v. 13^b ef'âl-i faḳr u şifât-ı faḳr u zât-ı faḳr: ef'âli faḳîr u şifât-ı faḳîr u zât-ı faḳîr A.

²⁵⁶ S. v. 13^b mücellâ: tecelli A.

²⁵⁷ S. v. 13^b ḳul: abd A.

isnâdı emr-i i'tibârî imiş nitekim (Allah tebârek ve ta'âla) kelâm-ı kâdiminde²⁵⁸ [buyurur] ve Allah u hâlakunum ve mâkamlun (buyurdu) ve daği ve mâremeyet arzemiyyet ve lakin Allah rami [didi] çünkim vucûd-i insân hâkkuñ ef'âline ve şıfatına mazhar oldu ve kalb göziyle hâkkuñ cell u 'alanuñ şıfatından zât-ı Hâkkuñ müşâhade itmek müyesser oldu ve kendü vucûdın ifşâ itdi²⁵⁹ ya'ni kendünuñ zann itduğı²⁶⁰ ki vucûd hâkkuñ imiş ve kendü zâtında benim diyen Allah tebârek ve ta'âla imiş ve kalb ile nefis hâkkuñ cell u 'alanuñ iki

19.b

şıfatına mazhar olmuş mesela nefis-i insânî celâline ayîne olmuşdur²⁶¹ ve kalb-i insân hâkkuñ cemâline ayîne olmuşdur²⁶² ve zât-ı hâkkuñ cell u 'âla orta yerde²⁶³ hâkim olmuşdur nitekim hadîs-i şerîfnde hâlak Allah (kalb-i) adem beyn işba'în yakulub Allah keyfe yeşâ-i vârid olmuşdur naziri kalbe müte'allık olsa vucûd-ı insanda el'âf-ı ilahiyye zühur ider ve kaçen nefse müte'allık olsa vucûd-i insanda kahrına müte'allık nesnelere zühur ider hatta bu ma'kûla kimesnenuñ sırrına وجهه عليها فان ويبقى وجهه ربها ذو الجلال والإكرام rabbuñ zü'l-celâl-i vel-ikrâm hitâbı zâhir olur ve Allah te'ala kelâm-ı kâdiminde مرج البحرين يلتقيان بينهما برزخ لا يبغيان فبأئ الاء ربكمه تكزيان buyurduğunuñ ma'nâsı anuñ kalbine lâyiğ olur iy tâlib-i ma'rifet-i ilahi çünki hâkkuñ cell u 'alaya vuşul bulmak dilersen (anuñla senüñ) ortañuzda²⁶⁴ nice dürlü merâtib vardır ka'î' kılmak gerekdür ve evvel merâtibüñ kimisi nûrânîdür ve kimisi zûlmânîdür cümlesinden sülük idüb geçmek lâzımdür zira zûlmanisi hicâb olduğı gibi

20.a

nûrânîsi daği hicâbdur belki nûrânîsi (dağa ziyâde hicâbdur) defi' itmiş²⁶⁵ müşkildür nefis-i insân 'azâbdan havf idüb anı terk eylemek câizdür amma nûrâniden nefis insana 'azâb ihtimâli yoğdur²⁶⁶ belki 'azâbdan kırtulması anuñla olur (lakin) nûrânî hicâb olduğı rûha [kalbe ve cânâ] nisbetdür hâşıl-ı kelâm vucûd-i insanda nefis (vardur ve) 'akıl u rûh u gönül u kalb u cân vardır her birisinin müstaķil binefse işyanları vardır kendülere göre 'ibâdetleri vardır her birisinin günâhlarına (münâsib) teşfiyeleri ve 'ibâdetlerine göre tezkiyeleri vardır bu teşfiye 'ilmini Hâkkuñ (tebârek ve) ta'âla mürşid-i kâmilden ve mükmellden ve gayrı kimesne

²⁵⁸ S. v. 14^a kelâm-ı kâdiminde: kıur'anda A.

²⁵⁹ S. v. 14^a eyledi: etdi A.

²⁶⁰ S. v. 14^a şanduğı: zann etdiğı A.

²⁶¹ S. v. 14^a düşmüşdür: olmuşdur A.

²⁶² S. v. 14^a düşmüşdür: olmuşdur A.

²⁶³ S. v. 14^a mâbeyinde: orta yerde A.

²⁶⁴ S. v. 14^b mâbeyinde: ortañuzda A.

²⁶⁵ S. v. 14^b itmek: itmiş A.

²⁶⁶ S. v. 14^b olmadığından: yoğdur A.

ta'alim itmişdür ki ve علمناه من لزننا علما teşrifi ile anuñ zâtını müşerref kıldı ve (daği) اما انت منزر
لكل قوائم هاء و kavlıle ve şıfatını beyân ider ve anuñ daği bir kimesne olduğuna kûrân-ı [şerîf]
'azîmüñ zâhirinde işâret eyledi ve ol işâret [hağğ-ı cell u âlanuñ] fevced 'abden (kul-ı
şerîfidür ve daği hâz) buyurduğunda ya'ni müfred lafzı ile ta'yîn buyurdu²⁶⁷ huşûşâ ki zât-ı
hağğ birdür ve mazharı daği birdür ve bir olmak mükarrerdur

20.b

ve iy tâlib-i (hağğ) saña ma'lûm ola ki nefsüñ 'işyânı (neden şâdir olur) eger²⁶⁸ nefsüñ şıfâtı
emmare [bessu olacağ olur] ise 'işyânı enâniyetdur ve na-hağğ yere ğazab itmekdür ve cehl²⁶⁹
ve hâsed ve kibirdür²⁷⁰ ve bunuñ emşâli her ne ki şehavâte ve şeğâvete müte'allıq(lardur)
nefis-i emmare şıfatlarıdur hağğ ta'âla hazretleri²⁷¹ (nefis-i emmare şâhibleri bu sıfatlarla) 'âşi
olur ve bu hicâba²⁷² hicâb-ı zûlmânî²⁷³ dirler ve bundan halâş[olmağa]a imkân yokdur illâ²⁷⁴
mürşid-i kâmilîñ hayır du'asıyla (şer'iyat) [ola] potasında tâlibüñ nefsi kâl olub²⁷⁵ bu zikir
olunan ahlâğ-ı zemimededen (tenkiye ola ve nefisiñi bu evşâf hîşeden) taşfiyye bula[cağ olursa]
emmare(likden) [bassu] halâş bulub²⁷⁶ hayra tâlib ve hasanata râğıb ola²⁷⁷ levvâma
mertebesine kadem başar ve dâima hayra tâlib olub²⁷⁸ envâr-ı 'ibâdetle [eyleye] nefis ol vaqıt
bulunur [yaramaz] ve ef'âl-i zemîmeden hâşıl olan²⁷⁹ hicâb-ı zûlmânîden kurtulub hidâyet-i
hağğa mazhar olur (daği h'âb-ı ğafletden bîdâr olur ve kendü hâlini ıslâha müteveccih olur)
eger nefis-i tâlibden şeytân 'aleyh'ül la'nenuñ meğer vañilesi (eyler) bir günaha şâdir olsa²⁸⁰
derhâl tenbih-i ilahî²⁸¹ ile tenbih olub²⁸² def'ine tedârüke

21.a

²⁶⁷ S. v. 14^bta'yîn buyurdu: getürdü A.

²⁶⁸ S. v. 15^aekser: eger A.

²⁶⁹ S. v. 15^arencide: cehl A.

²⁷⁰ S. v. 15^atekebbirdur: kibirdur A.

²⁷¹ S. v. 15^ahağğ-ı cell u âlâya: hağğ ta'âla hazretleri A.

²⁷² S. v. 15^amağûle: hicâba A.

²⁷³ S. v. 15^ahicâb-ı nûrani: hicâb-ı zûlmani A.

²⁷⁴ S. v. 15^ameğer: illâ A.

²⁷⁵ S. v. 15^aidüb: olub A.

²⁷⁶ S. v. 15^akurtulub: halâş bulub A.

²⁷⁷ S. v. 15^aolur: ola A.

²⁷⁸ S. s. 15^aişi hayr olur: hayra tâlib olub A.

²⁷⁹ S. v. 15^aef'âlınden hâil olan: ef'âl-i zemîmeden hâşıl olan A.

²⁸⁰ S. v. 15^aoldu ise: olsa A.

²⁸¹ S. v. 15^atenbîh-i hağğ: tenbîh-i ilâhi A.

²⁸² S. v. 15^amütennebih: tenbih olub A.

mübâşeret ider ve nefsi dâima melâmet (itmek) üzere olur ve ef'al-i nefsâniyeden²⁸³ müte'allık olan ef'âlden [ictinâb ider] cenâb-ı 'izzetden istiğfâr [taleb] idüb rahmet-i rahmâna mürâca'at itmege sa'i[himmet] ider [pes] imdi [nefs] levvâmada bu zikir olunan ahlâk-ı hamîde olduğundan ötürü haqq [sübhâne] ta'âlanuñ fesm yâd²⁸⁴ idüb buyurdugı لا اقسَمَ بالنفس الا وامة ve lakin salike lâzımdur ki kendüde zühur iden ahlâk-ı hamîdiye mesrur olmayub (diye ki) bu evşâf-ı hamîlesinde zühûr itmek²⁸⁵ mücered haqqun lutfidur yoğsa benim hayâtımdan gayrı nesnem olmazdı eger beni kendü hâlime koşaydı²⁸⁶ diyüb dergâh-ı haqka 'özri u niyâzi²⁸⁷ (müttaşıl terki üzere olub) şöyle ki iftihâr iderse²⁸⁸ bu şifât-ı hasane [zülmatı kimi] hicâbı (gibi) olmasına hiç şübhe olmaya²⁸⁹ sâlik (nefse) bu (ahlâk-ı) hasaneyi pîşe ve endişe iderek qalbi ahkâm-ı ilahiye [tamam] münkâd (mu'tâd ve) [olub] ahvâl-i ahirete (nefsi) muṭmain olur ve ol vaqıt tâlibüñ vücudundan şifât-ı zemîme bi'l-külliyeye²⁹⁰ mütevecce olur ve tâlibüñ rûhi ('âlem-i asfelden ıslâh bulub) 'âlem-i melekût canibine [âlem-i isfelden ıslâh olunub] 'urûc ider

21.b

ve ta'at-ı Haqka [tamam] müdâvemet [idüb] sırrına cenâb-ı 'izzetden hitâb-ı müsteṭâb [mülk aluhhâb neda idüb] (olub) kendü zât-ı muḫaddesesi cennete da'vet ider nitekim buyurur ياء الله ان الله جنة لس فيها خور ولا قصور ولا لين ولا عسسل بل تجلي ربنا ضاحكايسر الله 'aleyhe vessellem [buyurur] haqq ta'âla (hazretleri)nuñ kullarına ihsân olunan merâtib-i 'âliyye (işâret) buyurdu ki ان الله جنة لس فيها خور ولا قصور ولا لين ولا عسسل بل تجلي ربنا ضاحكايسر الله iy tâlib-i Haqq saña (şöyle) ma'lûm ola ki sâliküñ nefsi kaçen mertebeye yaqîn²⁹¹ kadem başar u cânı 'âlem-i qudside²⁹² Haqq ta'âla hazretleriniñ²⁹³ zatına muşâ'if (olan cennete) mi'râc-ı rûhâni ile 'urûc idüb didâr-ı Haqqı müşâhade ider nefsinı 'âlem-i şehâdetde cemâl-i Haqqı 'ayânen görmek 'âşık [u ala hayrân]olur ve ol vaqıt sâlikün nefsi nefsi-i 'âşık olub ve meşrebine göre [bir] nice müddet [nefsi] 'aşq potasında (kâl olub) muḫabbetullahdan gayrı muhabbete (maḫv olub) [kal] evşâf-ı gayret-i ezele (olunub bil'külliyeye fena bulub tenkiye olur ve nefsi ol vaqtin fakirle müttaşif olub

²⁸³ S. v. 15^a nokşâniyle: ef'al-i nefsanıyeden A.

²⁸⁴ S. v. 15^a maḫssum kısım: fesm yâd A.

²⁸⁵ S. v. 15^b zâhir olması: zühur itmek A.

²⁸⁶ S. v. 15^b koşaydı: koşaydı A.

²⁸⁷ S. v. 15^b özri diler: özri niyâzi A.

²⁸⁸ S. v. 15^b idecek olursa: iderse A.

²⁸⁹ S. v. 15^b olunmaya: olmaya A.

²⁹⁰ S. v. 15^b bittamam: bi'l-külliyeye A.

²⁹¹ S. v. 15^b bafıyye: yaqîn A.

²⁹² S. v. 15^b qudside: qudside A.

²⁹³ S. v. 15^b haqq-ı cell u âlanuñ: haqq ta'âla hazretleriniñ A.

22.a

Sırrından) el faqr-ı fahrı (nidâsı) zâhir olur nitekim hazret-i habîb ekrem şal'allah u 'aleyhe vessellem²⁹⁴ (el-faqr u fahrı ve ena eftihar be 'ala sâir el-enbiya-i vela fahr alı ve agâh ol) [buyurdu] iy sâlik-i rah-ı hüda ki fakir bir nice vech üzredür birisi dünya cehetiden olur ya'ni haqq-ı cell u âlanuñ havfından] (â'mâl sayesinden biri) olur ve 'âmâl-ı hasanesi haqquñ²⁹⁵ fazl²⁹⁶ u ihsânına nisbet ider ve birisi envâr-ı müşâhedesin ve keşf u keramâta müte'allıq olan ahvâl (ki zâhirire olur) kendü zâtında ifnâh itmekdür nitekim haber de gelmişdür ehl-i el-kerâmât-ı külluhum maħbubun 'innullah u ta'âla ve faqrüñ bir kısmı daħi efnâh u vucûd itmekdür (ve bu ma'naya daħi) hazret-i server-i 'âlem²⁹⁷ şa'allah u 'aleyhe vessellem işâret buyurmuşdur vücuduñ zenb el-yükâs u 'aliye zenb-i kavlıle (ma'lûm ola ki her sâlik ki aña) [sâlikiñ sırrına] efnâh-ı vucûd itmek müyesser ola [ol vaķit aña] beķâbillah hâşıl olur daħi her işini haqquñ emrine muvafık işler ve her vaķit²⁹⁸ rızâ-i Allahda²⁹⁹ [muvafık yerde] olur ve nefsi haqdan³⁰⁰ râzıye olub haq³⁰¹ daħi andan râzı olur ve nefsi nefis-i marâziyye olur ve dâima Allah ta'âla hazretlerinüñ rızâsı üzere

22.b

'ibâdet (ve tât) ider ve her yerde haqqkla haqq işde³⁰² olur iy sâlik-i (râh-ı hüda) fil-cümle [saña] nefis ahvâli saña ma'lûm³⁰³ oldu diñle³⁰⁴ imdi 'aqluñ daħi 'ibâdâtını [nedür ve anuñ] ve hicâbları (ki 'ağıldan mevcûddur ve amma) [vardur] ba'zılar kıatında nefis birdür³⁰⁵ ve lakin (cemî') zikr olunan evşâfla mütaşşif olur eger³⁰⁶ 'işyân üzere olsa emmare [bassu] olur eger hayra mâil olsa levvâma olur ve eger tamam-ı emr-i haqqka münkâd olsa muṭmaine olur ve (eger) cemî' ef'âlinden ve [aqvâlınden ve] evşâlınden vucûdundan fâniyye olsa [ol vaķit] faķîr [ve faniyye] (olsa) olur ve (eger) haqqka 'âşık olsa nefis-i 'âşıkça olur ve 'aqluñ 'ibâdâtı ve hayrât ve hasanât müte'allıķa olan ef'âl u hamide-i fikir itmekdür ve anuñ hicâb u 'işyân-ı

²⁹⁴ S. v. 16ª hazret-i resûl âleyhisselâm: hazret-i habib-i ekrem şalallah u âleyhi vessellem A.

²⁹⁵ S. v. 16ª İlah ta'âlanuñ: haqquñ A.

²⁹⁶ S. v. 16ª tecelli: fazl A.

²⁹⁷ S.v. 16ª hazret-i Muḥammed: hazret-i server-i âlem A.

²⁹⁸ S. v. 16ª her yerde: her vaķit A.

²⁹⁹ S. v. 16^a rabbinuñ rızasına: rızâ-i Allahdan A.

³⁰⁰ S. v. 16^a cell u âlâdan: haqqdan A.

³⁰¹ S. v. 16^a Allah ta'âla: haq A.

³⁰² S. v. 16^a haqq anda: haqqkla haq işde A.

³⁰³ S.v. 16^a beyân: ma'lûm A.

³⁰⁴ S.v. 16^a geldük: diñle A.

³⁰⁵ S. v. 16^a budur: birdür A.

³⁰⁶ S. v. 16^b kaçan: eger A.

havâtır-ı nefsâniyeden ve efkâr-ı şeytâniyedür ve marâzı³⁰⁷ şıhatı dahi bunlardur ve rûhuñ ‘ibâdâtı kendü emrine vâsıl olub hiç rûhâni ile cenâb-ı³⁰⁸ ‘izzetde havl ‘arşı tavâf itmekdür ve bu ma’nâ muhakkağ olmasa hağdan mağcûb olur ve gönülün ‘ibâdâtı esrâr-ı ilahiyye mağzûn olmağdur

23.a

ve harâmdan ve helâldan fâriğ olub cârûb vahdet ile gönülden ğayrı süpürmekdür (eger) böyle olmaz ise hağdan ba’id olur ve (kalbuñ) ‘ibâdâtı (hağğıñ) kahrından [ve luğfundan] her ne zuhûr iderse yuğallıb Allah o keyf yüşâ-i hükümü ile³⁰⁹ ‘âmil olub emr-i hağğa [rıza ile] râzı olub sağtında ve farhında şükran üzre olmağdur ve (bu ma’nâya işâret) [nitekim resûlallah şalallahu ta’âla âleyhi vesselem] buyurulmuşdur evvel مايدعي الي الجنة الحمادون الدين محميدون في السرء والضرء vecânun ‘ibâdâtı cân u dil ile ‘aşğ şarâbını içüb (‘âlem-i) hayretde ve ali hayrân (ve ser gerdân) olmağdur ve (onun) hicâbını (zât-ı) hağdan (ğayrı nesneye) ta’alluğ itmekdur cümleye hağğ-ı³¹⁰ müyesser eyleye ki [emin] gönülden mâsivâ-yı (jengin) giderüb ve zât-ı eşyâyı müte’addime bulub³¹¹ kalb gözine zât-ı bâriden ğayrı (nesne) görmeye hağğ ta’âla (hağretlerinün) küll u şey-i hâlık-ı illâ veche sırrına mazhar düşüre [müceremet] (amîn ba-hağğ Muhammed’ül-emîn (iy tâlib-i ma’rifet-i ilahi kaçan sâlikün nefis emmarelikden kurtulmasa nevminde ve yağazasında gördüğü heb kendü nefsi ağvâlidür ve bu mertebede görünenler yağaza ve kibre

23.b

Ve ceğule ve hasade ve bunun emşaline delâlet ider nesnelerdür meşelâ ‘azaba arslân ve kibre kaplân ve hırşa qarınca ve mekr u hîleye dilgur u hağğı setre yarâsa ve ğazab itmege pişmiş et ve yâhûd adem eti yemek delâlet ider ve eger sâlik-i tebdil-i ahlâğ ve emr-i hağğa imtişâl gösterse ol vağit gördüğü bâğçalar ve bâğlar ve ma’mûre olmuş yerlerdür ve eger hâl-i sâlik gâh şalâh ve gâh fesâd üzere olsa ol vağitde görinen ma’mûrlarun harâbe mütevecce olmaları ve kimi görse şeri’ata delâlet ider ve çalâyılı kâplar kalb-i sâlike mâsivâdan müccered olmağa delâlet ider ve kiminün alt ve asyânı tamam olmağ şeriya’tun muğkem olmasına delâlet ider ve bâlık görse ahlâğ-ı hamîdeye delâlet ider ve şadef içinde olan lülüsi ma’ârif-i ilhîyyeye delâlet ider ve ay ve gün u yılduzlar eger şu’lesi ma’mûr ise şafâ-yı kalbe delâlet ider ve eger

³⁰⁷ S. v. 16^b emrâz: mâraz A.

³⁰⁸ S. v. 16^b hiğâb: cenâb A.

³⁰⁹ S. v. 16^b halile: hükümü ile A.

³¹⁰ S. v. 16^b Allah: hağğ A.

³¹¹ S. v. 17^a en’adâm olub: müte’adime bulub A.

nûrânîyetde kuşûrı var ise qalbine mâsivâ muhabbeti dâhil olmağa delâlet ider ve semâ yüzi kedüret üzerine olmağ ve ay ile ve gün ile ve yılduzlar

24.a

ile ma'mûr olmağ ve olmamağ qalbün şafasına ve 'adem şafasına delâlet ider ve melâike müşâhedesi ve envâr tecellisi ve cennet seyri ve hûr-i gılmân zevkı ma'ârif esrâr-ı ilahiyyeye delâlet ider ve eger cehennem ve aña müte'allik olanlar her ne ise a'mâl-ı kâsbîheden hâşıl olur nesnelere ol dağı şerden hâli degildir yâ sâlikün kendü nefsi aḥvâli ola ve yâḥûd ...aḥvâli ola ve ol dağı a'mâlün kuvvetine ve za'fına göre halk olunur ve eger sâlik eşcâr meşmere görse a'mâl-i şâliḥaya delâlet ider ve eger 'aşarâtun ba'zısı çürük görse riyaya ve süm'aya ve bunların emşâli ba'zı nesnenün vücûdına işâretdür ve hâm görse a'mâlde ve ma'arifde nokşân delâlet ider ve eger eşcârı çiçek olmuş görünse henüz a'mâl-i şâliḥanın mübâşiretine delâlet ider ve eger sâlik aḥcâr görse şundan hâli degildir yâ mü'ateberâtdan ola la'al ve yâkut ve mercân ve bunun emşali ne var ise ma'ârif ve esrâr-ı ilahiyyeye delâlet ider ve yâḥûd gayrı mü'ateberâtdan ola meşelâ şırça ve bucak ve bunların emşâli dağı her neki var ise

24.b

fâidesiz a'mâle delâlet ider vaḥiyle ve hüd'aya delâlet ider ve mermer şiddet-i qalbe delâlet ider ve eşcâr reyâḥîn görse dağı güzel râyihelü nesnelere görse hükmine ve diyânete ve kelâm-ı tayyibe ve racül-i kerîme ve amre-i kerimeye ve cemâla delâlet ider ve eger ve dağı biri 'irfâna ve nefḥât-ı rahmâniyyeye delâlet ider rûyâsında kelb-i ma'lum ve tufân ve atimce ve bunun emşâli ḥayvânât cinsinden her ne görse nefsinün şalâḥına delâlet ider ve 'âlem-i qudsude cevelân-ı tayrân idüb ma'ârif-i ilahiyyeye ve esrâr-ı aḥdiyyenün şikârına müteḥhi olmağa delâlet ider ve eger mu'lim değıl ise shevâta ve gâzaba delâlet ider ve kaçan ferş görse şundan hâli degildir ki yâ rûkûya müteḥhi ola ve yâ olmaya eger rûkûiyet hâli ise bil'fi'il 'eza-i nefse ve cihâd-ı ekbere mütevicce olmasıdır ve gayrısı aña göre ḥamil olunur ve eger deve görse eger munis ise hacc-ı ma'nevi mütevice olmağa işâretdür ba'zılar qatında 'aşqa delâlet ve eger munis değıl ise hakka ve ḥasada delâlet ider ve eger mir görse kizbe ve 'irfâna zuhûr eylememeğe delâlet ider

25.a

ve valid-i qalbün 'adem zuhûruna ve ḥuşûluna dağı delâlet ider demişler ve riyâzata dağı delâletdür demişler ve tâvus görse 'ucube delâlet ider ve 'aceze dağı dâldur ve gügercin görse

görse kendüye³²⁵ [üzerine] pâdşâh aḥkâmına³²⁶ müte'allık nesne lâ-ḥaḳḳ olmağa delâlet ider ve mürşid-i kâmile (daḥi) delâlet ider ve [rûḥa daḥi delâlet ider] nefsi emmare şıfatına (daḥi) delâlet ider ve (rûḥ-i pâke daḥi delâlet ider) zira nefis rûḥ ikisi daḥi vucûd-i insanda pâdişâhlardur ve her birinuñ müstaḳil benefse aḥkâmı vardır hâsıl-ı kelâm meşrebine³²⁷ göre i'tibâr olunur ve ḥâline göre ta'bîr olunur mürşid-i kâmile maḥfi degüldür ve eger sâlik vâḳa'asında âlemen ve şaliḥa görse ḳavâyi rûḥâniyyesi ma'mûr olmağa delâlet ider fâsıklar ve münâfıklar ve kâfirler görse kendü nefsâniyeti şıfatına (ḥamil olunur yâ ḥâlâ ve yâḥûd isti'ḳbâle) delâlet ider iblis-i 'aleyhul'la'ne gibi el'iyâzu billah [ta'âla] ve yâḥûd şirk-i ma'nevi ve fasık-ı ma'neviye ḥaml olunur ve râiyi olan kimesne kendü şıfatını aḥir kimesne şuretinde müşâhede etmek şundan³²⁸ ḥâli degüldür yâ ol kimesne ile bu şıfatda iştirâki vardır ve yâḥûd nefis vahid olmağa delâlet ider ve tâlîb ḥaḳḳ ol kimesnelere ma'lûm olaki sâlik vâḳı'asında afâḳı nesnelere kendü aḥvâlini daḥi

26.b

müşâhede ider nitekim resûl u rab'ül'âlemîn³²⁹ buyurmuşdur اويري لي لم يبق من التيوه الا مبشرات قالو او ما الممبشرات قال عايه الصئلق و السلام الرؤ يا الصالحة التي يراها السلم ya'ni nübüvetden hiç nesne ḳalmadı allâ müstücü ḳaldı aşḥâb-ı rıdvân Allah 'aleyhim ec'main [yediler] mübeşerât ne nesnedür yâ resûl Allah (didiler) ḥazret-i server-i 'âlem şal'allah u 'aleyhe vessellem³³⁰ buyurdu(lar ki ya'ni) şol gerçek düşdür ki mü'min anı [görür ve] kendü için yâḥûd bir müsllim için görür ve daḥi şöyle ma'lûm olaki her mü'minuñ rûyâsinuñ aşadamı kendüsinuñ şalâḥına göre i'tibâr olunur nitekim ḥazret-i resûl şal'allah u 'aleyhe vessellem³³¹ buyurur aşdak kim rûyâ-i asadak kim ḥadişe ya'ni düşüñ gerçekliği göre kimesnenuñ sözünüñ³³² gerçeğine göre i'tibârdur³³³ daḥi şöyle ma'lûm olaki ya'ni³³⁴ sâlik meşrebuñ ḳuvvetinden nefsi emmare [levvâme] iken(ve yâḥûd) iken mütmâine ve marâziyye ve ḳâniye ve 'aşıḳa aḥvâlini [rûyâlaruñ] müşâhade ider (ve lakin) bil'f'il (ol aḥvâl ile) müteḥaḳḳik olmamışdur

³²⁵ S. v. 27^b görmesi kendüsinuñ: görse kendüye A.

³²⁶ S. v. 27^b padşâhuñ ḥükkâmına: padşâh aḥkâmına A.

³²⁷ S. v. 28^a meslekine: meşrebine A.

³²⁸ S. v. 28^a etse ikiden: etmek şundan A.

³²⁹ S. v. 28^a ḥazret şalallah u ta'âla âleyhi vesselem: resûl rabb'ülâlemin A. A.

³³⁰ S. v. 28^b ḥazret-i resûlallah: ḥazret-i server-i âlem şalallah u âleyhe vesselem

³³¹ S. v. 28^b ḥazret-i âleyhisselâm: ḥazret-i resûl şalallah u âleyhe vesselem A.

³³² S. v. 28^b rûyanuñ: kimesnenuñ sözünüñ A.

³³³ S. v. 28^b i'tibâr olunur: i'tibârdur A.

³³⁴ S. v. 28^b ba'zi: ya'ni A.

şeyh olan kimesne anuñ hâline ve rüyasına nazâr idüb mütecâvüz³³⁵ itdürmemek gerekdür elhâde

27.a

düşer gâyet hâzer gerekdür ve sâlik rûyâsında³³⁶ vâlîdesiyle ve (yâhûd) hemşiresi ile cem' olsa ya'ni taşarruf itse³³⁷ nefsinî ve kuvvâyı nefsânîyyesini taşarufa delâiyet ider ve yâhûd anlaruñ murâdlarını edâ itmege delâlet ider ve sâlik rûyâsında şarâb içmek ve esrâr yemek 'aşka ve muhâbbete ve esrâr-ı ilahiyeye delâlet ider ve (eger sâlik görse ki) mürşid-i kâmil kendüyi taşarruf ider [görse] andan intifâ'a delâlet ider (ve eger ka'beye müteveccid olmuş görse bir fakirüñ gönlünü ele götürmege delâlet ider) ve yâhûd insân-ı kâmile [nazarına yetüşmekle] (kıble-i haqîkatdür aña vuşûla) delâlet ider ve [sâlik] (eger) kaz görse bürvadet-i qalbe delâletdür ve yağmur u ilhâm-i ilahiyeye³³⁸ delâlet ider ve bulânık şular (görse) celâl-i haqka delâlet ider ve şahâb-ı³³⁹ kudûret qalbe [delâlet ider] ve rahmet-i rahmana daği delâlet ider nitekim bulut yağmura delâlet itdüğü gibi [ehline ma'lûmdur] ve eger sâlik rûyâsında gömlek giyse dinîne (delâletdür ider büyük olması i'mâna ve i'mânuñ kuvvet-i ve şa'fina) delâlet ider ve sâir (celâl-i) libâs-ı zühde (ve taqvâyâ) delâlet ider ve i'mâma şâr'ık-ı sefere delâlet ider

27.b

ve yâhûd dîne (ve vilâyete) ve rıf'ata delâlet ider ve tâc giymek nâ-ehle dünyevi³⁴⁰ kemâle delâlet ider ve ehline ziynete delâlet ider ve taylasân (daği) buña kıyâs olunur³⁴¹ ve eger harîr giyse dîninde fesâda delâlet (ider) ve eger edik giyse alt harb ile³⁴² ise hayra delâlet ider ve eger alet³⁴³ harbsüz (ise) gama (ve hüzne) delâlet ider ve ba'zılar katında sefer-i bahra delâlet ider (ve papuc ve paşmak kara seferine delâlet ider) 'âlem-i mülkde ve melekûtda (seyr u) sulûka [daği] delâlet ider ve hâbel u 'ahde ve hüsn semite³⁴⁴ [delâlet ider] ve qurân-ı 'azîme ıkrâyâ (daği) delâlet ider ve eger firâş görse ve yorgân görse nisaya delâlet ider ve eger

³³⁵ S. v.28^b tecâ: mütecavüz A.

³³⁶ S. v. 28^b vâka'asında: rûyâsında A.

³³⁷ S. v. 28^b cimâ' ider görse: cem' olsa ya'ni taşarrif itse A.

³³⁸ S. v. 28^b ilhâm-ı rabbâniyye: ilhâm-ı illahiyeye A.

³³⁹ S. v. 29^a bulut: şahib A.

³⁴⁰ S. v.29^a dinde: dünyevi A.

³⁴¹ S. v. 29^a buña göre haml olunur: buña kıyas olunur A.

³⁴² S. v. 29^a ulut harb ile: alt harbile A.

³⁴³ S. v. 29^a alât: alet A.

³⁴⁴ S. v. 29^a hüsn u himmete: hüsn u semete A.

[kürsü] görse ‘avrete delâlet ider ve (eger) münber görse mülke³⁴⁵ [ve âvrete] delâlet ider ve eger ehl ise ve illâ şehvete delâlet ider ve eger zavât (görse) ümmete ve huşûmete (ve ğani ‘avrete delâlet ider ve eger mürekeb görse ve) mürekeb koyacak nesne görse şâlihe şurete³⁴⁶ ve şalâh-ı (nefse) delâlet ider ve Muşhaf-ı şerîf görse (mirâsa ve hükme delâlet ider

28.a

2

(Şâhi)

Terk it cümle sevâyı tevhîde gel tevhîde

Dilden raf’iyet hevâyı tevhîde gel tevhîde

Saňa direm ey ‘aşık yolunda ol ey şâdık

Çalbin olsun uyanık tevhîde gel tevhîde

Fazgu ve anı didi haqq-ı kül meyvesini odâ yak

Halûşıyla câna bak tevhîde gel tevhîde

Abd’ülkâdir pîrimiz şeyh muhammed gülüyüz

Ṭarîkatda kaf ru yüz işan

Şöyle mest etdi beni pür ateş etdi teni

Şahi bu ‘aşkuñ meyi izan

Gel şahi gör pâzârı gevherlerdir nazârı

³⁴⁵ S. v. 29^a melâikeye: mülke A.

³⁴⁶ S. v. 29^a şalihe âvrete: şalihe şurete A.

Şarâbı lem yüzeli tevhîde gel tevhîde

Ve esrâr-ı Rabbâniyyeye itillâ' hâşıl olmağa delâlet ider ve eger) [vâkıf] mektûb görse gizlü ihtibara³⁴⁷ ve yâhûd [sâlik] esrâr-ı ilahiyeyye vâkıf olmağa³⁴⁸ delâlet ider ve kitab (görse) meşhûr habere (delâlet ider) muhabbete ve kuvvete ve yâhûd rif'ata ve yâ hikmete delâlet ider ve levh (görse ol) daği böyledür³⁴⁹ (ve eger merkeb görse şariğa ve yâhûd servere delâlet ider ve eger merkebi kumkûmeye koysa mâl cem'ine delâlet ider ve eger sâlik kendüyi görse ki salâh giymiş kuvvete va'dâden 'işmete delâlet ider ve cebe ve cûş daği böyledür ve eger sâlik-i yâluk kılıç görse ya'ni kılıcı kınsûz görse vilâyete kadem başmağa delâlet ider ve evlâda daği delâlet ider ve kılıç kını veledün atâsına delâlet ider ve bunların mevtlerine daği delâlet ider hâşıl-ı kelâm her nesnenün iki ciheti vardur hayra ve şerre delâlet ider ve rûyâ gören kimesnenün meşrebine ve hâlinün intizâmına göre ta'bîr olunur meşela arslân gâzaba delâlet itdüğü gibi kavâyı nefsâniyyeye nefs-i sâlik-i ulu olmağa delâlet ider

28.b

Ve hırre nifağa delâlet itdüğü gibi temliğa ve meskenete ve nefse gâyet ve râci' olan zaruri refa'a delâlet ider ve şağır görse zira'ata delâlet itdüğü gibi çok 'ayka daği delâlet ider ve cemî' mağlûkâtun her birisi hağ ta'âla hazretlerinün mezâhiridür kimisinden lütf ve kimisinden kahr zûhûr ider ve ba'zısından ikisi bile zûhur ider bil ki eşyanun cemî'sinden lütfle ve kimisinden kahr zûhur ider (ve ba'zısından ikisi bile zûhur ider bil ki eşyanun cemî'sinden lütfle) kahr şâdir olur meşelâ kâhır ismine mezâhir olan cemî' esmaya mazhar olduğı gibi zira her bir isimde cemî' esma mevcûddur ve her ismun müsemâyâ delâleti vardur pes imdi cemî' esmâda müsemâyâ bulunur iy sâlik-i taleb ma'lûm ola ki sâlikun nevminde vâki' olan haberlere mübeşerât dirler bil'fi'l müttehağık olmağa delâlet itmez zira sâlikun hâli daği ikiden hâli degildür yâ hayr ola ve yâhûd şerr ola eger hayr olacağ olursa sâlik anun huşûluna mâfi'-i 'amel iderse ol hayr aña gelüb vâşıl olmaz şerr olursa görelim sâlik

29.a

Ey mütâf dede bu gün yâre mah heman olma diyen

³⁴⁷ S. v. 29^a habere: ihbâra A.

³⁴⁸ S. v. 29^a düşmeğe: vâkıf olmağa A.

³⁴⁹ S. v. 29^b böyledür: böyledür A.

Nigarını zah idüb imânına i'mân olma diyen

Qalbleri dürlü fesadât anları şeytân elinden alma diyen

Seni şâhı râh hay haqqa şâlalı

Münkirini sen bu gün meydânen kınamadan

Ol hayruñ vuşûlına mâni' biz hayr-ı 'amel iderse ol şer aña gelüb vâşıl olmaz ve tâlib-i Haqq olan kimesnelere lâzım olan oldur ki *يوما حسنه سي* ziyâde olur tâkim dâr-ı ahiretde ol kimesne mağbûn u mağzûn olmaya nitekim hazret-i server-i 'âlem şal'allah u 'aleyhe ve sellem hadîs-i şerifinde buyurdu *من استوي يوما فهو مغبون* ya'ni her kimesne ki iki günü 'ibâdetde berâber olsa ol kimesne aldağışdur zira dâr-ı dünyâda haqq ta'âla qullarına kesb-i kemâl için mekân virdi ve bir zam'â rifâ-i ilahiyyeye ..dârımız re'a zira iki ed-dünya mezra'a el-ahiret buyurdu ...tâlibuñ müddet-i 'ömri bir gün meşâbesindedir ve haqq ta'âla hazretlerinüñ kendü lütfi etyârından 'ilm-i kadiminde muqadder olunan a'mâl-i ilahiyye tahminden vayidez ma'ârif-i esrâriyyeden her bir qulına ne ihsân itdiyse bu alt acsâdile anı mezra'ı dünyâda zirâ'at itmege emr olundu amma ba'z-ı insanda Allah ta'âlayı muhğacered cemâline müte'allık olan tohmı qodı ve ba'zıda ikisindende qodı amma şol kimesneler ki hidâyet tohmı añlamışdur

29.b

3

Bu gün neşâtı neşât vir dîn meydanına

Biñ güzel tevhi'dler oldu cânâtına

Ey mûtaf dede nidersin bu gün sen mütanesen

Çok .....tekiyede tevhidî rûhsârına

Mâşâ-i aqra dedilerse cümle yâlan-ı 'aşîkân

Ne'aceb tersi baqar ol meydânına

Ṭob doludur cümle ervâh-ı hâzirun

Eger atarşan ṭobu doludur bil yâ bühdân

Şâhı dervîşân-ı ‘uşâka bîl heman

Rûhi ervâh-ı ṭob dedimdur meydanına

Anlar enbiyâ ve evliyâ-i ekmeliyendür böyleruñ mezra’aları kalb-i müminlerdür ve tohumları ma’ârif-i ilahiyye ve esrâr-ı rabbâniyedür ve uzuvları yünâbig hikmetdendir ve günleri şems-i haqîkatdür ve belleri nefehât-ı kudsiyedür ve ilhâm-ı Rabbâniyedür her nebi veli ve mürsel cemî’si bu esbâb-ı ma’neviyye ile müminleruñ gönülünde bi’t-tamam muhabbet-i ilahiyyeyi ve ‘ulûm-i nebeviyyeyi ekdiler dâr-ı ahiretde her birisi lâ-ya’du lâ yehşi acirler bulurlar) Haqq ta’âla hazretlerinüñ ve (Allah-ı yerzükün yüşâ-i bigayr-ı hesâb-ı kavli-i şerifi mefhum-i şerifi muqtezasinca ve amma) [şali ta’âla âleyhi vesselem ve mücermet kûrân’ulâzîm u mücermet ta ve yeis emîn] şunlar³⁵⁰ ki celâline ve cemâline müte’allık [olan ef’âl u] evşâf ile zuhura geldiler³⁵¹ mûminler âşileri oldılar eger (bu dünyâda) bir eyluk iderse (dâr-ı ahiretde) haqq ta’âla [ahiretde] birine on ihsân ider من جاء با لحسنه فله عشر امثالها hükümü şerifi muqtazasınca ve lakin istedüğü³⁵² kimesne (dağa ziyâde virür) [Allah] يصاعف لمن يشاء emr-i şerifi (mefhûmunce) Allah (tebârek ve) ta’âla müyyeser eyleye [amîn]ve eger ‘işyân tohumın ekerse dâr-ı ‘uqbâda birine bir olur³⁵³ (eger ‘afv olunmazsa ve) من جاء بالسييرت فلا يحبري الا مثلها

30.a

Hükümünce zira haqq tebârek ve ta’âla³⁵⁴ a’bâdına³⁵⁵ zülm itmez³⁵⁶ ve eger mücerred şirk u nifâk tuhumın getürdiler ise anlar kâfirler³⁵⁷ ve münâfıklar oldılar haqq³⁵⁸ ta’âla

³⁵⁰ S. v. 17^aşol kimesneler: şunlar A.

³⁵¹ S. v. 17^agetürdüler: geldiler A.

³⁵² S. v. 17^adiledüğü: istedüğü A.

³⁵³ S. v. 17^abir verülür: bir olur A.

³⁵⁴ S. v. 17^ahaqq-ı cell u âla: haqq tebârek ve ta’âla A.

³⁵⁵ S. v. 17^akullarına: âbâdına A.

³⁵⁶ S. v. 17^aeylemez: etmez A.

³⁵⁷ S. v. 17^akirûh: kâfirler A.

³⁵⁸ S. v. 17^aAllah: haqq A.

h azretlerinin³⁵⁹ ‘az ab’ul-yem in (cehennemde)  ekdiler³⁶⁰ kend u Őirklerinden ve nifaqlarından h aŐıl olan ‘a rebler³⁶¹ (ve yılanlar ile) m uebbet³⁶² ‘az ab i inde  aldılar anlara hic bir vechle nec at m umkin degildir³⁶³ el’iy azu billah elker im iy t alib-i ma’rifet-i ilahi sa na ma’l um ola ki ins anuŐ  albi mariz olduğu gibi [ alb] daği Őek amet³⁶⁴ ve Ői hat ile muvaŐuf olur ve abd anuŐ ‘ilmi gibi  alb uŐ (daği) ‘ilmi vardur amma ecs aduŐ Ői hatı ve se k ametinuŐ ‘ilmi etibb aya ve (h ukm aniye) ma ŐuŐdur anı enbiy a u evliy adan t aleb itmek c iz degildir ger i kim kim hayr du’ alarıyla Ői hat bulma ³⁶⁵  abild ur³⁶⁶ ve lakin anlaruŐ himmetleriniŐ teŐir atı³⁶⁷ itibb anuŐ edviyyesine m ul akı olma  ile zuh ur bulur³⁶⁸ ve  alb uŐ Ői hat u marazunuŐ ‘ilmi m rŐid-i k amile ma ŐuŐdur g n ul marazınuŐ dađi³⁶⁹ anlara m r aca’at itmek gerek³⁷⁰ vekiliyetle³⁷¹ aş(lar)a teslim gerek³⁷² pes imdi salike³⁷³

30.b

L azımdur vacibdur ki m rŐide t abi’ ve m te ad ola[sın] mariz uŐ³⁷⁴ hekime bi’atı³⁷⁵ gibi meşela sakim olan kimesne etibb anuŐ perhizine Şabr itmese ve acı Őerbetlerine ta amm l eylemese³⁷⁶ ol kimesneye ‘il ac (k abil) olmaz imdi emr az-ı  albiyyesi olan kimesne daği m rŐid uŐ riy az atına v akil[den] ve Őarabdan m n’ata ta amm l itmek l azımdur ve (a l ak-ı zem meden) a l ak-ı ham deye sefer id b ve m ’t ad olan Ői at-ı nefsanıyyeden fer gat itmek v acibd ur nitekim seyyid’ lkevn en ‘aley ’ l Şalavat vessel m³⁷⁷ buyurdu ( safarw  vattahw  a t amw)   ka an bir kimesnenuŐ  albinde m siv -yı mu abbeti olsa  alb ol va itde haŐta olur ve  uv -yı r h aniyesine za’if  riz olur  ulağı kel m-ı ha   istim ’ından m n atı’ olur ve dim ğı nef at-ı ilahıyyeden nesne a z itmez³⁷⁸ olur ve g n ul g zi ile z at-ı m rŐidden cem l-i ha  ı

³⁵⁹ S. v. 17^a h aciminde: h azretler n uŐ A.

³⁶⁰ S. v. 17^a ŐataŐdılar:  ekdiler A.

³⁶¹ S.v. 17^a    arib: a reb A.

³⁶² S. v.17^a h ayyat ile: m uebbet A.

³⁶³ S. v.17^a olmaz: m mk n değildir A.

³⁶⁴ S. v.17^a isti  amet: Őek amet A.

³⁶⁵ S. v. 17^a h al Ő bulma : Ői hat bulma  A.

³⁶⁶ S. v. 17^a c izd ur:  abild ur A.

³⁶⁷ S. v. 17^a tesiri: tesir atı A.

³⁶⁸ S. v. 17^a z ahir olur: zuh ur bulur A.

³⁶⁹ S. v. 17^b daği: def’i A.

³⁷⁰ S. v. 17^b itmeyince olmaz: etmek gerek A.

³⁷¹ S. v. 17^b y allıklıyya: vekiliyetle A.

³⁷² S. v. 17^b teslim olmayınca olmaz: teslim gerek A.

³⁷³ S. v. 17^b sa na: s like A.

³⁷⁴ S. v. 17^b marizatuŐ: mariz uŐ A.

³⁷⁵ S. v. 17^b tab’iyyeti: bi’atı A.

³⁷⁶ S. v. 17^b acı Şerbetleri i mesine eylemese: acı Őerbetlerine tahamm l eylemese A.

³⁷⁷ S. v. 17^b seyyid’ lm rsel n Şalallah u ta’ la  leyhi vesselem: seyyid’elkevn en  leyhiŐŐalavat vessel m A.

³⁷⁸ S. v. 17^b almaz: a z itmez A.

müşâhede itmez³⁷⁹ ve cânı ‘aşk-ı hağdan hâli olur ki gıdâsıdur ve (muğabbet-i) dünya ki hamîm u zağûm meşâbesindedür qalbün aña [ğarabe] mütevecce (olur ve) muğabbet-i hağğ³⁸⁰ şerbetinden zevğ itmez olur el’iyâz bil’allah [ta’âla] pes imdi talibe lâzımdur ki mürşid-i kâmile [muğkem]iğâ’at ide

31.a

İy cemâli hağğa ‘aşk-ı tevğid eyle Allah

Ey veza hağğdur ...tevğid ile Allah

Niye gelmedin bu dünyaya nazâr kııl gel Kibriya

Âceb noldı bu şağraya ....ile mevlâya ....le Allah

Bu deryâda olan gavâş olur elbetde

Hâşıl hâşır âzîzisin ayak baş ...Allah Allah ..ile mevlâ

Tâ kîm Allah ta’âla (ğazretleri)nün ‘inâyet-i ezeliyyesi ve mürşidün himmeti ile qalb-i talibden mâsivâ-yı muğabbeti qat’ idüb hağğ muğabbeti ile memlü ide³⁸¹ kemakân quvva-yı rûhâniyesine şihhat yetişüb her birisi limâ-i ħalağla sene şarf olmağ müyesser ola bi’ün Allah [ta’âla] iy talib-i ağâh ve mütенbiyye ola ki mürşid-i kâmil ol kimesnedür ki kendü nefsinı ‘acizla (ve bu) yoğluğ ile bilmiş ola ve qalbinde Allah ta’âla-i (celli zikre) muğabbetinden ħayrı muğabbet olmaya ve ħönlünde hağğun³⁸² nûrıña ħağığat(de) Muğammediyeden ‘ibâretdür zâhir ola ol nûr ile kendü vucûdında vesâir eşyadan zât-ı hağğı müşâhede (eyleye) belki ħörmesi ve işitmesi ve söylemesi ve virmesi ve alması ol nûr ile ola ve cemî’ mağlûkâta hağğ nazâr(ını) eyleye hic kimesnenün aşlına ve ħasbına ve nesebine³⁸³ ve mâlına [ve cânına] bağmaya belki her kişinün qâbilliyetine nazâr eyleye nitekim ħazret-i server-i ‘âlem

³⁷⁹ S.v. 17^bidemez olur: itmez A.

³⁸⁰ S. v. 17^bmuğabbetullah: muğabbet-i hağğ A.

³⁸¹ S. v. 17^bmağlûğla: **memlü** ile A.

³⁸² S. v.18^ahağğ-ı cell u âlânun: hağğun A.

³⁸³ S. v.18^anesline: ħasbına ve nesebine A.

ان الله لا ينصر صوركم ولا الي اموالكم بل ينظر وا الي قلوبكم و šal'allah³⁸⁴ u 'aleyhe vessellem buyurur ki نياتكم ve daği haqq tebârek ve ta'âla (lisân-ı nebiden buyurdu ki künt

31.b

Sema'a u başirül'hadîş ve Allah ta'âla hazretlerinüñ) nûrı ile kendüsinde ve cemî' eşyâda müteşşarîf ola ve cemî' evliyâ-i [allahuñ ervains tecellisi vâsıtasıyla belki] ve ervâh-ı melâike-i u ervâh-ı mümine³⁸⁵ zâhir u bâtın her ne var ise ve [daği] cemî'sinüñ teccellisi ve tesellisi anuñ rûhâniyetinden ola nitekim rivâyet olunur ba'zı kimesne[ler] mi'râc-ı rûhâni ile 'urûc idüb mağâmât-ı evliyaya ve menâzzil-i enbiyaya varmışlar ve ehl-i 'arşa suvâl itmişler ki haqq ta'âla katındadır anlar daği cevâb virüb haqq ta'âla³⁸⁶ hazret[ler]i 'alem-i şehâdetde insân-ı kâmilüñ kalbinde [sâkindur] zâhirdür (dir dirler) biz size sûâl itmek isteruz³⁸⁷ (haqq ta'âla hazretlerini) siz bize sûâl ide siz ta'accub dimişler pes imdi ma'lûm ola ki kalb'ül mümin-i 'arş u Allah muğtażâsınca ve kalb'ül mümin beytullah mevcince insân-ı kâmilüñ gönü Allah hazretlerinüñ³⁸⁸ tecellisine ayîne olmuşdur ve daği haqq ta'âla³⁸⁹ buyurdu ki (لايسعي ارضي ولا سماتي بل يسعني قلب عبدالموم ve daği) [saña] ma'lûm ola ki mürşid-i kâmil şol kimesnedur ki göklerin ve yerlerin hareketleri ve sukûtları hâlden hâle deva

32.a

namları³⁹⁰ anuñ kalbinde olan nûr ile zâhir olur ve inķirâz-ı sâ'at daği anuñ vücudunuñ en'idâmı ile olur zira haqîkat-ı Muhammediyyeye mazhar olmağla lâyıy kimesne bulunmayacağ³⁹¹ lâzım gelür ki biz-zât hazret-i rabb'ül'izzet kendüsi mutaşarrıf ola [pes imdi] bu mağlûkuñ hûd³⁹² biz-zât taşarruf-ı haqqa iktidârları yoğdur eyleye³⁹³ lâzım gelür³⁹⁴ her şey-i fâni ola ve vücûd-ı haqq-ı cell [âlâ] (zikre) bâki qala nitekim haqq ta'âla³⁹⁵ buyurdu كل من عليها فان ويبقي rabbuñ zül'celâl ve el'ikrâm ve (daği) [saña] ma'lûm ola ki mürşid-i kâmil her zamânda bir kimesne olur nitekim dinildi ki haqq ta'âla hazretlerinüñ³⁹⁶ mazharı [daği] bir

³⁸⁴ S. v.18^a šalita'âla: šalallahu A.

³⁸⁵ S. v.18^a šalîha-i müminin: ervâh-ı mümine A.

³⁸⁶ S. v.18^a haqq-ı cell u âlâ: haqq ta'âla A.

³⁸⁷ S. v.18^a biz sizden cevâb isteruz: biz size suâl itmek isteruz A.

³⁸⁸ S. v.18^a Allah tebârek ve ta'âlanuñ: Allah hazretlerinüñ A.

³⁸⁹ S. v.18^a haqq-ı cell u âlâ: haqq ta'âla A.

³⁹⁰ S. v.18^a naql olunması: deva namları A.

³⁹¹ S. v. 18^b bulunmayınca: bulunmayacağ A.

³⁹² S. v.18^b mağlûkâtıñ: mağlûkun hûd A.

³⁹³ S. v.18^b iktidârı olmasa ki kadar: iktidârları yoğdur eyleye A.

³⁹⁴ S. v.18^b lâzım olur ki: lâzım gelür A.

³⁹⁵ S. v.18^b haqq-ı cell u âla: haqq ta'âla A.

³⁹⁶ S. v.18^b haqqıñ: haqq ta'âla hazretlerinüñ A.

[kimesne] (gerekdür ve abd'ullah) ol kimesne abd'ullah ve ğavaş-ı â'zam ve kutb-i ekber ve kutb'ul ektâb ve mürşid-i kâmil ve hıızr-ı zamân³⁹⁷ ve şâhib-i taşarruf dirler ve daği ma'lûm ola ki mürşid-i kâmil olacağ kimesne elbette [lâzım u] vâcibdür ki kutb'ül-aqtâba vâsıl ola ve [aňa] cân u dil ile muhabbet itmek gerekdür (ve mâlı ve bedeni ile aňa hizmet itmek gerekdür) ve daği Allah ta'âla hazretlerinüñ³⁹⁸ hidâyeti

32.b

(u 'inâyeti) ve hazret-i resûl'ullahuñ şal'allah u 'aleyhu vessellem³⁹⁹ şefâ'atı aňun qalbine hâzır u nâzır olmağ gerek[dur] tâ kîm⁴⁰⁰ kutb[da] olan kemâlât-ı ilahiyye ve ğavaş-ı âzîmüñ⁴⁰¹ qalbinde [olan] envâr-ı ahadiyye aňun zâtında tecelli eyleye (hatta) ol daği kutb u 'âlemüñ nazarı gibi cemî' 'âleme nazar itmege kâdir ola ve kutb'ül-ıktâb (dâr-ı) dünyadan (dâr-ı) ahirete intikâl itdikde ol daği (hağkuñ) cemî' eşyâda taşrifine ayîne ola ve hağkun⁴⁰² kudreti anuñ yüzinde zâhir ola ve (daği) saňa şöyle ma'lûm ola ki mürşid-i kâmil olacak kimesne cemî' mağâmât-ı (evliyâyı) ve menâzil-i aşifiyâyı hağk [tebârek] ta'âla (aňa) bildürmişdür ve 'ulûm u evvelîn ve ahirin (aňa ta'lîm) itmişdür⁴⁰³ ve cemî' hucub-ı nûrâniyyeyi aňa bildürüb bilki kendü zamânında vucûd da olan eşyanuñ merâtibin mürşid-i kâmil olan kimesneye bildürmişdür ve mehlâkâtdan ve mühcebâtdan nufûs u insâniyyeye esbâbdan (her) ne lâzım ise ilhâm-ı rabbâni ile aňun qalbine ta'lîm

33.a

imişdür ve cemî' ervâh-ı enbiyaya ve evliyaya (ervâh-ı) mümine 'âlem-i ervâhda anı imâm itmişdür ve (cemî' ervâh aňa iktida etmişlerdür) ve hazret-i habîb-i ekrem şal'allah u 'aleyhisellâm⁴⁰⁴ ervâh-ı (evliyaya ve) enbiyaya imâm olub [kıldığı] bi-rukû' ve bi-secûd kıldığı namâzı (ol daği) [buyurduğu] el'ulemâ-i u rese-i ül'enbiya-i hadîş-i şerifi muğtażâsınca ol şalavatı⁴⁰⁵ habib-i el-vârişe ağızına⁴⁰⁶ göre kılmışdur amma ehl-i hağîkat ol namâzuñ tâvilin terk-i dünya ile terk-i ahiret etmişlerdür⁴⁰⁷ zira halîfe-i hağk⁴⁰⁸ olan

³⁹⁷ S. v. 18^b hazret-i zaman: hıızr-ı zaman A.

³⁹⁸ S. v. 18^b Allah tebârek ve ta'âlanuñ: hağk ta'âla .hazretlerinüñ A.

³⁹⁹ S. v. 18^b resulullahuñ: hazret-i resulullahuñ şalallah u âleyhe vesselem A.

⁴⁰⁰ S. v. 18^b tâ ol: tâ kim A.

⁴⁰¹ S. v. 18^b ğavaş-ı ekber: ğavaş-ı âzîmüñ A.

⁴⁰² S. v. 18^b Allah ta'âlanuñ: hağkuñ A.

⁴⁰³ S. v.19^a bildürmüş: itmişdur A.

⁴⁰⁴ S. v.19^a hazret-i resûl âleyhisselâm: hazret-i habîb-i ekrem şalallah u âleyhisselâm A.

⁴⁰⁵ S.v.19^a şalâtı: şalâvatı A.

⁴⁰⁶ S. v.19^a ahirete: ağızına A.

⁴⁰⁷ S. v. 19^a dimişlerdur: itmişlerdür A.

⁴⁰⁸ S. v.19^a Allah: hağk A.

kimesnenuñ şân-ı şerîfi [elbetde] böyle olmak lâzımdur ve (daği) [saña] ma'lûm ola ki mürşid-i kâmil olan kimesne şâhib-i meşâribdür her kişi (mezheblü mezhebince) ve meşreblü meşrebince taşrrif (ider) kimisini riyâzetle (ve kimisini halvetle ve kimisini muşâhibetle ve kimisini nazar ile) irşâd ider ve ba'zı meşrebi ırâqdan ve ba'zı meşrebi yakından [olmağla] irşâd ider her kişi kendü hâlinde hoş tutar (haqq ta'âla) cemî' insânun⁴⁰⁹ merâtibini⁴¹⁰ ve meşreplerini [bâri ta'âla] aña bildürmişdür her kimesne[nün] fehm itdügi

33.b

yerden⁴¹¹ söyler nitekim hazret-i seyid-i 'âlem şal'allah u 'aleyh vessellem⁴¹² (kellemla ennâs 'ala kâdir mukû ilahim) buyurmuşdur⁴¹³ ve daği ma'lûm olaki mürşid-i kâmilün nazarı [ekser] cevher[var]dür tâliblerün (kalblerinün) hacâsı ol nazar ile altûn olur⁴¹⁴ ve nefsi 'isa nefsidür tâliblerün [ölmüş] gönlünü ihyâ ider ve nefsi emmâresi mevtu iqbâl an temutevâ hadîs-i şerifi muқтаzâsınca mevt ihtiyârı⁴¹⁵ ile olur ihyâ-i memmat ve emâte ihyâ isrâfil 'aleyh'üsselâm gibi anun nefhesi(yle)dur [Allah ta'âla hazretlerinün inâyetidir ve hazret-i resûlallahuñ şefâ'atidir] egerçi nefsi talibe mürâdât-ı nefsâniyyesi münkaṭı'a olduğu cehetden mevt-i 'ârz olur ve lakin a'mâl-i şâliḥe ile mazzin cihetinden hayât-ı câvidânı hâşıl olur [يسر الله لنا ولجميع الوءمنين و الوءمات الاحياء منهم والاموات amîn yâ kaḍı'ülhacât ey tâlib-i haqq] (ve daği ma'lûm ola ki) mürşid-i kâmilî Allah⁴¹⁶ tebârek ve ta'âla kendü nurı ile [ilm-i fenâda] pinhân eylemişdür ve beşeriyet libasıyla anun hakîkatı münkir ve münafık gözinden nihân itmişdü⁴¹⁷ hiç kimesne 'aql ile anı idrake [etmeye] kâdir degildür (nitekim) hadîs-i kudside vârid olmuşdur evliyâyı taht-ı kabâyı lâyemir fehm

34.a

ğayrı ve lakin ol kimesne cemî' eşyânun hakîkatı nûr-i Haqqıla⁴¹⁸ idrâke kâdir (nitekim) Haqq tebârek ve ta'âla ol nûr (ki hakîkat-ı) Muhammediye(den 'ibâretür anun) haqqında Haqq ta'âla) buyurmuşdur فما لا تدر كه الابصار و هو يدرك الابصار و هو اللطيف الخبير فاما

⁴⁰⁹ S. v.19^aher kişinün: cemî' insanun A.

⁴¹⁰ S. v.19^ahâlini: merâtibini A.

⁴¹¹ S. v.19^afehmince göre: fehm etdiği yerden A.

⁴¹² S. v.19^aresûl âleyhisselâm: hazret-i seyid-i âlem şalallah u âleyhe vessellem A.

⁴¹³ S. v.19^abildirmişdur: buyurmuşdur A.

⁴¹⁴ S. v.19^beyler: olur A.

⁴¹⁵ S. v.19^bihyâ: ihtiyârı A.

⁴¹⁶ S. v.19^bhaqq: Allah A.

⁴¹⁷ S. v.19^bpinhân eylemişdur: nihân itmişdü A.

⁴¹⁸ S.v. 19^bAllah tebârek ve ta'âla nuruyla: rûr-ı haqqıla A.

i kâmillerdür (dirler ve) irşâd maqâmında⁴¹⁹ kâim olmuşlardır zâhir budur ki haqqıñ⁴²⁰ (meğer) ‘azîmine düşdiler dâr-ı ahiretde huzur-i Haqq’a varduğlarında (hâlleri ne olur Allah ta’âla hazretlerinden gayrı kimesne bilmez zira) hazret-i Haqq⁴²¹ [bizi] kâfe-i nâse halîfe etdi (deyü) haqq’a⁴²² iftira iderler anlardan zâlim kimesne(ler) yokdur nitekim Haqq [tebârek ve] ta’âla ol [aşl] tâife haqqında buyurdılar ki فمن اظلم ممن افترى على الله كزبا ‘ali ‘(alem) Allah kezibâ [hazret-i resulûñ havfını gayra ricâl buyurduğları ol tâifedur] ve hazret-i Haqq katında⁴²³ anlar kuşlu⁴²⁴ târiflerdür tâlib-i Haqq olan kimesnelerüñ cübbe-i destârile yolını bağlarlar ve şavm-ı şalâtı müminlerüñ gönüllerini almağa râm iderler nitekim haberde vârid olmuşdur⁴²⁵ ki yetmiş biñ şeyh-i müridleri ile başları aşağı cehennemde mu’azziblerdür

34.b

(Niçün bu tâliblerüñ yollarını bağlayub da’vâyı irşâd itmekle eli kuru göz u mürid olan kimesnelere daği te’zib iderler ki niçün bunlaruñ) tâclarına ve hırkalarına ve tekiyyelerine şorbasına aldanub kaldu göz varub mürşid-i kâmil bulub nefsiñüz tezkiye idüb [bu tâliblerüñ yollaruñ bağlayub da’vâyı irşâd ile müridlerine daği âzâb iderler ki] ahlâk-ı zemîmeden kurtulub ahlâk-ı hamide ile tağalluğ itmedüñüz⁴²⁶ bu ma’kûle şeyhler dolarlardur dillerinde ehl-i Allah ma’rifetleri kalblerinde dünya muhabbet(ler)i dâima hâlîk-i ‘âlemi⁴²⁷ va’izlerinde dem itmesi pîşe idinmişlerdür⁴²⁸ murâdları budur ki hâlîk-ı ‘âlem ferâgat ide (daği kendüler) [bunlar] alâlar (Allah ta’âla sevdiğü kullarını anlara takriblikden şağlar amma) tâlib-i (Haqq) olan kimesneler eger taleblerinde şâdıklar ise (ol tâlibleri) Haqq [tebârek ve] ta’âla ol tâlibleri bu ma’kûle şeyhlerüñ (kuyularında ve) tapularında komaz (elbette ve) elbette anı (bir vecihle) mürşid-i kâmilüñ kapusına ittişâl ider nitekim bâyezid-i bistâmi rahmetullah ‘aleyh yüz on⁴²⁹ şeyhe hizmet (itmek) sebebi ile ca’fer-i şâdıkuñ rûhâniyyetine vâsıl olub tesellisini buldu

35.a

⁴¹⁹ S. v.19^b eşyâ makamında: irşâd maqâmında A.

⁴²⁰ S. v.19^b Allah ta’âlanuñ: haqqıñ A.

⁴²¹ S. v.20^a hazret-i rabb’ulizzet: hazret-i haqq A.

⁴²² S. v.20^a haqq ta’âlâya: haqq’a A.

⁴²³ S. v.20^a huzûr-ı haqqda: hazret-i haqq katında A.

⁴²⁴ S. v.20^a kuşlu: kuşlu’ A.

⁴²⁵ S. v.20^a gelmişdur: vârid olmuşdur A.

⁴²⁶ S. v.20^a mütehallîk: tağalluğ itmediñüz A.

⁴²⁷ S. v.20ª dünyayı hâlâka: hâlîk-i âlemi A.

⁴²⁸ S. v.20ª itmişlerdur: idinmişlerdür A.

⁴²⁹ S. v.20ª toğsan toğuz: yüz on A.

Deyu rivâyet olunur hemân hikmet-i sâlik⁴³⁰ olan kimesne gerçekten tâlib olmadadır Allah ta'âla müyesser eylele [amîn] iy tâlib-i ma'rifet-i ilahiyye saña ma'lûm ola⁴³¹ ki mürşid-i kâmil kuṭb u dâire vucûdudur zât-ı Hakk'a vuşûl añun vâsıtasıyla olur ve Allah ta'âla hazretlerinüñ⁴³² yenâbî'-i hikmeti⁴³³ tâlib(ler)uñ kalbi anuñ himmeti ile ve Hakk'ın cemâlina añun göñlü⁴³⁴ ayîne olmuştur Hakk'ı tebârek ve ta'âla hazretlerinüñ⁴³⁵ cemâlini müşâhede itmek isteyen tâliblere lâzımdur ki kendü zâtlarını (ve şifâtlarını) ve ef'âlini belki cemî' vucûdlarını iknâ idüb anuñ şifât-ı ef'âli [ve cemî' etvâriylen] ile müttâşşif ve mutehâllık olmak gerekdür hattâ mürşid-i kâmilüñ göñlü (ayîne olmuştur Allah ta'âla hazretlerinüñ nûrını anda görelere ve mürşid-i kâmil daği) anlardan (râzı) ola ve daği gözlerinden perdelerin def' idüb ve kalblerinden mâsiva maḥabetin giderub pîruñ zâtında olan nûr-i ilahi ki ḥaḳîḳat-ı Muḥammediyeden 'ibâretdür ve tâliblerinüñ cabâhında mün'akis ola anlar daği ol nûr ile şeyḫ-i kâmilüñ göñlü 'arş-ı rahmândur (zât-ı) aḥadiyet (hazretlerini) müşâhade idüb lisân-ı hâl ile

35.b

Her birisi râiyet rabbi ba'yin kalbi diyeler nitekim 'aşere-i mübeşere muḥabbet-i şecere ki vucûd-ı Muḥammedden kinâyetdur⁴³⁶ zât-ı Muḥammedden (şal'allah u 'aleyhe vessellem) cemâl-i ḥaḳḳı görüb râiyet-i rabbi talibi câlduylar [Allah] ta'âla anlaruñ 'ahdlarını kabul idüb ve ecr-ı 'azîm-i ihsân idüb ve عاهاهد عليه الله فسيوييه اجرا عظيما و من اوفي عبا عاهاهد عليه الله فسيوييه اجرا عظيما ile⁴³⁷ müşerref kıldı ve (daği şöyle) [saña] ma'lûm ola ki bu ma'ni müşâhede iden kimesneler ḥavf u recâdan ḥalâş bulub⁴³⁸ Allah (ta'âla hazretlerinüñ) ḥaşanında⁴³⁹ müteḥaşanlar olub⁴⁴⁰ (ziyâfet) üzre dururlar⁴⁴¹ nitekim ḥaḳḳ ta'âla hazretleri⁴⁴² lisân-ı Muḥammedden buyurdı ki lâ ila ilâ'lallah ḥaşını femen daḫale amin 'azâbı amma şöyle ma'lûm ola ki bu ma'küle kimesneler daği henüz irşâd ile mâmûr değıllerdir meğer pîr tarafından evrâd-ı⁴⁴³ ezkâra meazunlar [olmuş] olalar ve ol vaḳtin şeyḫ kâmil (tarafından biṭarîḳ alu kala ḥalîḳ-ı irşâd

⁴³⁰ S. v. 20^a şâlik-i ḥaḳḳ: hikmet-i sâlik A.

⁴³¹ S. v. 20^b olan oldur: ola A.

⁴³² S. v. 20^b Allah ta'âlanuñ: Allah ta'âla hazretlerinüñ A.

⁴³³ S. v. 20^b hükmüne: hikmeti A.

⁴³⁴ S. v. 20^b kalbi: göñlü A.

⁴³⁵ S. v. 20^b Allah ta'âlanuñ: ḥaḳḳı tebârek ve ta'âla hazretlerinüñ A.

⁴³⁶ S. v. 20^b ibâretdur: kinâyetdur A.

⁴³⁷ S. v. 20^b kul-i şerîfi ile: teşrîfiyle A.

⁴³⁸ S. v. 20^b kurtulub: ḥalâş bulub A.

⁴³⁹ S. v. 21^a ḥaşılinda: ḥaşanında A.

⁴⁴⁰ S. v. 21^a şânât: müteḥaşanlar olub A.

⁴⁴¹ S. v. 21^a üzere olur: üzere dururlar A.

⁴⁴² S. v. 21^a ḥaḳḳ-ı cell u âla: ḥaḳḳ ta'âla hazretleri A.

⁴⁴³ S. v. 21^a vârid: evrâd A.

itmek câyizdür amma [ğayet] hâzer gerekdür zira ehl-i Allah olan kimesne tâleblerini meğer imtiñân bu cihetden dañi [olağandır] (iderler) meşelâ bir mürşid⁴⁴⁴ [gâh] olur ki

36.a

Nice muridlerine hilâfet virür (lakin) kendüsi (dâr-ı) ahirete intikâl buyurduğda⁴⁴⁵ (kâimağamı bir kimesne olur) içlerinden (ve görürler) [biri kâimağam kalur eger pîr intikâl iderse görelüm] cenab-ı Hağğdan kuñbuñ kâimağamı olan kimesne pîruñ ta'yini ile ta'yine rızâsı (olacağ) olursa mücerred tâlibleruñ kalbuñ teveccüñı anı sûâl itmekden kâfidür (nitekim) [şeyhüm] şeyh 'alâddin hâzretleri kudus sırrül'azîz-i intikâl itdikleri (zamânda) fuğarâsı cem' olmuşlar ve huñur-ı şerîflerine varub suâl itmek murâd itmişler pîr hâzretleri fuğar ile mahâbet (ile nazâr idüb) dehşet bırakub⁴⁴⁶ suâle kâdir olmuşlar andan mümkün tazarru' ve niyâza mütevecce oldukları huñyrdan [luñflarından] pîr hâzretleri gün gibi (pîrim hâzretlerini) izhâra⁴⁴⁷ müteşşadi oldular [luñflarından âyân kıldılar] eger teveccüh ile (pîr hâzretleri) cevâb virmezi se (tevekkuf idüb) sukût itmek (evladır) zira cevâb vir(me)diklerinden [bu] añlanur ki [dañi ziyade] rızâ-yı Hağğ olmaya eger (tevağuf itmeyub ibirâm ve)'l hâh iderlerse⁴⁴⁸ ihtimâldur ki daña ziyâde hiçâb-ı 'arz ola nitekim Hağğ [tebârek] ta'âla (hâzretleri) kelâm-ı şerifinde sûre-i bakarada suâl

36.b

Suâl itmek miñnete (delâlet ider deyu buyurmuşlar ziyâde suâl-i muğarrerdur ki ziyâde miñnete delâletdur ve) meşâkate sebebdür⁴⁴⁹ nitekim pîrim hâzret-i kuñb-ı devrân⁴⁵⁰ (ve vañîd-i zamân dâr-ı fenadan dâr-ı) 'uğbâya⁴⁵¹ (bâzin Allah) rıñlet (itmek ve) katında bir kimesne gelüb mağamlarına⁴⁵² kâim olıcağ kimlesneyi suâl itdikde⁴⁵³ (ziyâde ziyâde) ibram'ülhâh iderler (her bâr ki suâl iderler) hâzret-i 'azîzi⁴⁵⁴ (kudus sırre) cevâb-ı şerîflerinde⁴⁵⁵ ta'yine rızâyı hağğ yoğdur ibrâm itmek deyü buyurmuşlar (nitekim tekrar) [derviş] ibrâm itdiklerinde [görülüye gizlü yoğdur buyurmuşlardur tekrar yine sual anda] bir

⁴⁴⁴ S. v. 21^a ehl-i irşâd: mürşid A.

⁴⁴⁵ S. v. 21^a itdikde: buyurduğda A.

⁴⁴⁶ S. v. 21^a dehşet vâñi' olub: dehşet bırakub A.

⁴⁴⁷ S. v. 21^a âyân: izhara A.

⁴⁴⁸ S. v. 21^a olunursa: iderse A.

⁴⁴⁹ S. v. 21^b sebep olmuşdur: sebebdür A.

⁴⁵⁰ S. v. 21^b kuñb-ı zaman: kuñb-ı devrân A.

⁴⁵¹ S. v. 21^b beğâya: uğbâya A.

⁴⁵² S. v. 21^b kâimîler yine: mağamlarına A.

⁴⁵³ S. v. 21^b beyânında: sual itdikde A.

⁴⁵⁴ S. v. 21^b âzîz hâzretleri: hâzret-i âzîz A.

⁴⁵⁵ S. v. 21^b cevablarında: cevab-ı şerîflerinde A.

nice cehle cevâb virüb eskât olunduğlarında mużtarib'ülhâl olub maşlahat⁴⁵⁶ için ve hem tefrikeya bâ'is olub mâbeynlerinde ziyâde delâlet vâkı' olmağdan hâzer idüb cümlesinüñ 'inâyetlerini fuğrâsından bir nesne 'ağd itdiler ve lakin ba'zı ehl-i illahuñ lisânında yanâbi' hikmet-i efrâţ ile câriyye⁴⁵⁷ olduğundan (ötürü) cemî' keşire bâ'is olur ve mezâhib-i muhtelifiye qarışur pes [şeyhe] lâzım gelür şeyhe tarif

37.a

Rabb'ül-îzetden ki t'alibinde tegâsül (üzere) ğaflet üzere (olanlar ve i'tikâdında hâlel olanları ihrâc ide ve lakin bu cemâ'tde iftirâkları) murâdları olmaduğundan (ötürü) zamânlarını (anlaruñ) birinuñ boynına 'uğabda hatta mâbeynlerinde⁴⁵⁸ tefriķa vâkı' olmaya amma hâlifetullah olan kimesneyi cân u dilden t'alib olan 'âşıklara Hâķķ (tebârek ve) ta'âla tarafından yâ ilhâm-ı Rabbâni ile ve yâ rûh-i resûldan şefâ'at tarîķi ile rûyâlarında ve yâhud yegzaları hâlinde elbette (ve elbette) bir vechle i'lâm olunur zira kûtb u 'âlem olan kimesneyi Hâķķ ta'âla (ehl-i 'aķla ve) ehl-i 'aşķa imâm itmişdur ehl-i 'aşķ olan kimesneler (hurud 'aşķ nûrı ile) ayine-i hâķķ⁴⁵⁹ olan (kimesne)den (bir ân) münfaşıl⁴⁶⁰ olmazlar ve 'âşķlara müşâhede-i cemâl-i (vucûd-i) mürşid ile olur (anuç vucûdı) ansız olmaz (belki bunlaruñ hüvviyetleri insân-ı kâmil gibi cemî' mevcûdâta sâriyedür ve ruħları mürşid-i kâmilüñ ruħiyle şemsün şa'â'ı gibi bile toğar bile tölunur ve sırrları anuç sırrından bir ân hâli olmaz

37.b

Ol ata ve bunlaruñ evlâdı mertebesindedür ulular sırrı abiyeye muķtezâsınca 'âlâmetleri vardur ve biri birine delâlet ider nişânları vardur nitekim ulular kelâmında varid olmuşdur ki gerçeğüñ t'alibi oldur ki gönlü andan ayrılmaya ķanda yürürse pîr ile sırrı sırrından ayrılmaya zira bu ma'ķûle t'alibleruñ sırâc-ı nûr-ı hâķķdan 'ibâretdür göñülerinde tecelli etmişdur görmekleri ve işitmekleri anınla ve anı başar ve anı sem' ve anı yazıķ ve anı 'aşı ve anı baķını teşrifîyle müşerref olmuşdur ve cemî' maķâmâtı bunlar gecmişlerdür ve hicabâtı ve zulmâniyyesi ve nûrâniyyesi ķaķı' itmişlerdur ve cümlesi cenâb-ı 'izzete vâşıl olmuşlardur hemân kûtb u 'âlem olan kimesnenuñ bunlardan farkı ancak hûkm u rabbâni anuç nûrından olub ve anlarda olmağdur ve feyz-i ilahiyeyi biz-zât ol rûh-i Muħammedden alur ve bunlar

⁴⁵⁶ S. v. 21^b:iskân: maşlahat A.

⁴⁵⁷ S. v. 21^b:câri: câriyye A.

⁴⁵⁸ S. v. 21^b:beynlerinde: mabeynlerinde A.

⁴⁵⁹ S. v. 21^b:ayine-i âşķ: ayine-i hâķķ A.

⁴⁶⁰ S. v. 21^b:münfek: münfaşıl A.

andan alurlar ve anuñ yüzinden irşâd olub ve bunlarda yokdur idenler dañi anuñ izniyle iderler

38.a

Ve saña şöyle ma'lûm ola ki kaçan kûtb olan kimesne dâr-ı dünyâdan intikâl ider olsa cânib-i Hakkdan bir kimesne anuñ yerine kâim olur vesâir fuķâra ki aña ihvân olmuşdu evvelki pîre muhabbetleri ve nazarları ne mertebede ise buña dañi eyle olmak gerek kim tâ feyzleri yine eksilmeye ve ol dañi evvelki pîrden mezûn olan hulafâye hilâfetlerini imzâ ve ibkâ iderse evvelki gibi irşâd olalar ve eger icâzet virmezse muhabbetden ayrılmayalar tevekkûf ideler başka bâş cekub delâlete düşmeyeler ve bâ'is olmayalar bu kesret-i tarîķ bu ma'kûle hulafâ-i kesretinden hâşıl olur zira bir mürşid-i kâmil ahirete intikâl etse yerine kâim olan kimesneye ba'zı halîfeleri itbâğ idemezler belki kendülerine iftira iderler hakk canibinden hilâfet baña virilmişdür pîr ile benim mâbenimde munâsebet-i külliye ve ihbâr-ı ma'neviyye ve bu ma'kûle seyr u sulûk vardur u bu aşıl u bu ma'kûla u ek'âtum vardur da'va iderler

38.b

ve da'va-i irşâd iderler hem zâil ve hem müzill olurlar müşâhede hükmin ve vaķi'âtun sırrını fehim idemezler meşelâ ba'zı kimesne görür kim kendüsi kûtb dairesine varmış ve cümleye imâm olmuş varub varub vâķi'asın şeyhine ta'bîr idürmez kim aña pîri ta'bîrini fehm itdüre kendü nefsi muķtazasınca ta'bîr ider anuñ için enâniyetden hâli olmazlar iy tâlib-i hakk ma'lûm ola ki kûtbluk ikidür birisi afâķidür ve birisi nefsidür enfesi oldur ki salik sulûkinde afâķi şûretinde müşâhade idüb görür ki kuvvâyi rûhâniyyesi ile kuvvâyi nefsâniyyesi cem' olmuş ve pîrden sâlikün kalbine mün'akis olan nur-i muhammediyyeye iktida idüb ol dañi bunda imâm olmuş şânur ve kendüyi afâķa kûtb oldu şânur anıñ için bâ'is-i delâlet olur Allah tebârek ve ta'âla cemî' kûllarını böyle olmaķdan hırâset eyleye el'iyâzu billah amma kûtb u afâķi kendüsine müteşarrıf olmuş iken ve cemî' 'âleme müteşarrıf ve hâkim olmuşdur ve hem kûtb u afâķi olan kimesne elbette üç sefer ider evvelki seferde tecelli-i ef'âl-ı taķşîl ider ya'ni her fi'le fâ'il-i hâķîķi Allah idügün

39.a

müşâhade ider ve ikinci seferde tecelli-i sıfât taķşîl ider ya'ni her sıfât ki görür hakkdan zâhir olur müşâhade ider ve üçüncü seferde tecelli-i zât-ı taķşîl ider ya'ni zevât-ı eşyâ zât-ı hakkda mün'adime olmuş müşâhade ider hatta kendüde vesâir mevcûdâtdan zât-ı bâriden ğayrı müteşarrıf kimesne görmez zira kendü vücudunu görmek gibi olur günâh yokdur nitekim

hazret-i server-i ‘âlem şal’allah u aleyhe ve sellem buyurdu ki vucûduñ zenb’ül-aķâs ‘aleyh zenb u her ķuţb u ‘âlem olan ķişıye lâzımdur ki kendü ef’âllinden ef’âl-i haķķa sefer ide ve şifâtından şifât-ı haķķa sefer kıla ve kendü ezâtından zât-ı aĥâdiyeye sefer kıla ve sefer-i şâlişden şoñra ţaraf-ı rabb’ul-‘azimden haķķla ĥalaķa dadd olunur ĥalaķı haķķa işâl u irşâd itmekiçün emr oluna ve şöyle ma’lûm olaki her mürşid kim cânib-i haķķdan kâife-i nâsi irşâd itmekiçün emr oluna aña Allah ta’âla hazretlerinüñ emri bu vechle der ki aydur ki yâ felân benim ķullarımı baña benim peygamberimüñ şerî’atı ile irşâd eyle ve benim saña itdügüm it’âma şükriñ ziyâde eyle Allah ta’âla cümle ķullarına mürşid-i kâmillüñ yüzünü görmegi müyesser eyleye amîn yâ mü’min iy ŧâlib-i ma’rifet-i ilahi saña şöyle

39.b

ma’lûm ola ki insân-ı kâmilüñ zuhûru haķķ ta’âla hazretinuñ sıfâtınuñ iķtizâsınuñ mazharıdur ya’ni aña göre olur kimesneden haķķıñ ‘adli zuhûr ider ve kimisinden fazlı zuhûr ider fuķarâsı ‘âşık şı dinde ĥâl olur amma ‘adli zuhûr etse fuķarâsında zühdü ŧâ’at ġâlib olur ve) saña ma’lûm olaki ķuţb’(ül-eķţâb) olan (kimesneler)üñ cemî’si bir meşrebde olmaz (anlaruñ meşrebler)i anaşırılarınıñ i’tidâlne ve imtizâcına göre olur meşelâ (bir kimesnenuñ) ‘anaşırı ki vardur târdur⁴⁶¹ ve şûdur ve hevâdur ve turâbdur ba’zı kâmilüñ ‘anaşır-ı (erba’asın)dan birisi ġâlib olur taşrifinuñ ve peygâamberliginuñ ĥükmi aña göre olur aña göre (zuhûr) ider meşelâ rivâyet olunur ki hazret-i nûĥ da (‘aleyh’ül-selâm) mâ-i (ânaşırı) ġâlib idi (ġâlib olduğundan ötürü) ‘âlemi ŧûfân ile ġarķ etdi ve hazret-i isa daĥı (‘aleyhisselâm) ve ‘ali nebıyyinâ heva ġâlib idi anıñiçün nefĥesiyle ölüyü diri iderdi ve hazret-i musad daĥı şalavâtullah ‘ala nebıyyinâ ve ‘aleyhe⁴⁶² nâr-ı ġâlibe idi anıñiçün fir’avuna (ġâzab idüb) nice yüzbiñ kimense ile helâk itdi ve hazret-i ibrâhimde ‘aleyhe şalavâturrahimiñ ‘ala nebıyyinâ⁴⁶³ ĥâk-ı ġâlib etdi

40.a

anıñiçün Nemrûduñ (ġâzabı) ateş-i (ĥâķķ yolundan şâbit-i ķadem olmaġla) turâba tebdil idüb ġül ve reyâĥîn (ve sünbül tebdil) ve her peygamber ki zuhûr etdi taşarrüfleri ve ĥükümleri ‘anaşurlarına göre idi⁴⁶⁴ amma hazret-i ĥabîb ekrem şal’allah u ‘aleyhe vesselleme⁴⁶⁵ olan ‘anaşır-ı (erba’ınuñ her birisinde) ġâlib i’tdâl ve (imtirâc var) idi anıñiçün her [hazret-i] peygamberden zuhûr ider (ĥavâriķ-i âdâtuñ anlardan şudûr) delâil ve ayâtuñ cemî’ne mazhar

⁴⁶¹ S. v. 24^b ateşdur: târdur A.

⁴⁶² S. v. 24^b âleyhisselâmuñ: şalavâtullah âla nebıyyina ve âleyhe A.

⁴⁶³ S. v. 24^b âleyhisselâmuñ: şalavâturrahimiñ âla nebıyyinâ A.

⁴⁶⁴ S. v. 24^b göre zâhir olurdu: göre idi A.

⁴⁶⁵ S. v. 24^b resûl âleyhisselâm: hazret-i abib-i ekrem şalallah u âleyhe vesselem A.

oldu ve cümlesi anuñ zât-ı şerifinden zuhûr etdi iy tâlib-i ma'rifet-i ilahiyye⁴⁶⁶ kaçan mürşid-i kâmilde olan 'anâşır-ı (erba')dan (birisi gâlib olsa) meşelâ nâriyyeti gâlibe ise kendüsinuñ rabb'ül-enâma 'aşkı gâlib olur (ve anuñ) fuqarâsinuñ her birisi ('âşık-ı) şûride hâl olur (hakk ta'âla hazretlerinin cemâl-i şerifi müşahedesinden lisânları künü ve lâl olur) eger mürşid-i kâmile hevâsı gâlib olsa cânib-i hakkdan nefhât-ı kudsiyye ve ilhâm-ı rabbâniyye fuqarâsında gâyet ile ziyâde⁴⁶⁷ olur ve eger (mürşid-i kâmiluñ) abı gâlib olsa fuqarâsı taqva üzere ve zühdu ma'rifet üzere olur ve bağırî bâşlu be gözü yâşlu olur kaçan (mürşid-i kâmilde hâkiyet) gâlib olsa

40.b

mürşid-i (kâmilde) irşâd işbât üzre olur⁴⁶⁸ (Allah ta'âla hazretlerinin mezâhirinden zuhûr iden qahr u luflu bir bilüb hamd u şenâsı daha) [kadimligi] ziyâde olur amma ba'de⁴⁶⁹ Muhammedi meşreb⁴⁷⁰ olur 'anâşır-ı (erba'a'sı) [gâyet] i'tidâl (üzere) her şıfat anda bulunur 'aşkından ve ma'rifetinden ve taqvasından vesâir kemâlından ma'rûf ve meşhûr olur ve fuqarâsından dahi kendüsinden olan kemâlât-ı ilahiyye her bir tâlibuñ (nazarına ve) şadaqatına⁴⁷¹ [göre ma'rifeti olur] (ve şeyhin nazarına) ve şeyhine muhabbetlerine göre ilhâm-ı rabbâni vârid olur iy tâlib-i dîdâr-ı hakk eger cemâl-i zülcelâla 'âşık iseñ tarîk-i hakda yedi vâdi vardır sâlik⁴⁷² olan kimesne her birisinden fenâ bulub geçmek gerekdür (maflûba) vâsıl ola ve maşşûd-ı (aşllıye) yetişüb cemi' murâdât hâşıl ola evvelki (vâdi) vâdi-i talebdur ya'ni sâlikuñ gönlüne merci'-i asliyesine rucû' itmek talebi düşer nitekim hazret-i resûl ekrem şal'allah u 'aleyhe vessellem⁴⁷³ buyurdu men taleb vecdd vece bu vâdide lâzımdur ki zühdü ve taqvası ziyâde ola nefsini murâdat-ı nefsâniyyeden kaç' ide ve cân u gönül ile tâlib-i (dîdâr) olub bir an ve bir sâ'at nâz u niyâzdan (ve rabbine 'ibâdâtdan) hâli olmaya ve nevminde ve yaqazanda fikri ve (ferâseti) hâlikına mülâkât ola her sâlik kim ced u cehd ile talebini kemâle

41.a

yetişdüren Allah (tebârek ve) ta'âla kendü tarafından aña 'aşkıyı kulâvuz virür cünki sâlik makam-ı 'aşka kadem başa ve pota-i 'aşkıda bir nice müddet nefsî kâl olub rûhı curûf-i

⁴⁶⁶ S. v. 25ª saña ma'lûm ola ki: ey tâlib-i ma'rifet-i illahi A.

⁴⁶⁷ S. v. 25^a efrâta ile: ziyade A.

⁴⁶⁸ S. v. 25^a şâbit: işbât üzere olur A.

⁴⁶⁹ S. v. 25^a kimi: ba'de A.

⁴⁷⁰ S. v. 25^a muhammedi hakîkat: muhammed meşreb A.

⁴⁷¹ S. v. 25^a sıdkına: şadaqatına A.

⁴⁷² S. v. 25^a tâlib: sâlik A.

⁴⁷³ S. v. 25^b resûl şalallah u âleyhe vessellem: hazret-i resûl-i ekrem şalallah u âleyhe vessellem A.

mâsivâdan tenkiyye ve taşfiyye bula esfel-i sâfinden imân (u ‘amel) cenâhıyla ile ‘urûc idüb merâtib-i seniyye ve maķâmât ‘aliyyeye ķadem başar nitekim (ħaķķ ta’âla) buyurdu لقد خلقتنا
 الاشارة في احسن تقويم تم رررناه اسغل سافاين الا الدين امنواو مملو الصالحات الاية
 müte’allıķ her ne var ise⁴⁷⁴ terk ider gerek ħelâl gerek ħarâm eger dünyevi ve eger aĥrevidür
 nitekim seyyid’ül-mürselîn şal’allah u ‘aleyhe vessellem⁴⁷⁵ buyurur eddünya ħarâm-ı ‘ala ehl-
 i الاخرة والاخرة حرام علي اهل الدنيا و هما حرامات i âla ehl-i Allah zira maĥbub zülmâniyye gibi
 nûrâniye daĥi mâni’ (vuşlat idüġine) şübhe yokdur nitekim (muķaddemâ) beyân olundu cünki
 sâlik ‘ařķ vâsiťasıyla cümle ma’nadan terk ide ve cemî’ mute’allıķ’atdan ayrıla ol vaķit
 maķâm-ı ġurbete (ķadem) başar ve şâlib ol zamânda cümle varlıġından fenâ bulur⁴⁷⁶ ĥatta
 kendü vucûdından bile fâni olur pes imdi sâlik bu vâdide Allah ta’âla (ĥazretleri)nün nice
 ķudretine vâķıf olur ve dürlü ĥikmete (u esrâr-ı ilahiyyeye) ‘alem olur ki lisân [ķâl] ile anı
 beyân mümkün degildir من لم يترك لم يعرف bir nice

41.b

Müddet Ĥaķķa tazarru’ını ziyâde iderek cenâb-ı îzzetden (yine) merĥamet olub ‘ařķ
 vâsiťasıyla elîn olub ġarîbliķ vâdisinden ķurtarub ķurbete⁴⁷⁷ ulařdurur cünki sâlik cenâb-ı
 (ĥazrete) yaķîn vardı rûĥi envâr-ı tecelliyât ile münevver olur ve sırrı esrâr-ı ilahiyye ile
 mesrûr oldu şaraf-ı ĥâtifden yine sırr-ı şâlibe tenbih-i ĥaķķ yetiřüb⁴⁷⁸ (‘ilâm olunur ki) řaķîn
 bu taķrribiyle müteselli olma hel min Yezîd dinlerden ol yoĥsa bu makâmda (daĥi) olmazsın
 elden gider⁴⁷⁹ pes imdi bu[ey şâlib bu] ma’nâyı fehm idüb kendü fenâsın ġorüb ve mevlâsın
 bekâsın ġorüb rabb’ül-izzete ĥamd u şenâsını (daĥa) ziyâde eyler [zira] nice şâlibler bu takribi
 kendü ‘ibâdetleri ile oldu deyu şan itdiklerinden (ötürü) ĥaķķ ta’âla⁴⁸⁰ anlara şıfat-ı istiġnâyla
 (tecelli) eyledi anlar daĥi ġördiler ki ĥaķķuñ (hic bir kimesnenuñ) ‘ibâdatına iĥtiyâcı yokdur
 eger cümle maĥlûkât ‘ibâdet üzere (olsa ĥiç anuñ nesnesi aratmaz ve eger cümle eşya küfr
 üzere olsa hic anuñ (zât-ı pâkine) noķřân gelmez⁴⁸¹ cünki sâlik bu ĥâli ġorüb rabbine teźri’ini
 (daĥa) ziyâde eyleye ĥaķķ ta’âla⁴⁸² yine ‘ařķ vâsiťasıyla sâliküñ ġalbini ĥayrete buraġub bir
 nice müddet maķâm-ı ĥayretde şurinden ĥâl u ĥayrân zâr u (ser gerdân) olur ve Allah tebârek

⁴⁷⁴ S. v.25^b nesne: her ne var ise A.

⁴⁷⁵ S. v.25^b ĥazret-i resûl şalallah u ta’âla âleyhe vessellem: seyyid’ül-mürsel’in şalallah u âleyhe vessellem A.

⁴⁷⁶ S. v.26^a olur: bulur A.

⁴⁷⁷ S. v.26^a makam-ı ġurbete: ķurbete A.

⁴⁷⁸ S. v.26^a erişür: yetişüb A.

⁴⁷⁹ S. v. 26^a ulu ġün gibidir: olmazsın elden gider A.

⁴⁸⁰ S. v. 26^a ĥaķķ-ı cell u âla: ĥaķķ ta’âla A.

⁴⁸¹ S. v. 26^a fâide olmaz: noksan gelmez A.

⁴⁸² S. v. 26^a rabbü’l îzzet: ĥaķķ ta’âla A.

42.a

ve ta'âlinüñ⁴⁸³ heybetinden havf idüb bil-külliyeye cemî' varlığından fâni mu'tlak olur ve kıatında vucûd ile 'adem beraber olur pes (imdi) Allah (tebârek ve) ta'âla (hâzreti) hidâyet idüb yine 'aşk vâsıtasıyla elini tutar⁴⁸⁴ ve ma'âm-ı (vuşaline) iletür ki aña şûfiyun be'kabillah dirler ki fenâ fillahdan şoñra hâşıl olur (bu ma'âmında sâliküñ görmesi ve işitmesi ve) cemî' cihânı haqqıla olur ve bi-yesmi' ve bi-başır ve bi-yanıuk hıfâbiyla müsrif olur ve gönül gözinden hicâb murteğ'a⁴⁸⁵ olucağ haqq nûrı ile⁴⁸⁶ zâhirde ve bâtında Allah ta'âla vucûdından gayrı nesne görmez olur (Allah tebârek ve ta'âla hâzretlerinüñ) hüve'l-evvel ve'l-aşır ve'l-zâhir ve'l-bâtin kavlı-i şerifinin 'alim sırrına 'arif olur ve her yerde anuñ kudretini zâhir görür ve kendü varlığını ki bañr-ı haqqıkatde bir kıatredür varub bañr-ı aħadiyetde⁴⁸⁷ maħv⁴⁸⁸ olmuş görür haqqıla her 'ibâdetde kâim olub ħamd u şenâda şâbit u dâim olub⁴⁸⁹ (dâr-ı dünyadan) ħalıķüñ⁴⁹⁰ da'vetine müntezir olmuşdur iy tâlib-i ma'rifet-i ilahi şöyle ma'lûm ola ki cemî' 'âlem-i mülkde ve 'âlem-i melekûtda her ne var ise vucûd u insanda mevcûddur [nitekim] haqq [sübĥâne] ta'âla nitekim buyurdu

42.b

سنريهم اياتنا في الافاق و في انفسهم افلا يبصرون meşelâ insânüñ gönlü gün mertebesindedür ve anda olan havâtır-ı (rahmâniyye-i) melâike-i müşabesindedur ve kıalbüñ 'arşı Allahdur ve ma'ârif-i ilahiyye ve esrâr-ı aħadiyye hûr u ğılmân mertebesindedür mûminüñ cânı dâimâ (şevk ve) zevkıden (dur u) 'anâşır-ı (erba'nuñ) her birisi cennetde olan dört ırmağüñ (birisi) gibidür ya'ni tâlibüñ gönlinde 'ilm-i İbrek u 'ilm-i ħikmet u 'ilm-i esrâr u ilm-i kudret zâhir olsa bu 'ulûm-i erba'a her kimin kıalbinde bulunsa (dâr-ı) dünyâda ol (kimse) mürşid-i kâmil olur ve 'âlem-i melekûtdan (u 'âlem-i mülükden) şâhib-i kudret ve (şâhib-i tasarruf) olur ve (dâr-ı) aħiretde haqq ta'âla⁴⁹¹ ol kimseye⁴⁹² ol dört ırmağı vire (meşelâ) sûd ırmağı (ve 'ömr ırmağı ve su ırmağı) ve 'asel ırmağı [şu kıardan şovuğ ve suddan akıdır bâri ta'âla kendi] fazlı ile 'ibâdete⁴⁹³ ihsân itmişdür ve saña ma'lûm ola ki insânüñ (gönlü göge beñzedüğü gibi) nefsi ve

⁴⁸³ S. v. 26^a rabbü'lîzzetüñ: Allah tebâret ve ta'âlanuñ A.

⁴⁸⁴ S. v. 26^b aşk elin olur: aşk vâsıtasıyla elini tutar A.

⁴⁸⁵ S. v. 26^b refi': mürteğ'a A.

⁴⁸⁶ S. v. 26^b haqq gözüyle: haqq nûr-i ile A.

⁴⁸⁷ S. v. 26^b deryâyı aħadiyyetde: bañr-ı aħadiyyetde A.

⁴⁸⁸ S. v. 26^b mu'zmaħal: maħv A.

⁴⁸⁹ S. v. 26^b ziyade iderse: şabit u daim olur A.

⁴⁹⁰ S. v. 26^b rabbisinüñ: ħalıķuñ A.

⁴⁹¹ S. v. 27^a Allah ta'âla hâzretleri: haqq ta'âla A.

⁴⁹² S. v. 27^a ol kışıye: ol kimseye A.

⁴⁹³ S. v. 27^a fazlından kıullarına: fazlı ile ibâdete

cismi ‘âlem-i şehâdete mişâldür ya’ni nefsi emmârenüñ ahlâk-ı zemîmesinden Allah ta’âla cehennemi u zağûmuni u ‘ağârib u hayâtını cümlesinden yaramaz şıfatdan halk ider الجيئات الطيبات و الطيبون الطيبين و الطيبات و الجيئات و الجيئون و الجيئين meşelâ havâtır-ı şeytâniyeden ve şifât-ı

43.a

nefsâniyyeden gâzab (gibi) ve hucl (ve kibr) u hased ve bunlaruñ emşali her ne var ise⁴⁹⁴ cinn u şeyâfîn u dîv gibi zebâniler halk olunur ve (daği dâr-ı) ahiretde kendü şifâtıyla mevşûf ve ahlâkın [zemîme]dan hâşıl olan der kât-ı ‘azâb-ı elimden mübed kâlur (el‘iyâzu billah ve) bedeniñden kıllaruñ (odlara) beñzer u gâşamıñ cibâle u tamarlaruñ ırmaqlara (benzer) [kanıñ şuya] u vücûduñ eşcâre ve kıllaruñ budaklara beñzer meşelâ bedenuñ (bir ‘azîm) şehre beñzer ve bâşuñ ol şehrüñ içinde (muğkem) sarâya beñzer rûhuñ padşâha ve âkluñ vezire ve gözleruñ câmlı pencereye beñzer hâşıl-ı kelâm (hağğ ta’âla bu cevârih-i zâhireyeyi ve daği cevârih-i bâtınıyyeyi alet virmişdür insanuñ rûhı emr-i hağğdan ‘ibâretür kıl’ul-rûh min emr rabbi muğtażâsınca emr etse emrden ayrulmaz bu havâs-ı bâtınıyyesi ile kemâlât-ı ilahiyyeden her ne var ise zühûr ider bu alet-i bedeniyyesi ile ve mûminleruñ kalbi beyt’ül-harâma beñzer zira mâsivâdan her ne ki var ise muhabbetin ihrâc itmışdür belki Allah ta’âla katında mûminleruñ hürmeti daği â’zamdur bu ma’kûle kalbuñ tavâf etmesi şâhibinüñ rızasınca olmadadır Allah ta’âla cümleye müyesser eyleye iy tâlib-i ma’rifet-i ilahi saña ma’lûm ola ki cemî’ ervâh üç

43.b

kısımdur evvelki kısmı ervâh-ı evliyâ-i enbiyâdur ‘aleyhim eşşalavat vesselâm ezelde bunlaruñ ruhlarını hağğ ta’âla ‘âşıklar halk etdi ve vücûdlarını şarâb-ı ‘aşkla tahmîr idüb gönüllerine muhabbet nazarı ile nazar itmışdür anıñiçün dâr-ı dünyâda bunlar kalblerinden muhabbet’ullahdan gayrı muhabbeti nefi İtmışlerdür ve Allah ta’âla hazretiyle ezelde itdikleri ‘ahd üzere ‘âlem-i şehâdetde şâbit-i kadem oldılar ve يوما فيوما ol imân tahmini dâr-ı mezz’ada ziyâde itmek üzere oldılar pes imdi hağğ ta’âla daği dâr-ı ‘uqbâda kendü zât-ı pâkinden cennetden dîdârı ile ya’ni dîdârı müşâhadesiyle mesrur oldılar bu cennet ehl u Allah ervâhına ve cân u gönül ile anlara mütâba’t ihsân olundu nitekim hazret-i resûl ekrem şa’allah u ‘aleyhe ve sellem ان الله جنته ليس خورولا قصور وال لبن ولا عسل بل تيجلي رينه خاكا ve anıñiçün kısım oldur ki hağğ ta’âla ‘âlem-i ezelisinde anlara müccered u hüdâniyetine ikrâr-ı imân u müyesser itmışdür pes dâr-ı â’mâlde anlara naşib olan â’mâl-ı şâliha ile imândur ve halâk-ı zemîmeden nefsleri tezkiye ve tasfiye

⁴⁹⁴ S. v. 27^akimi: her ne var ise

44.a

itmekdür ve amma dâr-ı ahiretde Hakk ta'âla anlarıñ ruhlarını â'mâl-ı Cennetden kabiliyetlerine göre tecelli ve tesellilerini ihsân idüb zevkde şafâda dâimlerdür ve onuncu kısmı ervâh-ı münâfîkîndür bunlar dañi maqâm-ı elesde her ne dirler ise istikaline sa'i itdiler ve ol ma'kûle kimesnelerün bu 'âlemi mülkde günden güne kibirleri ve hasedleri ve huyları ziyâde olur ve enbiyâ ve evliyaya 'adâvetleri gâlib olur pes imdi Allah ta'âla hazretlerinüñ se'rinde eşkiya tâifesiyle 'azâb-ı elimden mu'ziblerdur nitekim hazret-i habîb-i ekrem şal'allah u 'aleyhe vessellem buyurdu ki küll u müyesser lemâhulûle ya'ni her kimese imândan ve küfürden her çani'si için halk olundı ise anuñ üzere olur ve anuñ esbâbı aña kolay gelür hemân sa'âdet ol kimseye ki hakk ta'âla hazreti 'ilm-i ezelisinden anuñ hatmesi imân üzere itmiş ola iy tâlib-i ma'rifet-i ilahi saña ma'lûm ola ki sâlik bir kaç nevi' üzredür birisi budur ki sâlik olan kimesne evvelâ muhkem talebe düşer **يوما فيوما** zühd u takvası ziyâde olur ve cemâl-i Hakkâ vâsıl olmağa arzûsı muhkem olur el-emûr merhûne muğzâsınca bir sâ'at mübârekiye gelüb ol tâlibüñ za'îf kalbine cazbe-i Hakk-ı cell u 'ala yetişüb kendü canibine Hakkıñ

44.b

Cezbesiyle pervâz idüb müşâhade cemâl üzere dâim şâbit olur ve meşâyihüñ sâlik-i meczûb didikleri bu tâifedür ve birisi dañi budur ki meselâ bir kimesne kendü nefesine münkâd iken ve şehvâtına mu'tâd iken ve tarîk-i Hakkdan gâfil iken şöyle gezerken ansuzın cânib-i Hakkdan bir tecelli-i rûhâni olur cemî' mürâdât-ı dünyeviyye ve lezzât-ı uhreviyyeyi terk ider ve cân u dilden cemâl-ı Hakkâ 'âşık o şâdık olur ve emr-i hakkâ tamâm-ı münkâd olub ... takvâsı ziyâde olur bunâ meczûb-i sâlik dirler ve birisi dañi budur ki meşelâ bir kimesneye cezbe-i Hakk gele ve lakin sülûk üzre olmaya ve libâs-ı takvâ ile müyesser ve mürnni olmaya bu ma'kûla kimesneye mürşid olmağ câyiz degildür ve birisi dañi budur ki meşelâ bir kimesneye hâdiş-i hakk yetişür ve esrâr-ı ilahiyeye kalbi vâkif olur ve cemî' mağlûkâta 'âmil olur ve çalub insâniyeden olan merâtib-i muhtelifenuñ ezâlesine esbâb vel-ıye muğtali' olur ve merâtib-i insâniyyeye dañi 'ârif olur

45.a

Ve andan sonra Hakk ta'âla kendü nûrını aña delil-i kâfi' ve sirâc-ı lâmi' olmağa yoldâş koşub kûllarını ıslâh itmek için mürşid-i kâmil dirler iy tâlib-i ma'rifet saña ma'lûm ola ki)

cezbe lûgatında çekmege dirler Hakk ta'âla⁴⁹⁵ i' bâdını⁴⁹⁶ kendüye [tarafına] çekme[nün] (ge dimekdür dimenün) ma'nası [anı] mürşid-i kâmile işâl itmekdür ve tâlib daği cân u dilden⁴⁹⁷ (ol aşıl kimesneye muhabbet idüb gönlini) teselli itmek⁴⁹⁸ gerek tâ kîm şeyh-i kâmilde⁴⁹⁹ (olan kemâlât-ı ilahiyye qalbinde daği cereyân idüb bir nice kimesne) müntefi' ola zira (qanğı) tâlibün gönli⁵⁰⁰ pir (gönl)ine ziyâde mutaşıl⁵⁰¹ ola feyzi daği aña göre olur nitekim hâzret-i server-i 'âlem şal'allah u 'aleyhe vessellem⁵⁰² [buyurur] hâzret-i Ebubekir rağıyallahu anh u hakkında buyurdu ki mezmûn şerifi budur hakk ta'âla⁵⁰³ baña bir nesne göndermedi illâ Ebubekir qalbine bolca gönderdi⁵⁰⁴ zira ebubekirün qalbi (hâzret-i peygamberün qalbine) mütehidlerdür⁵⁰⁵ ğayrılardan [ziyadedur ve anuñ] şıdğı dağa ziyâdedür⁵⁰⁶ pes imdi bir mürşidün müridlerinden (her qanqısının) şıdğ

45.b

Şıddıkı ziyâde (ise zevki ve şevki dağa ziyâde olur meşelâ bir kimesnenün qalbinde şıddık [ola] envâr-ı ilahiyyenün esrâr-ı ahadiyyenün zuhûrına sebep aqvâdur zira müminlerün qalbi [zira'atde] mezra'a müşâbesindedür ve anuñ şıdğı ol yerün cevheri mertebesindedür⁵⁰⁷ ve cemî' hasât-ı şıddıkla (hâşıl) olur (tâlib-i hakk olanlara şıddıkla sülûkinde) hayr-ı 'âzîm⁵⁰⁸ olduğundan ötürü hakk ta'âlayı⁵⁰⁹ kendü 'ibâdına şadıklar ile muqârinete (emr) eyledi nitekim (kelâm-ı kadîminde) buyurur *يا ايها الدين امنوا اتقوا الله وكونوا مع الصادقين* iy tâlib-i ma'rifet-i ilahiyye saña lâzım olân oldur ki hakkun⁵¹⁰ en'âm-ı ihsânı ki saña itmişdür⁵¹¹ (ve senün daği) şükrün ziyâde idesin tâ kîm *يا ما فيو ما* hakkta takribün ziyâde olur nitekim qurân-ı kerîminde⁵¹² buyurdu *لين شكرتم لادين نكم ولين كفرتم ان عزاني اشديد* ve ma'lûm ola ki şükr-i en'âma

⁴⁹⁵ S. v. 29^b bâri ta'âla: hakk ta'âla A.

⁴⁹⁶ S. v. 29^b kulunu: i' bâdını A.

⁴⁹⁷ S. v. 29^b cân u gönül ile: cân u dilden A.

⁴⁹⁸ S. v. 29^b hizmet etmek: teselli etmek A.

⁴⁹⁹ S. v. 29^b şeyhinün rûhâniyyetiyle: şeyh-i kâmilde A.

⁵⁰⁰ S. v. 29^b tâlibün qalbi: tâlibün gönli A.

⁵⁰¹ S. v. 29^b ittişal: mutaşıl A.

⁵⁰² S. v. 29^b resûl şalallah u ta'âla âleyhe vesselem: hâzret-i server-i âlem şalallah u âleyhe vesselem A.

⁵⁰³ S. v. 29^b Allah tebârek ve ta'âla: hakk ta'âla A.

⁵⁰⁴ S. v. 29^b bolca nâzil olurdu: bolca gönderdi A.

⁵⁰⁵ S. v. 29^b ittihâd: mütehidlerdur A.

⁵⁰⁶ S. v. 29^b şıdğı cümleden artuğdur: şıdğı dağa ziyadedur A.

⁵⁰⁷ S. v. 29^b müşâbesededür: mertebesindedür A.

⁵⁰⁸ S. v. 29^b cüz'-i âzam: hayr-ı âzîm A.

⁵⁰⁹ S. v. 29^b bâri ta'âla: hakk ta'âla A.

⁵¹⁰ S. v. 29^b bâri ta'âlanuñ: hakkun A.

⁵¹¹ S. v. 29^b ihsân itdüğü en'âm: en'âm-ı ihsân ki saña itmişdür A.

⁵¹² S. v. 30^a qurân-ı âzîmde: qurân-ı kerîmde A.

mukabelesinde (olur) amma ehl-i haqîkat katında [bâri ta'âlanuñ] qahrında dağı luţfu gibi şükr lâzımdur⁵¹³ zira mûmin olan kimesne⁵¹⁴ cân u dilden qahrına⁵¹⁵

46.a

şabr etse ve ma'şiyet katında⁵¹⁶ Rabbine tazarru'ını ve hamd u şenâsını (dağa) ziyâde eylese Haqq ta'âla⁵¹⁷ ol (ma'kûle) kimesnelere acırlar⁵¹⁸ va'de itmişdür nitekim kelâm-ı kadîminde⁵¹⁹ buyurdu ve لكن في القصاص حيوت يا اولي الاباب vesâir qullarına⁵²⁰ kendü fazlından bile lik buyurdu⁵²¹ (inşallah me' eşşâbirîn) ve hazret-i habîb ekrem şal'allah u 'aleyhe vessellem⁵²² şâbirîn haqqında (buyurdu) evvel مايدعي الي الجنة الحمادون الدين محيمدون انتة في السراء والفران ya'ni Cennete evvel da'vet olanlar haqq ta'âlaya⁵²³ qahrından ve luţfindan (hamd u şükr) idenlerdür zira kim müşibete tahammül (itmek) vâsıtasıyla Haqq ta'âla⁵²⁴ 'ibâdına⁵²⁵ 'azîm⁵²⁶ ihsânlar ider 'âkıbet [i'târıyla] qahrı dağı luţf olur ve hamd u şenâ luţfına (râci') olur amma münâfıkların hâlleri budur ki kaçen cânib-i Haqqdan (kendü) taraflarından bir luţf u râci' olur anı kendü â'mâlından bilürler ve aña kendüsini müsteħaqq zann ider amma (cenâb-ı 'izzetden) qahr-ı müsteveli olsa taraf-i haqqta tazarru'ını artırur ve o emrini

46.b

(kabul itdügini ve) teslimini arz ider ve hulûş üzre da'vetün arz ider⁵²⁷ ve dağa ziyâde ider ümidi budur ki⁵²⁸ ol müşibet üzerinde mürtefi'a ola hemân [belâdan] qurtulub mevlâsınıñ ihsânına mazhar ola [evvelki] şekâveti (dağa) ziyâde olur (nitekim Haqq ta'âla kelâm-ı kadîminde anların haqqında) buyurmuşdur ve وازار كبوا في الفلك دعو الله مخلصين له الدين فلما بخيهم الي وازار كبوا في الفلك دعو الله مخلصين له الدين فلما بخيهم الي (ya'ni) yâ Muhammed [şalallah u âleyhe vesselem kaçen] munâfıklar gemiye binseler⁵²⁹ hulûş üzre⁵³⁰ haqq ta'âlaya⁵³¹ tazarru' ve niyâz üzre olurlar⁵³² hemân ki gemiden

⁵¹³ S. v. 30^a qahrını luţf bilmek gerekdur: qahrında dağı luţfu gibi şükr lâzımdur A.

⁵¹⁴ S. v. 30^a cân: kimesne A.

⁵¹⁵ S. v. 30^a belâsına: qahrına A.

⁵¹⁶ S. v. 30^a müşibetinde: ma'şiyet katında A.

⁵¹⁷ S. v. 30^a bâri ta'âla: haqq ta'âla A.

⁵¹⁸ S. v. 30^a acr-ı âzîmler: acirler A.

⁵¹⁹ S. v. 30^a qur'ânda: kelâm-ı kadîminde A.

⁵²⁰ S. v. 30^a ve şabir qullarına: vesâyir qullarına A.

⁵²¹ S. v. 30^a bile olmağla va'de buyurdu: bile lik buyurdu A.

⁵²² S. v. 30^a hazret-i resûl âleyhisselâm: hazret-i habîb-i ekrem şalallah u âleyhe vesselem A.

⁵²³ S. v. 30^a bâri ta'âlaya: haqq ta'âlaya A.

⁵²⁴ S. v. 30^a bâri ta'âla: haqq ta'âla A.

⁵²⁵ S. v. 30^a qullarına: ibâdına A.

⁵²⁶ S. v. 30^a vâfir: azîm A.

⁵²⁷ S. v. 30^a ziyâde eder: arz ider A.

⁵²⁸ S. v. 30^a medd'i buña: ümidi budur ki A.

⁵²⁹ S. v. 30^b binerler: binseler A.

çarâya⁵³³ çıkarlar (yine) kâfir olurlar (imdi) [pes] ma'lûm oldu ki mevlâsına 'ubûdiyyeti kâmil olan (kimesne)ler kendülerine taraf-ı Hakk'dan ihşân âid olsa ol (lu'fî) Allahuñ fazlından bilürler (kendü 'ibâdetlerinden bilmezler dâima rabb'ül-'izzete şükr üzere olurlar) nitekim [kur'ânda] (Hakk ta'âla 'ibâdına adâb 'ubûdiyyeti ta'lîmen) buyurur ما اصابك من حسنه فمن الله (ya'ni) kaçen bir mümine muşibet ve yâhûd bir sine 'arz olsa anı kendü nefislerinden bilürler bu ma'naya irşâd için buyurdı ki ve ما اصابك من سيئة فمن (nefsin) amma bu meselenüñ tahkîki enbiyâ-i (mürselîn) u evliyâ-i (ekmelîn) katlarında hasanât ve saiyât cem'isini hakk'dan⁵³⁴ zâhir olur nitekim (hazret-i) habîb-i ekrem (şal'allah u 'aleyhe ve sellem

47.a

ta'lîmen kıl küll-imin 'indullah) buyurdu (tâ kîm adâb-ı şerî'at ve erkân-ı tarîkat ile ve hakîkat ile zâhiri ve bâtını ma'mûr ola nitekim) eş-şerî'at aqvâli ve e't-tarîkat ef'âli ve'lma'rifetine râs hâli ve el-hakîkat (ahvâli buyurdu) zira dîn-i islâm [olan] (meşelâ) müminüñ kalbinde bir şeçer gibidür ve şerî'at anuñ çîçegi gibidür ve anuñ çağlası tarîkat mertebesindedür⁵³⁵ ve hakîkat kemâlına yetişmiş gibidür⁵³⁶ ve ma'rifet [anuñ] çeşmesi gibidür⁵³⁷ ve hakîkat hakk'ul-yaqîn anı hazm itmişdür pes (imdi) hakka⁵³⁸ (tâlib ve) 'aşık olanlara lâzımdur ki bu hadîş-i şerîfüñ mazmûnuyla mütehakkiğ olalar tâ kîm (bunlaruñ) ruhları (daği) burâk-ı 'aşk ile cenâb-ı [rabbul] 'izzetde havil 'arşda melâike hâfızın⁵³⁹ gibi şevk u muhabbet cenâhı ile tayrân idüb ve meydân-ı 'aşkdan ve quddusdan⁵⁴⁰ cevelân ideler ve cemâl-i hakkı müşâhede itmekde şâbit kadem olalar hakk tebârek ve ta'âla⁵⁴¹ cümleye müyesser eyleye amin yâ rabb'ül-'âlemîn⁵⁴² iy tâlib-i (ma'rifet-i ilahi) saña (ma'lûm olaki) lâzım olan budur ki bu keşretten i'tizâl üzere olasın tâ kîm senüñ sülüküne mâni' olmayalar (nitekim) resul-i rabb'ül-'âlemîn⁵⁴³ (ibtidâ

⁵³⁰ S. v. 30^b hülûş ile: hülûş üzre A.

⁵³¹ S. v. 30^b Allaha: hakk ta'âlaya A.

⁵³² S. v. 30^b tazarru' iderler: tazarru' ve niyâz üzre olurlar A.

⁵³³ S. v. 30^b kurtulub: çaraya A.

⁵³⁴ S. v. 30^b cümlesini Allahdan: cem'isini hakk'dan A.

⁵³⁵ S. v. 30^b tarîkat anuñ çağlası gibidür: anuñ çağlası tarîkat mertebesindedür A.

⁵³⁶ S. v. 30^b yetiştirmekdür: yetişmiş gibidür A.

⁵³⁷ S. v. 30^b haymesidur: çeşmesi gibidür A.

⁵³⁸ S. v. 30^b â'dâ: hakka A.

⁵³⁹ S. v. 30^b hâfîn: hâfızın A.

⁵⁴⁰ S. v. 30^b meydân-ı sedre-i: meydân-ı aşkdan quddusdan A.

⁵⁴¹ S. v. 30^b Allah: hakk tebârek ve ta'âla A.

⁵⁴² S. v. 31^a yahremet seyyid'el-enbiyâ-i ve'l-mürselîn: rabbu'l-âlemîn A.

⁵⁴³ S. v. 31^a âleyhisselâm: resûl-i rabbu'l-âlemîn A.

sülûkünde) ekşer evkâtta cebel-i hîrâyâ şu'ûd idüb⁵⁴⁴ (halkdan) üzlet idüb (hakkla takrib-i mutaḥaşşîl iderdi)

47.b

Hatta (rivâyet budur ki ibtida sülûk ya'ni) ibtida-i vahi [anda nâzil] olmuşdur (pes imdi) saña da(hi) lâzım olaki vucûduñ cebelinde (kûşe-i qalbinden) ḥalvet-nişîn olub hakkla maḳâm-ı elestden (olan) ikrârı [metin idesin] (يوما فيوما متزايداهسن) ve nefsuñi aḥlâk-ı zemîmeden kûrtârub aḥlâk-ı hamîde ile muteḥallık (ve mutaşşif) kılub evvelki quranı⁵⁴⁵ taḥşîl idesin amma iy sâlik-i (râh-ı ḥaḳîkat) saña şöyle ma'lûm olaki⁵⁴⁶ 'uzzlet bir niçe nev'idür⁵⁴⁷ birisi 'uzzlet-i zâhiriyyedür ki varub bir köşe-i (ihtiyâr idüb) halkdan fâriğ olub ḥaḳqa i'bâdet üzere şâbit-i qadem olmaḳdur ve birisi (daḫi) oldur ki nefsuñ ḥayvânından⁵⁴⁸ rabbisine 'iştâyândan ferâgat ide⁵⁴⁹ ve eger⁵⁵⁰ zâhiri keşretle ihtilâta üzere (olursa) [yürüse kendü] zararı yoḳdur⁵⁵¹ hemân keşret şifâtıyla mutaşşif olmaḳdan ḥazer üzere ola ve birisi (daḫa) oldur ki şifât-ı nâsdan fâriğ ve şifât-ı Allah⁵⁵² ile müteḥallık ola ve lakin şûreti ḥalıklı vasîreti (hakkla ola) ḥaḳḳ [ta'âla]dan (bir an) ḥâli olmaz ve qalbi muḥabbetullah ile memlu olmuşdur ve birisi daḫa (oldur ki) bedenini abdân nâsdan⁵⁵³ taḥliye itmişdür ve qalbini mâsivâdan taşfiye itmişdür (dâima) 'aşḳ-ı Allah rûḫunı zinde [etmişdur] ve nefsinı [şehvâtden inkiṭâ' sebebiyle] mürde itmişdür dâima kûşe-i mescidde i'tikâf

48.a

Üzere (ḥazret-i) ḥaḳqa riyâsız ḥulûş ile 'ibâdete qâim ve mevlâsına ḥamd u şenâsında mülâzım olmuşdur⁵⁵⁴ ḥaşıl-ı kelâm Ḥaḳḳ-ı cell u 'alanuñ zât-ı (pâkine) mülâkât olmasına tâlib olan kimesnelere vâcibdur ki günden güne 'ibâdeti ve mücâhedesi ziyâde ola nitekim resûl u rabb'ülâlemin (şallah u âleyhe ve sellem buyurdu من استوي يوما فهو مغبون nefsinde nâsdan i'tirâli mühim idene nitekim ḥabîb u ekrem şal'allah u 'aleyhe ve sellem buyurdu ki) من اخلص الله⁵⁵⁵ ḳalbine (âli) lisânına ve Allah tebârek ve ta'âla

⁵⁴⁴ S. v. 31^a ḥüsrâ taḡına daḫi çıkub: cebel-i hîrâyâ şu'ûd idüb A.

⁵⁴⁵ S. v. 31^a **muḳarîya**: evvelki quranı A.

⁵⁴⁶ S. v. 31^a şöyle bil ki: şöyle ma'lûm ola ki A.

⁵⁴⁷ S. v. 31^a bir fetḥ vechiyledur: bir niçe nev'idur A.

⁵⁴⁸ S. v. 31^a nefsuñ ḥayâsetlerinden: nefsuñ ḥayvanından A.

⁵⁴⁹ S. v. 31^a iştâyân etmekdur fâriğ ola: iştâyân etmekden ferâgat ide A.

⁵⁵⁰ S. v. 31^a lakin: ve eger A.

⁵⁵¹ S. v. 31^a zarar virmez: zararı yoḳdur A.

⁵⁵² S. v. 31^a şifât-ı ḥaḳḳla: şifât-ı Allahla A.

⁵⁵³ S. v. 31^a bâsdan: nâsdan A.

⁵⁵⁴ S. v. 31^b lâzım etmişdur: mülâzım olmuşdur A.

⁵⁵⁵ S. v. 31^b ḥaḳḳ ta'âla: Allah tebârek ve ta'âla A.

hazret-i Mûsa'ya 'aleyhisselâm (şâimen) kırk gün 'ibâdet eylemege emr eyledi (nitekim) buyurdu فتم ميقات ربه اربعين ليلة zira kırk gicenüñ kırk günü (bile) olur ve hazret-i Hakk ta'âla⁵⁵⁶ kâlb-i adem ('aleyh'üs-selâmı) kudret eliyle kırk gün [kırk gice] tahmîr eyledi (tâ kîm) feyz u Rabbaniye kâbil ola و نفحت فيه من روحى ve teşrifîyle müşşeref ola (ve daği) rivâyet olunur ki şadef qarnında nîsân yağmuru (kâtresi) kırk gün yâtur tâ kîm dürr ola⁵⁵⁷ pes imdi (ma'lûm oldu) bir kimesne kırk gün nâsdan 'uzlet idüb bir halvet mekânda mütemekkin

48.b

Olsa ve ferâyiz ve nevâfile cânib-i Hakkdan emr olunan üzre cemâ't-ı (müslimîn ile kırk gün) mülâzimet eylese ümid (bu)dur ki hakkıñ⁵⁵⁸ 'inâyeti ile (ve hazret-i resûl ekrem şal'allah u 'aleyhi vessellem hazretlerinüñ şefâ'atıyla) ve evliyâ-i illahuñ himmetleri ile ol tâlibüñ kalbinden hikmet çeşmeleri zühûr idüb lisânla niçe teşne-i dil olan müminlerüñ⁵⁵⁹ kulûbına cereyân ider ve (daği) ma'lûm olaki ol kırk gün müşâyih-i kirâm⁵⁶⁰ (ve evliyâ-i 'azâm) katında zî'ül-ka'ide işk u tamamı ve zül'licce (ayı)nuñ on günidür giçesiyle bile⁵⁶¹ hisâb olunur (iy tâlib-i hakk agâh ve mütenbbih ola ki) halvetüñ şartları ve aña göre menfa'atleri vardır (ve saña ma'lûm olaki) halvetde oturmağın evvel şartı tahâretdür nitekim hakk (subhâne ve) ta'âla buyurur يا ايها الذين امنوا ازاقمتم الي الصلوات فاغسلوا واهمكم الاية pes imdi (ma'lûm olaki) şalavat-ı zâhiriyyeye tahâret lazım olduğu gibi şalavat-ı bâtıniyyeye daği [tahâret] lâzımdur (zira şalavat) şeladandır şela ola şemğa dirler ya'ni 'abduñ kalbi Allah ta'âla (hazretlerine) vâşıl olmağdır (iy tâlib-i Hakk saña ma'lûm

49.a

Olaki) tahâret iki kısımdur biri zâhiriyye (ve biri bâtıniyye)dür zâhiriyye oldur ki (dağa) [tâlib] cenâbetden ve hadesden kalbin tezahür⁵⁶² itmekdür nitekim resûl u rabb'ül-'âlemîn şal'allah u 'aleyhe vessellem⁵⁶³ buyurdu نور علي التور وبعدالوضوء iki rek'at (tahâret) şükürün kılmakğdır nitekim (haber de gelmişdür ki) hazret-i habîb-i ekrem şal'allah u 'aleyhe vessellem⁵⁶⁴

⁵⁵⁶ S. v. 31^b bâri ta'âla: hazret-i hakk ta'âla A.

⁵⁵⁷ S. v. 31^b kırk günde incü olur: kırk gün yatur takim dürr ola A.

⁵⁵⁸ S. v. 31^b bâri ta'âlanuñ: hakkıñ A.

⁵⁵⁹ S. v. 31^b nice nesnelere: nice teşne-i dil olan müminlerun A.

⁵⁶⁰ S. v. 31^b meşâyih-i âzâm: meşâyih-i kirâm A.

⁵⁶¹ S. v. 31^b beraber: bile A.

⁵⁶² S. v. 32^a pâk: tezahür A.

⁵⁶³ S. v. 32^a âleyhisselâm: resûl u rabbu'lâlemîn şalallah u âleyhe vessellem A.

⁵⁶⁴ S. v. 32^a hazret-i resûlullah: hazret-i habib-i ekrem şalallah u âleyhe vessellem A.

[hadîs-i şerîf men kân aḥîr kelâma

Lâ ilahe illallah Muḥammed resûlullah

Daḥîl elçine şiddîk resûlullah

Ve şiddîk ḥabîbullah

Ḥîlâfet yedullah ḥazret-i seyyid Hâşim Oşmân efendi ḥazretleriniñ ḥazret-i Muḥammedu'l-muştafa şalallah u ta'âla âleyhe vessellem tarîk âleyye tavrı üzere ḥazret-i Şâh bin Ebu Tâlib keremullah vechiye telkîn zîkr u ta'alîm adâb buyurdu o daḥî Ḥasan Başri rağıyallahu anh ḥazretlerine o daḥî ḥabîb âleyhe o daḥî Dâvud-i Taiye o daḥî ma'rûf Kerḥiye o daḥî serîr saḳaṭiye o daḥî seyyidul tâife o daḥî Cüneyd-i Bağdâdiyye o daḥî Mümsâd Dîneveriye o daḥî Muḥammed Dînûriye o daḥî Ömer Bekriye o daḥî Muḥammed ümmuye bekriye o daḥî kâdı vaciḥüddine o daḥî ebu'n-necîb Abdulkâhir Sühreverdiye o daḥî Kûṭbeddin Bahriye o daḥî Rükneddin necâşiye o daḥî Şehâbeddin Muḥammed Tebrîziye o daḥî Cemâleddin Tebrîziye o daḥî İbrahîm Zâhid Gîlâniye ol daḥî Şufiyüddin İshâk Erdibâyiye o daḥî Sadreddin Mûsayı Erdebiliye o daḥî Alâeddin Ali Erdebiliye o daḥî İbrahîm Erdebiliye o daḥî Şeyḫ Ḥamîdüddin-i Aḳsarâyiye ol daḥî el-ḥâc Bayrâm-ı Veliye Anḳaravîye telkîn buyurmuşlar anlar daḥî seyyid 'Ömer dede el-sikknî el-koniliye o daḥî Bünyâmin Ayâşiye o daḥî Aḳsarâyı pîr Aliye o daḥî Aḫmed bîn Serbân ḥayre boluya o daḥî Alaeddin Vîzevîye o daḥî dervîş gâzanfer vîzevîye ol daḥî Oşmân Hâşimîye

Elfâ u elfâm tarîkat cehriyye-i

Ûlviyye-i ḥaniniyye-i Bayrâmiyye

Eylemişdur ḳuddus-ı sırre

El-âzîz]

(bilâle ayıtdı yâ bilâl benden ḳanğı â'maluñla sebḳat itdün ki her bâr cennete girdikce na'lînuñ avâzını işidürem bilâl daḥî ayıtdı yâ resûlullah abdestüm şandukca tîzîne alub müyesser olan namâzı ḳılurem benim ğayrı â'mâlim yoḳdur ḥazret-i server-i 'âlem şal'allah u 'aleyhe ve sellem ayıtdı yâ bilâl sen bunıñla benden sebḳat etdün ve daḥî iy tâlib-i ḥaḳḳ saña ma'lûm olaki ḥalvet dimek nefis u şeytânla muharebe itmekdür ve ṭahâret daḥî mûminuñ altı ḥarbîdür nitekim ḥaberde gelmişdür eluzu-i salâḥ'ül-mûmin pes imdi mücâhad ehline silâḥ gerekdür

taḥâret zâhirine lâzımdur ve nefsuñ 'işyânından mûminuñ rûḥ-i ḳudsiyyesi yüzine kudûrâr 'âriza olmuşdur vazû-i ile vecih rûḥa 'ârız olan şeyden vazû-i şuyınuñ

49.b

Ḳaṭresiyle dökülür ve taḥâret-i Bâṭıniyyeye ḳaşd iden kimesneye lâzımdur ki ḥalvetden mu'tekif olan kimesne daḫi mevlâsınuñ cemâli müşâhedesi ḳaşdını itmişdür nefsinı cemî' müyâhîden ab-ı tûba ile tezkiye itmek lâzımdur ki ḫatta ḫıcabât zûlmâniyyeden nefsinı felâḫ bulub cemâl-i Ḥaḳḳı müşâhede eyleye nitekim Ḥaḳḳ ta'âla قدافلح من زكيتها و قدخاب من دستيها buyurdu ve daḫi rûḥını envâ'-ı kirâmât ile telezüzden men' itmekdür ve ḳalbini mâsivâ muhabbetinden daḫi terk itmekdür ḫıcabât-ı nûrâniyyeden daḫi ḫalâş bula ve efnâ-i vucûd ide tâkîm cemî' zunûbdan nefsinı ve ḳalbini ve rûḥı tenkiye taḫşîl nitekim ḫadîs-i şerîfde vucûduñ zenb'ül-yuḳâs 'aleyhe zenb buyurdu bu ma'ḳûle kimesne ḫalvetuñ evvel şartını itmâm etdi gice ḫalvetde dostla aşinalık itmege mâil oldu ve bir şartı daḫi oldur ki şu'a' şemsden oturduḡu yire şu'le girmekdür zira şems-i ḫaḳîḳiye tâlib ve râḡıb olan dünyadan ve dünyâdan olan kimesne envâr-ı 'ibâdât ile münevver olan ḫalvet daḫi öyledür şartı daḫi şâim olmaḳdur ve mu'a melâtdan fâriḡ olmaḳdur ve cemî' ḳavâsını şeyṫân ile muḫârebeye

50.a

şarf itmek lâzımdur ḫatta anuñ şerrinden emîn ola ve cemî' mücâhededin pîrinuñ emr-i şerîfiyle eyleye tâ kîm nef'i zâhir ola gerek şavm gerek gerek urâd-ı ve ezkâr olsun ve gerek ta'âmîni taḳlîl-i keşîr olsun anuñ emr-i şerîfine muḫâlefet itmeye amma bir kimesnenuñ maşlahatı olsa ol maşlahat ansız olmasa pîr izni ile varub göre yine gelüb tecdîd vuzû-i eyleye ve iki rek'at namâz ḳıla daḫi ... avrâd u ezkârına meşgul ola ve bir şartı daḫi oldur ki mübtedîl olan kimesne avrâdını oḳuduḡdan soñra sâir-i evḳâtın cahirle zikre meşgul ola ve esmâ-i Allah ki şeyḫ-i kâmil olandan kendüye telḳîn olmuşdur keşretle meşḡul ola tâkîm ḳalbi ḫaḳḳ ta'âlâya ḫulûş ile mütevveci olub ve daḫi zikr-i ḳalbe yetiše ve daḫi tefekkür sâ'ite ḫayr u minn 'ibâdet-i elf saye-i ḫadîs-i şerîfinuñ mâ şadaḳı ola ve daḫi dâima ḫaḳḳ ta'âlâ ḫazretleri ile mu' yelde ola zira kim ḫalvetde maḳşad-ı aḳşı ve maṫlab-ı 'âmeli nefsinı mu'tâd olan nesnelere kesûb aḫlâk-ı ḫamîde ile muteḫallîḳ olub â'mal-ı şâliḫa ile ma'mûr itmekdür ve 'aḳl u rûḥını envâr-ı 'ibâdatla münevver ḳılmaḳdur ve ḳalbini mâsivâ muhabbetinden taḫlîş idüb

50.b

Muḥayyet'ullah ile memlû itmekdür cümle mûmînine Allah ta'âla müyesser eyleye iy tâlib-i ilahiyye mağlûm ola ki ḥilâkat-ı insandan maḫsûd aşlı ma'rifetullahdur nitekim ḥadîs-i ḫudsîde vârid olmuşdur künt kenzin maḫfiyen fâ heybet en â'ref muḫalefet elḫaḫ lâ'aref ya'ni ben biz gizlû genc idüm bilinmek murâd idindüm pes maḫlûḫâtı ḫalk itdüm tâkîm kendü zâtuma ve şifâtuma ve ef'âlûme ayine olmam ve daḫi zâtımı ve cemî' kemâlâtımı ol ayîne müşâhede etdüm zira bir kimesne kendüyi ayîne göre görmek ayînesiz görmek ile bir degildür ve daḫi ma'lûm olaki ḫalkdan murâd-ı rûḫ-i aḫmeddur ve eger rûḫ-i Muḫammed olsa Ḥaḫḫ-ı cell u 'ala zât u şifâtıyla kemâl-i ma'rifet ile bilinmek müyesser olmazdı ve daḫi ma'lûm olaki ma'rifetullah daḫi müyesser olmaz ilâ 'ibâdât ile olur nitekim ḫaḫḫ ta'âla buyurdu ve ما خلقت من كان انىيçün ba'zı kimesneler 'ibâdâtı ma'rifet ile taḫsîr ider iderler ve 'ibâdâtıñ sebebinin ma'rifet ola imdi gâyet ḫulûs gerek nitekim ḫaḫḫ ta'âla buyurdu فمن كان يرجو لقاء ربه فليبع مل عملا صالحا ولا يشرك بعبادة ربه احدا ya'ni yâ Muḫammed şol kimesne kendüsini ḫalk ider ne vâsıl olmak

51.a

murâd ise ve mevlâsınıñ zâtını ve aḫadiyyetini bilmek dilese ol kimesne dâima 'amel-i şâlih üzere olub daḫi ḫalîḫınıñ 'ibâdâtına bir kimesne şirk itmeye ya'ni cemî' 'ibâdâtı rızayı ḫaḫḫ içün olub riyâ ḫarıştırmaya zira) riyâ daḫi şirkdür el'iyâzu billah ve saña ma'lûm olaki (hic) bir kimesneye (kurtulmaz) mâdâm ki [riyadan kurtulmaz] mevt irâdı ile müteḫaḫḫaḫ olmaya (ve daḫi) men 'arefe [nefse faḫd-ı âref rabbe] sırrına vâkîf olmaya [amma şunlar ki nefsi bildiler mevlâsına yol yoldular] pes imdi (ma'lûm olduki her kimesne nefsinin bildi daḫi ol ma'rifet ile mevlâsına yol buldu ol kimesne) rabb-ı ḫaḫîḫiye⁵⁶⁵ 'ârif olub nûr-i ḫaḫḫı⁵⁶⁶ (görür ki) [ḫaḫḫ ḫazretlerini] cemî' mevcûdât⁵⁶⁷ müteşşarîf [görür] (ḫaḫḫ-ı cell zikrdur ve) her fi'li ki (kendüsü) işler ḫudret-i ḫaḫḫ ile⁵⁶⁸ işler ve her nesneye⁵⁶⁹ ki naḫar ider nûr-i Allah ile⁵⁷⁰ naḫar ider⁵⁷¹ ve cemî' şifât ki (görünür) eger kendü vucûdında ve eger sâir eşyâda [ḫaḫḫiḫatde zât-ı bâri] ol şifâtıñ (cemî'isiyle zât-ı ḫaḫḫa) mavşûf görür böyle gören⁵⁷² kimseniñ nefsinde⁵⁷³ ḫudret ḫalmaz (ki riyâ eyleme) hemân kendüsü orta yerde bir vâsıta gibidür

⁵⁶⁵ S. v.22^aḫaḫîḫate: rabb-i ḫaḫîḫiye A.

⁵⁶⁶ S. v.22^abâri ta'âlanıñ nuruyla: nûr-i ḫaḫḫı A.

⁵⁶⁷ S. v.22^acemî' eşyâda: cemî' mevcûdatdan A.

⁵⁶⁸ S. v.22^abâri ta'âlanıñ kudretiyle: ḫudret-i ḫaḫḫ ile A.

⁵⁶⁹ S. v.22^aneye: nesneye A.

⁵⁷⁰ S. v.22^aḫaḫḫ nûriyle: nûr-i Allah ile A.

⁵⁷¹ S. v.22^abaḫar: naḫar ider A.

⁵⁷² S. v. 22^anaḫar iden: gören A.

⁵⁷³ S. v. 22^azâtında: nefsinde A.

(yoksa) kudret haqq ta'âla hazretleriniñdür⁵⁷⁴ (ve lakin) sa'âdet ol kimesneniñdür ki Allah ta'âla hazretiniñ⁵⁷⁵ cemâline

51.b

maẓhar ola ve anuñ yüzinden hayırlar zuhûr ide ve hazret-i haqq anı celâline maẓhar (ve vâsıta) olmağdan emîn eyleye yoksa (eger) kûl olan kimesnenuñ elinde⁵⁷⁶ kudret olaydı hazret-i adem ('aleyhisselâm) gibi olub peygamber nefsinı emr-i haqqı muhâlifetden men'a kâdir olaydı huşûsen (hazret-i) cenâb-ı rabb'ulizzetden tenbih olmuşdu nitekim kûrân-ı ('azîm)de buyurdu فتكونا من الظالمين ولا تقربا هذه الشحرت فتكونا من الظالمين ve lakin taqdir haqq-ı (cell u 'ala) hilâfete câri olmağın aña göre [iş] zuhûr itdi iy tâlib-i ma'rifet-i ilahiyye saña lâzımdur ki⁵⁷⁷ haqq ta'âla (hazretleri)nuñ ef'âlinde kendü ef'âlini maḥv idesin cemî' ef'âl-i haqqıñ bilesin ümîddür ki saña ef'âl ile tecelli eyleye her fi'le fâ'il-i haqîki Allah ta'âla idüğün müşâhede idesin ve kendü evşâfuñı⁵⁷⁸ şifât-ı haqda ifnâ idesin bula kı haqq ta'âla⁵⁷⁹ saña merḥamet idüb⁵⁸⁰ zâtıñı kendü şifâtıyla mevşûf ve ahlâkıyla müteḥallık eyleye tâkîm haqîkatde cemî' şifât-ı haqq ta'âla hazretiniñ⁵⁸¹ olduğunu görüb [ve şifât-ı maḥlûk] emr-i i'tibârî idüğini (cemî' şifât u) müşâhede idesin ve saña vâcîbdur ki kendü zâtıñı ifnâ idesin ümid budur ki⁵⁸²

52.a

Haqq ta'âla⁵⁸³ biz-zât⁵⁸⁴ kalbiñe tecelli eyleye ve haqq ta'âla hazretiniñ izâcâ'ül-haqq ve ...elbâtil kavı-ı şerîfi muḳtezâsınca kendü enâniyetüñ maḥv idüb (vucûduñ zenb lâyuḳâs 'aleyhe zenb u ḥadıṣ-i şerîfi mefhûmınca) vucûduñ ḳaṭresini baḥr-ı aḥadiyyetde fâni-i muṭlaḳ ola ve zerrât-ı cihân şems-i haqîḳatuñ tecellisinde muẓmaḥil ola tâkî sırr-ı şamediyeye ('âşık-ı şâdıḳ olub) 'âlem olub ve daḥi كل من عليها فان ويبقيوجه rabbuñ (zülcelâl-i vel'ikirâm) sırrına vâkıf olasin ve hazret-i ḥabîb-i ekrem şal'allah u 'aleyhe vessellem⁵⁸⁵ ḳalb'ul-mûmin 'arş-ı Allah (buyurduğı) ḥadıṣ-i şerîf-i (ḳudsîden) varid olmuşdur⁵⁸⁶ âyn-ı ḳalble zât-ı

⁵⁷⁴ S. v. 22^a kudret bâri ta'âlanuñdur: kudret haqq ta'âla hazretleriniñdür A.

⁵⁷⁵ S. v. 22^a bâri ta'âlanuñ: haqq ta'âla hazretleriniñdür A.

⁵⁷⁶ S. v. 22^a ḳulda: ḳul olan kimesnenüñ elinde A.

⁵⁷⁷ S. v. 22^a saña ma'lûm ola ki: saña lâzımdur ki A.

⁵⁷⁸ S. v. 22^b şifâtını: evşâfını A.

⁵⁷⁹ S. v. 22^b bâri ta'âla: haqq ta'âla A.

⁵⁸⁰ S. v. 22^b rahmet ide: merḥamet idesin A.

⁵⁸¹ S. v. 22^b bâri ta'âlanuñ: haqq ta'âla hazretiniñdür A.

⁵⁸² S. v. 22^b ricâ olunur ki: ümîd budur ki A.

⁵⁸³ S. v. 22^b haqq-ı cell u âla: haqq ta'âla A.

⁵⁸⁴ S. v. 22^b öz zatıyla: bizzat A.

⁵⁸⁵ S. v. 22^b hazret-i resûl âleyhisselâmuñ: hazret-i ḥabîb-i ekrem şalallahu âleyhi vessellem A.

⁵⁸⁶ S. v. 22^b muḳtezâsınca: vârid olmuşdur A.

hakkı⁵⁸⁷ (kendü) vucûdunda müşâhede idesin (daği) zâtınuñ [görmesi] ve işitmegi ve söylemegi belki cemî' kuvâyı zâhiriyyesi ve bâtınıyyesi Allah ta'âla hazretiyle ola nitekim hadîş-i qudsîde (varid olmuştur) *عبدا كنت سمعه و بصره و يده و رحيله* ve lisan'ül-(hadîş) u Qurân-ı 'azîmde bu ma'nâya işâret buyurmuştur ki ve mâremeyet iz remeyet ve lakin Allah remi cünki sâlik bu maqama qadem başa anıñçün üç tecelli daği hâşıl olur hemân irşâd maqamı qalır ve eger irâdetullah[ta'âla iderse bâri ta'âlanuñ] (ma'llağ idüb) sırrını

52.b

sırrına vâşıl iken kendü nûrıyla hakkdan halağa redd⁵⁸⁸ iderse ol vaqıt Hakkıñ⁵⁸⁹ efnâsın daği idüb ger u evvelki maqamında şâbit [qadem] olur andan şoñra halkı [hakkı] irşâd içün cenâb-ı hakkdan⁵⁹⁰ emr olunur ve mürşid-i kâmil ki kuṭb'ul küṭâbdur andan daği emr-i hakkı müvâfık naşihatlar vârid olur ve sâlik olan (kimesne daği) sulûkinde aña münâsib [nesneler] müşâhede(ler) [olunur] ve maqâmına müvâfık vâq'alar zuhûr ider ve bu ma'qûle kimesnenuñ [sülûkunde rakn olduğı] (zâtı cemî' nakâyışdan) pâk olur ve şerî'atla zâhiri ve nefsi ma'mûr olur ve gönli tarîkatle ve cânı 'aşkla mesrûr olur ve eger [amma] (şûretâ) tennezül (daği) vâqı' olursa anuñ tenezzülünde ve terkisinde [daği] 'âma-i nâsa fâide vardur nitekim hazret-i habîb-i ekrem şal'allah u 'aleyhe vessellem⁵⁹¹ hazretine vâqı' olmuştur ve abdulrezzâkdan (daği) şâdir olmuştur ve lakin nice emr-i 'acîbiyeyi müştamil ve (nice) hikmet⁵⁹²-i garîbeyi mütezimnidur ehline ma'lûmdur ki anıñçün seyyid'el-evvelîn vel-aḫirîn⁵⁹³ buyurmuştur *من راي من اميره شيا منكر او فارق شبرا فمات ميتة جاهلية* zira ol kimesne ol fi'l-i mükerûhi kendü irâdatı ile [işlemez ve anuñ] (ihtiyârı) murâd-ı allahdan hâric degildür ve kendü irâdatı ile ihtiyârı

53.a

Fâni(ye) olmuştur ve Allah u halağın vemâ ta'amelûn muḫtażâsınca mürşidden zuhûr iden [şifâtıñ] cemî'sini hakk ta'âla (hazretleri)nuñdur vemâ halağnâ kim 'işen qavı-ı şerîfi her fi'lden nice aḫkâm-ı⁵⁹⁴ ilahiyeye vardur bu esrâr-ı 'acîbeye enbiyâ u evliyadan ğayrı kimesne muṭalı' değıldir cümle müminlere Allah-ı cell⁵⁹⁵ (zikreden) itlâ' müyesser ola⁵⁹⁶ amîn (yâ

⁵⁸⁷ S. v. 22^b zat-ı bâri: zat-ı hakkı A.

⁵⁸⁸ S. v. 23^a merdûd: redd A.

⁵⁸⁹ S. v. 23^a hakk sübhâne ve ta'âla: hakkıñ A.

⁵⁹⁰ S. v. 23^a izetden: cenâb-ı hakkıñdan A.

⁵⁹¹ S. v. 23^a resûl âleyhisselâm: hazret-i resûl-i ekrem şalallahu âleyhe vessellem A.

⁵⁹² S. v. 23^a hüküm: hikmet A.

⁵⁹³ S. v. 23^a resûl-i rabbü'lâlemîn: seyyide'ievvelin ve'laḫirin A.

⁵⁹⁴ S. v. 23^a hüküm: aḫkâm A.

⁵⁹⁵ S. v. 23^b Allah ta'âla: Allah-ı cell A.

⁵⁹⁶ S. v. 23^b eyleye: ola A.

câmi'ül-müşatâfin) İy tâlib-i ma'rifet-i ilahiyye⁵⁹⁷ kaçan sâlike tenezzül vâki' olsa bir nice cihet ileddur (tâlib olan) teccessüs idüb görmek gerekdür yine asbâbına mübâşeret itmek gerek tâkîm saķatâtını tekmlîl ide eger noķşânı şerî'at (cehetinden olıcaķ) olursa ol noķşânı bilmek (ve bulmak) lâzım u vacibdur⁵⁹⁸ meşelâ şerî'at (bir şerî'atdur ki) bir ('azîm) haşârdur tarîķat anuñ (içinde) iç hişârdur ve haķîķat (ol iç hişâruñ) icinde pâdişâhuñ sarâyı gibidur (pes) imdi bir kimesnenuñ⁵⁹⁹ şerî'atda noķşânı olmak tarîķatda noķşânı olmağı (mûcub ve mütelzimdur ve) tarîķatda⁶⁰⁰ noķşânı (haķîķata laķş virur ve) haķîķatda naķış⁶⁰¹ (i'vecâc) ma'rifete bâ'işdur zira biri birine gölge meşâbesinda (olmuşlardur) ve züllüñ şahibi

53.b

egri olsa züll dağı egri olur ve ihtimâldur ki sâlikuñ tenezzüli pîrine eksûk nazardan ola yine muħabbetin⁶⁰² tecdîd idüb göñliñi ele götürmege cehd ide⁶⁰³ ihtimâldur ħalbinuñ dünyâya teveccihinde ola yine taşfiyye u ħalbe şurû' etmek gerekdur tâkîm Haķķ ta'âla (ħazreti)nuñ nazargâhı pâk ola ve dağı esrâr-ı ilahiyyeye nâ-maħreme ifşâ itmekdur⁶⁰⁴ tenezzül u vâki' olur yine tevbe u nedâmet ile⁶⁰⁵ ol izhâr itdugune sırr [itmek] lâzımdur tâkîm merci' aşliyyesine 'urûc ide zîra meşâyĥ-i kirâm (u evliyâ-i 'izâm) buyurmuşlardur ki ma'ârif-i ilahiyyeyi ve 'ulûm-ı rabbâniyyeyi⁶⁰⁶ [tâlib olub] ehl olmasa izhâr (itmesi) küfrdür (ve ehl olan kimesneden sırr itmek dağı küfrdür ve) tâlibuñ tenezzüli göñlü keşûfât-ı rûĥâniyye ve (dağı) kirâmâta ve (dağı) kirâmâta⁶⁰⁷ müte'allıķ olmaķdan (var yine) cenâb-ı [rabbül]'izzete müteveccih olub ğayra mağlûb (olmaķdan) göñlünü ħat' eyleye⁶⁰⁸ ħatta⁶⁰⁹ muħabbet-i ilahiyyeden⁶¹⁰ tenezzüli terķi bula nitekim ħaberde vâki' olmuşdur⁶¹¹ ehl elkerâmât-ı küllahum maħcûbûn ..Allah ta'âla (rivâyetdur kim bir gün şeyĥim 'alâ'üd-dîn ħazretleri ħuddus sırr'ul-'azîz bu ħaķîre vaz'îfe naşihat ħaşdını idüb ħikâyet tarîķatıyla beyân idüb buyurdugu

54.a

⁵⁹⁷ S. v. 23^b tâlib-i haķķ: tâlib-i ma'rifet-i ilahiyye A.

⁵⁹⁸ S. v. 23^b gerek: lâzım u vacibdur A.

⁵⁹⁹ S. v. 23^b kişinüñ: kimesnenüñ A.

⁶⁰⁰ S. v. 23^b haķîķatde: tarîķatde A.

⁶⁰¹ S. v. 23^b eksûk: naķış A.

⁶⁰² S. v. 23^b mücerred: muħabbetin A.

⁶⁰³ S. v. 23^b sa'i ide: cehd ide A.

⁶⁰⁴ S. v. 23^b ifşâdan salike: ifşâ itmekdur A.

⁶⁰⁵ S. v. 23^b tenbih nedâmet ile: tevbe u nedâmet ile A.

⁶⁰⁶ S. v. 23^b ulum u ilahiyyenüñ: ulum u rabbaniyye A.

⁶⁰⁷ S. v. 23^b ħalbiye: kirâmata A.

⁶⁰⁸ S. v. 23^b münħatî': ħat' eyleye A.

⁶⁰⁹ S. v. 24^a gerek ki: ħatta A.

⁶¹⁰ S. v. 24^a muħabbetullahdan: muħabbet-i illahiyyeden A.

⁶¹¹ S. v. 24^a ihbâr gelmişdir: ħaber de vaķi' olmuşdur A.

iy dervîş tâlib-i Hakk olan kimesne lâzımdur ki keşf ve kerâmata müte'allık olan nesnelere gayet hâzır iden tâ kîm 'aşkına ve muhabbetine mâni' olmaya hatta bir zamândan teheccüd namazına kalkdum namâdan sonra evrâdu ezkâra meşgûl oldum hâtırına hutûr itdigi sofiyyûn dirler ki salike ibtidâ sülûkinde ahvâl kôbûr münkeşife olur baña bu ma'kûle hic bir nesne fetḥ olmadı huşûsâ bir nice müddetdur ki pîrime hizmet iderem yoḥsa noḫşân benden mîrur u yâhûd pîrum mürşid-i kâmil degilmidur didikde ol sâ'atde hicâb mürtefi'e olub nefsum tekâzâ itdigi nesnelere zâhir oldu ve lakin gönlümde bir zevk-i ilahi var idi hemâm kalbimden zâil oldu baña gâyetle zîk şadir 'arz oldu peşimân oldum daḫi cenâb-ı Hakkâ mütevecce olub taşri'ata başladım keşif vâdisinden halâş oldum ol muhabbet'ullah ki gönlümü ihâta itmişdi benden zâil oldu altı yıl miqdârı gönlüme surûr-i ilahiyyeden ve muhabbet'ullahdan hic bir nesne tûlû' itmedi ve lakin pîrime yine varub gelmem ve hizmetim evvelki gibi idi noḫşân

54.b

yoḫidi nihâyet şafâyı kalb yoḫidi bir gün şeyḫumi ziyârete vardum mübârek elini öptüm ve ayağına yüzüm sürdüm muḫâbelesinde dîz çöküb oturduḫda hemân pîr hazretleri mübârek ellerini kaldurub ḫayr du'â eyledi sonra bu fakîr u ḫaḫîre teveccu idüb buyurdu ki iy dervîş altı yıldur ki sen seni sülûkledin tenezzül itdurduk yine evvelki mertebeni saña virsunlar velakin bir daḫa mâsivâyâ gönlü virub ḫaḫḫdan ayrılma didikde hemân rûḫum menzil-i aşlışine ve merci'-i ezelisine 'urûc idub evvelki gibi Hakk ta'âla hazretlerinin cemâl-i bâ-kemâlini müşâhede üzere şâbit-i kadem olub mevlâsına 'ibâdete meşgûl oldu ve pîr-i 'azîz beni medḫ u şenâyâ mülâzım oldu amma bu 'abd-ı ḫaḫîr daḫi şeyḫ hazretlerinin bu naşîhatlerini ḫikâyet şânub bi'ayine benim nefsimde daḫi bu fâsid ḫayâl olmaḫin şeyḫim hazreti benim bu ḫâlime muḫtâ' def' teḫâza olub iderken kuşûrum olduğundan ben daḫi ancılâyın taleb itdikde hem andan ahvâl-i kubur münkeşife olub ervâḫ-ı enbiyâ ve evliyâ-i ve ervâḫ-ı

55.a

mûminin mertebelerinde ve maḫâmlarında ne cehle ten'imde u zevḫ u şafâlarında idiklerin ve ervâḫ-ı 'uşâtene vecihle mu'zzeb olduklarını ve ervâḫ-ı münâfıkîn ḫayvâniyyete şifâtile ne vecihle müteşşîfa olub ve mu'zib itdiklerini 'ala vecih'ülyâḫân müşâhede itdirdiler ve lakin tenezzülden ve terkîden şeyḫim hazretlerine her ne vâḫi' oldıysa yonidelerine daḫi vâḫi' oldu başine hatta tedîb kaşdın idüb buyurdılar ki iy dervîş ne itmişsin ḫaḫâ imişsin benim murâdum saña ḫikâyet degil idi belki senuñ gönlünde ol ma'kûle nesneyi müşâhede idüb saña biḫtârîḫ el-ḫikâye tertîb idi yoḫsa yoḫsa ben kışşa ḫ'ân deḫil idim deyu buyurdılar pes imdi bundan

ma'lûm oldıki muhâbbet'ullaha tâlîb olan kimesne keşf u kerâmet talebinden gâyet hâzer gerekdur zira keşf ve kerâmat evliyâ-i kerâm katında hâyz ricâldur meşelâ bir hâtûn hâyz

55.b

Görse eri yakîn olmak hârâmdur pes bu dervîş daği cinn u şeyâtîn şıfâtı ile mavşûf olsa mürşid-i kâmiluñ gönlinden çıkar anuñ gönlinden ırâk olan haqqdan ba'îd olur el'iyâzu billahbil ki kerâmât-ı inşanda ma'rifet'ullah ile rûhı hâyât-ı abdiyyeye yetişür ve nefsi şehvâtî nsâniyyeden münkaţı'a olub emr-i haqqta tamam imtisal üzere olub kendüsinde olan kuvâyı rûhâniyeyi ان الله يامر كم ان تودوا الا ما نوات الي اهله ehli muqtazâsınca haqqta teslîm idüb ve her birisin küll-i müyyeser-i lima hâlaqla hadîs-i şerîfi mefhûmince yerlu yerine şarf ide böyle olan kimesnenuñ nefsi tamam 'ubûdiyet şıfâtıyla mavşûf olur itdugi 'ibâdet-i haqqta makbul olur elhamdülillah ellezzi yassrina i sülûk ali el-şırâţ'ül-müstaķîm) iy tâlîb-i (ma'rifet-i ilahiyyesaña) ma'lûm olaki ve vucûd-ı insân bir gemi (müşâbesinde ve gönlü derya) gibidur ve salike gâyet hâzer üzere olmaķ lâzımdur⁶¹²

56.a

Göñline dünyâ muhâbbeti duhûl itmeye nitekim gemi derya icinde yürüye o amma (geminuñ) icinde şü girmek zârardur gemi-i helâk ider bir göñüle dünyâ muhâbbeti girse ol göñülde muhâbbet'ullahdan nesne qalmaz nitekim hâzret-i habîb-i ekrem sal'allah u 'aleyhe vessellem⁶¹³ buyurur hubuddünya reis-i küll haţiyet zira cemâl'ullaha mazhar olan (kimesnenuñ göñlidur ve şalavat-ı bâtıniyyeyi kılan daği) gönüldür kaçan bir kimesne zâhir namâzda tevâbenden veyâ bedeninden dirhem miķdârı⁶¹⁴ necâst olsa ol kimesnenuñ namâzı câyiz degildur imdi bir kişinuñ qalbinde (muhâbbet ziyâ olsa ol göñüle) muhâbbet'ullaha nâzil olmaz eger olursa daği girur dünyâyâ meyl itmesine⁶¹⁵ (ol muhâbbet) zâil olur hâzret-i resûl-i ekrem şal'allah u 'aleyhe vessellem⁶¹⁶ anuñ içün eddünyâ çife u tâlîbhâ kilâb buyurdu ve saña ma'lûm olaki dünyânuñ varlığı zârar⁶¹⁷ olduğı gibi yokluğı daği belâdur eger göñülünde muhâbbeti var ise (hemân) muhâbbet-i Haqqta⁶¹⁸ mâni' olmaķ (muhâbbet-i) dünyâdur [sevgisüdü]

⁶¹² S. v. 24^a gerek: lâzımdur A.

⁶¹³ S. v. 24^a resûl âleyhisselâm: hâzret-i resûl-i ekrem şalallah u âleyhe vessellem A.

⁶¹⁴ S. v. 24^a ziyade: miķdarı A.

⁶¹⁵ S. v. 24^a olduğundan: itmesine A.

⁶¹⁶ S. v. 24^a hâzret-i server-i kâinat: hâzret-i resûl-i ekrem şalallah u âleyhe vessellem A.

⁶¹⁷ S. v. 24^a bela: zârar A.

⁶¹⁸ S. v. 24^a muhâbbetullaha: muhâbbet-i haqqta A.

56.b

Meşelâ bir kimesnenuñ dünyâsı ziyâde olsa ve lakin göñlünde muhâbbet olmasa ol kimesne fuķrâdan ‘ad olunur amma bir [şol] kimesne zâhirde dünyâsı yok ve lakin göñlünde muhâbbeti çok [olsa] ol kimesne ehl-i haķîkat katında ehl-i dünyâdan ‘ad olunur [i’tibâr-ı muhâbbeteder] el’iyâzu billah (muhâbbetden muhkem hâzer gerekdir aniñçün) erenler buyurmuşlardur sen dünyâyâ gir ve lakin dünyâ girmesun hâşıl-ı kelâm dünyânıñ olmasından olması yokdur zira hâzret-i habîb u ekrem şal’allah u ‘aleyhe vessellem⁶¹⁹ buyurmuşdur ki helâlâ hesâb u harâmâ ‘azâb (u bir hadîs-i şerîf daħi buyurmuşdur mefhûmı budur ki) bir kimesne ki hesâb oluna ol kimesne hemân helâk (olmuşdur ve) [bil] aħbâr-ı⁶²⁰ nebevviyede vârid olmuşdur ki hâzret-i süleymân şalavat’ullah ‘ala [sâyir peygamberden] beşyüz yıl (miķdârı) soñra (cennete girse) gerekdür (sâir enbiyadan) iy tâlib-i (ilahiyeye) saña vâcibdur ki mâsivâyı cân u göñülden terk idesin nitekim (hâzret-i server-i ‘âlem şal’allah u ‘aleyhe vessellem elfaķri faħrı buyurdu ve bir yerde daħi الفق سواد الوجه في الدرین ve bir hadîs-i şerîfde daħi kâd el-fuķrân yekûn küfren ma’lûm olaki bu zikr olunan hadîs-i şerîfede

57.a

muhâlefet-i zâhiriyye olduğundan ötürü ‘ulemâ-i zâhir her birisi ‘aķılları yetişduğı miķdârı vuħûh beyân itdiler geldük imdi hadîs-i evvelüñ ma’nasını beyân idelim imdi ma’lûm olaki faķruñ zâhiri var bâtını var zâhiri oldur ki kişinuñ kuvvet-i yevmiyyesi olmaya ve dünya cihetinden hic nesneye ķâdir olmaya nitekim ‘ulemâ-i zâhiruñ ba’zısı elfaķir faħrı buyurdıklarından murâd budur ki buyurdılar amma bu ma’naye ħamd ba’iddur zira bu ma’ķûle faķirler Mekke-i müşerrefede ve medîne-i münevverede ġâyetle çok idi hâzret-i resul şal’allah u ‘aleyhe ve sellem hâzretleriniñ iftiħârı fücurred zâhir faķr degil idi belki faķr-i bâtını oldur ki cemî’ ef’âl u evşâf-ı ħaķķ tebârek u ta’âla hâzretleriniñ ef’âl u evşâfindan mücerred-i fâniye ola hâzret-i ħaķķuñ ve Allah u ħalaķaküm ve mâ ta’melûn ayet-i kerîmesi hükmince ve kendü vucûdını vucûdı ħaķķuñ zilli bile ve zâtını belki cemî’ zevâtını ve anlaruñ şifâtı ve ef’âli yok görine ve cümlesin ħaķķ ta’âla hâzretleriniñ bile lakin ħaķķ ta’âla katında edeb oldur ħasanâtı hâzret-i ħaķķa istinâd idüb vasiyyâtı daħi ħaķķa isnâd iderseñ şeytân-ı ‘aleyh’ül-la’ne gibi merdûd ve mel’ûn olur el’iyâzu billah kâd’ül-fuķrân

57.b

⁶¹⁹ S. v. 24^b hâzret-i ressûl âleyhisselâm: hâzret-i habib-i ekrem şalallah u âleyhe vesselem A.

⁶²⁰ S. v. 24^b ihtiyâr: aħbâr A.

yekûn küfren mezmûniyle mütehaqqak oluruz ve daği الفقر سواد الوجه في الدارين hadîs-i şerîfinüñ hükmince yüzümüz dâr-ı dünyâda ve dâr-ı ahiretde qara oluruz nitekim fakr-ı zâhiriyle bir kimesne fahr itmeyüb fakrından şikâyet etse haqq ta'âlâya 'âşi olurdu belki mûriş-i küfr idi fakr-ı ma'nevi ile fahr idüb mağrûr olmak daği mûriş-i küfrdür Allah anıñiçün hazret-i resûl şal'allah u 'aleyhe ve sellem elfaqr u fahrı ve amma iftiħarına 'ala sâir el-enbiyâ-i ve'lfahrlı hadîs-i şerifinde sevâdı 'adem u ma'nasına almışlar ya'ni fuqrânüñ cemî' cihâtı dünyâda ve ahiretde ma'dümdür ve zâtı gölgesi gibidür bu tevecibe daği makbuldur ve ba'zılar sevâdı maħbûbuñ ve cihanda olan hale teşbih itmişler ya'ni fuqrâ-i sâyir mûmînin mâbeyininde hâl u maħbûba beñzer dimişler nitekim maħbûbuñ vechinde hâl olsa zâhir budur ki olmasından evveli ve ahsendur fuqrâ-i daği dünyâda ve ahiretde maħbûllardur qara hişârı 'abd'urrahîm hazretleri vahdet nâme adlu kitâbında ile tevvecüh itmişlerdur ve nazm-ı şerifinde buyurmuşlardur faqr vechüñ güyninde hâlidür fakrı yok şûret-i hüsnden hâlidür iy tâlib-i haqq agâh ve mütenbbe olaki sâlik olan kişilere

58.a

lâzımdur ki pîr-i 'azîzine tamam itbâ' ideler ve anuñ yüzünden her ne zuhûr iderse anı hazret-i Haqqüñ emrinden hâric bilmeyeler ve rızâyı şerîfe muvâfiq bileler ve tâliblere lâzım olan oldur ki kendülerine her ne emr olunursa anı ve gönülden qabul eyleyeler ve zuhûra getürmege tâhîr itmeyeler ve tekâsül üzere olmayalar belki biz-zât anı Haqqdan bileler zira mürşid-i kâmil olan kimesne fenâfi'llahdan ve bekâbi'llaha irmişdür ve nefisleri موتواقبال ان emri ile mütehiqqak olmuşlardur ve şifâtı beşeriyyeden gönüllerinde hâşıl olan kedûrâtı ab-ı tevbe ile tetahîr itmişlerdur mi'râc-ı rûhâni ile rûhları maqâmât-ı 'aliyyeye vâşıl olub gönül göziyle zât-ı Haqqı müşâhede itmişlerdur ve cân kulağıyla anı enâ Allah şadâsını işitmişlerdur hemân anlardan zuhûr iden haqq ta'âladan zuhûr ider ve daği tâliblere lâzımdur ki gönüllerinde pîr-i 'azîzlerinüñ muħabbetinden ğayrı muħabbet olmaya 'âlem-i şehâdetde daği sırrları bir an sırrından ayrılmaya tûlû'ında ve ğurûbında şemsüñ şu'âi gibi bile toĝa ve bile tûlûna u bedeni u mâlı ile dâima hizmet üzere olalar ve her 'ibâdeti ki iderler anuñ emri şerîfi ile ideler

58.b

meger farz ola ve andan aldıkları kendülerine farz olmuşdur bileler zira evâsıta-i Haqqdur hic terk itmeyeler ve terk olunursa gidu qazâ ideler nitekim hazret-i habîb-i ekrem şal'allah u 'aleyhe ve sellem buyurmuşdur mefhûm-ı laţîfi budur ki bir kimesne gice ile oqucaq avdâtı terk eylese nevm galebesiyle ve yâhûd bir ğayrısı sebebiyle şabâh namâzı ile öyle namâzı

ortasında kazâ etse yine kemâgân şevâbı ihşân olunur şübhesiz inşallah ta'âla ve anuñ hizmetinde oldukça gâyet edeb üzere ola eger söylemesinde ve eger oturmasında ve eger turmasında edeb üzere ola edebden hâric olmaya ve dâima muşâhibler muhibler ola ve anı sevmiyen kimesneye muşarin olmaya zira kim şey muşârinnuñ hükmi ahiz ider gâyet hâzer gerek sû-i zenne sebep olur ve şeyhinden alduğı avrâd-ı şerîfeyi anuñ izinsuz kimseye göstermeye ve kimesne çatında pîrinden gördüğü kerâmâtı ve 'al'ü-ilahiyyeyi ve anlara müte'allık olan nesnelere gayra izhâr itmeyeler ve kimesnenuñ iltifâtından gâyet hâzer gerekdür zira câyizdür ki nefis anlaruñ iltifatına mağrûr ola ve mefbûn ola ve daği cemî' umûrını anuñ emr-i şerîfi ile işleye

59.a

ve tâlib-i haqq olan kimesnelere lâzımdur ki vâkı'alarını pîrinden gayrı kimesneye dimeyeler meger pîr hazretlerinüñ izni ile bir gayrı kimesneye deye câyizdur ve tâlibüñ sa'ı ve kuşûrı hemân pirine muhabbet olmak gerek ve anuñ gönüline duğûle sa'ı gerekdür zîra anuñ gönlinde nûr-i ilahi vardır aña nûr-ı ahdiyye ve haqqikat-ı muhammediye dirler kendüde olan nûr andan bir çatre mesâbesindedur ve şemsi haqqikatdan zerre gibidür anı aşlına işâl lâzımdur tâ kîm anda olan envâr-ı ilahiyye ve esrâr-ı ahadiyye tâliblerüñ gönlinde mün'akis ola haqqikat talebiyle tâlib-i haqq olan kimesnelerüñ görmesi ve işitmesi ve alması ve virmesi belki cemî' kuvâyı zâhiriyyesi ve bâtıniyyesi pîr-i 'azîzinde olan nûr-ı muhammediyye ile ola nitekim hazret-i muhammedüñ şal'allah u 'aleyhe ve sellem cemî' cihâtı ve cemî' taşarrufâtı nûr-ı haqq ile oldu idi pes imsi dervîş olan kimesneler daği cemî' tasarruflarında şeyh-i kâmil u mükemmelden olan haqqikat-ı Muhammediyyeyi vâsıta ve vesîle idineler ve idinmek gerek anıñiçün hazret-i server-i 'âlem şal'allah u 'aleyhe vessellem buyurmuşdur ki الشيخ في قومه كالنبيتي في امته ve rivâyet olunur ki ebuyazîd-i bestâmi hazretleri bir dervişine

59.b

dimiş ki gel seniñle deryâ geçelim lakin senüñ niyâzuñ baña ve benim niyâzum haqqâ olsun dervîş daği teslîm olub seccâde üzere oturub şeyhle giderken gönlüne havâtır-ı şeytâniyye huşûr idüb iy kişi niçün rabbiñe müteveccih olmazsın adem nedir ki aña teveccüh idersin haqqâ müteveccih ol ki sen daği seccâde şâhibi olasıñ diyu ayıtdıkda hemân dervîş deryâya düşmüş şeyh anı görüb buyurmuş iy miskin sen benim adem çağırmağa liyâkatuñ olmayub seni şeytân azdurdu yâ haqquñ ismi şerîfini yâd itmeğe ne liyâkatuñ var deyub yine dervîş seccâde üzerine alub gitmişler imdi ma'lûm oldu ki şeyhe teveccüh olmaz illâ nûr-ı haqqâ haqqâ olur zîra anuñ gönli 'arş u illahdur ve hazâin-i haqqdur nitekim haqq ta'âla buyurdu لا

يَسْعِينِي اَرْضِي وَلَا سَمِيءٌ بَلْ يَسْعِينِي
 alb'ul abd'ulmûmin ve azret-i resul-i ekrem al'allah u 'aleyhe
 ve sellem alb'ul-mûmin-i 'ar u allah ve alb'ul-mûmin beyt'ullah ve ve azâin'ür-rahman
 buyurdu âyet azer gerekdur anu olini incitmeyeler zîra anu olinde bu 'âlemde yir
 idinen kimesne airetde dai anu zât-ı erîfi cennetde Allah ta'âla ol âlibûn zâtını mesrûren
 müâhede itdirmek müyyeser ide inallah ta'âla allahum yeterli hade

60.a

4

Tasîm

ül yüzine âık olan üleni neyler

Âıından avâre olan meskeni neyler

Bir kere ören yüzini ayra baar mı

Bu cân ki senûn bendîn ola ol teni neyler

المشاهدة و لجمع مومين والمومينات والمسلمين والمسلمات

الاحياء مهم والاموات محرمات سيدالسات و منبع

السعارة محمد صلي الله عليه و علي اله الدين قاموات

با لاحاديث والايات كتبه الفقير محمد الكا

البن غفر الله له ولو الريه ولاستاده ولجميع مومنين

والمونات والمسلمين والمسلمات

الاحياء منهم والاموات امين

يا رب العالمين

بحرمة سيد

المرسلين

عن شعبان

لسنه

اربع خمين

وماء

والف

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Bunı yazdum bî-vefâdur rüzigâr

Ben ölürsem qala haţım yazıgâr

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Ĥayra yazsun şerrini anuñ kerâmen kâtibin

Kim duâ ile añarsa işbu haţır kâtibin

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Kâtibe her kim eylerse duâ

İde mahşerde şefâ'at muşţafa

الخط باقي والعمر فاني

60.b

5

(Hâşimî)

Ezmu'ârif hâşimi sulţân

Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün

Ṭarîḳ-i ḥaḳḳda bil âşk rehnumâdur

Ki ‘âşık olmayan ḥaḳḳdan cüdâdur

Niçün cânuñ yaḳarsın⁶²¹ nâr-ı hicre

Ṭarîḳ-i âşka gel kim hoş şafâdur

Daḫi ademle ḥaḳḳ añılmamışdı

Benim pîrim benimle aşınâdur

Düşelden âşk-ı yâra⁶²² zâhidâ dil

Ṭaḡıtdı elde varın bir gedadur

Ne ğam yersin cihânda Hâşimî sen

Ġazanfer gibi gerçek pîşvâdur

6

(Hâşimî)

Mefâ’îlün mefâ’îlün mefâ’îlün mefâ’îlün

Zamîrinde kimin şûfi kitâb-ı âşk ezberdur

Ele gör bir nazar iden ki ol ikşir-i ekberdur

Şu kim cân gözini acdı ḳamu eşyâ aña zâhir

Olur kim ḥa’b-ı ğafletde hemân şeytân-ı abtardur

⁶²¹ S. v. 34^b2.b¹atarsın: yakarsın A.

⁶²² S. v. 34^b4.b¹vaşl-ı yâra: âşk-ı yâra

Sen aña dime ki sulţân başında ola zerrîn tâc
Dögüne pâdşâh olan bilün ğavvaş-ı âzamdur

İki âlemde zülmetden mübberâdur bulan anı
Ki anuñ hûb cemâlinden cemî' âlem envardur

Murâd etse eger zâhid bilinmek zâri ûşâquñ
Anı sen Hâşimîden şor ki ol dîvân-ı ekberdur

7

(Hâşimî)

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

Baňa sensiz gerekmez hûr u rıdvân

Nider âşık cinânı yârsız ey cân

Firâk odına yanmış cânı iy dost

Leb-i la'liñden eyle luţf it ihsân

61.a

Şaçuñ küfrüm ruhuñ imânum iy meh

Yüzüden zâhir oldu sırr-ı subhân

Çaşıñ mihrâbına kıldım secûdi

Ki bildim sensin iy dost kıble-i cân

Dilermi Hâşimî dūr ola senden

Ki âşkuñ derdine anuñ oldu dermân

8

(Hâşimî)

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün

Şol gönülden kim cân u dilden rütbeni eyler tåleb

Hiç ola mı kim murâdın virmeye ana çalab

Sen hemân dâim yolunda cuddle cihad ide gör

Dâmen-i maqşûda çün irmek dilersen hak ta'ap

Merd isen meydân-ı âşqda pâş çâvetiñ terki öz

Râh-ı âşqda kendüsin görmek olur hû vela'a

Bâde-i âşkı ezel câmından içdiñse eger

Mest-i âşq olduñ saña hâcet degil mâ-i eanab

Sen gönülden mâsivâ hat.. gider iy Hâşimî

Nefh-i şor olsa kaçen aşlâ şorulmaz hiç neseb

9

(Hâşimî)

Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilâtün

Cemâlî ıydına cânın virib qurbân iden gelsün

Yağub âşkıında varlığın ciger püryân iden gelsün

Dilerseñ ölmeden ölmek hayâtı câvîdân bulmaq

Beğâ mülkine şâh olmak başın gâltan iden gelsün

Kim olsa tâleb-i didâr qomaz gönlünde ol ağıâr

Hüvel-ğaqğ ismi tekrâr dile emlâk-ı iden gelsün

Gel ey tâlib qo ferdâyı bu gün görüce zîbâyı

Kim ister ise mevlâyı tamam ihsân iden gelsün

61.b

Dilerseñ Hâşimî yârı gönülde eylersen zârı

Dil-i biçâre ki yârı görüb dermân iden gelsün

10

(Hâşimî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Şâfiyem şüfi ezelden hağğa mirât olmışam

ibtidâsız gevherim hem bî-nihâyât olmışam

Cümle eşyânuñ dilinde nâ-tuğiyem nuğiyem

Hem zebûr incîl u furğân ile tevrât olmışam

Seni saña perde kılma sensin ol sırr-ı ala

Varlığım maḥv eyleyelden mazharı zât olmışam

Künt u kenziñ sırrına vâkıf olañdan zâhida

Lâ-şerîk birliğine muḥlaḳ-ı ayât olmışam

Bu dil-i virânemi ma'mûr iden Hâşimî

Hem kelimem hem aña ṭavr-ı münâcât olmışam

11

(Hâşimî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün

Ḥamdulillah iy dervîşler bizimledur ḥaḳḳ îşmeti

Pîrim sultânım ğazanfer çünki idibdur himmeti

Ḥaḳḳı isteyen âşıklar cân virüb girsün göñline

Ḥaḳḳ cânına raḥmet ider her kim iderse ...

İrşâdetde iy ṭâlibler günden âyân görür gözler

Dervîş olsun iy erenler kim ister ḥaḳḳa vuslatı

Başına mübârek tâcın giyenler ḳor dünyâ u arın

Almaḳ isteyenler yârin egnine nurdan ḥıl'atı

Hâşimî aydur iy cânlarum gelüñ haqqa şükr idelim

‘Ömri ğanimet bilelim şây’ itmeyüb fırsatu

12

(Hâşimî)

Mef’ülü fâ’ilâtün mef’ülü fâ’ilâtün

Hâşimî

Bildim seni cihânda müşkil-güşâ imişsun

Ârifleruñ gözine ğitî-nümâ imişsin

62.a

(Zâtında gerçi münkir inkâr iderse ğam degil

Şaddıq olan gönülde günden âyân imişsin)

Esrâr-ı haqqa qalbuñ mağzen idenmiş Allah

Ol sırrı zâhiriñde şerh u beyân imişsin

Ṭâlib olanda⁶²³ mûsa âlemüddine cânâ

Sen aña mürşid olan hıẓr-ı zamân imişsin

(Ma’na yüzinden iy dost bâṭın göziyle gördüm

Âlem saña ten olmuş sen aña cân imişsin

---

⁶²³ S. v. 36^a 3.b¹ olduqda: olanda A.

Erzâkı hâlıkâ kısmet gerçi idendur ol haqq

Lîk aña maqsım olan kûtb-ı zamân imişsin

Hâk der ki râyı dost âşık gözine sürme)

Kalbuñle ehl-i haqka kıble-nümâ imişsin

Hâşimînuñ gözinden kân akmasun mı her dem

Ken'an hasan içinde yûsûf luğa imişsin

13

(Hâşimî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Seyid osmân hâşimî

Bu gönül âşkıñla dâim zâr u giryânıñ gezer

Her neyi görse bu cânım anda cânânın sezer

Tîr-i gamazıñla derûnum şöyle mecruh oldı kim

Her neye kılsa nazâr ol anda dermânun sezer

Vâdi-i hasretde⁶²⁴ şûfî ve egû hayrân gezer

Şanki mañbûbdur⁶²⁵ ne görse anda leylâsın sezer

Kûşe-i halvetde her dem hây-ı hûya cân virur

⁶²⁴ S.v.34^b3.b¹ vâdi-i hayretde: vâdi-i hasretde A.

⁶²⁵ S.v. 34^b3.b² saña mecnundur: şanki mañbûbdur A.

Murğ-ı cânî⁶²⁶ neylesun cennetde mâvesin sezer

İstân-ı evliyaya Hâşimî yüzün sürer

Cânı âşkdur yâna etsun anda mevlâsın sezer

14

(Hâşimî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Miskin adem benliği bırak rahmâna bak

Ârif-i haqq olmak istersen eger insana bak

62.b

Heb bulanlar böyle buldular eyâ Haçdur sözüm

Yum..... didi rabbuñ şıdıklar çurâna bak

Merd isen sen râh-ı haqqda hiç şağınma cânıñı

Niçe âşıklar başı çob eylemiş çevgâna bak

Beyt-i haçkdur kalb-i mûmin sen anı eyle tavâf

Eyle tezahür kalbiñi gel kıble-i cânâna bak

Bu ânâşır-ı kasvetde görüb şağın itme gümân

Gec nazar kılan kör oldu öz gözüñ şeytânına bak

⁶²⁶ S. v. 35^a 4.b² mergubdur: murğ-ı cânı A.

Her ne gelse nuṭḡ-i haḡḡdur sen anı eyle ḡabul
 Ŗol gönül kim vaŖl-ı haḡḡdur bulur raḡmâna baḡ

Sen gönül derdine tîmâr istersenĖ HâŖimî
 Derdlere dermân olan ol ḡazret-i loḡmâna baḡ

15

(HâŖimî)

Cümle evliyâ serveri
 Pîrim ḡazanfer sultândur
 İçlerinde din serveri⁶²⁷
 Pîrim ḡazanfer sultândur

ÂrŖ-ı ilahi seyrân ḡılan

Meydânında cevelân olan⁶²⁸

Cânın haḡḡa ḡurbân ḡılan⁶²⁹

Pîrim ḡazanfer sultândur

Üçler yediler öñünde

Cân u baş virmiş yolında

Muḡammed medḡi dilinde

Pîrim ḡazanfer sultândur

⁶²⁷ S. v. 38^b 1.b² rehberi: serveri A.

⁶²⁸ S. v. 38^b 2.b¹ urân: olan A.

⁶²⁹ S. v. 38^b 2.b² haḡḡa cânın ḡurbân viren: cânın haḡḡa ḡurbân ḡılan A.

(Kırıklardur anuñ hâldâsı

Hızır u ilyâsdur yoldâsı

Şimdi gönüller ferâsı

Pîrim ğazanfer sulţândur

Rahmet kapusını açan

Âlemlere nûrın saçan

Hakğ katında sözi geçen

Pîrim ğazanfer sulţândur

Sırrı âleme cân olan

Ya'ni kütüb-ı zaman olan

Hakğ katında mihmân olan

Pîrim ğazanfer sulţândur)

Hâşimî aydur⁶³⁰ iy âşıkân

Gece gündüz iyleñ fiğân

Derdiñüze dermân olan

Pîrim ğazanfer sulţândur

16

(Hâşimî)

---

⁶³⁰ S. v. 38^b 4.b¹ der: aydur A.

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Ûul oldur kendü nefsi bile mevlâsın aña

Kendü 'acızın bilince zühdün taqvâsın aña

63.a

Vaşl-ı yâre tâlib iseñ bunda bulmaq kaçdın it

Uymasın ol müddamiye kendü ferdâsın aña

Ma'rifetden dem uran 'amel u şâhid yeter

Âşığa ma'na gerekdur yoğsa da'vâsın aña

Âşk-ı yâre maḥrem olmayan gönül ḥayvândurur

Elde cânân olmayınca quru mâivesin aña

Şol gönülüm âşk-ı ḥaqqdan oqumuşdur sebuq

Cümle müşkil aña asân ders u fetvâsın aña

Ârş-ı raḥmândur gönül gayrı etme câygâh

Kim gönülde buldıysa Firdevs-i â'lasın aña

Kendüsin bilen bilür ḥaqqā dimişdur ol resûl

Hâşimî sen nefsuñ aña bunda 'uqbâsın aña

17

(Hâşimî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Ben degülem bunı diyen haqqdur

Haqqdan özge bil ki dağa yoqdurur

Men 'arefñ sırrına vâkıf olan

Gönlü anñ cümleden el-haqqdurur

Terk eyle gel gönülden her sevgiyi

Haqqı sev ki sevmeye elyaqqdurur

Baħr-ı zât talmak isterseñ eger

Âşka yapış hûş âceb zavrakdurur

Mülk içinde tanıyanlar mâlikden

Ėayrı degildur veli muṭlaqqdurur

Her kim inanmışdur bu söze cânla

Bilki anı mümin-i muṭlaqqdurur

Görür gözim Hâşimî sevildin

Kendü degil belki hemân âşqdurur

18

(Hâşimî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Âşk-ı yâre düş olaldan yârimi gördüm âyân⁶³¹

Def' idüb şek u gumânum müşkilim kıldım beyân

63.b

Bu ne müşkil derd olur kim⁶³² kendüm isterim kendimi

Kendümi kendüm ararken olmuşam ben bî-nişân

Zâhiren baksañ baña bir şûret-i insâniyem⁶³³

Ma'nada gel gör beni kim cümleden oldun nihân

Bu vücûdum mülkini fetḥ idelim şimşîr-i âşk

Salṭanat-ı külli benimdur olmuşam şâh-ı cihân

Baḥr-ı âşka gark olaldan varlığım ey Hâşimî

Cümlesin virdim fenâya⁶³⁴ âşkla kıldım hemân

19

(Hâşimî)

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

İy dost bilmem neyleyeyim ḥâlüm kime söyliyeyim

Ḥayret baḥrına ṭalmışam⁶³⁵ anı niçe böyleyeyin[m]

⁶³¹ S. v. . 41^b 1.b¹ gördüm hemân: gördüm âyân A.

⁶³² S. v. 41^b 2.b¹ olubdur: olur kim A.

⁶³³ S. v. 41^b 3.b¹ zâhiren gel gör beni kim şûretâ insâniyem: zâhiren baksañ baña bir şûret-i insâniyem A.

⁶³⁴ S. v. 41^b 5.b¹ cihâna: fenâya A.

⁶³⁵ S. v. 38^a 1.b² ṭalmışam: düşmüşem A.

Âşık olan kıılır figân ârif olan kalur hayrân

Bu derdlü gönlüme dermân niçe idüb neyleyeyin

İster[gil] göñül bunda yârini görüb vire cümle varın

Görmeyince bunda⁶³⁶ yârin yarın anda neyleyeyin

Derdüñ baña yoldâş eyle âşkuñ câna kııldâş eyle

Al sen saña (ki) hâldâş eyle giçe gündüz eyleyeyin

Hâşimîyâ sırr-ı âşkıdan içem din çıkar başdan

Münkerleruñ göñlü⁶³⁷ taşdan daha kâtı neyleyeyüz

20

(Hâşimî)

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

[zamîrinde zâhid hadîs âşk ezîrdüre

Ala gör bir nazar andan ger ol kimyâyı ekirdüre

Anuñ sen râh-ı âşkında olamadırsıñ eger zâhir

Refîk it kâmil-i insanı anuñ yolunda rehberdur

Seni sen bildün ey dil ferâgat eylesüñ bir dem

⁶³⁶ S. v. 38^a 3.b² ol: bunda A.

⁶³⁷ S. v. 38^a 5.b² bağı: göñlü A.

İrerdüñ maqşad-ı şadıka ger ol cennât-ı aḥḳardur

Sen ey gönül eger ḥaḳḳdan dirseñ bir murâd olmak

Murâduñ cümle terk it ger eger ḥayr u eger şerdür

Eger kim men âref sırrıñ dilersin Hâşimiden şor

Gümâhı sırr-ı eşyayı görödür eski defterdir]

21

(Hâşimî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

[Hâşimîyem hem faḳîrem müctebâdur sevdigim

Al evlad-ı muḥammed muştafadur sevdigim

Çaryâr-ı pâk gevher ümmihât müminiyet

Şafa-i aşḥâb-ı yârân-ı vefâdur sevdigim

Ḥazret-i şâh-ı velâyet şîr şeyir cân

Pîrâzdur kıte selamât şafâdur sevdigim

Zeyd kâsım ibn-i âbbâs vîs ca'fer erḳami

Sırr isbâta mazḥar faḳr u fenâdur sevdigim

Seyyidissâdât din el-âbidîn ibn-i meşhîd

Kerbelâda mazhar-ı cevr u cefâdur sevdiğim

Ol imâm evliyâ tevķîd îlmiñ bâķri

Ol kerîm ibnü'lkerîm şâhib-i 'ışadur sevdiğim

Evvelinüñ aķirînüñ mazhar ola sırrına

Ca'fer'uşşâdıķ veli evliyâdur sevdiğim

Kâzım ... hâdi ibn-i muķil ehl-i yakîn

Musa-ı kâzım imâmü'l-etķiyâdur sevdiğim

Kâf-ı nûnuñ menba'i ol kıyâde erbâb-ı dîn

Kâşif ser-âli âyn'ür-rızâdur sevdiğim

Menba'ul-cevr mürşidü'l-ķaķķ ol ibnü'l-amâhir

Kim muķammed muttekîdur muķtedâdur sevdiğim

Fazl ķaķķdandur naķîdur hem âlîdur hem veli

İlm-i îrfân menba'i âyn-ı hayâdur sevdiğim

Mülk u bâtın şâhidur hem âskeri ehl-i fenâ

Hem ķasandur hem ..şâhib-i levâdur sevdiğim

Nesl-i pâk muştafa murtezâdur hâşimî

Mühri şaħib-i ĥazret-i âli keremullah vecih demâ al âbadur sevdigim

rağıyallahu anh]

22

[bâb-ı şehri-i ûlûmuñ rabbânı mız devrân-ı subhân

Afeti bâb-ı ĥayber tağyân rûyet-i burc-ı ƣal'e-i imân

Defter-i medħ hal-i atıdur anuñ kemterüñ vasfi lâfetıdur anuñ

Ĥaydur oldur ki aña açdı yeni sofre-i çün laħmuñ laħmi

Muştafaya nazır bir ehl-i finûn oldu musaya nitekim hârûn

Kevşer-i ilm u fazla sâķıdur eşer-i ilm anıñla bâķıdur

Ol ki çeşme-i velâyetdur server-i zümre-i ĥilâfetdur

Ente minnî aña işâretdur anâmenuñ âceb beşâretdur

Seyyid-mend-i aħvat odur vâzi' sefer-i ƣuvvet odur

Ĥamdı keremi ƣadıya ƣanber ola yekdur andanki ĥalıķa serv ola

Ƥarîķ-i ķâdiriyenuñ kavlı-uşûlı arđ-ı vâķ'ası beyân olunur

Evvel nefer emmâre-i ism kelime-i tevĥîd 1 mâi

Şâni nefer levvâme ism celâl 2 kırmızı

Şâliş nefer-i mülhemi ism hû 3 sarı

Râbi' nefer muţmainne ism haqq 4 yeşil

Hâmis nefer râziyye ism hay 5 beyaz

Sâdis nefer marâziye ism kayûm 6 siyah

Sâbi' nefer şâfiyye ism kahhâr 7 penbe]

23

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

[beyt

Güliñ her dem hümâvuş sâye-endâz olması başda

Ṭarîķ-i kâdiriyenuñ gül nişânı olduğundandır

Nedendir çöl kenarında şeref-yâb olduğu bağdâd

Cenâb-ı hâzret-i şeyhiñ mekânı olduğundandır

Ve dağı naķîbleruñ pîri hâzret-i şâh-ı velâyet ve andan hâzret-i şeyh âbdullah enşâriyye virilmişdur fahve naķîlerinüñ pîri şeyh hasan el-şâzelidur ve hâzret keremullah vechinüñ on yedi hâlîķa var idi ve ca'feruşşâdik mezheb-i pâk ca'feri mezhebdenim ve kıara bacak kıolu hâzret-i sa'deddiniñ Vehbi kıolundandır ve hâzret-i pîriñ iki kıarafdan meşayihat-ı kıuţbiyyeti var idi birine kıarîķ-i kesbi dirler kıarîķinüñ kıabzından birine dağı kıarîķ-i Vehbi dirler biz-zât fahr-ı kâinât-ı tabi'at etmişidi ve rehberi hâzret-i imâm âli kereullah vech u rağıyallahu anh idi lâ fâ illâ âli ilâ seyfü'l-zûlfikâr

24

(Kaside)

Na't-ı hâzret-i 'ömer'ul-fârûķ radiyallahu anh

Olki hâd-ı kemine kıaadur seyyid-i bârgâh-ı âlâdur

Züll-i haqq aftâb-ı maşriq dîn şem'i cem' kurve ehl-i yakîn
 Bâtil-i haqqdan ayırdı çün kârûk-ı sırr sancâğı ayrı nâ-âyûk
 Çün hilâfetle oldu ol zâhir oldu küfr ehlinüñ eşi ahir
 Çün anuñ âdli nûş-i revân oturuldu zaman-ı nûş-i revân
 Olduçün şem' gibi rast-ı ziyân didi peygamber aña şem'-i cenân
 Baqdı çünkim dileyen taradıb şem' cebennet imek aña âceb
 Olduğuniçüñ o sâye-i rahmân sâyesinden kaçardı her şeytân
 Cennetüñ halkından evvel girer ol hem şırâtı kamûdab tîz geçer ol
 Hamdı keremini gelse ba'd âhde resûl didi aħmed 'ömer olurdu ol

25

(Kaside)

Na't-ı hazret-i ôsmân dînun-nûrîn radiyallahu anh
 Züll rahmân şâhib-i dînun-nûrın ilm u celile mecmu'ul-bahreyin
 Mecmi' fazl u câmi' kurân-ı şehvâr-ı velâyet-i îrfân
 Çün âzîz oldu hilmine ol yûsuf-ı şâni didi aña resûl
 Seyyid-i bârgâh-ı hilm-i hayâ server-i sâlâr hûd ehl-i seħâ
 Fazlıyla oldum bî-bedel ol bedel oldu eline resûl şol
 Öyle virmişdi aña haqq adını ne melek andan utanurdu neyi
 Ne felek kadri oyar gözin ölmedi şemdin her niye qarîn
 Olsa virir irem daħi duħter-i erbile mürüvvet ve îrfân
 Cem' olub aña didiler ôsmân hamdi bu nice fazlile zülm olundu aña
 Bunlar olduħda didi peygamber
 Âkıbet öldü efzaluş-şehdâ]

26

(Sârban Ahmed)

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

Beḥamd'ullah ki bu rûma iriştî mürşid-i kâmil

Sa'âdet anlaruñ oldı olara oldılar vâşıl

Ḥaḳîkat nûrını evvel âcemden rûma naḳl iden

Ḥamîd sultân idi geldi bâzen şeyḫ-i erdebîl

Gelüb bu sırrı bildürdü o sultân ḥâc-ı bayrâma

Bularuñ vaşfını tefşîl idemez lâl olubdur dil

64.a

Ve bil-cümle o sırr andan 'ömr u sultâna naḳl etdi

Görüb söyler inân taḫḳîk-i süzen dâri degil nâḳil

Pes andan soñra şâḫib-i sırr o sultân ...yânmadı

Olaruñ ḥâliyle ḥâllen ki ḥâlin yoḳsa ne ḥâşıl

Bulardan soñra şâḫib-i sırr olupdur pîr âli sultân

Ḥaḳîkatde bulur budur iki görmesin ey gâfil

Daḫi andan gelüb ol nûr göründü Sârban Aḫmedden

Olarda hikmetini sordu bulunca sırrına ḳâbil

Çü sırr naql eyledi andan âlâeddin sultân

Niceler yâvuqladılar racîme oldular mâyil

Göründü ba'de ol sırr pîrim sultân ğazanferden

Yüzün gördüm beḡamd'allah ḡomadı bizde hiç müşkil

Bu esrârũñ tamam ilm-i emir-i dervîş kıılır tebyîn

Bu varlıḡ-ı külli anıñdur seniñ şanmasın ey ğâfil

27

(Hâşimî)

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

Geçüb câhıyla ğavetden mezât isteyen gelsün

İdüben mâsivâsın terk-i muhabbet isteyen gelsün

Cemâlin⁶³⁸ isteyen âşık nider ol hûr u ğilmânı

Geçüb dünyâ u 'uḡbâdan vişaliñ isteyen gelsün

Ḳuvâyı rûḡi cem' itdüm baña âşquñ imâm oldı

Ḳıyâmet ḡâmet itdi çün imân buldum uyan gelsün

Düşüb deryâyı âşḡ içre âceb ğavvâş-ı âşḡ oldum

⁶³⁸ S. v. 35^b2.b¹ vişâlin: cemâlin A.

Ki bi gevher ıkarıdum ben buña şarrâf olan gelsün

Enne'l-âşk sırrına irse âceb mi Hâşimî bendeñ

Fenâ-ender-fenâ oldu fenâyı isteyen gelsün

28

(Hâşimî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Benligi elden bırak gel küfri ço imânı gör

Merd iseñ meydân-ı âşkıdan cân virüb cânânı gör

Âşık iseñ başını top eyle gel meydâna gir

Terk idüb cân-ı cihânı nâr-ı âşka yanı gör

64.b

Leylü'l-esrâra vaqıf olmağ isterseñ eger

Sırr-ı hağğa mağrem olan kâmil inşanı gör

Mübtelâyı âşk olanlar derdine buldu devâ

Âşık iseñ sen dağı gel derdi ko dermânı gör

Hâşimî derde giriftâr olmağ isterseñ eger

Cân içinde cân olan ol pür tûsçâyı gör

29

(Hâşimî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

İçüben ma'na şarâbın mest u hayrân ol yürü

Dögüb taşlarla dâim zâr u giryân ol yürü

Hiçe şay sen bu cihânı kim degildür ber-karâr

Țut gedâlık resmini var şah-ı sulţân ol yürü

Görmek istersen cemâl-ı yâri sende zâhidâ

Der-i cihân terk uruben aña qurbân ol yürü

Her ne kim geldiyse yârdan sen anı eyle qâbul

Qahr u luţfun bir bilurben baqr-ı 'umân ol yürü

Bu vucûduñ mısrını fetḥ eylediñse şofuyâ

Hâşimî-veş varub anda şâh-ı ken'ân ol yürü

30

(Hâşimî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Geçmişem zevq u riyârdan 'aşkla yâr olmuşam

Âşkı faqr idüb cihânda faqrıla yâr olmuşam

Giymişim âşkına anuñ ben melâmet şâlını

Medḥ u zemden fâriğim bî-nâm u bî-âr olmuşam[3. Beyit]

İçeli âşkî şarâbın ol şunmalar şâhınıñ[2.b1]

[ayılıb ğaflet meyinden mest-i dîdâr olmuşam]

Mest-i âşkam şûfiyâ âşık-ı didâr olmuşam [5.b2]

[himmet pir ğazanfer idüb elden varlığım 4b1]

Hâşimîyem ehl-i hâlem du cihandan fâriğem

Nûr-ı haqqıñ mazhariyem şâhib-i esrâr olmuşam[4.b2]

65.a

31

(Hâşimî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Mevt-i irâdi ne rızâ virmez iken şevm-i nefsiñüz

İztırâriye rızâ göstermesidur cehliñüz

Dil ile cânım fedâ olsun yoluña diyenuñ

Rağbeti yok ehl-i âşkıñ olsun hiç şâñıñız

Câh içinde yûsufi kırtarmasınlar tâlibân

Özgemiñ ken'ân eyler bundan bunuñ yok 'ayıbıñuz

Yokluk ihrâmın giyüb egnîne mahrem olmayız

Haqqı bilmek hâşıl olmaz ölmeyince nefsinüz

Yoluñuz aldı hevâ kıomaz sizi haqqdan yaña

Sevdüğün terk itmeyince haqqdan olmaz haberiñüz

Pes erenler didiler irâk-ı yakın yakın irâk

Zıra ka'be ehli gibi kıalmadı hiç sevgüñüz

Dökme cân layıkımı olur şem'e karşı yanmağa

Hâşimi anuñ için bulmadı biñde biriñüz

Her kişi bunda ekdiyse anı anda biçer

Hâşıl oldur kim hesâbı olmaya bir daneñuz

32

(Hâşimî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Hâşimî sulţân fermâyıd

Zülfüñüñ zencîrine bend oldu dil-i dîvânedur

Câm-ı âşkuñ nüş idelden hoş âceb mestânedur

Şanma iy cânım beni kim bunda kıul oldum saña

Dil ezel-i kıalu belladan şem'ine pervânedür

Dâima naşihatda nâşih men' ider meyden beni

Âşık-ı dîvâneym ben meskeñim meyhânedur

Bâde-i bezm-i elesti içeli ayılmazam

Mülk-i vahdetde hüdâ ile yerim humhânedur

Cân atub pervâne-veş gel şem'ine yân Hâşimî

Uymaya sen ol med' iye kûlı heb yayandur

33

(Hâşimî)

Güfte-i seyid hâşimî efendi

Vâyyid nâh-ı birrûhi

Şunuñ kim geldi şânına

Bil oldurur nişân olan

Bî-nişânuñ nişanına

65.b

Çün anuñ zâtı aqdemdur

Çamûsından muqaddemdur

Anuñ vaşfinı kim kıldı

Nihâyet yok beyânına

Şular kim zât-ı aqdemden

Nazar irmişdur anlara

Gelüb bundan rûşen oldur

Nihân içre nihânına

Gelür cân u cihân olur

Ḳamû cânlara cân olur

Gâh âyân gâh nihân olur

Gider anuñ nihânına

Bu hâli hâllânân kişi

Nider dersile fetvâyı

Gelür ol âlem-i dünyâyı

Döşer anuñ dîvânına

Bu îlmi Hâşimî aydur

Okıdum añladum bildim

Hâkkuñ gizli evliyâsı

Sürer hükümün cihânına

34

(Hâşimî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'lâtün

[Mağşûd cihana gelmeden kişi rabbin bilmek imiş

Rabbisin bilmege sebep evliyâsın bulmağ imiş

Anıñ ile olur devlet anı beyân kıılır ayet

Haqqa yalvarmağa ğâyet gerçek yalvarmaq imiş

Bulmaq degil imiş bilmek bilmek degil imiş bulmaq

Evliyâyâ gönül virmek rengine boyanmaq imiş

Olan âşkıñ pervânesi olur haqqıñ divânesi

Ehl-i âşkıñ sermâyesi âşk oduna yanmaq imiş

Bunlardur haqqı bilin ğasiresi yalan hâşimî

Dervîşlikden murâd olan küliyyen yok olmaq imiş]

35

(Hâşimî)

Güfte-i hâşimî sulţân

Şükr haqqıñ keremine

Ben bende buldum imânı

Haqq bir kapu açdı baña⁶³⁹

Ben bende buldum imânı

Haqqıñ kâpusun açaryın[um]

⁶³⁹ S. v. 33^b 1.b²haqq nazar itdi baña: haqq bir kapu açdı baña A.

Âleme nûrın saçayın[um]

Küfrüm yoğ neden kaçayın

Ben bende buldum imâni

Ĥađđ nazar eyledi baña

Ĥođđolu aldum cihâna

Mazhar düđđüm ol sulđâna

Ben bende buldum imâni⁶⁴⁰

Ĥađđkuñ luđđ u rahmetiyle

Ĥabîbinuñ Őefa'atiyle

Evliyânuñ himmetiyle

(ben bende buldum imâni)⁶⁴¹

Yaradılmışa oldum yâr

Ĥalmadı irâde-i i'tiyâr⁶⁴²

Hâşimîyem ne kayđüm var

(ben bende buldum imâni)⁶⁴³

36

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

[Eger zâhid Şorar iseñ bize đadrin cevabını

⁶⁴⁰ S.v. 33^b3.b²ižen: imâni A.

⁶⁴¹ S. v. 33^b3.b² ižen: imâni A.

⁶⁴² S.v. 33^b4.b¹irâde đalmadı i'tiyâr: đalmadı irâde-i i'tiyâr A.

⁶⁴³ S. v. 33^b5.b² ižen: imâni A.

Ḥaḳîḳat-i ḳadre iren ol aça gönül kitâbını

Baḳa gönül kitâbına cemâl-i ḥaḳḳı seyr ider

Arada ḳalmaya perde çü ḳaldıra ḥicâbını

Gönül ḥaḳḳıñ nazârında tura bir dem ayırmağa

Dâim dostuñ elinden içe âşḳıñ şarâbını

Eger göz açıla bir gez baḳub güne nazâr ḳılsa

Hemân bir demde oḳuya cihânıñ faẓl-ı bâbını

Ḥaḳîḳat-ı dervîş oldur kim bu cismi bunda ḳoymaya

Oluben ârşa kürsi irişdire turâbını]

37

(Hâşimî)

Müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün

[Erenleridi mertebe cümlesiniñ ḥâli nedur

Her biriniñ ḥizmeti var zikri ne ezkârındur

Feyzi nereden alurlar anıñla maḳbûl olurlar

Ne işlerler ne ḳılurlar şan'atları kârı nedur

Yetmiş biñ ḥicâbı geçen olur dost perdesin açan

Kimdur beķâ mülkine göçen anların iħbârı nedür

Bâtin olan kimdur sırrı zâhir olan kimdur evvel

Aħir olan kimdur kendüne esrârı nedür

Hâşimî aydur suâlîñ cevâbını iden bilür

Bâl dimekle bâl olmaz lezzetini bilen bilür]

38

(Hâşimî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Iyd-ı ekberdur vişâlün isteyen şâdıqlara

Şol gönülden ğayrıñı terk eyleyen âşıklara

Her kim ister dâr-ı 'uķbâda irişmek ni'mete

Fışkıñı terk eylesün uysun bu gün şâihlere

66.a

Sen şaķın maĝrûr olub rabbim kerîmdür dime kim

Aña lâyıķ ħizmet eyle yol budur âbdlara

Gel enâniyet ħicâbın çeşm-i dilden def' kıl

Zenb-i âzamdur vucûd didi resul tâliblere

Hâşimî sen ħaķķ yolunda fakrı eyle iħtiyâr

Fakrla eylemekdur çün tarîk-i âkıllara

39

(Hâşimî)

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

Sa'âdet şol kişiye kim işi dâim 'ibâdetdur

Gönül mevlâsına virmiş kanâ'at aña âdetdur

Şu şahış kim nefsini bilmez ne bilsün rabbisin anlar

Bu ma'na sa'ıyle olmak kûla haqkdan 'ibâdetdur

Ṭayanmaz gurre-i dünyaya anuñ kim âklı yâr oldı

Şarâbdan teşne-i dil kânmağ bilün özge sa'âdetdur

Eger ey dil senün 'ömrün olurşa qadir ayûbunca

Şonı çünkim fenaimiş gönül virmek cehâletdur

Dilerseñ Hâşimî gibi murâduñ yâr ide Allah

Refîk it kâmil insanı ki anlar haqqa murâtdur

40

(Hâşimî)

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

Cemâli ıydına cânun virüb qurbân iden gelsün

Yakub âşkına varlığın çiger püryân iden gelsün

Dilerseñ ölmeden ölmek hayâtı câvidân bulmaq
Beķâ mülkine şâh olmaq bâşın sultân iden gelsün

Kim olsa şâleb-i didâr kıomaz gönlinde ol aġyâr
Ennelħaķķ sırrını tekrâr idüb izħâr iden gelsün

Gel ey şâlib kıo ferdâyı bu ġün ġörce zıbâyı
Kim ister sırr-ı mevlâyı aña işsân iden gelsün

Dilerseñ Hâşimî yârı gider üstündeki pârı
ġöñülden eyleyüb zârı ġözün giryân iden gelsün

66.b

41

(Hâşimî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Ķahr-ı ħaķķdan itmesun dervîş olanlar hiç fiġân

Emr-i ħaķķdur şabr idüñ itmek şıkâyet bir zaman

El ile gelen belâ olur düġün řanmañ düġün

Niçe peyġamber velîler çekdiler budur âyân

Ol velîler rehberi çekdi belâten artuġun

Biz (de) anuñ yolluna sâlikleruz itmeñ gümân

[Sırrını nâdâna keşf etme şağın ey Hâşimî

Cân u dilden virmeyince haqq yoluna baş u cân]

42

(Hâşimî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Ṭân degil ya'qûb-veş bu gözlerden aqsa qan

Kim diler cân yûsufun mışr-ı vücuda ide qan

Râziñi nâdâna keşf itme şağın ey Hâşimî

Cân u dilden virmeyince haqq yolına bâş u cân

Mahsus iken söyledügi kelâmdur raḥmetullah

43

(Hâşimî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Pâdşâhum baḥr-ı gamdan luṭf idüb azâd kı1

Nâr-ı firaqından ḥalâş it gönülerimizi şâd kı1

Bir yaña âdâğımı bir yaña evlad ḥasreti

Yıkmış iken qalbimiz iḥsân idüb abâd kı1

Çün habîb Allah buyurdu kalb beyd-i aş'ayın

Raḥmetüñ taqlîb idüb gel raḥmetüñle yâd kı

Ger dilersen ey gönül ḥaqqdan ola ta'yîr belâ

Nefs elden rûhı kırtar rabbine münkâd kı

Çünkü dünyâ ahîret ehli oldu ḥarâm

Varlıgıl virüb fenaya cümle-i berbâd kı

Bu meşeldur ağlamayınca meme emmez tıfl

İy gönül sende giçe gündüz hemân feryâd kı

Hâşiminuñ gözinden kan akar ya'kûb-veş

Ḥabs içinde kırtarub gel luḥfuñla miḳad kı

44

(Hâşimî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Ḥamd'ullah bende ḥaqq derdini dermân eyledi

Derd-i âşkile düni gün kârım efkâ eyledi

Yanuben yaqılalı âşkile her şeb tâ seḥer

Hicr odundan kırtarub müşkilim işâre eyledi

67.a

Zâhidüñ gerçi cihânda âşka inkârdur işi

Haqq bize âşk-ı yâr iden mest-i hayrân eyledi

Himmet-i pîre irelden açdı gönlüm gözini

Gösterüb dostuñ cemâlin mest-i hayrân eyledi

Hâşimi gam yime şimden gerü sen gül fâriğ ol

Çünki fazl'ullah irişdi pîrüñ ihsân eyledi

45

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün

Bizi bizden şoran âşık gelsün aňlasun hâlimüz

Hızrdur kulağuvuz bize kudret elidür elimüz

Erenlerde yalan olmaz ab-ı hayât içen ölmez

Yetmiş iki millet bilmez ol dillerdür bizim dilimiz

Gâh maḥv oluben ölürüz gâh ölür hayât buluruz

Gâh olur ki mest oluruz dost eyler bezm eylerüz

Çün hıızr oldu yâr bende muḥammeddur muḥtâr bende

Maşrıq-ı mağrub mekisân bende kudret elidür elimiz

46

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

Şûride u seydâ kıla yâruñ cemâlidür beni

Âlemde rüsvâyı kılân yâruñ cemâlidür beni

Âklumi bâşımdan alan beni bu sevdâya şalân

Bir mürşidinde kıla pîrûñ cemâlidür beni

Şaddim büküb yay eyleyen bağrum delüb nây eyleyen

İşüm gücüm vay eyleyen haqqûñ cemâlidür beni

47

(Hâşimî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün

Âşkuñ odı çigerimi yağa geldi yağa gider(üm)⁶⁴⁴

Elveda' ey tâlibân subhân eline giderüm

Cân u dil aşılır diler raḥmân eline giderüm

Genc-i firqatde gönül ya'kûb-veş nâlân iken

Buyı haqq açdı gözüm ken'ân eline giderüm

Şalb-i mümin beyt-i haqdur cân tavâf itmek diler

67.b

Yoqluq iḥrâmın giyüb cânân iline giderüm

Cümlesin terk itdi bu dil bir şanem sevdi yine

---

⁶⁴⁴ Eklendi

Âbdurrezzâk'dur kim ol şan'ân elbete giderüm

Dâr-ı dünyâ ekinliktür bu 'ömrüm taḥmîni

Ekdigim biçmek için 'ümrân iline giderüm

Zenb-i âzamdür vücudum varlığım kıldım fenâ

Ḥaḳka dönüb ḥaḳkla ḡufrân eline giderüm

Da'vet-i ḥaḳk'dur icâbet lâzım oldu Hâşimî

Ten ḳabasın çâk idüb merdân iline giderüm

48

(Hâşimî)

Mef'ûlü fâ'ilâtün mef'ûlü fâ'ilâtün

Bulması⁶⁴⁵ ḡam degildür bilmekdur anı müşkil

Kim bilse anı bunda ḳalmaya anda müşkil

Münker olan gönüller bunda hem anda a'mı

Şol cânda kim göz yoḳdur gel gör dimek müşkil

Çünkim dilersen anı varlığıñ ile fâni

Terk eyle seni beni ḳalmaya sende müşkil

⁶⁴⁵ S. v. 41^b 1.b¹ bulmaya: bulması A.

Dîniñi dîndâş eyle âşkuñ saña eş eyle

Kimde ki âşk yokdur anlara kıata müşkil

Hâşimîyi bu yolda cânıyla eyle hâldâş

Her kim kim yâlnuzdur gitdükce artı müşkil

49

(Hâşimî)

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

Ƙanâ'at vaşfını her kim edindi zâtına haşlet

Bilün anı aña birdür yanında ğallat u keşret

Şaķın sen şanma ey şûfi-i âzîz ki ola başda tâc

Ƙula haķķdan odur îzzet başa yoldâş ola devlet

İki âlemde ger 'izzet yolum dirseñ eger haķķdan

Ġöñülden ğayrıyı terk it kıla Allah saña rahmet

Yürü toĝru yoluñı sen iĝen ta'n itme ûşaka

Kişi neye ğüler ise gelür başına bî-minnet

Ġani demek aña sensiz kim elinde sanam vezir ola

Ġitâ ol hâşimi haķķdan bula mevlâsına vuşlat

68.a

50

(Hâşimî)

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

Bu gün meydân-ı âşk içre bize ma'sûkîler derler

Erenler sırrına âşık bize ma'sûkîler derler

Ṭayânub zühd ile kâlmaz özin ğav'âlar şâlmaz

Cihânı bir pula almaz bize ma'sûkîler derler

Elestüñ sırrını bulduğ elestüñ nûrına irdük

Anuñiçün sîne çâk olduk bize ma'sûkîler derler

Muhabbet ile bul yolu gider gönüldeki kâlî

İre himmet pîr âli bize ma'sûkîler derler

Enel'aşk kavsını çâlduğ vilâyet mülkini aldük

Muhabbet-i evliyâ olduk bize ma'sûkîler derler (bize hâşimiler derler)

51

(Hâşimî)

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

Ezelden âşkla şûfi kimüñ tayını muhammeddur

Dilinde dâimâ vardı anuñ Allah ekberdür

Şu nefskim hubb dünyâdan idibdür albini zâhir

Tamâmet nûr-i mevlâdan anuñ eşmi münevverdur

ayeti dimez aña mâul elinde .....virüz ola

itâyı şol göñül buldu anâ'atle mumerdur

Ennelak sırrını ey dil şaın keşf itme nâdâda

Anı bir deni bilmez a ehline müyesserdür

Bilem dersüñ eger anı bulıñur kâmil insânı

Odur a ilminuñ kânı ki bu sırra o maremdur

Fenâ câmindan ey gâfil kimüñ cânı mest oldu

Vucûdın cümle terk itdi ki varlık zenb-i âzamdur

aat olandur şâh-ı vucûd mülkine hâkim

Şu cân kim nefse makûmdur bilüñ deccâlden beterdur

Murâd ise eger rûmi senüñ nefsinden alâş olma

Anı sen hâşimiden şor ki bu âleme o rehberdur

68.b

52

(Hâşimî)

Ârif-i billah hâşimî sultân

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Elhamd'ullah-i müminim haqq'ul-yaqîn

Çün mürebbim oldu rabb'ul-'alemîn

Zât u ef'âl-i şifâtum varlığın

Sen günah yazma rahmansın rahîm

Niçe der ayat na'bud görmeyen

Kendü qalbinde tamâm haqqı yaqîn

Gel bu esbâbdan gönül-i tecrîd kıl

Zâhid der senuñ çü ayâtın neste'in

Ahdinâ yâ rabb murâf ul-müstaqîm

Senden artık berk-i hüdât el-muhtedîn

Mürşid-i kâmil izninden çıkma hiç

Göñlidur anuñ murâf'ud-dîn

Muttaşif kıl etme bizi mücermayin

Yârlığa kim virse yâ rabb amîn

Hâşimi bendeñ temenna kılduğı

Feyzuñ eksik etmeyesin yâmain

53

Mazharıñdur muştafa ümmete kıldın şef'ülm'üzmin

Ƙahr-ı luţfuñ mâlikisin râbbenâ luţf kıl bizde olıcağ

Kime enent-ı aleyhim dedi hağğ bizi andan kıl

ilahü'l-âlemin ğayr'ul-mağzûb-i aleyhim vasfiyla

Sen velâ'uđ-đâlin isen tâleb isen nefs-i terk it

Tâ olasın .....

54

(Hâşimî)

İlâhi şeyh Âlâeddin Ƙayğûsuz Ƙuddus sırre

Bu yol hağğ olduğuna

Muğammeddur şâhidimiz

Aç gözüñü [sen] ey ğâfil

[ol] ağmeddur şâhidimiz

Bu yolu ğûd ğıızr didi

Bu yolda (hağğ) ğâızır didi

Cürmin yâ(r)[mağ] ğadir didi

Bu devletdur şâhidimiz

[ibrahîm bunı söyleyen

Hzırdur beyân eyleyen

Ahmeddur buña haqq diyen

O şaqağındur şâhidimiz]

Bu yolda[ki] (olan) bâkî didi

Anlar yolda haq⁶⁴⁶ didi

Terk eyleyin şekî didi

O hâlîkdur şâhidimiz

Qaygûsuz⁶⁴⁷ aydur er erseñ

Gelene yol gösterirseñ

Gizli beyân ister iseñ

Muhammeddur şahidimiz

55

(Kaygusuz)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Yâ ilahi derdüni derdime dermân eyledüñ

Kendü aşkuñ şırrını hem mûnis-i cân eyledüñ

Âlem cânı⁶⁴⁸ içre qalmışidım bî-başar

⁶⁴⁶ S. v. 35^b4.¹anlar haqqı buldu didi: anlar yolda haq didi A.

⁶⁴⁷ S.v. 35^b5.b¹hâşimî:kaygûsuz A.

Pertevün şâlduñ bu gönlüm içre cevân eyledüñ

Künt u kenzüñ sırrına çün maḥrem eyledüñ bizi

(Kendü faẓl u luḫfiñile kendüñ i'lân eyledüñ)

69.a

Çün teccelli-i cemâl itduñ bize bizden yaḫîn

Ḥamd'ullah sen seni kim bize miḥmân eyledüñ

Şeş cihetden saña yol yoḫ kimse bulamaz seni

Geldüñ insân şûretine seni seyrân eyledüñ⁶⁴⁹

[Yâr olmuş saña müştâḫ ḳande la'ın kim bilür

Gizliden sen seni göñül içre pinhân eyledüñ]

Ḳayḡûsuz⁶⁵⁰ aydur ilahi saña şükrüm budurur

Bizi bizden ḳurtaruben sırr-ı subḫân eyledüñ

56

(Hâşimî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

[Yûsuf mışrı bulam dirseñ eger insana baḫ

Cümle varlıḳdan gûzâr ḳıl cân içinde câna baḫ

⁶⁴⁸ S.v 36^b2.b¹ âlem-i zulmât: âlem-i cânı A.

⁶⁴⁹ Sv. 36^b5.b¹ girdin insân şûretine vechiñ iḫsân eyledüñ: geldüñ insân şûretine seni seyrân eyledüñ A.

⁶⁵⁰ S. v.37^a.7b¹ hâşimî: ḳayḡûsuz A.

Câhilli şûret olanlar bilmediler ademi

Ârif sırr olduñ ise pertevi subhâna bak

Ârifine nazâr kı1 kim bu sırrdan geçesin

Hazine-i haqq irer ise raħm ider raħmâna bak

Maħv ger maħluq olduñsa varlıđıñ buldu fenâ

Ger beķâ-i haqq irerse hũkm iden sultâna bak

Haqqâ vâşıl olan âşık böyle vâşıl oldular

Sende vâşıl olmak dilerseñ böyle bir agâha bak

Pirim sultân evliyâ mürşidsin kuţb-ı âlemsin

Dert seniñ dermân seniñ izen

Sensin aşl-i ma'den-kân sensin tulu'-ı kevn-i mekân

Emrindedür devr-i cihân izen

Ɔullarına himmet gerek emriñ ile dönen felek

Saňa hizmetkârdur melek izen

Göster haqquñ ayâtını âyân kı1 beyannâtını

Aç gönüller mirâtını izen

Hâşiminüñ sensin cânı gönlünde din-i imânı

Bir zerrece yok gümânı izen]

57

(Kaygusuz)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Merd iseñ meydân-ı âşkda cân virüb cânânı gör

Şâdık iseñ âşk içinde iste bul sultânı gör

Evvel saña senden yakın sen andan olmağil irâk

Keşreti ço vahdeti bul ma'na-i 'irfânı gör

Ve'lzahhî yüzüñdurur vellil saçuñ muṭlaқа

Oқu hüsnüñ muşhafın sûre-i furқânı gör

Pertev-i nûr-i hüdâsın bile görgil қadrini

Mazhar-ı zât u şifât u rahmet-i rahmânı gör

Қaygûsuz⁶⁵¹ elfaқr-ı faқrı çün buyurdı ol resul

Faқrla faқr idüben gel küfri ço imânı gör

58

⁶⁵¹ S. v. 36^a5.b¹ hâşimî: қaygusuz A.

(Kaygusuz)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün

Câmi' şâcir sulţân aĥmed ĥaĥındadır

Ezeli kâl u belâdan ĥurbânıyım ĥân aĥmedüñ

Yoluna cân fedâ kıldım ĥûluyım sulţân aĥmedüñ

Bendesi olmuşam cânndan bulmuşım derde dermandan

Her dem gelür geĥer bendan yoluyım sulţân aĥmedüñ

Baña feda kıldı özün seyr içinde gördüm yüzün

Benim ile söyler sözün diliyim sulţân aĥmedüñ

Her dem benim ile olur inileyüb zârı kıılır

Benim ile alur virur eliyim sulţân aĥmedüñ

69.b

Kayĥûsuz bakma varına düşe gör dost dîdârına

Yandım teccelli nârına nûrıyım sulţân aĥmedüñ

59

(Kaygusuz)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün

Evliyâyâ egri bakma kevn u mekân elindedür

Mülke ĥükmün süren oldur iki cihân elindedur

Sen anı şöyle şanursın sencileyin bir ademdur

Evliyânun sırrı vardur gizlü âyân elindedur

Hakk anı bunda gönderdi kulların irşâd için

İstedigün ıslâh ider kahr-ı ihsân elindedür

Hakk zatıyla sıfatıyla tecelli eyledi aña

Varlığı hakk varlığıdur emr-i subhân elindedur

Kaygusuz aydur bu îlmi okudum aňladım bildim

Şimdi bu îlimde hükmü kâmil insan elindedür

60

(Kaygusuz)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Varımı ol dosta virdim hânümânım kalmadı

Cümlesinden el yudum (pes) dü cihânım kalmadı

Çünkü fazlullah irişdi çekdi beni kendüye

Açdı gönlüm gözini ayruğ gümânım kalmadı

Çün fenâfillah içinde bizi ifnâ eyled(uñ)

Añniçündür benim nâm u nişânım kalmadı

Dost cemâli âkisini şaldı bu gönlüm iline

Anı görelden beru şabr u kararım kalmadı

Âyn-ı tevhid açılıb haqq'ulyağın bildim anı

Şirki sürdüm aradan şek u gümân kalmadı

Evliyânun himmeti yağdı beni kâl eyledi

Şâfiyem buldum şafâ ayruğ yalanum⁶⁵² kalmadı

Çayğûsuz⁶⁵³ aydur ilahi saña şükürüm budurur

Hamd'ullah âşk-ı haqqdan gayrı varım kalmadı

61

Dîni muhammed dînidür

Yolu hacı bayrâmun

Anıñiçün oldılar

Çulı hacı bayrâmun

70.a

Gelen dünyâyı terk ider

Döner imânsız gider

Haqqdan gayrısın nider

⁶⁵² S. v. 36^b 6.b² yamanum: yalanum A.

⁶⁵³ S.v. 36^b7.b¹ hâşimî: çayğûsuz A.

Dostı Hâcî Bayrâmuñ

Şerî'at döşeğinde

Oturmuş dervîşâna

Peygamberi medh ider

Dili Hâcî Bayrâmuñ

Erenler meydânında

Başını tób eylemiş

Çudret çevgânın tutar

Eli Hâcî Bayrâmuñ

Otumuş haqq ârşında

Çevlân urur farşında

Nurdan tâcî bâşında

Sırrı Hâcî Bayrâmuñ

Başdan ayağa yâre

İtdüñ beni avâre

Umârum kıla câna

Âşkı Hâcî Bayrâmuñ

62

(Hâşimî)

Müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün

(Olduk fenâ-ender-fenâ) Şanmañ bizi var ehliyüz

(Meşhudumuz haqqdur bizim haqqdur biz) vaşl-ı dîdâr ehliyüz

Haqqdur bize viren sebuğ cân gözün aç sen dâhi bak

Günden âyân dîdâr-ı haqq maḥzen-i esrâr ehliyüz

Haqq varlığıdan varımız añınladır pazarımız

Oldur bizim erkânımız şimdi biz ol kâr ehliyüz

Pîr âli sultân pirimiz Muhammed âli sırrımız

Nûr-ı hudâdur nûrımız esrâr-ı envâr ehliyüz

[Hâşimî şâh-ı cihân kabâsını ûryân

Pîrimdur ayât-ı kûr'ân biz vâşl-ı dîdâr ehliyüz]

63

(Kaygusuz)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün

Başdan ayağa yareyim kañğı derdime ağlayayın

Derdlü olmuşam bî-çareyin kañğı derdime ağlayayın

Ne haberumden alur var ne hâlüme hâldâşım var

Ne (bir) dilimden bilür[em] var angı derdime alayayın

Bir yaa firkat ayreti bir yaa dost asreti

Bir yaa firat ayreti angı derdime alayayın

70.b

Ne bilür gerek uluyum ki anu derdin dileyem⁶⁵⁴

Ne bilür lüne diriyem angı derdim⁶⁵⁵ alayayın

aygûsuz aydur delü oldum⁶⁵⁶ ne bellü aa ul oldum

Ne bellü yândım kül oldum angı derdim⁶⁵⁷ alayayın

64

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Evliyaya kim bakarsa ten göziyle serseri

Bî-başardur cânı yodur hem degildür ol diri

Evliyâ cândur gerek kim cân göziyle baalar

Zîra kim cânlu kiiler cânâ olur müşteri

Evliyâ bir cân gülidür bülbül ise gel berü

Yosa var git nisbet itme nev bahâre⁶⁵⁸ zemheri

⁶⁵⁴ S. v. 38^b.4.b¹ derdlüsiyim: derdin dileyim A.

⁶⁵⁵ Kafiye: derdime: burada derdim

⁶⁵⁶ S. v. 38^b.5.b¹ hâimî dertlü oldum: aygûsuz aydur delü oldum A.

⁶⁵⁷ Kafiye derdime: burada derdim

⁶⁵⁸ S. v. 41^a 3.b² bu bahâre: nev-bahâre A.

Mürşidümüz evliyâdur tüt etegin şıdıkla
İlete Allaha seni ve göstere peygamberi

[Evliyaya ırmeyince kimse bilmez çün haqqı
Yoksa kalmadan bu cihânda şöyle âciz serseri]

Evliyâyı sen şanursın sencileyin bir ademdur⁶⁵⁹
Evliyânun sırrı vardır du cihandan ileri⁶⁶⁰

(Evliyânun sırrıdır du cihana hüküm iden
Sen şanursın yer u gökden tâ bu çerh çenberi)

On sekiz biñ âlem anun parmağında bir yüzük
Bilmediği yer mi vardır illa sorar kaçceri

(Evliyânun zâtı haqqdur vaşfinun vaşâfi haqq
Yâ şanur mısın anı sen et ve kandur yâderi)

Söyleyin bu ben degülem söyleden vardır beni
Evliyânun kudretidür söyledür[ler] mermerleri

⁶⁵⁹ S. v. 41^a 5.b¹ yer yüzinde bir adem: sencileyin bir ademdur A.

⁶⁶⁰ S. v. 41^a 5.b² cihândan içeri: cihândan ileri A.

(Evliyânun kulları çok kemteri elvandurur

Kemterinün kemteridür kemterinün kemteri)

71.a

65

(Kaygusuz)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün

Haqq yolına giden gelsün yolumuz vuşlat yoludur

Haqq keremi vardur bunda bu yol hidâyet yoludur

Bu yolu hû[d] buldu bulan bulmayandır maħrûm kalan

Şırât-ı müstaķîm⁶⁶¹ olan bu yol hidâyet yoludur

Bu yoldur [hızırın] geldügi gelüben beyân kıldügi

(Hızır) ab-ı hayvân⁶⁶² buldugi (bu yol muħammed yoludur)

(Bu yoldur aħmede gelen cümle yoldan muħtâr olan

Gerçeklerden bâķî kalan bu yol ol devlet yoludur)

Budur kaygusûzun⁶⁶³ didigi âlemün kaydın yediği

Muħammedin mirâs koyduğunu bu yol hidâyet yoludur

66

⁶⁶¹ S. v.35^b2.b² şırâtı/İmüstaķîm: şırât-ı müstaķîm A.

⁶⁶² S. v. 35^b2.b² âb-ı hayât: âb-ı hayvân A.

⁶⁶³ S. v. 35^b3² Hâşimînün: kaygûsuzuñ A.

(Haşimî)

[Gönül gözin açdın ise

Yetersin sen kitâb saña

Bağdığın yüzü dost yüzüdür

Âlemde yok hicâb saña

Gözün bakar seni görür

Sem'in senden hayr olur

Her ne gelse senden gelür

S yleyen sen hitâb saña

Seni bulan gayrı neyler

Senin ile gönül eyler

Yedi muşhaf seni söyler

Cümle merci' meâb saña

Gel gir âşkın hârmına

Düşme gel gayrın gamına

Ûr gerçekler demine çün

Feth oldu bu bâb saña

Hâşimî sen seni bildün

İstedigin sende buldun

Her yüzden görünüb geldün

Âlemde yok hiçâb saña]

67

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

Özini âşkla sâlik fenâ itmek 'ibâdetdur

Fenâdan özgesi zâhid hemân bir kuru âdetdur

Bu gün bâzâr-ı âşk içre virüb cân nakdîni âşk al

Ki o hüsâm-ı hayâlâte gönül virmek safâhatdur

Beni men' eyleme maḥbûb eyle meyden meded luḫ it

Şarâb içmek güzel sevmek bahi şûfi zarâfetdur

O kim ben düşmüşî def' eyleye ḫâk-i hazlletdur

Ayağı tobrâğı ol serverün tâc-ı sa'âdetdur

Sana derd dili taḫrîr ve tecrîr itdügi cânâ

Vişâlîden şikâyet añlama ancak ḫikâyetdur

68

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün

Ben bu mülke seyre geldüm bir şûret-i insaniyem

Eger aslım sorar isen ben ol vech-i raḫmâniyem

Gizlenür künt u kenz olan âyn olub beyâne gelen

Âleme pertevün şalan ben ol sırr-ı subhâniyem

Şanma ki beni cândayım ne cihânda ne cândayum

Cümleden güzeli kândayım bir murğ-i lâ-mekâniyem

71.b

Beni benden alan aldur beni bunu kılan oldur

Alan oldur viren oldur hemân ben bir bistâniyem

Çalmadum baş ile câna yoğiken geldüm cihâna

Pîrüm nişân urdu baña bir bî-nişânuñ şanıyum

69

(Kaygusuz)

Yâ rabb seni ne bilsün

Kendü kendün bilmeyen

Yâ niçe imân bula

Saňa imân kılmayan

Saňa giden gizlü yol

İncelerden incedür

İşbu yolu bile

Saňa birlik kılmayan

Şol kim seni bilmedi

Anlar nefsün kılıdır

İnsân değil hayvândur

Kendü kendün bilmeyen

Çulâliñle seyr olan

Cemâlin yüzini gören

Bunda anda âmâdur

Seni bunda görmeyen

Ey Kaygusuz cevheri

Olmaz yere harc etme

Sırr haberden ne bile

Gerçeklere irmeyen

70

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

Delâletden bizi şaqla hidâyet eyle yâ rabbi

'ibâdetde za'îfiz biz 'inâyet eyle yâ rabbi

Menâhî melâhîden şaqlın işletmegil her ne

Virüb tövbe nidem ehl-i inâyet eyle yâ rabbi

Yalân dünyaya mağrûr itme şâdık haber-i millet kı1

Ḥabîbüñ muştafaya gerçek ümmet eyle (yâ) rabbi

Ḥalâş eyle cehennemden bağışla cennet kııl

Seķâvetden şaķın şâhib-i sa'âdet eyle yâ rabbi

Zî imân ve ķurânile gönder dâr-ı bâķiye

Bu fâni dünyadan gecdikde rahmet eyle yâ rabbi

72.a

Geçürdüñ nice alâm u şedâyed dâr-ı dünyâ

Bu rahmetde bedel-i 'uķbâda rahat eyle yâ rabbi

Feridi bendeki efrâd-ı evķâd 'ibâdetiyle

Ḳarîn rabbit erbâb-ı himmet eyle yâ rabbi

Ḳıyâmet ḥarâretten ola ğarķ 'araķ çün ḥalk

Hevâyı züll 'arşında ḥimâyet eyle yâ rabbi

Ḳuşûr u ḥûru ğilmânıyla rıdvân eyle erzânı

Bizi şâyeste-i dîdâr-ı rüyet eyle yâ rabbi

71

(Kaygusuz)

Âriflerüñ 'irfânı var

İki cihandan ayru

Âşıqlaruñ meydâni var

Kevn-i mekândan ayru

Her birinüñ bir hâli var

Yolları yolınca hâli var

Gerçeklerüñ beyânı var

Vaşf u beyandan ayru

Her hâlüñ bir lisânı var

Bir cân içre biñ cânı var

Ma'sûqlaruñ nişânı var

Nâm u nişandan ayru

Her zamanuñ bir işi var

Anıñladur kevn u qarâr

Ṭâlib iseñ isteyü var

Menzil yok andan ayru

Ḳaygûsuz abdâl delüdur

Sözleri gerçek velîdür

Cümle hâl-i insân hâlidür

Ne var inşandan ayru

(Kaygusuz)

Ey miskîn derdmend âdem

Saňa senlik hicâb olmuş

Seni sen seni şândugñ

Saňa perde-i niķâb olmuş

(Vay sen seni şândugñ

Benim deyü gördügñ)

Senüñ bu böyle bildügñ

Saňa haķķdan âzâb olmuş

Niçün sen seni bilmezsin

Bilenlerü(m) inanmazsın

Abd-ı işlâha gelmezsin⁶⁶⁴

Saňa cahıñ⁶⁶⁵ âzâb olmuş

72.b

Bilmedügñüni bilmezsin

Bilüb haķķa inanmazsın

Ölür imâna gelmezsin

Yirüñ dâr'ulûķâb olmuş

Ķaygûsuz⁶⁶⁶ aydur haķķ ilmi

⁶⁶⁴ S. v. 33^a 3.b² olmazsın: gelmezsin

⁶⁶⁵ S. v. 33^a 3.b² cehlin: cahıñ

Oğumağla bilinmezmiş

Göñülden okuyan bilür

Bu da bir gizlü bâb olmuş

73

Kaçen kim sulţân ide bir gün âdâlet

Şanâsın ki yetmiş yıl yetdi ‘ibâdet

....

..... vardık bir gün dergâhına

Hâşimî ‘oşmân efendi gördi benim ...

Görüşüb hanı yüzünden virdi himmetin baña

Şöyle bir yândı bu şâhı dâyandı haşadıma

Ġâfil olma ey qarındâş sen bu sırdan al haber

Ķuţb-ı âlem derbeyan haqqıñ cihânda

Ķulâksızade hażret-i Emîr efendinüñ

Zâviye vaķıf beyuķubeyân ider

Mânķırcı soķâğında

Ķûlâksızede aķ tâbiye kızınıñ ħanesi ..

Sûriķûzede abdullah maħalesinde çeşmeķâd

Şûsinde ħanesi icâre

Serveri maħalesinde ħâne bûm

---

⁶⁶⁶ S. v. 33ª hâşimî: ħayġûsuz

ârnâvudzâde vakfında ve atından zaki akçesi

abâhânedede değirmen yirinden icâre bûm

câhib efendini .....

ayıcı amedü evlerinden

Acâre be her mâh akçe bizim hâneden icâre bûm

aşâb bâıdan elnûr ...urbânı âdded ..

Âyîe sultân ve aktden?..andîl yâğı akçesi

Senedi eger yabûzda vaıf olâ zeyt yâğı senedi

Cümle akçe yeüni 87

.....

73.a

Fî beyân avâl-i ub'ul-ârifin âsım pââda emir efendi ki ism-i erîfleri seyyid omân hâimî du uddus u sırrel'azîz

74

Âmil olan erî'ati

Seyyid Omân Hâimî

Kâmil olan ar'ıati

Seyyid Omân Hâimî

Tevhîd ile meğûl idi

'irfânını mebzul idi

Hâ atında makbul idi

Seyyid Omân Hâimî

Hâcî bayrâm tarîkîni

Hem hâlveti tarîkîni

Cem' eyledi ikisiñi

Seyyid Osmân Hâşimî

İster iseñ tefşilini

Şerh idelim saña anı

Oldu sâlik haqq yolını

Seyyid Osmân Hâşimî

Evvel Vîzeye vardılar

Şeyh Âliye bulıdılar

Ba'it Âliden etdiler

Seyyid Osmân Hâşimî

Şeyh Âlînüñ hem kişi

Pîr-i Âlâeddin dur oldı

Anuñ hizmetinde

Seyyid Osmân Hâşimî

Bir 'azîzüñ bir şöreti

Ḳayġûsuzdur hem maḥlaşı

Oldı mazhar duâsına

Seyyid Oşmân Hâşimî

Pîrum Âli Allah deyüb

Buldı vuşlat cânânına

Defn eylediler Vizede

Seyyid Oşmân Hâşimî

Şeyhüm Âlinüñ yerine

Şeyh ğazanfer oturdular

Anuñ duâsın aldılar

Seyyid Oşmân Hâşimî

Şeyh ğazanfer virdi kızın

Damad idindi Emîri

Sırrına mazhar oldılar

Seyyid Oşmân Hâşimî

Şeyh ğazanfer daḥi ecel

Câmın içüb naql eyledi

Ḳıldı anuñ âzmîni

Seyyid Oşmân Hâşimî

Bundan Őõra ağız anla

Yola ıķub ağvanla

İstânbula geldiler

Seyyid Oğmân Hâşimî

Ėavvađ-ı âzam ŐeyĖ Bâlinüň

Ėalîfesinüň yanında

Sâkin olub oturdular

Seyyid Oğmân Hâşimî

73.b

Őõhreti ol Ėalîfenüň

ŐeyĖ Nûreddîn-zâdedurur

Oldı müslîm aña da

Seyyid Oğmân Hâşimî

Dest-i Nûreddîn-zâdeden

Ėalveti tâcın giydiler

Esrâre mâlik oldılar

Seyyid Oğmân Hâşimî

Ezkâr ile avrâd ile

İrşâda mezûn oldılar

Ḳâsım pâşâyâ geldiler

Seyyid Oşmân Hâşimî

Bu tekkeyi yaptırıldılar

Şûfilere tevḥîd için

Kâmil-i mükemmel oldılar

Seyyid Oşmân Hâşimî

Ẓikr eyleyüb devrânile

Tevḥîd idüb vicdânile

Envâre vasıl oldılar

Seyyid Oşmân Hâşimî

Çok erba'înler çıkarub

Ḥalvetlerde dizler çöküb

Âlemlere kuṭb oldılar

Seyyid Oşmân Hâşimî

Şeyḥ Ḥulvi lemazâtda böyle

Cah-1 taḥrîr eyledi

Merdân-1 ḥaḳḳdan eylediler

Seyyid Oşmân Hâşimî

Zebliyi de dağı bunuğ

Gibi nağl olındı

İrfâna ârif idiler

Seyyid Oğmân Hâşimî

Tuğfe-i ulu târiğinde

Hâcı âli yazdı bunı

Sırr-ı zâta vâşıl idi

Seyyid Oğmân Hâşimî

Hicret-i biğ uc olduğda

Hem içdi ecel Şerbetini

Ađyânudđ Firdevs ola

Seyyid Oğmân Hâşimî

Ba'zıların târiğinde

Fevtine biğ dđrt didiler

Hem meskenüğ cennet ola

Seyyid Oğmân Hâşimî

Buldunı derdmendi

İdüb kabul niyâzını

Vâsl ile esrârına

Seyyid Oşmân Hâşimî

75

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Sevilen dil hâka girmiş nuḡkı olmuş lâ meyt

Cânile allaha âşık hâşimî sulṡânı gör

Dermend şâhı nedirse ola gör bir pâdşâh

Pâdşahlar pâdşahı aç gözün âlâya gör

74.a

Oḡ meydânında sinân pâşâ imâmı abdulḡalîm hâşimî emîr efendi ḡâzretlerine suâl eyledikleridür

76

Eyâ şâḡib-i nazar diñle

ḡaber vir kim baña neder

Bu insân yaradılmadın

Yaradılan eşyândur

Bu od u yîl ve şu tobraḡ

Ne şecerde oldu yapraḡ

Kürsi cennetde istibraḡ

Yâ o ârş-ı âlândur

Levh u kılmañ aşlına

Hiç yoğiken arz u semâ

Bunca melekler kınde idi

Yâ seddr'ül-müntehândur

Mümkini halk iden hâlk-ı

Hâl-i âdemden vücuda

Götürüb bu mezâhire

Mazhar olan esmândur

Bu eşyaya sebep olan

Çünkü rûh-i ahmed idi

Dünyaya adem gelmedin

Yâ maqşad-ı aqşândur

Bunca melâik-i ademi

Dilememeñe sebep ne

Yâ ademe secûd

Eyle etdikleri taqvândur

Buyruq şayân iblis oldu

Evvelâ haqqdur kâhine

Maqbûl-i merdûd oldu

Bunda hikmet hüdândur

Be adem-i şadûğı

Demde aña tevbe kıldı

Aña olmaya sebep ne

Buña ihsân hüdândur

Cümlesi ademden öñdin

Yaradıla esmâsıyla

Ya ademden maqşûd olan nedür

Yâ aşl-ı muştafanındur

Ademün zürriyetini

Gösterdügin haqq ademe

Nidâyı elest ne idi

Yâ cevâb beli andur

Buğdaydan nehi olunmaq

Ne yiyüb dünyaya gelmek

Ademden eşer yoğiken

Yazıla u 'âşândur

Çün bu dünyaya gelenleri

Ademe nuḡ virildi

Cümlesini ḡaḡḡa ḡavl iken

Ḥiṡâb keremenândur

Muḡammediñdur şeri'at

Muḡammediñdur tarîḡat

Muḡammediñdur ḡaḡîḡat

Yâ ḡaḡâyıḡ eşyândur

Bu ḡırḡa u bu tâc nedür

Evliyaya ser-tâc nedür

Dört mezhebe muḡtâc nedür

Çar yâr şafândur

Evliyânun rehberiñde

Enbiyânun serveriñde

Yâ bu derd-i belândur

Yâ bu faḡr u fenândur

74.b

Anun yedüḡün yemezken anun giydüḡün giymezken anun fi'lin işlemezken yâ bî-ma'na da'vetdur nefsi emmâre lev amma baḡadur mülhime ile nâṡḡa müṡmaîne ne râziye-i marazândur nefsi rûḡ bir midur yâ ırâḡ midur bu nefsi bunlar ḡöñül ḡânesinde etikleri ḡavḡândur ḡayr ile şer bunlar için cezâları zâhir olur ḡarf u recâ mâbeninde olanlar âcâbâ nedür mezbuḡub didikleri kimlerdür ḡalḡ içinde lâ ilâ hüvel nedür lâ ilâ hüvel nedür nedür

hem bu yolda hüdhüd nedür ilede seni simurğa simurğ nedür kâf nedür bakanda ki ‘inîâ nedür
 abdulhalîm aña kıldur suâline cevâb vire kim bu âlem-i aḥkâ nedür hem sırr-ı evliyâ nedür
 kâzâ u kader suâli añlâma bu sözlerimden bilki beyân kaşdıdur ve hikmet-i muḳtażâ nedür

Cevâb-ı hâşimî efendi kuds-i sırra el-esrâr

Cemî’ şeyden öñ allah yaratdı

Bu kudretiyle ol mevlâ cehl... terbiyet kıldı

Zîra şeyi kendüye baḳub kendünde görmekten

tamâmet zâtın u vasfın çevirdi nûr-ı aḥmedde

Teḳâzâ eyledi olara göre kendü kemâlini

Gör niye aḥmed u maḥmûd ḳamû ef’âl vasfıyla

Daḡı mûminleri Allah idübdür evliyadan ḡalk

Yete ḡaḳḳ rûḡ-i mürselden yaratdı rûḡı cibrîlden

Melâik zeresin ḡalâḳ yaratdı rûḡ-i cibrîlden

şâḡın ile ...yaratdı ḳahr-ı nârından

Tecelli eyledi sübhân ḳamû eşyaya bir yerden

77

(Hâşimî)

Mefâ’îlün mefâ’îlün mefâ’îlün mefâ’îlün

Anı mirât idindi kim göre anda vasfın u zâtın

Ki lâyıḳ ola ol gevher tecelli ḳılmaḡa zâtın

Muḳarerdur ki eclâdur göre ḡayrıda aḡlâḳın

Şenâ u ḡamd idüb aña mu’azzim eyledi ḡalkın

Bu kez anuñ nûrından haqq yaratdı enbiyâ zâtın

Anıñiçün enbiyâ ile kılub halk-ı evliyâ nûrın

Anıñiçün oldılar etbâ' bileler men âref sırrın

İreler haqqâ mi'râcî göreler gizlü esrârın

Ki hıfz ideler insanı zarar kılmaya cân u cin

Mezâhir kıla anlârı tecelli kıлмаğa қahrın

Celâline kimin mazhar kiminden gösterüb luḡfun

Hâşimî tevriyye şerîfüñ bâlâsında

taḡrir olmuşdu қulâqsızda

78

(Cemâli)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

қуḡb-i âlem naқd-i vaқd-i ḡacı bayrâm-ı veli

Muştafâ u murtażâ sırrına mazharsın beli

Қуḡb-ı âlem mürşid-i kâmil mürüvvet ma'deni

Zât-ı pâkinde қonmuşdur ḡüdâdan tâ ezel

75.a

Teķaķa oldu ervâķa ânâķır kisveti ile

Ki ğayrı Şeyden ĥaķķ ķalmez tecelli ķâķrın u luķfun

Müktesi oluben bunda ide ĥaķķa ‘ibâdâtun

Melâîkden zuhûr ider bilürsün luķfun anın

Mükerrem olduğı insana ânâķır kisvetündür

Ki Allah emrine anlar muķ’ıdur kılmaz îŐyanın

Îrâdet oldu zâtdan bile kendüyi cümle

Ķamû eşya idüb iķrâr tıyalar vahdeti sırrın

Teķâzâ etdi cümle Şey bileler kimdurur ĥâlîķ

Rucu’ eyleyüb aşlına ğöre her birisi mevlâsın

Cemi’ ervâķ-ı zatına muķabil eyleyüb Allah

Tecelli etdi cümleye didi ben rab’ul-erbâbîn

Cemâli ..... sındur Şu cân kim bahardâr oldu

Beli deyüb gelüb bunda ğörün anlardur iķrârın

79

Şu cân Şarf-ı luķfa mazĥardur

Olurdur enbiyâ olan

O kim beyn'elaşâba'dur

Gâhi âşî gâhi mümin

Bes imdi lâzım olmuşdur

Bu kısma cud u cehid itmek

Hidâyet eyler ise haqq

Ṭutar ol mürşidüñ elin

Eger mürşide irmezse

Ḳalurlar fask-ı tuğyânda

Yanar nâr-ı cehennemde

Âfv kılmazsa âşîyânın

Şeyâṭın cin gürühundan

Zuhûr iden haqquñ qahrı

Zîrâ anlardan ey ğâfil

Göremezsın anuñ luṭfin

Anıñiçün kıldı inşanı

Emânâtına haqq-ı maḥzen

Ki qâbil oldu görmege

Cemî' vaşfin u zâtın

Nazar çün haqqdan insana

Melâik oldıgun gördi

Sebeb nedur âceb Allah

Bize virmeye haqq mülkin

Huşûşâ baqsıñ insânuñ

Zuhûrâtı kamû işyân

Velîñin yâr-ı dilaldan

Şaymâduķ biz haqquñ emrin

Melâik cümlesi bir dem

Oluben emrine münķâd

Secûd idüb dediler heb

Şaymâzuz emrin

Hiķâb idüb meleklere

Rızamı kim ki isterse

İķâ'at edme isteyüb

Dilerse kim anuñ luķfin

Şeyâtin cin çerisiyle

Nekür idüb didi iblis

Ben andan efşanlum yerüb

Âyân kıldı hemân küfrin

75.b

80

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Server-i ahlak muhammedler kerâmât-ı âli

Hzret-i 'osmân efendidir vilâyet mahzeni

Dir iseñ hâlika-i ..... Buyunum toq oldı

Ki da'va etdi 'uluviyyet kılub insana kibr u kin

Eger gitmezse ey zühd dimâğındaki hûd birlik

Olursın sen kim iblisden zühûr etdikde yevmeddin

Bu eşyâ yâradılmâdan 'arz inşâ-i hizmetdur

Hulûş olmaz 'ibâdetde olursañ zâhid hûr bin

Dilersen şirk-i ehfiden mezekki itmege nefsün

Ṭaleb kııl kâmil insanı koma elden anuñ dilin

Murât-ı müsķim olan anuñ kalbidur ey ğâfil

Eger şâhid dilersen gel okusun fâ..kulın

Dağı âlemlerüñ fağrı didi qalb ârş-ı rahmândur

Eger ümmet iseñ aña qabul it cânile nuqqın

Senüñ âql-ı ma'âduñ ger var ise hüdhüd oldur

Aña tâbi' olub her dem tûti gör şer'ik ahkâmın

Hidâyet olub allahdan olursa âql gel fâîk

Seni simûrg-veş olub aşırur varlıgın tığın

İderseñ varlıgıñ bilürseñ sen âref sırrın

Qılân maqçûb seni haqdan vucûduñ zenbîdur ey cân

Refîk idinmez iseñ gör bu yolda kâmil insan

mezbezub yolda qalursın ne andansın ne bundansın

zîra emmare iken nefsüñ işi mekr u tağyândur

zamâmın mürşide vir kim kıla tebdîl ahlâqın

81

Eger mevt irâdıyla kimiñ nefsi ölmüşdur

Umûr-ı ahiret hâlin gören anlardur olmadın

Tamâniyet bulub nefsini ölürse mümin kâmil temkin

Giderse qalbdeki telvîn qılır cennetde haqq

Qazaya kim rızâ virse olur ol nefs-i maraziye

Anuñ halkı has olur görür cennetde ol zâtın

Şo kim faqr u fenâ ile olubdur muttaşfı nefsinı

İder ol faqr ile faqrı ki haqqile kıılır sırrın

Helâlınden kim virse saña kabul ile

İhsadur gelibdur olsa kimse kârla dünyaya on

Ki müminler ahûş geçüb o nimete dâimâ şükriyet

Ėamgin kalem-i levh-i levh edüb nesne şaqrın

Heman dünyaya dil virüb demâdem olsun fikrin

Dünyaya baqdurma idüb telkin ...giye gör hırqa-i tâcın

76.a

82

(Yunûs)

Çıkdım erik talına

Anda yedim üzümü

Bostan ıssı geldi aydur

oĖûrladuñ kozumu

UĖruluq yaptı baña

Bühtân eyledim aña

Bir cerci de geldi aydur

Alduğun gözgünü

Bir kütle güreşdim
Elsiz ayâğım aldı
Yenigemezdim ben anı
Zebûn itdi özimi

Kerpiç koydum kazana
Poyrazla kaynatdım
Benden haber şorana
Virdim anuñ özini

İblik virdim cûlkaya
Şarmış yûmâk eylemiş
Becîd becîd ısmarlar
Gelsün alsun bezini

Ķâf tâğından bir taş
Şöyle atdılar baña
Öylelik yola düşdü
Bozayâzdı yüzümi

Bir sinek bir kırtalı
Ķaldurub urdu yere
Yalan degil gerçekdur
Bende gördüm tozını

Yunus bir söz söylemiş
Hiç sözlere beñzemez
Münkerler avucundan
Örter ma'na yüzini

..biri bir gün misâfir oldu bir şahısa aña dolu ni'metlerle idüb olara zîyâfetün bu kez iktâr
ni'metden yeñi evleri aña tãri

Didi havfim budur haqqdan kıyâmet qopacaq yarın hıtâb idüb bana rabbüm diye kim yâ 'ömer
saña bu cümle itdükât-ı hayrun saña virdim mükâfâtın

Bu ger iğ'âm ve bu ihsânlar heb ol nûr-ı muhammed çün virübdur bize ol Allah hem adem
yâradulmâdun qalem-i levh u ârş u kürsi değıl ğayr-ı insân

Lisânıdur qalem-i levh gönlidur ârş bil anuñ qalbin hidâyet ister iseñ sen eger haqqdan halimi
kül düşüb cânıyla dilden qoma elden anuñ

Haqâyıq sırrın anlâmaq saña oldum olur lâyıq seyâhat ile dünyâyıbulâsın evliyâ nûrın

Nitekim şeyh bestâmi yüz on şeyhle bi'at kılubdur cümleye hizmet bulunca ca'ferü

sırrın haqqıñ luğfına ey âbd yetişmez mürşidsiz eger tâlib iseñ cândan qabul it

Hâşimî nuğkın

76.b

birdur ...iki görmedi beni 'ummân bir qatreyim illâ ki 'ummâna yetem 'ummân
gel mevc-i âcâyib gör deryâyı nihân gizler zî baqr-ı nihâyetsiz qatrede olur pinhân
bu âlem-i keşretdesin yûsuf ne ken'ân dem urmazidi manşûr-ı tevhid-i ennelhaqqdan
âşq dârına beni 'uryân dost dileğı aşmışdı bunda dimedi mecnûn leylî adını mevzûn
gâh leylidem anda gâh mecnûn idim hayrân bu cismim belâsıdur adem Yunus olduğı
aşlumı şorar iseñ sulţâna benim sulţân

Yunus

cânım erenler yolu inceden inceymiş süleymânuñ yolu keser şu bir qarınca imiş
qarınca çıkarub aydur süleymâna yol virüñ qarincanuñ sözleri yerlü yerince imiş
bu miskin ademoğlı bağcede güle beñzer ol güllüñ şolmadığı ele gelince imiş
bende miskinim diyenler miskinlikler idenler miskiniñ miskinligi eli irince imiş
didiler felân öldü mülkle mâlı qaldı ol mâlıñ irkildüğü ismi olunca imiş
iki kişi söyleşür yûnısı görsem deyü biri aydur ben gördüm bir âşık qoca imiş

77.a

Ğayrdur her milletden bu bizim milletimüz dinde bilmez din u dünyâ yetmez

Bu din-i zamânetde yetmiş iki milletde bu dünyada ve ahiretde ayrudur itmuz

Zâhir şuya yutmadan el ayak dirimden bâş-ı secadeye inmeden kılmû tã'atumuz

Ne rukûna ne secûd ne kıble u ne mescûd dâim dostla mecîd olur mütecâtımız

Gerek ka'beye varalım gerek mescide gidelim gereksim şuya yûnâlım cevñ yalâdur illetimüz

Şonağdur adda cevn yâvuz fi'liñ bil meger yolâ yolına haqqdan înâyetimüz

Yunus cânıñ buñlâ kim dostluğın añlâ eger sözün bir on gele tâblâsın kudretumuz

Bir hoş haber geldi bize kulların yırâk itsün dimiş

Âşık Yunus

İlahi birdurdur baña nolduğın bilmeyen yâ u kılayun ben beni isteyüben bulmayın

Şöyle hayrân eyler beni bilmeyen dünî günü isteyen dâim seni ayır naqşa kılmayın

el gider benden benliğim tıldı içüme sülükü ....iken öldür beni varub ....

Yanar âşk odı yaqar ... yarî evliyâ nûrî bu adı gel gör beni âşk neyledi

Çigerim ğark oldu kana yürürem ben yâna yâna bir gül oluben yetib içilâyın şolmayın

Âşık senüñ şâdık cânuñ ezeli âşık olmuşdur gözümle gördüm didârın nice âşık olmayın

83

(Yunus)

Ben eserim yeller gibi

Hem aqarım seller gibi

kâfûrurum yerler gibi

gel gör beni âşk neyledi

Ben yürürem yâne yâne

Âşk boyâdı beni kâne

Ne âqilem ne dîvâne

Gel gör beni âşk neyledi

Ğurbet elinde yürürem

Şeyh düşümde görürem

Uyanub melül olarum

Gel gör beni âşk neyledi

Beñzüm şâru gözlerüm yaş

Eyledi bağrımuzî baş

hâlden bir dertlü qardâş

gel gör beni âşk neyledi

Evliyâdur cânım cânı

evliyâyı sever .....

başı cânı

gel gör beni âşk neyledi

Yunus yüzünü görelden

İhtiyârı varıdur elden

Hay bilenlerum işbu hâlden

Gel gör beni âşk neyledi

77.b

84

Maqâm-ı râst

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Ey şehidi ger belâyü ağlayan

Ağla mâtemdur muharemdur bu gün

Ateş-i hasretle sîne dağlayan

Ağla mâtemdur muharemdur bu gün

Sinede serde gerekdur dâğ ola

Çanlı yaşlar didede ırmâğ ola

Ger dilersen menziliñ ocâğ (ucmağ) ola

Gece gündüz ey muhammed ümmeti

İdelim cânı yüzide la'neti hağkuñ rahmeti

Virsen ire saña

Her seher-i hâtmîm şefkatini

Anda kân ağlar felekler oldu

Âlemi tutdı hüseyîn mâtemi

Ağla mâtemdur maħarremdur bu gün

Ey sazâyı bilmiş ol şâh-ı hüseyîn

Cümleyi sevmekdur ey farz âyn şeksiz

Ehl-i Allah oldu nûr-ı âyn ağla mâtemdur bu gün

Hüvelmü'in

Semâ' mâcûr u rûhâniyest ey cân bizim semâ'ımız

Ey cân çünki rûhânidur semâ'-ı şerîfuñ fazîleti

Ĥiddedun ziyâdedur amma bir nicesin beyân

İdelüm evvelâ semâ' dört ĥarfdur ki

Ma'na-i semâ' dört ĥarfdendur ki evvelki ĥarfi

Sîndur murâd-ı serverdur ki ĥalb-i sâlik tecelliyât

Ĥaĥka vaşıl olub serverâş ĥâşıl itmesidur

ve ikinci ĥarfi mimdur... müdâvemet

Nefî mâsivâdur vâşiyât u ĥaĥk u muştafadurve üçüncüsü

Elifdur ma'nası ülfetdur ya'ni rûh-ı ĥudâyla bir mertebe

Ülfet bâğıyla ger bâlık şu ile boğulmuşdur

Dördüncü ĥarfi âyındur âyından murâd âşğdur

Cemî' merâtibuñ nihâyeti âşğdur ve simâ'uñ

Nihâyeti dağı âşğdur ve anda intihâ bulmışdur

Zîra âşğdan öte bir mağam dağı yoğdur imdi

78.a

85

(Niyâzi Mısri)

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

Bağub hâlı yâra çağırırım dost

Dil oldı pâre pâre çağırır dost dost

şular gibi çâğ çâğ dolanurum tâğ tâğ

Ĥayrân baña řayr u şâğ çağırırım dost

Ĥânede virânda secid u nihanda

Ka'be-i bût ĥânda çağırırım dost dost

Geldim cihana ġarîb oldum ġüle ândelib

Her dem çigerler delik çağırırım dost dost

Geldim o dost elinden ģoğa ģoğa ġülünden

Niyâzunuñ dilinden çağırırım dost dost

Her sâlik ki server-i kalbe müdâvemet nefi' mâsivâyâ

Ve ülfet-i rûha u âyn-ı âşka kadem başa lâ-cürm

Ol kimesne hakîkat-i semâ' maḥrem olur her kimesne

Rûḥ âleminde semâ' muḥib ola taḥkîk anuñ

Zâtında bu dört nûr-i muḥarrerdur ve ikinci ma'nâ

Budur ki semâ'-ı sema'dan müştâkdur semi' lûgat

Ma'nide ḥûb avâzlara ve sâzlara ve ni'met

İşitmege dirler rûḥ-i insanı anlar gele

ehzzâze gelüb tellüz ayru âlem-i aşısin

Yad iler pes cemî' ehl-i Allah bu simâ'ı iki

Ḳısm itmişlerdur ve bir ḳısmı ḥâş u bir ḳısmı âm

Dimişlerdur anlar ki rûḥ sem' eyler istimâ' iderler

Anlar ki nefis-i sima' eyler istimâm iderler âm dimişler

Nitekim cüneyd-i baḡdâdî ḳuddus-ı sırra ḥâzretlerine

Semâ ḥaḳında sual itmişler cevâb virub buyurmuşlar ki

78.b

86

(Niyâzî Mısrî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün

Devrân odur kim devrini devr-i felek bilmez ola

İnsân odur kim sırrını ins-i melek bilmez ola

Merkeb azında şu görüb deryâyı gördüm şanmasın

Deryâ odur ki ça'rını aşlâ simüñ bilmez ola

Adem odur ki fân ola hem mâ-i hem şamân ola

Der ki andan ol aşldurur nân u nemek bilmez ola

Her birini her bir veli zilletle irdi menzile

Mısrıyâ sûnsûn şol ağumuz etdur dimek bilmez ola

السماع صغير من الحق من سمعه بالحق تحقيق و من سمعه بالنفس ترتزق مغ سي

Budur ki

Haqqdan bir haqlıkdur her kimse ki haqq kulağıyla

İşitdi haqîkatün bildi bildi amma her kimse ki

Nefs kulağıyla dinledi haqîkatün bilmedi

Zındıq oldu pes ma'lûm oldıki ehl-i taqsine

Zehirdur ya'ni ehl-i haqq anlardur ki mârâyet

Şayen illâ verâyet Allah fiye fahû isticar her

Zerreye nazar etseler allahı görürler öyle olsa

Anlaruñ nazarlarında zâhiren ve bâtinen allahdan

Gayr-ı kimse kılmaz pes andan gayr-ı kimse qalmayacâq

Neyden ve defden sebûh quddûs avâzın

İşitseler âcebmidur ve ammâ ehl-i nefis anlardur ki

Hażret-i haqqı ancak taqlîd eyler bilmişlerdur

Vech ile işitmişler gözleri ve kûlaqları

79.a

Şeyhden mervîdur

Bir zâtı bir adam ğıybet eylemiş vakta ki

Dervişi pirine sultânım felân adam

Seni ğıybet eyledi dedi

Şeyh efendi ki beñ hazır itdum

Bir dâbâğa incir koyub buyur ki

Yâ dervîş benden aña selâm

Eyle şeyhim buyurdu ki beni

Ğıybet eylemişsiz benim günâhımı

Aldın ma'zûr ola ben

Senüñ âvâzıñ yerine

Getireyim ben seni

Bir şey komâm elimden

Geldigi kadar ikrâmuñ ide denir dimiş

Ve ol kişinin hayatın beķayet .....idüb bir aķdi vaşş itmedi

Şehvât-ı nefis ile pür olmuşdur gönüllerinde dünyâ

Ve hevâ arzûsı kat kat olmuşdur namâz

Ve tesbîhe şurû' itseler yüzleri kıblede

Gönülleri ve gözleri nefis libâslarda ve dürlü

Ma'âşlarda ve dillerindeki kurân-ı galaţ-ı muşş

ma'na-i kurândan âfiller zîra namâzuñ evvel

Mertebesi haqqkla muşâhibdur öyle olucaq
 îbâdatuñ haqqîkatine irişmeyen ehl-i Allah semâ'ından
 Ne lezzet u ne kesb-i şafâ ider lezzet u şafâda
 Kesb itmeye hevâyı nefis için ider haqqîkatde
 Lezzeti nefis itmiş olur zîra rûh-i mağlûb
 Ve mağbûsudur imdi ma'lûm oldıki öyle
 Kimseler çâh-ı nefsüñ cesen lâ esir itmişlerdur
 Lezzet-i evliyâ katında nefme-i esrâr-ı illahi işitmek kandur
 Evveliyatuñ kâlâ ni'âm bil hem azl anlaruñ âkılları
 Âql-ı ma'âşdur âkıbetleri hayvândan dağı

79.b

87

(Niyâzi Mısrî)

Müfte'îlün fâ'ilün müfte'îlün fâ'ilün

Ey gönül gel ağla zârı zârı inleme

Pirden aldım haberi ol bî-nişân sendedur

Sendedur dostuñ ili sende açulur güli

Söyler bu cân bülbüli gül-i handân sendedur

Gezme gel bahrı biri kendüñde iste sırrı

Cism u câna hükm iden küli kân sendedur

Añladıñsa seni bildiñse cân u teni

Ėayrı ne var ey gönül cân u cânân sendedur

Ten tahtında bu cânuñ cân tahtında her cânânuñ

Ey niyâzi şübhesiz ol bî-mekân sendedur

.....billah pes ma'lûm oldiki

Semâ' aşıklara u ruĥâni sâliklere maĥşûşdur

Ve üçünci ma'na budur ki semâ' dönmekdir ya'ni

Cemî' mâsivâ ki ĥaĥdan ĥayırdur andan dönüb

Ĥaĥğa yüz götürmekdir fâyimnümâ....vech-i Allah

Ayetinüñ sırrıdır her cânibe dönseler döñeli

Vech Allahdur ile olsa her cihet-i vecih ĥudâdur

Âşık-ı şâdık çeşm-i başiret ile her cânibe yaksa

Ĥaĥdan ĥayırmaz görmez nûr-ı ĥaĥkla ĥaĥkı müşâhede

Eyler sulţân'ul-ma'sûĥîn meşneviyi şerifinde

Buyurur ki ba'yet şâĥib-i dil-i ayine-i şeş duyud

Ĥaĥĥ azûdur şeş cihhet-i nâzir bud ma'nayı gönül

Eşi altı yüzlü ayînedur ĥaĥĥ ol ayînelerden

Altı cihhetle nazâr idicidir pes sâlik-i âşık

Ĥaĥĥı ĥalblerinde hem şeş cihhetde müşâhede iderler

80.a

oḥ

88

(Niyâzi Mısrî)

Müfte'îlün fâ'ilün müfte'îlün fâ'ilün

Ey tarîkat erleri ey ḥaḳîkat pirleri

Bir nişân virün bana ol bî-nişân ḳandadır

Ḳandedur dostuñ eli ḳande açılır güli

Dost bağçesi bülbüli güli ḥandân ḳandadır

Bildimki cân tendedur ten cânıyla zindedur

Ammâ nidem bilmedim cânâ cânân ḳandadır

Niyâziye yâr olân sırrına ka'ân olân

Dîn u hem imân olan ol bî-mekân ḳandadır

Ve bir cihetde ḳarâr idemeyüb semâ' eyler her cihete

Mazhar düşüb cümlesinde cemâl-i ḥaḳkî müşâhede eylerler

Zîhi sa'âdet şol cânâ ki bu ḥaḳâyıḳ âyn ile

Müşâhede eyleye pes eger ḥaḳâyıḳ-ı semâ' beyâna

Gelse her mûḥid mümin ḳalmayüb cümle semâ' şurû'

İdelerdi lakin yûti elḥikmet men yüşâ-i

Ve Allah zûl'azenil el-aẓîm pes bu ḥaḳîkat

İle sultân buyururlar ki bizim semâ'ımız ey cân-ı

Rûhânidur ya'ni aşhâb-ı rûha maşşûşdur

Meşv incâ nefis u kibr rûkşân bu semâ'ın içinde

Nefs ile daği kibr ile rakş eylemeye ya'ni

Cezîre-i mesnevi ma' şerh-i âlide

Hamd u bahîd u şenâyı lâ yu'd ol .....ala ki

Bendegân şâhib-i delâne zulmâhat-ı cehâletden

Beğât virüb hayvât-ı îrfâna yetişdurur âlem'ülyakîn

80.b

89

(Niyâzi Mısrî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün

Bir yüze düş oldı gözüm yüzünün göz divânesi

Olmuş cemâli şemî'nün ayile gün pervânesi

Kendi şunar tuğtar peymânlar âşıqlara

Biz kez nûş iden olubdu mestânesi

Bir mülk-i mâlik eylemiş ûşâkıını ol pâdşâh

Mülk-i süleymân anlarun yanında bir vîrânesi

İki cihânda mışriya devlet daği îzzet yeter

Geldikçe yârın şöndüğü gevherlerun her dânesi

Vâsıtasıyla âyn'ülyakîn sırrına vâsıl iden
 Dîdâr-ı hâkık'ulyakînda mûebed ve câvidân kıldı
 Ve nuķûş-i mâsivâdan nuķûşlardan ârı u biri idüb
 Kendi şıfâtıyla ihyâ u ebķâ eyledi müeşer ikbal
 لم يمتوا فخر اسنجه
 Visaliyle hayvât-ı sermedîye ir gördü ve sîne-i
 Bî-kînelerün menba'-ı esrâr u ma'den envâr-ı ilahi
 İdüb şeş cihâte ve cümle-i mevcûdâta feyz
 Aķdesi bunlarun elsine-i ma'âni perverinden cereyân
 Ve seyelân itdi u zât-ı şerîflerun ayine-i âlem
 Nümâ idüb bir on sekiz bîn âleme bu ehl-i allahuñ
 Şıfâtıyla tecelli itdi nitekim pîşvâyı ehl-i yakîn
 Sulţân'ül-ma'aşukîn mevlânâ celâl'ul-hâķ veddîn ķudusnâ Allah
 Beser'ülma'în meşneviyi şerîf-i ma'nevîde buyururlar ki
 Şâhib-i dil ayine-i şeş rû bud hâķķ azûdur şeşin cehet-i nâzir bud

81.a

90

(Niyâzi Mısrî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün
 Ol menüm kim vâķıf-ı esrâr-ı âlem-i ademum
 Kâşif genc-i hâķıķat hem hayâtı âlemum

Bende maḥf oldu ğayb'ulğaybuñ esrâr-ı hemîn

Bendedur sırrı emânet aña kenzmeb hemim

Ben cemâli ḥaḳḳı cümle şöyle zâhir görmüşem

Bu mirâyâyâ anuñiçün baḳdığımca ḥarimum

Her sözüm miftâḥ-ı kufı-ı künt u kenz olmuşdur

Hemdem isa ile her bir nefste maḥremum

Yerde gökde her ne var bağludur bâşı baña

Aşikâre u nihâde ben tılsım-ı âzamum

Cümle mevcûdâtı virduk biz vücuda vâḥida

Zâtı u esmâ-ı şıfâtı eyler ḥâlâyıkdamum

Ben ol mışriyem vücudum mışrına şâh olmuşam

Ḥâdım gerçi veli ma'nâda sırr-ı aḳdamum

Alt yüzlü ayînedur şâḥib-i ḳalb-i şafâyâ

Ḥaḳḳ tecelli andan eyler şeşcihâta dâimâ

Ve şalavât-ı şâfiyât u taḥtiyât u efyât

Bî-gât ol şâh güzide-i enbîyâ u ol server

Cerîde-i aşfiyâ ânibe ḥâzret-i muḥammed'ulmuştafa

Şalallah u ta'âla âleye ve sellem ve âli ala ve şahib ecma'în

Ki hidâyet nûrıyla ümmetini bîlaşer-i delâletden

Ve şübhe-i cehâletden halâş idüb 'ulûm-i rabâniyye

İrişdurdu tâ ki ma'rifet-i nefsiyle ma'rifet-i haqqâ

İrüb vâşıl havası odılar daği al evlâdı

Üzerine olsun ki her biri asmân hidâyetün

Ûcumdur hişânidur ki nitekim hazret buyurur aşhâbı

Kâlitcûm bâhem aqdeyetum ahtitüm ammâ ba'd

Ol sulţân'ulselâfîn ve kuţb'ulmaţlubîn âni

Sulţânımız ve maħbûbumuz hazret-i ħudâ u nedkâr ħudusâ Allah

81.b

Ûddus sırra

Bişnev in ney çün ħikâyet mi kuned

Ez cüdâyîha şikâyet mi kuned

Neyden murâd olan insan-ı kâmidur ki

.....u âşkdan pâk u mücella olub mâsivâdan u mâseviyetden sırr olub din u dünya
müşkilâtından ûqraların hâl idüb

Bassire'ül'azîz buyurdıkları meşnevi ma'nevi şerîfiñe mürşid-i kâmil u şûre-i ma'naya

Şâmildur beħruz ħârf me'âni ve kelimât-ı rabbâni ve kesûf'ulhâmât lâ-mekânidur

Vaċâ ki ol şafâyı dilhâyı ğamnâk ve cilâyı çeşmhâyı nemnâk mevlânâ

Yûsuf sineçâk nûrullah merķere bu bu baħr-ı bî-pâyân meşneviyi ma'nevîden

cihât-ı sitte gibi şeş defter bir gevherdur bu şeş defter mecelleden

Üçyüz altmış altı miqdari beyt ki bir şehri nice bir eḳalîmdur intihâb
 Eyleyüb nâm-ı şerîfine cezîre-i ma'nevî deyu ad buyurmuş idi ile olsa merîdân
 Astân ḫazretten ve mu'atıḳdân ḫânḳâh-ı izzetden bir zât-ı şerîf-i âlîşân
 Dürretü't tâc el 'oşmân ... selîm ḫân ḳablinden bu bende-i ḫakîr mukabele-i
 ...dervîş îlmi u bî-dile takâlîf buyurulub bir cezîre-i ma'neviye bir
 Miḳdâr tûrki lisânla şerḫ ve imlâ olsunki zebân-ı fârsîden
 Bî-bahre u bî-naşîb olanlar bir naşîb aḫz idüb şafâyı ḳalbe ve inşirâḫ-ı
 Şudra vâşıl olalar ḫazret-i mevlânâ ḳudduse sırre sülûkünden
 Bahrmend olsunlar deyü ibrâm olmaḡın bu faḳîr daḫi ḫazret-i sulṫân'ulḳaribin
 Cânibinden istimdâd ṫaleb eyleyüb naşîb olursa înâyet bilüb kestâ ḫâne
 Tahrire şurû' idüb faẓl-ı ḫaḳḳdan isti'ânet u yesser ṫaleb olıdu
 و الله المستعن و عليي التكلان تبوسل رسول الملك الديات
 کر شدي عطشان بحر معنوي فرجه کن جندانكي اندر هر نفس
 مثنوي را معنوي کوبي و بس قال سلطان المعشقين و بر هان المطيبين

82.a

91

(Haydâr)

Dervîş ḫaydar

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Zâhirâ bir katreyim ma'nada ûmmân olmuşam

Zerreyim şems-i felekde mâh-ı tâbân olmuşam

Azdur nefsi helâk etdim dil-i virânedede

Ûânî ol şarrâf-1 genç-i pinhân bulmuşam

Zûlmete şâldım vücudum varlığım buldı fenâ

Kim beğâ sırrına gelsün ab-1 hayvân olmuşam

Âyn-1 eşyâdur vücûdum vârlığıım buldı fenâ

Cümle mevcûdâtũñ aşlı ma'den-i kâf bulmuşam

Kâînâtũñ asliyem eşkâ yaña kıldı secûd

Hâñum vaktim muhaqaq sırr-1 sübhân olmuşam

Şâd günin zamânım her emvâre emrum

Çarhla harh uruben derdile devrân olmuşam

Haydariyem gerçi kim medh iderem tevhidle

Ha...şarkı yağıldan şâh-1 merdân olmuşam

92

(Usûlî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Ey şorân sırr-1 haqîkat kandedur cânıñdadur

Belki şol cânıñda ki deryâyı îrfândadur

Gec gecenden hem gelen ahvâlden şorma haber

Mâzi u müstakbeli cem' eyleyen anıñdadur

Zülmeti fevķinde gidersin delil it haķķı kim

Gün gibi Allah nûruñ remzi bir hânuñdadur

Aç gönül mülkini ve tayy it zamanuñ defteri

Kâinât-ı esrârı hûd sırr-ı cümle divânuñdadur

Ol süleymânsın ki div almazsa mülk u hâtemüñ

Nice İskender u dârâb fermâniñdadur

Şâh kudret şundu devlet şülcâtun destiñe

Dostum âşıkıların hebaşı meydâniñdadur

Zâhir oldı vechiñden sûyi kâinât

Ol cihetden gül yüzlü hûsnüñ şanıñdadur

82.b

Ey uşûli hiçe şay kevn u mekânuñ hâşları

Hamdulillah künt u kenzüñ gevheri katıñdadur

93

(Halîl)

Derviş halîl ezma'âruf

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Ṭalibün muṭlaḳı hûdur sâlikün seyrânı hû

Âşıḳuñ ma'sûḳı hûdur ârifün seyrânı hû

Sırrı cân ehline şordum didi hûdur lâ-mekân

Lâ-mekân ehline şordum deyu mekânıñ kâni hû

Dermend olan kişiy e şorsalar derd aşlını

Aşlı hûdur derdinün dermânı hû

Âlemün levḫi münnever oldı nûri hû ile

Zikri hûdur fikri hûdur sırrı hûdur şânı hû

Âşıḳuñ sırrı ezelden pür olupdur hû ile

Bu mu'amâdur missilsil kim anuñ virânı hû

Bu ḫalîli baḡrını yandurdu âşḳ u şevkine

Bir dükenmez derde düşdü nâle u efgânı hû

94

(Eşrefoḡlu Rumî)

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

Anuñ âşḳı gerek bañâ gerekmez dünya-ı ûḳbâyı

Ki âşḳdur maḳşûdum ancak ḳılurum ḫoş temenâyı

Anuñ âşkını bilmeyen cihânda nesne bilmedi
Gerekse varsun ol yüz yıl okusun bâğ-ı kûrânı

Anuñ âşkî kitâbında şular kim okudu bu harf
Heb ismi resm-i maḥv oldu kuru cümle mâsivâ

Ben ol şahbâz kuşuyam kôlından ucdum ol şâhîñ
Şikârüm sûre götürdüm çün ola bu şahrâyı

Um aldum gerü döndüm varub şâh kôluna kôndum
Cemâlîne bakub her dem eylerim hoş tamâşâyı

Var eşref oğlu rûmî sen burârî âşka söyle
Ki her bir dil haber ala ne bilsün bu mu'ammâyı

83.a

Ṭoḫsân toḫuz esmâ-i Allah ta'âliden ehl-i tarîk sünbülü müdâvemet
Eyledikleri esmâlar ki tekamîl-i esmâ eydurlar bunlardur ve yedi dâiredur

Rûyâ ile mürşidi irşâd ideler

Yüz istikfâr ve yüz şalavât-ı şerîfe ve yüz kelime-i tevḫîd

İsm-i celâl ki lafzullah	ism-i huvâ	ism-i haqq	
âdded nefis emmâre-i ezâle ider	â'de	âdded	
500	3000	400	
İsm-i haqq	ism-i kayum	ism-i qahhâr	ferû'ât
Âdded	âdded	âdded	şerîkdur ferû'ât esmâ-i
600	300	400	
Evvelâ lafzullah	vâhid	aḥad	şamed
İsm-i celâldur	âdded	âdded	âdded
Âdded	1000	1500	1500
100	fetâḥ vahâb		

Abdulqâdir geylâni beṭarîḳ-i sünbûli tâcî

Ḳuṭb tâcî .....ḥazret-i mevlâna tâcî /

83.b

Derûnu aşinâ ol şuretâ bigâne şanmaşunlar

Bu bir özge düşdür âḳil ol divâne şanmaşunlar

Dağlar elifler serviler mûler çin

Sinememe gelsün benim seyri gülistân isteyen

84.a

95

(Eşrefoğlu Rumî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Nideyim şabr iderisem deli cân oda yanar

Veli ah eylerisem kevn-i mekân oda yanar (oda yanar⁶⁶⁷ hû)

Boyadı yeryüzünü ahile zârum tûtûnu

Bu inildim zârına cümle cihân oda yanar (oda yanar hû)

Bizi vişâliñden irâg eyleyüb cennete koma

Bu inildim işidüb hûri cenân oda yanar

Kim ola şem'e yaqîn olmayınca duâ idine

Niçe yüzbiñ pervâne-i devrân oda yanar

Eşref oğlu rûmî yanargör gün u kenarında haqquñ

Kûdîsiyetler demiye atın felân oda yanar (hû)⁶⁶⁸

Haqq ta'ala cân kerem imiş mekân...yâ âbduselâm

⁶⁶⁷ Redif oda yanar hû'dur, ama burada "nûn" harfi bulunmamaktadır. "Yâr" şeklinde yazılanı kafiye münasebetiyle "yanar" şeklinde düzelttik.

⁶⁶⁸ Bu şiirde parantez içine alan kısımlar vezin fazlası tekrarlanan sözlere bu belirtmek için parantez kullandık

.....baña tûr imiş divân

96

(Eşrefoğlu Rumî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün

Ben dost hevâsına düşdüm ğayrı hevâ neme gerek

Başımda dost sevdâsı var ğayrı hûda neme gerek

Ey zâhidi dünyâ peres var zühdüni ârz eyleme

Ben âşığı şûrîdeyem zerk u riyâ neme gerek

Ben ezelden mest gelmişem ben tâ abdest

Hic eylemez esriñle kim zühd u taqvâ neme gerek

Ben eşref oğli rûmiyem ben bâķiyem ķadîmiyem

Ben ol murğ-i lâ-ķûtiyem ârz-ı semâ neme gerek

84.b

97

(Niyâzi Mısrî)

Fâ'iâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Dönmek ister göñlüm cümle sevâdan

Dönelim kardâşlar Allah derdile

Göçmek ister gönlüm mülk-i fenâdan

Göçelim kardâşlar mevlâ derdiyle

Derde düş âşık netsün cihânı

Derd ehlnüñ dâim yanmağda cânı

Döner arzûli vaşl-ı cânânı

Dönelim kardâşlar Allah derdiyle

Ṭa'n itme ey zâhid benim hâlime

Dehl itme her giz budur etme

Dermânı devrânda buldum cânıma

Dönelim şâdıklar Allah derdiyle

Ey gün yılduzlar hem nev felekler

Ârş elinden şaf şaf melekler

Her sâ'at durmayub devrân iderler

Dönelim âşıklar mevlâ derdiyle

Baş açuğ germişem âşķ meydânına

Manşûr olub ennelhakkûñ dârına

Yanmağda niyâzi âşķuñ nârına

Yanalım âşıkķlar Allah derdiyle

Meşnevî şerhî der beyân-ı tevekkül-i kıanâ'at

Şabr kon bâ faķr u buguzâr in melâl

Zânuki bâ faķr est iz zülcelâl

Şabr eyle faķra ve bu melûllüğü geķür anuñ iķünki

Zülcelâlñ 'izzet-i faķrdadur ya'ni ey sâlik

Râh-ı faķr-ı muħammedi ve ey tâlib-i ĥaķîķat nûr-i aħmedi

İmdi senki řarîķ-i faķrda saña ķabz ve imtilâ ve

İmtihânâtın kıazâ-i ârz ola andan şikeste

Ĥatır olma ĥazret-i Allah zülcelâl u el-ikrâmuñ

'izzet-i gencînesi faķr iķindedur saña yüz

Gösterüb iki cihânda âzîz ve dâna ider

Ve mâsivâdan temyîz ider nitekim ka'ân ĥudâvendigâr

Ĥuddus sirre Allah ta'âla sırr'ülâzîz buyururlar ki beyt

Ĥayn tevekkül kon meler zâ pâ u dost

Berziķ tû ez tuz tu âşık tu est

85.a

Naqşâ-i âlem-i bâkîde olur illâ başarı

Herkesiñ hâli meqâliyle mütehalli

Görünür yâ resûl Allah

98

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün

Kûyî âşkuñ baña bir kûh-i tecelli görünür

Qalbime âbdi vişâliñle teselli görünür

Gevheri zikri hüdâyla ser-â-ser âlem

Baña Firdevs-i mekân pür mütehalli görünür

Şol gönülden yedi esmâdan illâ feyz-i Hüdâ

Aña her müşkil işi keşfle culli görünür

Bulur âşk-ı muhabbet ile bu kevn u mekân

Qande bakar baña her köşede ili görünür

Rûz u şeb vaqti seherde şakalar eylerler

Cümle eşhâr-ı çemen şânki maşq görünür

Salike haqq ola tûk vaşfla eṭvârında

Cânibi hazret-i Allaha tolu görünür

Agâh ol tevekkül eyle eliñ ayâğın ditremesin
 Rızkuñ saña senden âşıkdur âşık ruğdur
 Ya'ni taşıl ilminden bir hâlet hâşıl eyleyüb
 Fezâyı cândan aña duğul eyleyüb yol
 Bulmayasın anuñ celâl-i âzamatın idrâk
 İtmege mecâl bulamazsın nitekim buyurur taşıl-i
 Rızık için eliñ ayâğın ditredüb kendini
 İztırâba düşürme han-ı kesmenâda muğadder
 Olan rızkuñ saña senden âşık u müştâğdur
 Hemân tarîk-i fuğrada ve mağâm-ı tevekkülden ayrılmaya
 Ve hem vahdet-i keşrete tebdil eyleyüb rızık
 İçün âvâm ennâsa tenezzül eyleme eklendi
 Rızkum gelmedi diyüb şabırsızlık eyleyüb
 Nûr-i fakrdan mağcûb olma nitekim hâzret-i
 Hüdâendigâr quddusullah sırr'ulâzîz sa'âdetle

85.b

99

Hakkı seven âşıkların
 Eylencesi tevhid olur
 Âşk odûna yanıkların
 Eylencesi tevhid olur

100

(Niyâzi Mısri)

Müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün
 Ey çerh-i dîn netdim saña hiç virmedün râhat baña
 Güldürmedün önden soña ah miḥnetâ vâh miḥnetâ

Bendeñden azâd itmedün feryâdıma vâh itmedün
 Bir dem beni şâd itmedün ah vîltâ vâh vîltâ

İrişmedi dosta elim raḥmâna varmadı elim
 Çıkmadı başa menzilim ah ğurbetâ vâh ğurbetâ

Kâdim durur zârile ğam gitmez bâşımdan hiç elem
 Gülden cüdâ bir bülbülüm ah firaḳtâ vâh firḳatâ

Mecnun-veş ah idesin ferhâd-veş vâh idesin
 Bu virdi her ğâh ideyin ah-ı ḥasretâ vâh ḥasretâ

Varmazsa yolum şeyḫime şarmazsa merhem zaḥmıma
 Olmazsa çâre derdime ah ḥayretâ vâh ḥayretâ

Yanar niyâzi derd ile hiç kimse yok ḥâlim bile
 Nâlân olub gerdim yola ah rıḫletâ vah rıḫletâ

Buyurlar ki beyt

...dil-i hûd kim ne endîş-i ma'âş

Âyş kem nâyed tû ber dergâh bâş

Kendi göñliñle maâş fikriñ ez kırzuk ez

Gelmezsın dergâhda ol ya'ni göñline geçinmek

Ve dirlik fikriñ götürüb haqqdan ğayrıya meşğûl

İdüb ayırta rızq u ma'îşetim azdur hâlim nice

Olur deyub tevekkül u kıana'at cemâliñ hırş u tam'a

Teķâbıyla mestur etme haqq-ı cell u âlasınıñ rızkını

Az virmez senuñ hemân harşın bâ'îş olur

Sen anuñ dergâhından dur olmayasın nitekim

Buyuruldu من كان الله كان الله له والفقراء عيال

Âyân Allah ta'ala hikmetince senüñ perverişiñ hâzret

86.a

Ŧoĝdu ol şadıri risâlet başmadı ârş üzere kıadem

Şaldı ol nûr-i nübüvvet pertevîn fevķ alamum

102

(Niyâzi Mısrî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Çalunub tabl-ı beşâret geldi şâhi enbiyâ

Ĝalĝa Ŧoldı cihân kıondı ol şâhib-i âlem

Merhabâ yâ muştafa nûr-i âynı aşfiyâ

Merhabâ ey şâhib'ül mi'râc fi tâc'ül zülüm

Gelmeseydin âleme sen halk olunmazdı cihân

Dostlığına yâra deldi ey beni muharrem

Bir günâhkâr ümmete sen şâhı irsâl eyledi

Hamdullah saña ümmet eylememiş ol zâlküm

Yâ resulullah şefâ'at kııl niyâzi mücrime

Şol zamankim baş açık yâln ayak kan ağlayım

Haqq-ı cell u âla üzerinedur gayrıya ihtiyâc

Ârz idüb kendini hûr u dergâh-ı haqqdan

Dervrime hucûd eyleme nitekim hazret-i mevlâna kuddüs Allah

Sırr'ul-âli sa'âdetle buyururlar

Göft peygamber ki cennet-i ez ila

Ger hemi havâhi zikes çizi mehvâh

Peygamber âleyh ve sellem sa'âdetle buyurdular ki

Haqqdan cennet u didâr dilersen gayrıdan

Hiç nesne dileme zira senüñ ve gayrınıñ râzkı

Ve mü'telisi ol hazret-i Allah zülcelâldur ki

İltica etme ki bende-i hâşı olub atâbâyı

86.b

103

Çün saña gönlüm mübtelâ düşdü

Derd-i gam baña meded câyı meded aşınâ düşdü

Zühdü taqvâyı yâr idüb ol

Âşkla benden heb cüdâ düşdü

Vâ'iz aydur gel âşkı terk eyle

Nideyim şabrum bî-vefâ düşdü

Niçe terk etsün âşkı şol âşık

Aña qarşu sen madem mehlikâ düşdü

Vechiñi görsem tağılur âqlım

Zülfüñe anuñ için muqtedâ düşdü

Kim seni buldı kendi yoğ oldu

Vaşlıña ey dost cân-bahâ düşdü

Âşka ûşakı da'vet etmişsin

Cân kûlâğına ol şadâ düşdü

Bu Niyâzinuñ hic vücûdunda

Zerre kıomâdı heb yañâ düşdü

Hâşına lâyıķ ve sezâvâr olasın nitekim pirimiz

Fermûyid beyt ger mehvâhi men kefilem fertera

Cennet'ülmâvi ve dîdârı hüdâ

Eger dilemezsen ben kefilim saña cennet ulmâviye

Dağı dîdâr-ı hüdâya ya'ni hâzret-i resâlet şal'allah u

Ta'âla âleyhe ve sellem sa'âdetle buyururlar ki eger bir kimesneden

Nesne dilemeyüb şabr u küll edüb her hâlini hâķķa

Taķvîz eyleyüb teslîm u rızada olursan

Ben kefilim cennet'ülmâviye dâhil u dîdâr müşahedeye

Vâşıl olursan ve vişaletde müttehem u abid-i câvidân

Olmana bâ'iş olursan nitekim hâzret-i ka'ân hüdâvendigâr

Kuddus Allah sırr'ul-âli sa'âdetle buyururlar ki beyt

Hîn azu havâhîdine ez ayr o

Ab derîm cu mecvâz hıřķ cû

Agâh olunan andan dileñ andan ğayrdan değil

87.a

104

(Adlî)

Pençgâh

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün

Yetindi gönülde mâsivâ çün nâr-ı zikrullah ile

Oldı münevver cânı dil envâr-ı zikrullah ile

Pâk ola kalbün ey hemân kerâmatuñla şubh-ı şâm

Dil maḥzeni toľub temâm tekrârı zikrullah ile

Ehl-i ʔarîḳat geldiler zikr eyle ḥaḳḳı buldılar

Esrârda vâşıl oldular aşâr-ı zikrullah ile

Vaḥdet şarâbından kim iĉer bu vârlıḳdan cümle geĉer

Mirâtı kalbini açar tekrâr zikrullah ile

Dersiñ kemâle iresin vârub cennete giresin

Âdli ac gözün göresin dîdârı zikrullah ile

Şuyı deñizde isteyin ıḳuru ırmaḳda değil

Ya'ni isterseñiz andanki cümleye viren oldur

Andan istemek şuyı deryâdan istemekdur

Andan ğayrdan istemek şuyı ıḳuru ırmaḳdan

İstemekdur imdi her nesne-i aşlından virenden

İsteki murâd ḥâşıl ola nitekim ḥazret-i

Pîrimiz fermûyid beyt

.....hem ol had

Bir kefi meyleş seḥâ hem o nehed

Eger ğayrdan dilersen daḡi yine ol virur

Anuñ meyli ayînesine suḡâyı hem ol

Ḳor ya'ni ğayrdan diledigün vaḡtinde daḡi

Yine viren oldur anuñ gönlüne terḡatum

Hem ol virüb meyl ayînesine cevher delik

87.b

105

(Niyâzi Mısrî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

İki kaşuñ arasında cekdi ḡaddi üstivâ

Âlem'ül esmâyı ta'lîm itdi ol ḡaḡdan ḡüdâ

Zât-ı âleme muşḡafâ esmâyı ademdur amîn

İkisinden zâhir olmuşdur ûlûmi enbiyâ

Zât-ı esmâ u şîfât ef'âl-i aşâr-ı cümle

Her zamânda bir velîniñ vechine bunlar ziyâ

Şûretâ gördiler Allah dîni olmuşdur faḡîr

Şandılar anlar faḡîrdir kendileri laḡîniyâ

Ḳande birler ḥaḳḳı inkâr eyleyen bu Mıṣrı

Zâhir olmuşken yüzünde nûri zâtı kibriyâ

Ḳoyub ‘ıṭâ itdurub oldur imdi kâmil

Olan ḥaḳḳı her yerde daḫi ḥâzır görüb ğayrıdan

Nesne dilemez hemân ḥaḳḳdan ḥicâb eyleyüb ri’âyet

Eyler ḥaḳḳuñ kerim u ‘inâyetüñ kendüye mutaṣṣıl görür

Sulṭânımız buyurlar ki beyt

Pes çe ârzâ mikuni ey bed güher

İḥtiyâc-ı ḥûd muḥtâc-ı diger

Pes ne ârz eylesin ey bed güher kendü iḥtiyacını

Bir ğayrı muḥtâca daḫi ârz etme ya’ni ḥaḳḳ

Ḳapusını ḳoyub iḥtiyâcını bir sabahleyin muḥtâca

Ârz eylemek bed güherlikdendir eger cevher-i ḥaḳîḳatuñ

Şâfi laṭif ârz eyleyüb kendüni ḥaḳḳ nazarından

Ḥûr u ḥaḳîr u merdûd eylemezsin her ne dilersen

Andan dileyüb anuñla nâz u niyâzda u şevk

u iṣtiyâḳda olursan beyt .....

88.a

106

(Yunûs)

Mef’ûlü fâ’ilâtün mef’ûlü fâ’ilâtün

Ol gözü seni gördü ol neye nazar etsün

Bu cân ki seni duydu tende ne karar etsün

Âşkuñ ezeli şâhum yoqluğda qoma varum

Yormaz duyan ârif yoqluğı şikâr etsün

Âşkına düş âşık derd ile yânar cânı

Vaşlıñdur aña dermân hakîm ne tîmâr etsün

Señ bir ğani ka'ansın bî-hadd nihâyetsiz

Vaşfuñ qaleme gelmez dil qande şümâr etsün

Netsun bu yunus netsun bir yolca nice gitsün

Göñlünü saña virüb âqlını humâr etsün

Sirki mefruş hezârân cân bubyân

Ez qanâ'at ğarq-ı baħr-ı engübîn

Sır ki furûş olma ve niçe biñ cân gör

Qanâ'atdan âsel-i muşşafâ zikrine ğarq

Olmuş ya'ni fuqardan sır ki furûş gibi

Tûrş-i revâ olub yüzüñ gözüñ ekşitme

Qanâ'at-ı baħrına düşki bu aselden lezziz

Olan kanâ't baħrına niçe yüz biñ

Ėarķ-ı zevķ-i nûr olub ...ķama ya'lemun

Benim efendim kağânım ķarındâşım yeter buzilli

Ėayâl-i dünyâ aldanma gel bir mürşid-i kâmile

Şor niye geldin cürüyüb tobrâķ

Olmadan âķlın bâşına der Ėâfil olma

Zikr-i tevĖîdile her bâr rabbi ile niyâz

Şâhınuñ dâim rıcâsı ķabul ide feyan

88.b

107

(Yunûs)

Yâ rabb mahşer yerine

Ne yüz ile varayım ben

Dostum Muğammedin yüzün

Ne vechle göreyim ben

Anda mîzân ķurdılarsa

Günahımdan şavdılar

Ėazretiñe varılursa

Nice cevâb vireyim ben

Senden olmazsa inâyet

Dostum ķılmazsa 'in'âyet

Neme lâyıķ baña cennet

Zîrâ yüzi ķarayım ben

Benim cûrmum günâhum çok

Değil rahmetinden artuk

Senden ğayrı yaradan yok

Yanub kime yalvarayım ben

Bu Yunusuñ günâhına

Înâyet ķıl sen ahına

Geçe gündiz dergâhına

Ķara yüzüm süreyim ben {biçâre}

108

(Nakşî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Merhabâ ey şu'le-i ayine-i sırr-ı hüdâ

Merhabâ ey şâhid-i dîdâr-ı maķşûd'ulverâ

Merhabâ ey mazhar-ı feyz-i cenâb-ı kibriyâ

Merhabâ ey nâm-ı pâkindur muħammed muşţâfâ

Sedrede teşrîfiñi teşyir idüb beñi cemîl

Şâniña yüz sürmege oldı zarâfetle delil

Nağşi gamhâr ki ser defter ûşak kıl

Sırrını göster vişâluñ ...hakq kıl

İstânuñda cemâluñ şevkine müştâk kıl

Merhabâ ey âlem'ul esrâr-ı gayb mâveri

89.a

109

(Niyâzi Mısrî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Aşînâyı âşk oldun ahı zâr ekseñ değil

Teşneyi bahra de-mâ-dem rüzgâr ekseñ değil

Yeri cennet baqduği didâr olursa âşıkuñ

Vechi nurundan anı yaqmağa nâr ekseñ değil

Bu vucûdı muţlaquñ âşkuñda erdikçe niyâz

Evvel quddur-ı nâz arturur bir gül'izâr ekseñ değil

Şemi' âşka mışrıyâ yandır özün yoğ ol müdâm

Âşıka her yoęluguñ üstünde var ekseñ değil

110

(Yunûs)

ᶘâfiye-i elif güfte Yunus

Benim ol âşk bahrı kim

Deñizler hayrân baña

Derya benim kaçremdur

Âşk oldu seyrân baña

Yoğiken ol bâr-gâh

Sen var idin pâdşâh

Bu âşk elinden âh vâh

Dert oldu dermân baña

Çün dosta gider yolım

Mülke irişdi elim

Âşkdan söyler bu dilim

Ne kul ne sulţân baña

ᶘâf tağı zerrem değıl

Ayı güneş baña kul

ᶘaqqdur aşlım şek değıl

Mürşidi kırân baña

Çünkü toğıdı muştafa

Göñli ٲolı nûr şafâ

Ol kıldı ھاqqı vefâ

Andandur ihsân baña

Şerî'at ehli irâk

İrmez bu menziller

Ben kuş dili bilürem

Söyler süleymân baña

Yunus ھاşk içinde

Eksiklidir ھاqq bilür

Dîvâne olmuş çağırır

Dervişlik bühtân baña

89.b

111

(Niyâzi Mısrî)

Müfte'îlün fâ'ilün müfte'îlün fâ'ilün

Çandedur cehlîle zülmet nefis şu bätındadır

Çandedur îlmile hikmet bil anı cândadır

Zülmeti cehli bırak señ iste nûrı hikmeti

Cennetin zevkuñ dilersen cümle îrfanıñdur

Al ele çevgânı zikri hem-sûvâr ol nefsine

Çapagör tevîd tobuni çünkü meydânındadır

Belki vech-i haqqa murâtdur özin bir hoş gözet

Mezarif sırrındaki gevher senün kâtındadır

Şakıl ir mirât-ı kalbe dışarıya bâkmayı ço

Sen saña bak bir cihânun halkı meydânundadır

Künt u kenzün sırrını fehm eylediñ Mışriyâ

Gel yevm-i hûyî aña senün şânındadır

112

(Yunus)

Ben dostla dost olmuşam

Kimseler dost olmaz bana

Münkirler baqub gülüşür

Selâm daği virmez bana

Ben dost ile dost olayım

Cânımı qurbân vireyim

Ölmezden evvel öleyim

Dünyâ bâkî kıalmaz baña

Ben bir âşık-ı dîvâneyim

Başdan ayağa yâreyim

Bir âkılsız divaneyim

Âklımda yâr olmaz baña

Şanma ben deliyim

Bağcesinüñ bir güliyim

Teñrinüñ abdâl kıluyum

Kimse beka şaymaz baña

Âşık Yunus bir nice dem

Fâni cihânı terk idem

Yana yana dosta geldim

Perde hicâb olmaz baña

90.a

113

(Nakşî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Kâkûlin faḥri cihân naḥl-i gülistândur baña

Ḥaṭṭ-ı âmber bûlaruñ hem sünbültândur baña

Bâ'is-i nûri celâ olan ğubârı maḫda mı

Tutebatı dide-i kuḥl-ı şuĝhândur baña

Nûr-i sırr çekmiş o faḥri âlemi eflâka dön

Ḳâmeti dılcûları servi ıırâmândur baña

Zıkr-i fikrim hemdemimdur mekânı rûḫumuñ

Ḳalbmüñ ayînesi câm-ı firûzândur baña

Neyler bâĝ-ı cihânı güleşen-i dünyâyı ben

Âlemüñ gülzârı sensin genc-i vîrândur baña

Naḫşiyâ na't-ı şerîfüñ okusam biñ cânile

Asumân-ı laḫîm ile güyâ zerfeşândur baña

114

(Nakşî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Nûr-i faḥri âleme bir zerre olmaz afitâb

La'l-i nâ-yekden mütüne gevheri yektâda bâb

Pâyiñe yüz sürmege müştâk olur ârş-ı berîn

Var kıyâş it kimdur ol peygamberi âlicenâb

Nurdan bir tâze sünbüldür siyâh kâküllerüñ

Ėamze-i şemşîrine virmiş dilâ ateşden âb

Asitân-ı rıf'atüñ dâim melekler hıfz ider

Sudurdan teşrifini tebşir idüb biñ hıyâb

Mazharı nûrı tecelli ey hüdâvendi âzîm

Şâhidi dîdârı haqq şâhib-i hıfâb mestâb

Ėamdullah ravza-i pâkiñ ziyâret ideli

Oldı ey naqşî derûnuñ mülke çok fetĖ-i bâb

90.b

115

(Niyazî Mısrî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Cân bu ilden göçmeden cânân bulmazsa negûc

Yâdlarını terk idüb yârânı bulmazsa negûc

Şûretâ insân ici hayvân olursa kişinüñ

Ėaşlar ile döğünüb insân bulmazsa negûc

Ademüñ göñlü içinde baħr-ı ûmmân gizlidir

Dâima şûsız gezüb ûmmân bulmazsa negûc

Şol faķır olub gezenlerde ĥazîne tobtolu

Sa'y idüb ol kenz-i bî-pâyânı bulmazsa negûc

Faħr u faħrı devletine irişen sulţân olur

Faħr-ı tama irişüb sulţân bulmazsa negûc

Her kesüñ derdine dermân derdinüñ içindedur

Derdinüñ içindeki dermânı bulmazsa negûc

Bunda kelimeñden murâd çünkim ĥaķķuñ îrfânıdur

Ey niyâzi kişi ol îrfân bulmazsa negûc

116

(Yunus)

ķafiye-i bâ

Mef'ûlü mefâ'ilün mef'ûlü mefâ'ilün

Âceb bu benim cânım azâd ola mı yâ rabb

Yoħsa yedi tãmûda yanub ķala mı yâ rabb

Cân ĥâlķuma gidikde âzrâil gördükde

Yâ cânımı aldıqda asân ola mı yâ rabb

Âceb bu benim cânım yer altında aḥvâlim

Benim yâṭâcaḡ yerim âḡreb dola mı yâ rabb

Allah olıcaḡ ḡadı bizden ola mı raḡı

Görüb ḡabîbim bizi ṡafi' ola mı yâ rabb

Yunus ḡabre varduḡda münker nekir geldikde

Deyiñ kimdur dedikde dîlim ne diye yâ rabb

91.a

117

(Yunus)

Muḡammed subḡdan evine geldi

Veys nûrını evinde gördi

Âyîşe anâna şordı kim geldi

Yemen ilerinde Veysel Ḳarâni

Ebûbekir ömer ôsmân geldiler

Araya araya ṡâḡda buldılar

El ḡaldurub ḡayr dûâ kıldılar

Yemen ilerinde Veysel arâni

Yunus anı sever kendisü bunda

Arzûmendum kıldı benim ol yerde

Aşlını sorarsan arîn güninde

Yemen ilerinde Veysel arâni

Rûmda muammede âşık olduğum

Yemen ilerinde Veysel arâni

Allahuñ habîb dostum dediği

Yemen ilerinde Veysel arâni

ırası varidi deve yününden dökdi yaşını

Âşâsı varidi armân dâlından

Hiç gözin ermezdi ka'be yolında

Yemen ilerinde Veysel arâni

ıradan ıkarmazdı başını severdi amdı

Anuñ dostluğuna çekdi dişini

Yemen ilerinde Veysel arâni

Anâsından izin aldı durmadı

Gözlerin ka'be yolundan ayırmadı

Vardı resûl evinde bulmadı

Yemen ilerinde Veysel Karâni

91.b

118

(Şâhî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Ey gönül gel bu sevâyı nâra at

Sâde rû ol cânını gül-i nura kıat

Zikr-i tevhidi rızada oğu at

Zîrâ bulmuş mürşidi kâmilî bir at

Dermend-i bîçâre şâhî bilin oldu iki kıat

Nûri envâre illahî benî kıat

119

Kâfiye-i tâ

Sen virirsin âşîkına kıurbet

Görmeden olur dertliye da'vet

Fazluñ ile kıuluna olur vuşlat

Bizlere dermân ola senden muṭlaḡ

Âşḡ-ı raḡmân eyledi bizi sermet

Ola ḡâlîm gerçi nuṭḡuna best

Derdile yazdı bunı şâhî elest

Bizlere dermân ola yâ rabb bedest

Niçe bir urḡat niçe bir ezelet

Niçe bir ḡalvet şeyḡ aḡkeninde

92.a

120

(Hanifi Kemâl)

Bülbül tâlân olub

Çaḡırırım dost dost

Ol güle ḡayrân olub

Çaḡırırım dost dost

Der dilimden eger

İster iseñ bir ḡaber

Âşḡ ile şâm u seher

Çaḡırırım dost dost

Zikr-i hüdâ baña pes

Ėayrıya etmem heves

Şadıkla ben her nefes

Çağırırım dost dost

Cezbe-i feyz-i vişâl

Buldı hanîfi kemâl

Yunus u mışri mişâl

Çağırırım dost dost

121

(Eşrefoğlu Rumî)

İlahi

ûşak

Gönül dostuñ cemâli ayînesidur

Gönül kim pâş ola haqquñ nesidur

Hayâtıdur kılubeñ zikr-i maħbûb

Hayâle dost gönülleri mûşidur

Hayâli fikriden gönlün şadâ kı

Ki şâfi gönüller dost hûnisidur

Gönülde buldı dostı aşınâlar

O taşra isteyen bîgânesidur

Bu kemter eşref oğlu rûmi göñlün

Sınık mecrûh hem virânesidur

Ola bil ...muşafâdur ismi cihân

Olmışdur şâhi merhabâyı âşık-ı ...

92.b

122

(Niyazi Mısrî)

Mef'ûlü mefâ'ilün mef'ûlü mefâ'ilün

Ah'vâl serencâmı bu sâ'ate irenc

Diyem saña icmâli tâgâyete irenc

Biz beş erideñ çıduğ bir günde yola gerdük

Çırk yılda ere irdük bu şöhbete irenc

Ṭâ'at buyurmuş elhağ rağat buyurmuş elhağ

İzzet buyurmuş elhağ bu hizmete irenc

Keşret idi bir oldı şûret idi sırr oldı

Zülmet idi nûr oldı bu envâre irenc

Dünyali nider âşık-ı ûqbâyı nider şâdık

Mışri ola gör âşıkta vuslata irenc

Yana yana söyledi şâhi imân

Kaşı mihrâb rûyi hüsle bu cânân

123

(Şâhi)

Kâfiye-i şâ (şâ)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün

Ey gönül etme gül mihr-i dirâhşânile baḥiṣ

Tağlara şaldın bu gönlüm itme sevdâ ile baḥiṣ

Görme memîn şol faḳiri dâima sizlar gezer

Her biri söyle ve böyle nefsile gel itme baḥiṣ

Şimdi bu âşrın bu halkı ademi hayvan olur

Kendine kendin gerekse kimseyle eylenme baḥiṣ

Dermend âşık bu şâhi yürü gel mevlâyı bul

Kasa hûn ile otur çok ider ademle baḥiṣ

93.a

124

Naḳşi efendinin fevti h. 22.....

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün

Benim ismim muhammeddur benim âşıkların şâhı

Mükellef-i cân ûşâkda yakar âşıkların cânı

125

(Nakşî)

Mef'ûlü mefâ'ilün mef'ûlü mefâ'ilün

Kim göre dîdârını âkl-ı perişân olur

Ref'i hicâb eylese pertevi imân olur

Ĥalaq-ı cihân bendesi âşık efkendesı

Ṭal'înuñ zerresi mihr-i dirahşân olur

...her kim gelmezem ide andan yaña

Ateşi âşk baña her giçe mihmân olur

Âşıka kılsa nazâr-ı feyz ola vakt-i seher

Sırrı görünse eger derdime dermân olur

Ḥafîle sâlâda gül ruĥlarıdır taze gül

Ḥâmeti şâhı vasl-ı serv-i ĥırâmân olur

Nakş-ı dirinesi şerĥ olunub sinesi

Ḥalbinuñ ayînesi bir meh-i tâbân olur

Gül-i harf itvâri nazârında olur bîdâ

Yarın kıandil şem'ine olubdur bir varı şâhi

126

(Nakşî)

Der..bicâr

Müfte'îlün fâ'ilün müfte'îlün fâ'ilün

Maķşud'â şaķların menzili cânân olur

İsmi ni yâd eyleşem vela u ĥayrân olur

Fâni cihandan gasall ayine-i kıalb-i seyl

Ârz-ı mahşerde bil bir ölü divân olur

Kim ide ĥaķķı edâ âşķlar kııla nidâ

Feyz-i cenâb-ı ĥüdâ anda nümâyân olur

Ĥaķķ vire cünbişlerun âfv ide kim işlerun

Menzil-i dervîşlerun menzili cânân olur

Ĥalsa tecelli eser-i vuşlata irişe el

Kâfire kılsa nazâr mazĥârı imân olur

Nakşî-i âşık saña âşķ ĥaberin vir aña

Menkıbe-i evliyâ reşki gülistân olur

93.b

127

(Fahri)

Kâfiye-i cîm

Bayâti

Müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün

Ez cân u dil peygambere âşık iseñ şalu âli

Şâhib çıkar rûz-i cüz eşk itme gel şalu âli

Sünetini peygamberin icrâ ider iseñ eger

Nâil olursñ luţfuna hiç şübhe yok şalu âli

Ta'zim eyle takrim eyle leyl u nehâr hem şevķile

Ey faħriyâ her hâlile encâm u dil şalu âli

128

(Yunus)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Behi ķardaş haķķı bulâ mı dersin

Haķķa yararģil işlemeyinc

Bu sırrın ötesin duya mı dersin

Mürşid-i kâmile söylemeyinc

Dögme kişi gönül evin düzmez

Ḥaḳḳuñ taḳdîni kimse yoramaz

Deryâlara talub çıkub özimiz

Âşkın deryâsını buylayanc

Gel ḳardaş gel tevhide özün

Tevhîddur nefsün ḳal'asın bozun

Kendi kendine ḳaynar mı ḳazan

Cevre yanan ateş eylemeyinc

Âşıkım ğâlib oldı yüregim ḥârlar

Âşkı olan âr-ı nâmûs neyler

Behi Yunus baña söyleme dirler

Yâ ben öleyimmı söylemeyinc

Pes sulḫanda müslim ḳâim olsuñ dâima

Ḥür iken sen eylemez teklif cânı inkâr

Bir efendiye ḳul ol kim iki rek'at nafiye

Âbdına tekrım içün bir ḳaz eyler saña

94.a

129

(Eşrefoğlu Rumî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Âşıka pesdur anuñ derdi gerekmez dû cihân

Bülbülün maşsûdı güldür bâğ-ı bostân istemez

Neylesün netsün sarâyı pâdşâhı isteyen

Hûriye kılmaz naçar cennât-ı rıdvân istemez

Eşref oğlu rûmi artur derdini sen arı kova

Derdile rusvâyı olan âlemede pinhân istemez

130

(Eşrefoğlu Rumî)

Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün

Şolar kim dost elinden içdi câmı

Olur bilmedi her giz hâş-ı âmı

Olar esriñdurur dâim eylemez

Olar fehm eylemezler şubh u şâmı

Olar ârşı ve kürsi bir nefside

Gezüb seyrân iderler rûm u şâmı

Olar bilmez maḥûz-ı lâ-maḥûzı

Olar mezheb idinmez bir imâmı

Anlar zikri haqqdur vesselâmı

Bularuñ nişânıki geldi resûla ki

Lâhûf-i âleyhim haqq kelâmı

Buları eşref oğlu rûmiye şor ki

Dâim göstere saña tamamı

131

(Eşrefoğlu Rûmî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Yüregime dost derdi urdu dürlü yareler

Hiç tabîbler aña kılmaz ne devâ ne çareler

İllâ ki olur dost vaşlı aña dermân ey tabîb

Andan özge her ne kılsam yüregimi yareler

İlmine mağrûr olanlar kaldı âşqdan bî-naşib

Âşıkun bir lemğasına iremez ol bîçâreler

El tutuşub gidelim haqdan yaña irelim

Bizi bunda aldamasun işbu âğ-ı çareler

Eşref oğlu rûmiye sorar isen dost kıandadır

Diye yer gök ârş-ı kürsi tobtolu heb ereler

94.b

132

(Eşrefoğlu Rumî)

Ķafiye-i ĥâ

Müfte'îlün fâ'ilün müfte'îlün fâ'ilün

Ne olursa kıula olsun nolisar hey u âĥ

Tek gönül mevlâyı bulsun nolisar hey u âĥ

Âkıbet şol göze tobraķ dolusar hey vâĥ

Bir gün evvel kıuĥa dolsun nolisar hey u âĥ

Bir deñize giren ölü ey rah-ı âşık

Bîçare olsun nolisar hey u âĥ

Âşķ deñizi cûşa geldi kıan aķar eyvâĥ

Âşık-ı bîçare dalsun nolisar eyvâĥ⁶⁶⁹

Dost bâğında tâze güller açlur hey u vâĥ

Ârbağı kıoĥa şularun tolisar hey u âĥ

⁶⁶⁹ Redif "hey u âĥ"dır bura "eyvah" diye geçmektedir

Dünyânuñ menşûblarınıñ îzni hey vâh

Rûmi qodı alan alsun nolisar hey u âh

câhid..fî Allah yâ ehl-i el-şalâh

an ...

Cennet ehline gerek îlm-i âmel

Lâcürm lâzımdur ucmâğa cinâh

yâ âbâdi Allah qamû ...

fâz.....

133

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Âkla bakma ir tecelli nûrına

Şem'e hâcet qalmaz olduqda şabâh

Ey hidâyiden nasihat isteyen

Haqqa kul avârlu bulmaq isterseñ felâh

Merhabâ yâ şehr-i ramazân merhabâ

Merhabâ merhabâ yâ şehr'ülqıyâm merhabâ

95.a

134

(Şahî)

Taksîm

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

Cemâluñ nûrına nisbet güneş bî-nûrî ber-ferdur

Güneş sensuñ ger zerrâtuñ nebîlerle velilerdur

Sen ol ka'ân-ı iklîm risâletsin eyâ server

Kamû şehler qabuñda bir gedâdur dañi kemterdur

Yeter ûşâka meşaride men râni kim buyurmışsın

Seni görmek layıkıyla haqqı görmek berâberdur

İşniñ altun ider hâk derundan eyleyin hizmet

Baña hey'ulkâtuñ âşîka kibriyet-i aħmerdur

Eyâ şâhi resl-i rahmet it sezâyi derdmendiñdur

Koyuñ bekler kadîmi hizmetinde pîr perverdur

135

(Yunus)

Bağrum delüb nây eyledi

Kadim büküb yây eyledi

İşim gücüm vây eyledi

Yârin cemâlidur beni

Sûride u şeyda kılan

Yârin cemâlidur beni

Âlemlere rüsvâ kılan

Yârin cemâlidur beni

Sençileyin gül bitmedi

Sevdâm başımdan gitmedi

Ey gönül seni terk etmedi

Yârin cemâlidur beni

Ben yürürem yane yane

Âşk boyadı beni kıne

Ne âkilem ne divâne

Yârin camâlidur beni

136

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün

Ben bu âşkı bilmez idim bu bir âceb sevdâ imiş

Bir zerresi ay u güneş bir kaçresi deryâ imiş

95.b

137

(Şahî)

Kafiyeyi hâ

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün

Gel bu faniden geçüb dost iline âzm-ı râh

Niçe ki irşâd oldun îzz bağa iline râh

Sen bu kevn-i devrâna girdin kimse bilmez hâlîni

Böyle bil ey divâne gönül eyle halkdan irtivâh

Derdmend-i divâne şâhi niceler bigânedur

Arasından dur olub ırâğ olub iter iktirâh

138

(Seyyid Nizamoğlu)

Mevlâm vir âşkuñ baña

Hayrânun olayım senüñ

Bülbül gibi cemâline

Nâlânın olayım senüñ

Al benden benlik olmasın

Nâmem nişânım kalmasuñ

Dağı güzeller bilmesun

Hayrânun olayım senüñ

Âşk meyini içir baña

Cân kuşunu uçur baña

Bu tîcî hırkadan geçir

Uryânun olayım senüñ

Yandır beni yandır beni

Âşk meyine kandur beni

Sırrı hoş idüb devr döndür beni

Mestânun olayım senüñ

Seyyid nizâmoğlu hocâm

Ġayrete kendünden

Eger gündüz eger gice

Pinhânun olayım senuñ

139

A sulţânun sen varurken

Ya ben kime yalvarayım hû

İsmiñ ġani settâr iken

Ya ben kime yalvarayım

İsrâfil şuru haqqiçün

Muşanuñ tûrı haqqiçün

Muhammed nûrı haqqıçün

Göster bize cemâlini

96.a

140

Mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ûlün

Eser âşkuñ yeli eshâza karşı

Öter bülbülleri gülzâra karşı

Cemâluñ şu'lesinden tâbdarum

Yanar pervaneyim ol nâra karşı

Ne şabr-ı fâkatim var görmez isem

La görsem gözedur envâre karşı

Yapar mi'mâr-ı âşkuñ dâr-ı âşka

Le yıkar dildârını dildâra karşı

Bu gün yâr olmayan elbetde yarın

Utanur hazret-i settâre karşı

Urur enhârile ikrârı münker

Şanur ikrâr olur inkâre karşı

Şalâtı devâma irsem âşık tûrur

.....kavuşur henkâre karşı

Görürsün ya nurı âşıklarını

Neler ihsân ider ağıyare karşı

141

Mef'ûlü mefâ'îlün mef'ûlü mefâ'îlün

Âşkıñla cihân beste luţf eyle îñâyet kıł

Derdiñle bu cân haste luţf eyle îñâyet kıł

Âşklara ihsân it dertlilere dermân it

Vuşlat yolın asân it luţf eyle îñâyet kıł

Ey rahmet çok rahmân-ı âlem gözüme zindân

Uçarsa kafesden cân luţf eyle îñâyet kıł

Ey derdime dermânım kırbân yoluna cânım

Ėam var dađı ke'ânım luţf eyle îñâyet kıł

Bülbül gibi pür-zârum dâim durub ağlarım

Yâ ben kime yalvaram luţf eyle îñâyet kıł

Raḥmân-ı raḥîmsin gufrân-ı âzîmsin

Ke'ân-ı keremsin luḫf eyle înâyet kı1

Bîçarelerin yâd it ve viranımı abâd it nûri ḫuluñı şâd it

Allah Allah hû Allah hû

142

Lâ...ilâ hû didim

Müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün

Bâgı cemâle çün irem vuslat gülin anda virem

Ḥaḫḫuñ tecellisin görem ben hû derim yâ hû derim

Gecede de gündüzde de keşretde vâḫdetde de

Maḫşerde de cennetede ben hû derim yâ hû derim

Cümle vücudum mumu hû ile dolmuşdur ḫu

Mülk oldı baña hû ben hû didim yâ hû dedim

Ayrılısam cismimden bu cân yıķılısa bu kevn-i mekân

Münker olursa heb cihân ben hû direm yâ hû derim

lâ ..illâ hû derim

96.b

143

(Yunus)

ķâfiyeyi dâl

Cânım ķurbân olsun senüñ yolına

Adı güzel kendi güzel Muħammed Aħmed

Şefâ'at eyle bu kemter ķuluna

Adı güzel kendi güzel Muħammed Aħmed

Mûmînlerin çoķdur cevri cefâsı

Aħiretde sürer zevki şafâsı

On sekiz biñ âlemüñ muştafâsı

Adı güzel kendi güzel Muħammed Aħmed

Saňa uymayanlar gider imânsız

Sen haķķ peygambersin şeksiz gûmânsız

Âşık Yunus nider dünyâyı sensiz

Adı güzel kendi güzel Muħammed Aħmed

144

(Yunus)

Âlemler müştâķ saňa

Şefi' ol yâ Muħammed

Hükmün yürür her yaňa

Şefi' ol yâ Muḥammed

Hükmün ƙafdan ...

Senüñ ƙalbin ...

Bir adın muştafadur

Şefi' ol yâ Muḥammed

Muştafadır bir adın

Cânlarda ...ol

Cebrâîldur üstâdun

Şefi' ol yâ Muḥammed

Dine direk sen oldun

Beş vaktini ƙıldın

Ḥaƙƙ ƙalâbın bir bildin

Şefi' ol yâ Muḥammed

Ḥaƙƙ ƙalâbın dostusun

Dostu hem resulusün

İki cihân faħrısın

Şefi' ol yâ Muḥammed

Yunus da seni sever

Görmeğe cânı aver

Raḥmet eyle meger

Şefi' ol yâ Muḥammed

97.a

145

(Şemsî)

Mef'ûlü mefâ'ilün mef'ûlü mefâ'ilün

Mecnûn olalı gönlüm leylâ ḥaberin söyler

Derde düşeli cânım leylâ ḥaberin söyler

Cismimde canım kuşu maḥbûb olalı iñler

Cezbile boşaldıkda aşla ḥaberin söyler

Cân kuşu bu gülşende medḥuñ oḫur muḫdince

Zülfüñ aḡına düşdü sevda ḥaberin söyler

Şemsî seni duyalı âşka cânı uyardı

Fırḫat ḥaberin ḫoyub vuşlat ḥaberin söyler

146

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Şer'i muḥammedi elden buraḫma

Ṭarîḫi aḫmedi irersen ammâ

Ḥaḳîḳat baḥrına ṭalarsan cânâ

Dervîşlik gibi refaḳat bulaman

Dermend-i bîçare divân-ı şâhi

Rûhı evliyâdur inân yâ Allah

Oldı âşîḳların cânı cânânı

Âbdulḳâdir gibi ke'nân yolında

147

(Yunus)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün

Seyyâh olub şu âlemde ararsın

Allahuñ ḥabîbi gibi ka'ân bulunmaz

Ḥaḳḳ ḥabîbim demiş eger şorarsan

Muḥammed muştafa gibi bir cân bulunmaz

Cümle nebilerin sırr-ı câcı olan

Ke'ânı günin gibi ke'ân bulunmaz

Elüñ yâri ebûbekir 'ömer ôsmân

Ḥazret-i âli gibi aşlân bulunmaz

Hasan huseyîndur velîler yeri

Fâtıma'üz-zehra gibi bulunmaz

Cümle evliyâlar kaçtı âlâsı

Âbdukkadir gibi bir er bulunmaz

Yunus methiyle mest Abdulkâdir

Âşıklar içinde vaşl-ı cânânı

Kaṭb'ul-kaṭâbdur bekler cihânı

Başımızda güli hâle bulunmaz

97.b

148

(Şemsî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Cümle âlem aşinâ ben arada bigâneyim

Her işim ağıâr ile gör kim âceb divaneyim

Bilmeyüb ta'mîr hışmım etdum veli kalbim harâb

Hey meded hemân âlem kıl nazar viraneyim

Zât-ı mutlak çünkü yüz gösterdi kaydi neyleyim

Kaydger-i dil kayd idem hükm eyle kim bîçâreyim

Mey-furûş oldum şaladır ehl-i âşka Şemsiyâ

Bendedur hımarı ezelden gelsün gelen meyhaneyim

149

(Şemsi)

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

Hüdâvendâ şu âlemde esen yeller seni ister

Ayaıklarda gubâr olmuş tozan yollar seni ister

Görem deyü dolâr ayı gezer arâyı arâyı

Dolaşub kûh-ı şahrayı ağan seller seni ister

Sensin vâhid-i mutlak nazîruñ yok âli alâ tolâk

Eger yılâk eger kıslâk gücen biler seni ister

Seherlerde oğur virdi verir âşıklara dersi

Bahâne eylemiş vurdu ki bülbüler seni ister

Ayağı gerçi hâr olmuş ve lakin bî-karâr olmuş

Düşüb elden ele şolmuş koğan güller seni ister

Yolun sed eylemiş lezyâr düşüb ....ağlar

Bu şemsi gibi her kim var olan kullar seni ister

150

(Şemsî)

Mef'ûlü mefâ'ilün mef'ûlü mefâ'ilün

Ey gâfil uyan rihlet-i nâgâhı unutma

Yol korkuludur orusu o râhı unutma

Mağrûr olub devlet-i dünyaya dayanma

Şaın yıılıb dinii allahı unutma

Yoksun yürüyüb âh-ı cihân ire şalma

Aır yıılıb düşe ıkan âh-ı unutma

Ey eşm-i haâretle baan merd-i faîre

Ol far ile far eyleyen şâhi unutma

Hâladan ummân rızkını şaın hâladan

Bil rengi el-rız-ı âli allah unutma

Bu dâr-ı fenâ ire heva yolları odur

Şemsî yürü sen haa giden râhı unutma

98.a

151

(Yunus)

Ta hey görme sen bizi
Dost yüzün görüb geldim
Bâki devlet rüzgâr-ı
Dost ile sûre geldim

Yeri göğü yaradub
Âşkîñla bünyâd urdun
Tobrağa nazâr kıldın
Aksırub dura geldim

Adem oldum bilmedim
Nefsüñ boynuñ urmadum
Yanıldım buğdayı yedim
Cennetden çıkub geldim

Eyüb olub tenime
Cefâ kıldım cânıma
Şıgındım subhânıma
Kartaları kurdları dizüb geldim

Nûh olub subhân için
Çok çalışdım din için
Dinime dönmeyeni

Şuya ğark idüb geldim

Bir çöb oldum başıldım

Manşûr gibi aşıldım

Elim ile külümü güge

Şavurub geldim

Îsa olub kudretten

Bahane bir âvretten

Înâyet erdi haqqdan

Ölüyü dirildub geldim

Mûsa oldum göge çıqđım

Biñ bir kelâm kıldım

Bu maħlûkât tolu sırrdur

Ben anı bilüb geldim

Muħammedi bir gice

Haqq oğadı mi'râce

Ser-be-ser yüceden yüce

Yollara yüz sürüb geldim

Yâ lakin sübhân idi

Peygamberler cân idi

Yunus da nihân idi

Şûrete düşüb geldim

152

(Şahî)

Âşkile yanan cânına kıyan

Mihmân uyan elhamdullah

Gül gibi қоқан çigerim yaқан

Mürşide baқан elhamdullah

Bir güzel sevdim derdinden öldüm

Derdimi bildim elhamdullah

Gül şahi yandur cânını қандur

Âşık ke'ânı elhamdullah

98.b

153

(Yunus)

қâfiyeyi dâl

Bağçede gönüller öter

Bülbüller zikr iden diller

Elhamdullah elhamdullah

Virdi tamamı Allaha

Elḥamdullah artuḡdur derdi ḥabîbün

Virdi muḥammed oldı elḥamdullah

Muḥammed güldür aşḥâb-ı

Bülbüldür cümlemiz ḡuldur

Elḥamdullah çekelim cefâsın

Sürelim şafâ derdi Muştafa

Elḥamdullah cennetden çıkâr

Şu gibi aḡar günâhlar

Döker seni elḥamdullah

Gör Yunus nider derdile

Hevâdur virdimuz budur

Elḥamdullah ke'ân Allah elḥamdullah

154

(Yunus)

Ben dervişim diyene

Bir ol idesim gelür

Çağıruben sîne

Varub itesim gelür

Şırât kıldan incedur

ılıcdan keskincedur

Varub anuñ üstünde

Evler yabasım gelür

Altında ęayyâ vardur

Üstü nâr ile perde

Varuben ol gölgede

Hemân yatasım gelür

Şuda gölgedir deyü

a'an eylemen hoşalar

Hâtırınız hoş olsun

Yanub tütesim gelür

Ben günâhumca yanam

Rahmet şuyuna yunam

İki anad aınam

alkub uçasım gelür

Andan cennete varam

Cennete dîdâr görem

Hûr-i ęılmânları bir

Bir açasım gelür

Âşık Yunus bu sözi

Egri bügrü söyleme

Seni şıgyayâ ceker

Bir Molâ Kâsım gelür

99.a

155

(Şemsî)

Mef'ûlü mefâ'ilün mef'ûlü mefâ'ilün

Cânân ilinuñ güllerinuñ bâğı görindü

Dost iqliminuñ lâlesinuñ dâğı görindü

Envâr-ı muhammed duğuben tutdı cihânı

Şağul-ķameruñ mu'cize parmâğı görindi

Ėayğı giçesi gecdi ķamu ķalmadı ķorķu

Vuslat gñnññ gñdñzinuñ ağı görñndi

Yaķuba bu gñn yñsufunuñ ķoķusu geldi

Eyyñbe dağı şıĖĖatınuñ çağı görñndi

Dil Ėastesinuñ derdine tımâr irişdi

Şemsiye dağı dostuñ otağı görñndü

156

(Yunus)

Aldım himmeti gecdim zülmeti

Buldum hayâtı Şeyh eşîğinde

Niçe bir urfet niçe bir uzlet

Niçe hâlvet şeyh eşîğinde

Yunusum elhâkķ dîdâra müştâķ

Âşıkım uşşâķ şeyh eşîğinde

157

(Yunus)

İbret olan bilsin beni halleri

Kabrüm üstüne çimân-zâr bağladı

Ziyâde temiye kân aĥbâbım ağladı

Şâhinuñ bunda sidâfı kalmadı

Vargit durma benim karşımda

Yuva yabdı kuşlar başımda

Görür oldım ben mevlâyı düşümde

Yürü leylâ ki ben mevlâyı buldum

Bu gün mevlâyı gören leylâya bakmaz

Ulu âlâ gören ednâyâ bakmaz

Yürü leylâ ki ben mevlâyı buldum

Göge nazar iden aya bakmaz

Semâyı gözleyüb pervâz iderdin

Saňa yalvarurken seň nâz iderdin

Mecnûna şordılar leylâ niçe oldı

Gitdi leylâ şu yerde adı qaldı

Cefâyı çok vefâyı az iderdin

Yürü leylâ ki ben mevlâyı buldum

Benim gönlüm bir gayrı leylâ buldu

Yürü leylâ ki ben mevlâyı buldum

Gel ey Yunus bu yolda çok açılma

Haqquñ luţfuñ görüb çok saçma

Înâyet olan yerden kesilme

Yürü leylâ ki ben mevlâyı buldum

99.b

158

(Yunus)

Seyyâh olub şol âlemi ararsın

Âbdulqâdir gibi bir er bulunmaz

Ceddi Muḥammeddur eger sorarsan

Âbdulqâdir gibi bir er bulunmaz

Cümle ola dine yeşil yaraşır

Gelür âşkı bu cânıma dolaşır

Aña mürîd olan ḥaḳḳa ulaşır

Âbdulqâdir gibi bir er bulunmaz

Mevlâm yüce devlet virmiş başına

Meşgûl olmuş yârâdânun âşkına

Allah eyler resûlile aşınâ

Âbdulqâdir gibi bir er bulunmaz

Cevre gelür dervîşleri dirilür

Erkânile ihyâları sürülür

Ḳudretinden naşîbleri virilür

Âbdulqâdir gibi bir er bulunmaz

Ḥaḳ yeri gögülleri yaradub düzeli

Ḥoş nazâr eylemiş aña ezeli

Evliyâlar ser-çeşîmesi güzeli

Âbdulqâdir gibi bir er bulunmaz

Ėaziler ġazâda çalarlar Őatır
 Dâima yabarlar hoş gönül hâtırı
 Baġdatda türbesi nr olmuş yadır
 izen

OĖlum demiş aña resûl hâzreti
 Âbdułkâdir gibi bir er bulunmaz
 ÂŞık Yunus çekelim ġayreti
 Üstümüzde hâzır pirlere himmeti
 Allah Allah h Allah

159

(Yunus)

Dervîşlik der ki baña
 Sen dervîş olamassın
 Gel ne diyem saña
 Sen dervîş olamassın

Dervîş bağrı bâş gerek
 Gzidu yaş gerek
 Ŗoyundan yavaŐ gerek
 Sen dervîş olamassın

Doğruya varmayınca

Mürşide yetmeyince

Haqq naşib itmeyince

Sen dervîş olamassın

Dögene elsiz gerek

Sögene dilsiz gerek

Dervîş gönülsüz gerek

Sen dervîş olamassın

Dervîş Yunus gelmedi

Küll ummâna talmadı

Ûmmâna talmayınca

Sen dervîş olamassın

100.a

160

(Yunus)

Der maqâm-ı şaba

Hor bakma sen tobrağa

Tobrâkda neler yatır

Qani bu nice evliyâ

Nice beygamber yatır

Cennete buğdâyı yiyen

Ġaflet gömlegin giyen

Dünyaya meyl iden

Adem peygamber yatır

Arkasıyla kum çeken

Gözyaşıyla yoğuran

Ka'beye bûnyâd ider

Ĥalîl ibrahîm yatır

Ol Allahuñ ĥabîbi

Dertlilerin tabîbi

Ol Allahuñ resûli

Server-i enbiyâ yatır

Ĥayder kal'asuñ yıқан

Küfârı oda yaқан

Şâhinler gibi baқан

Âli gibi aşlân yatır

İğnesin şuya atan

Balıqlara getirten

Tâcın tahtın terk iden

İbrâhîm Edhem yatır

Ana ata gülleri

Ûrân okur dilleri

Âlinuñ oğulları

Hasan hüseyîn yatır

Dervîş Yunus sen daği

Çok yerlere câh kılma

Bu kara yer altında

Çok günâhkâr kul yatır

161

(Yunus)

Mef'ûlü fâ'ilâtün mef'ûlü fâ'ilâtün

Dervîş olan kişiler deli olağan olur

Âşk yendigin bilmeyen aña gülegen olur

Gülme şağın sen aña iyi degildur saña

Adem niye gelirse başa gelegen olur

Bir kişi âşık olsa âşk bağçesine girse

Güllerini dürerken tiken eylegen olur

Bir kişi âşık olsa âşk deryasına dalsa

O deryanın dibinde gevher bulâğan olur

Dervîş Yunus sen dağı incidme dervîşleri

Dervîşlerin du'âsı qabul olağan olur

100.b

162

(Yunus)

qafiyeyi râ

İsm-i subhân virdiñmi var

Baqçelerde yurduñmi vâr

Bencileyin derdiñmi var

Ėarîb Ėarîb ötme bülbül

Bilürüm âşıksın güle

Senüñ Ėâlîñdan kim bile

Baqçelerde bezm-i güle

Düşüben söz etme bülbül

Bilür âşıksın verde

Cünûnun var Ėâyet serde

Bu sinemde olan derde

Sende bir derd atma blbl

Yunus vcudum pk dururken

Cihnda alım yodururken

Seer vadi y ha derken

Beni de unutma blbl

163

(Yunus)

Anca zr eyler ol arib blbl

Anıda eylemez ill gl eyler

Baar glden grr dostu cemlin

aırır kim beni deli ol eyler

Ne grindi h ibrahmn gzine

Tcını tahtını tr u mr eyler

Ne grindi ol ferhdn gzine

ayalar kesben aman dostu yol eyler

Kimine dert virur al inletmez

Kimine dnyda aman derdin bol eyler

Bare Yunusu altun szni

Syleme ydna aman kızıl pul eyler

101.a

164

(Yunus)

Sensin bize bizden yâķın

Görünmezsın hıcâb nedir

Çün âybı yoķ göklü yüzün

Özerindeki niķâb nedir

Sen eyitdin ey pâdşâh

Men yehidillahü limen yeşâ'

Şerîkün yoķ senün hâşâ

Şuclı kimdur âzâb nedir

Biz umârız rahmetinden

Cümle işler îzzetindir

Senün ol çün rahmetinden

Bu bir avuç turâb nedir

Raķımdurur senün adın

Raķımligin bize didün

Mürşidlerün muştûlâdın

Lâ-taķneţû hiķâb nedir

Kaı bu mülkün ken'ânı

Sen tenisün ani canı

Bu gz grmek diler anı

Bu mebde u med nedir

Yunus bu gz anı grmez

Grenlerde aber virmez

Bu menzile ıl ermez

Bu ovduun serb nedir

165

(Yunus)

İnledim dni gni

Derdi olan inler

Dşmşm şun odına

Oda yanan inler

Bu inledim yresi

Şeyhm elindendir baa

Gzlerim her dem yine

Yri grr de inler

Grmesin şuy kim

Dost yzini grdgcn

Her seherde yna yna

Aķar ağlar inler

Biare dervif Yunus

ün yaralısın hađđ bilür

Her seher yarasın

Ŗeyhine söyler inler

101.b

166

(Yunus)

Tevhîd hoŖca nesne olur

Tevhîd iden mest olur

Allahile dost olur

Bile tevhîd idelim

Tevhîd etsün dilümüz

Dîdar görsün gözümüz

Dost muhammed pirimiz

Bile tevhîd idelim

Tevhîd ider melekler

Döner cerh-ı felekler

Hem hûri hem melekler

İmânım bile tevhîd idelim

Tevhîd ile varalım

Ḥaḳḳa yüzler sürelim

Yunus yolda duralım

Bile tevḥîd idelim

167

Ḥaḳḳı seven ḥaḳḳ yolına çalıŖur

Varır gökde melekklere çarıŖur

Anda varur ol servere buluŖur

Yâ ben Muḥammedi ḳande bulayım

Terazinün Ŗağ yânına oturur

Varur ümmetinüñ eksiklerin bitürür

Elinde bir yeŖil âlem getürür

Yâ ben Muḥammedi ḳande bulayım

Ḳaynayı ḳaynayı yürürken çoŖdı

Muḥammedin sevdâsı göynüme düŖdü

İsmüñ iŖidicek var âḳlım ŖaŖdı

Yâ ben Muḥammedi ḳande bulayım

Dervîş Yunus seni dilde medh ider

Ḥaqquñ emrini göñlünde görür

Ṭutmuş ümmetini elinden yürür

Yâ ben Muḥammedi ḳande bulayım

102.a

168

(Yunus)

Ey ḥocam seni görelî

Gözüme cihân görünmez

Ben saña göñlüm virelî

Ne cihân bu cân görünmez

Yandurdu beni cemâlin

Cân-ı müştâḳ ister vişâlin

Gitmez gözümdeñ ḥayâlin

Arada pinhân görünmez

Âşḳuñ bağrı bâş olur

Gözleri ḳanlı yâş olur

Sırrı âleme fâş olur

Adada ziyân görünmez

Ah-ı âşkuñ baña düş oldı

Yoğsa göñlüm hoş oldı

Cümleden elim boş oldı

Arada hicrân görünmez

Yunûs istedi meydânı

Ṭob idüb elde çevgânı

Ârş üstüdedur seyrânı

Ḥûru u rıdvân görünmez

169

(Yunus)

Gidelim âşıklar gidelim bile

Niçe şadıqların bağrını dele

Cebrâil delildir Muḥammede bile

Bir kâmil mürşide varmayınca olmaz

Be hey dervîş ḥaqqı bulam mı dersin

Bir kâmil mürşide varmayınca olmaz

Resulün nûrını görem mi dersin

Bir kâmil mürşide varmayınca olmaz

Niçeler gezerler mürşîd arâyı

Bir kâmil mürşide varmayınca olmaz⁶⁷⁰

Arayanlar bulur derde devâyı

Bir kâmil mürşide varmayınca olmaz⁶⁷¹

Biñ yılda okusan aqdan qarayı

Bir mürşid-i kâmile varmayınca olmaz

Qâdılar müftüler cümle geldiler

Kitâbların bir yere düzdiler

Sen bu îlmi kimden aldın didiler

Bir mürşid-i kâmile varmayınca olmaz

Yunus Emre bunda ma'nâ var imdi

Bir kâmil mürşide sende var imdi

Hâzret-i Musaya tûra var didi

Bir kâmil mürşide varma niçe olmaz

102.b

170

(Yunus)

Şehîdlerin ser-ceşmesi

---

⁶⁷⁰ Eklendi

⁶⁷¹ Eklendi

Enbiyânuñ bağrı bâşı

Evliyânuñ gözi yaşı

Hasan ile hüseyîndür

Dedesiyle bile varan

Kevşer ırmâğunda duran

Ümmete kevşer viren

Hasan ile Hüseyîndür

Kerbelânuñ yazları

Şehîd oldı namâzları

Fâtıma ana kızuları

Hasan ile Hüseyîndür

Hzret-i âli babaları

Muhammeddur deleri⁶⁷²

Ârşın kürsün kûbeleri

Hasan ile Hüseyîndür

Kerbelânuñ tâ içinde

Nûr kılmış şârı şâcında

Yatan al kanlar içinde

---

⁶⁷² Dedeleri olması lazımdı

Hasan ile Hüseyîndür

Âşık Yunus dünyâ fâni

Senden evvel kıani

Oldur cennetüñ ke'ânı

Hasan ile Hüseyîndür

171

(Eşrefoğlu Rumî)

Âşkıñla ol âşıkıñ

Sultânı âbdulkâdirin

Şıdkile ol şadıkuñ

Ka'ân Abdulkâdirin

Devlet isterseñ

Devlet-i izzet isterseñ

İzzet eşiginde kıl hizmet

...izen

İnkâr iden oları

Mürşîd iden sultânı

Aşlıdurur geylâni

Ka'ân Abdulkâdirin

Saňa derim ey kiři

Çıkar albden teşvişi

Oda yanmaz dervişi

Ka'ân Abdulâdirin⁶⁷³

Âşık olan üftâde

İrâ dimez badâda

âdrin bilen ziyâde

Ka'ân Abdulâdirin⁶⁷⁴

Eşref olı ol rûmi

Dervîşlerin mahremi

E vliyâlar ka'ânı

Ka'ân Abdulâdirin⁶⁷⁵

172

(Eşrefolı Rumî)

Ey bizi şoran ardâşlar

Bize âdiriler derler

Egerçi âşık olanlar

Bize âdiriler derler

---

⁶⁷³ Redif gereği ekledik

⁶⁷⁴ Eklendi

⁶⁷⁵ eklendi

Ziyâsı âleme doldu amûsı cümle yıldılar münkirler âleme geldiler

Âbulâ(di)ri⁶⁷⁶ sevenler

Cân-1 gönülden geldiler

alâdur aa giden

Bize âdiriler derler

ub illâ ubdur

Bilmedi meâyih yûn ekdiler

Cümlesini meî' oldılar

Bize âdiriler derler

u âbulrahîmi arisi

eyh erefzâde bendesi

Âbulâdir alifesi

Bize âdiriler derler

Cem' olmuş dervîleri

Ka'ân Abdulâdirin

Yolunda âdıkların

Ka'ân Abdulâdirin

---

⁶⁷⁶ "dâl" harfi eksik yazılmıştır. Biz tamamladık

Elim verim eline

Ḳurbân oldum diline

Cânım fedâ yoluna

Ka'ân Abdulḳâdirin⁶⁷⁷

Arısınıñ balıyım

Bağçesinuñ gülüyem

Bâğınıñ bülbülüym

Ke'ân Abdulḳâdirin

Ḥaḳ ḳatında uludur

İki cihân doludur

Eşref oğlu ḳuludur

Ka'ân Abdulḳâdirin

103.a

173

ḳâfiye-i sîn

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün

Âzmi beḳâ eyleyüb imânile göce bu nefes

Rûḫi ḳudsım âzm idüb meydânda ḳala bu ḳafes

---

⁶⁷⁷ Eklendi

Dermend bîçâre şâhım hoşdur ammâ yürükim

Zikr-i tevîdile her bâr uydurasın her nefes

Zikr-i tevîd bir şafâdur ayıramazlar bilmiş ol

Zîra anuñ menziline iremez aşlâ feres

Ey gâfil men fî eliden ihsâna gel tevîdile

Ey gözi al hışşımında ez'âne gel tevîdile

Mevtîn şarâbın içmeden cânın teninden uçmadan

Çabrin evine göçmeden imâna gel tevîdile

İsteriseñ yâ fî bağıım gülşende ol mâh-ı maqîm

Hüdâ şırât-ı müstaqîm meydâna gel tevîdile

Çamd eyleyüb ahsânına iriş şefâ'at kâmetine

Gir halveti meydânına devrâna gel tevîdile

Çalış defî .... al gitsün zamîrinden cidâl

Gel vahdetin bahırına dal ummâ gel tevîdile

Hû lâ illâhe haqqulla illâllah

103.b

174

(Yunus)

Hû didikce şafâ virir cânıma

Dervîşlik ne güzel ka'ânlık imiş

Dervîşin birisi bâyezidi bişâmî

Dervîşlikde buldı derdine demânı

Tâcını tahtını terk idüb edhem

Dervîşlik ne güzel ka'ânlık imiş

Dervîşlik ayağındadır na'lini

Gider cennete şalını şalını

Allah bilür dervîşlerün hâlini

Dervîşlik ne güzel ka'ânlık imiş

Dervîşin hırkasın abâ bicdiler

Âşk şarâbın kana kana icdiler

'Ömer Osmân Âli bu yolar göcdiler

Dervîşlik ne güzel ka'ânlık imiş

Bakma seň şu dünyânuñ hâline

Pâdşâhlar çâre bulmaz ölüme

Gel ey Yunus sen de şükr it hâline

Dervîşlik ne güzel ke'ânlık imiş

175

(Niyazi Mısırî)

Mefâ'ilün fe'ülün mefâ'ilün fe'ülün

Bilürsin vech-i cânânı bu cism-i cânı neyler

Görünse şems-i envâri meh-i tâbânı neyler

Bu gün ger cennet-i îrfâna dâhil olsa ûşşâk

Yarınki va'id olan hûri gılmânı neyler

Bu gün ûmmi olan yarın dahi ûmmi olur elbete

Açagör cân gözin kim bî-başar-ı nâdânı neyler

Sülük ehline insân şöhetin bulmağdur

O sohbet kim bulunsa sohbet-i hayrânı neyler

Ne hâşıl şol îbâdetden riyâ u âcîb olanın

Gider şirki gönülden bulduñsa haqqa kim tuğyânı neyler

Niyâzı künt u kenziñ sırrını kendüde bulduksa

Süleymân tahtını yâ hikmeti loqmânı neyler

104.a

176

Kâfiye-i şâd

Ey kerîm-i nûri haqq rahmeti çok

Devleti bulmak dilersen ey gönül gel yâna tûr

Mürşidi gıtân idüb bu yetüme bak

Cânile kıl temma rûhı esîr olmuş bak

Zıkr-i tevîd üzere it münkâd

177

(Şâhi)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Kötü hûyların gönül pâzârda şâd

Yerine âşk-ı ilahi aldura mevlâyı şâd

Müşteri çokdur bu hâli şöyle bil

Ġambazın kendüre şâkla mâsivâyı ana şâd

Dermend bîçâre şâhi zikrile gel tûrmayın

Müşteriler çün coğaldı derdini gel ana şâd

Nefs mizi rûh eyle hâlâş

..beni güzel tabmadur haqq

Şâhiyi münker elinden kıl hâlâş

179

(Niyazi Mısrî)

Ḥaqqı seven âşıkların

Eglencesi tevḥîd olur

Âşk oduna yanıkların

Eglencesi tevḥîd olur

İzinden ayırmaz gözünü

Cânile tıtar sözünü

Görmegebur yüzünü

Eglencesi tevḥîd olur

Ḥâkuñ arasından çıkar

Tevhidi görse cân atar

Bülbül gibi dâim öter

Eglencesi tevḥîd olur

Mâl mülâlık terk ider

Ehl-i âyân terk ider

Ḥâlile kalan terk ider

Eglencesi tevḥîd olur

Dünyâ u ahîret perdesin

Ardına atar cümlesin

Çomaz sevâ eglencesin

Eğlencesi tevḥîd olur

Mıṣriyâ uyân kişinuñ

Gider çevriñi işitüñ

İçinde cân kuşunuñ

(e)glencesi⁶⁷⁸ tevḥîd olur

104.b

180

Kâfiye-i dâd

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün

Ṭâleb-i ḥaqquñ devâsıdur dedurur sermâyesi

Anıñçün ah u zâr olur hemîn hemsâyesi

Âşıküñ ma'şûk yolında aradıkça müdâm derdi

Artar anuñ dembedem akrân içinde pâyesi

Ârifüñ gönlünü bilmez kınde ḥalk-ı cihân

Ol ki ânķâdur yere düşmez bil anuñ sâyesi

Arz-ı vâsi' ister iseñ kâmilüñ gir kıbzasına

⁶⁷⁸ "elif" yazılmamıştır. Redif gereği ekledik

Ârş-ı kürsîden gigeşdur velinüñ anası

181

Dimedi mi dimedi mi bu cân kuşu kâfesinden

Uçar bir gün dimedi mi geze gör bâğı bostânı

(Kunez yâ okurdu destân)

Dimedim mi dimedim mi

Bu cân kuşu kafesinden

Uçar bir gün dimedim mi

Bu ‘ömrün nehistânı

Şolâr bir gün dime dimi

Seçegör yâri irâkdan

Müminleri münâfıkdan

Seçegör karayı aждан

Ĥüdâm seçer demedimi

182

(Niyazi Mısrî)

Zikr-i tevĥîd lezzetinden ey gönül sende dâğ

Olmasun dünyâda mutlak nûrı subĥânından dâğ

Mevlevîler çün şafâda devr ider Allah deyu

Anları cezbiye getür dümbelekle uru sâd

Dermend-i bîçâre şâhi gâfil olma her nefes

Şerbet-i âşkî ilahi zevk virir şafâyı dâd

Kime mâ zâg elbaşar ka'anunun tıfl ola

Mışriyâ şol feyz-i aqdes nûri oldu dâyesi

105.a

183

(Niyazi Mısrî)

Kâfiye-i tı

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Bula tev id ile esmâdan gön ller enbisât

N r-ı zikri le  şâqa yâ rabb neşât

Dostları la ideler her demde zevk i tilât

N r-ı zikri le  şâqa yâ rabb neşât

Keşf ola âşıklar himmet id b r zteh n

ola hem n r-i teccelli ile heb kevn-i mek n

Ol şaf dan mest olub girs n sem 'a âşik n

N r-ı zikri le  şâqa yâ rabb neşât

Yâ ilahi dilerim ki eyle ihsânuñ ziyâd
Ola her dem iki âlemde ol luţfuñla şât

Naqşî-i bîçâre ki feyziñle eyle ber-murâd
Nûr-ı zikriñle ûşâqa yâ rabb neşât

184

Müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün
Bulmaz bu derdüñ çâresi bîçâre göñlüm neylesün
İşletdi âşkuñ cânıma bîçâre göñlüm neylesün

Cânâna vâsıl olmadı cânında tâkat bulmadı
Andan teselli bulmadı bîçâre göñlüm neylesün

Encüm gibi dâim döner gâhi iner gâhi çıkar
Durmaz gündüz yanar pervâne göñlüm neylesün

Tavk itdi cümle pişesin artırdı gamım endişesin
Söndürdü nûrı şişesin şahbâre göñlüm neylesün

185

(Muhÿf)

Taqsîm

Niyâzı ârzihâ câna

Ulu dergâhımız vardır

Dili cândan münâcât

Bizim Allahımız vardır

Günâhkârım deyu muh̄yi

Umûdun kesme mevlâdan

Sözü rabbisine geçer

Resûllahımız vardır

105.b

186

(Yunus)

Kâfiye-i zı

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

Bu gün bir kâmili gördüm ider dervişine vâ'az

Açılmış gûyiyâ gül-ter çoqar 'ömr gibi hâ'îz

Benim bir kaçış kemânım qorub ûşşâka oq atar

Divânına gelen âşık görür ayrularuben yâzıt

Bu Yunus derd ile ağlar o ebruyı kemânım çün

Yakar anı gör amma hiç teşîr etme yürü vâ'az

187

Cemâliñ nûrınıñ âşıklarına

Kerem eyle kerem ka'ânum Allah

Firâkuñ nârına yâniqlarına

Kerem eyle kerem ka'ânum Allah

Cigerler yandı âşkuñ atasına

Cihânı aqıtdur gözyâşına

Neler geldi bilur âşık başına

Kerem eyle kerem ka'ânum Allah

Yoğ oldı nevdînüñ külli vücûdı

Ne âynı qaldı anuñ ne şehvedi

Efendim aña eyle luţf u cevri

Kerem eyle kerem ka'ânum Allah

188

(Niyazî Mısrî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Zülmeti hicriñde bîdâr olmuşam yâ rabb meded

İntizârı şubh-ı dîdâr olmuşam yâ rabb meded

Gülşeni vaşluñ nesîmi ayrı görüb bâdı şabâ

Ândelîb-i bâğ-ı gülzâr olmuşam yâ rabb meded⁶⁷⁹

⁶⁷⁹ Redif gereği "meded"i biz ekledik

Ol şarâbı kim anı şundı baña rûz-ı elest

Ol zamandan mest-i hoşyâr olmuşam yâ rabb meded

Çalmışam zindân-ı cism içre bu gün mehâ garîb

Bu kafesuñ rûz-ı şeb zâr olmuşam yâ rabb meded

Vahdet ilinde seniñle yâr idüm noldı baña

Keşret içinde ağıyâr olmuşam yâ rabb meded

Bu niyâzi düşdü varlık çâhına Yusuf gibi

Al elim kurtar ki nâçâr olmuşam yâ rabb meded

106.a

189

(Şahî)

Kâfiye-i âyın

Ey gönül göçmek dilersen eyle ûşakile vedâ'

Zîra seni seven çokdur bildir anlara vedâ'

Dostlarum kabrimi benim cümle' ola tevîdile

Rûhum birebir anlarla ide görsün elvedâ'

Âşķile bu derdmend dîvâne şâhi kıldı vedâ'

Cümle âşķırlaile .... eyledi anlara elvedâ'

190

Gül yüzüne âşık olan gülşeni neyler

Âşkıñla avâre olan meskeni neyler

Bir kere gören gül yüzünü gayra bakar mı

Bir cân ki senuñ bendeñ öle ol teni neyler

191

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Faḫr-ı âlem enbiyânuñ zât-ı ma'nâsıdur

Sırr-ı ayâtı nübüvvet lafzınuñ ma'nâsıdur

Oldılar bir ḫaccet-i pâkine cümle enbiyâ

Ḫatemle zât-ı muḫammed muştafâ imzâsıdur

192

(Muhyi)

Taḫsîm

Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

Bırakdım âşkıñile nâm'ârum yâ resûlallah

Unutdum şevḫünile cümle kârım yâ resûlallah

Bu gönlüm bülbüli aşlâ cihânuñ bâğına bakmaz

Yüzüñ görmek gülistanuñ aradum yâ resûlallah

Göñül pervâneveşdur vişâlün şem'ine dâim

Dögüendi kalmadı şabrım ve qarârım yâ resûlallah

Derûnum hânesi yandı duhânım çıktı eflâka

Dâim haddin aşdı ahı zârım yâ resûlallah

Bu muhyi bize ki rahm it firâkuñla nârına yaqma

Qani hayli zaman oldı yanar yâ resûlallah

106.b

193

(Şahî)

Kâfiye-i gâymın

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Er odur ki rûz-ı maşerde anuñ yüzi ola ağ

İşleri cümle maqâlat-ı mağfiretle ola şâg

Nideyim derdi elemle yendi cismim aşikâr

Eyleyüb luţf hüdâ yüzümüz ağ

Mağfiret-i luţf-i inâyet senden olur pâdşâh

Zülmet-i hicrin içinde dâim isterim ağ

Mürşid bil baqdânlar eyledi işin şâg

Hâli ihşan eyleme oldı dâg üstü bâg

Çürük fi'l mürşide teslîm idüb ey şâhi

Seni haqqâ vâsıl ider çürük gider olur şâğ

194

Niyâz-ı ârz-ı hâcâte ulu dergâhımız vardur

Dili cândan münâcât bizim allahımız vardur

Günâhkârım deyu muhyi umûdun kesme Allahdan

Sözi mevlâsına geçer resûllahımız vardur

195

Yanalım haqq yolında dâim bu cân tende iken

Açalım tâğî derûndan tûrşâd elde iken

Gülelim açılalım bezmi gülşende iken

Yunus şâhi lenlim tevîd bâzârında iken

196

(Fahri)

Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülü

Semâdan sırr-ı tevîd oldı ızhâr

O sırâ vâkıf oldı cümle ebrâr

Kaçen çehrire tevîd iste âşık

Aña hemdem olur ahcâr-ı eşcâr

Bir âşık olsa tevhîde mülâzım

Zuhûr ider avucunda envâr

Yeter keşf etdin ey faḥri bu râzı

Sulûk ehline olur bu esrâr

107.a

197

(Yunus)

kâfiye-i fâ

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Görme misun şol şüfi dâima eyler irtikâf

Câmi'lere âzm idub eyler anda irtikâf

Mürşid-i kâмили göremi dervîş ḫalvet ider

Ḳalbini tevḫid nûrıyla etdi şaf

Dermend-i dîvâne şâhi dâima ol âşıkile

Seni mevlâ erişdire sırrını subḫâne şaf

Âşık ola u nefsüñ sırr ider

Yunus sırrırdâ dâim ider irtikâf

198

(Eşrefoğlu Rûmî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Ey âceb bilsem nedir yâ rabb bu derdin çâresi

Gün be gün artar uñulmaz yûregimin yâresi

Yüregimiñ yâresine hiç tabîb kılmaz îlâc

Ey âceb var mola bencileyin bîçâresi

Çâresi bîçârelikdur yine bu derduñ hemân

Kim yola yürüyüncedur âşıkların seyâresi

Bağrı bâşlu gözi yâşlu ciğeri delik delik

Olmuşam âlem içinde âşkımuñ avâresi

Eşref oğlı rûmi bu derde giriftâr olalı

Düşdü bir deryaya kim yoğdur anuñ kenâresi

199

(Eşrefoğlu Rûmî)

Eyâ Allahum beni senden ayırma

Beni senuñ dîdârından ayırma

Seni sevmek benim dînim imânum

İlahi dîni imândan ayırma

Şeyhim güldür ben anın bülbüliyem

İlahi bülbülüm gülden ayırma

Şararıben şoldum döndüm hazâne

İlahi hazânım dilden ayırma

Balığın cânı şudadır derler

İlahi balığım şudan ayırma

Eşref oğlu senün kemter kuluñdur

İlahi kulum ka'andan ayırma

107.b

200

(Yunus)

Kâfiye-i kâf

Zikirde tesbihte cümle hâlâyık

Fikr eyledim gördüm benden gâfil yok

Bir âmelim yokdur Allaha lââyık

Fikr eyledim gördüm benden gâfil yok

Zâlim nefsün hevâsına yalınca

Fikr eyledim gördüm benden gâfil yok⁶⁸⁰

Zikr eyle tâ haqqâ vâsıl olunca

Fikr eyledim gördüm benden gâfil yok⁶⁸¹

---

⁶⁸⁰ Tekrir beyti tarafımızca eklenmiştir

Her şeyi şeyh okur dilli dilince
Fikr eyledim gördüm benden gâfil yok

Gel imdi ağlaşalım kardâşlar
Akıdalım gözden kanile yaşlar
Tevhîd ider tığlar tâşlar ağaclar
Fikr eyledim gördüm benden gâfil yok

Muhammedin ilk yâri Ebubekir
Gice gündüz haqka ider çok şükür
Kimiler namâz kılar kimiler zikir okur
Fikr eyledim gördüm benden gâfil yok

Yunus aydur ben bir yüzi kârayım
Tevekkül kıyusunda durayım
Yarın ol hâzrete nece varayım
Fikr eyledim gördüm benden gâfil yok

201

Mefâ'ilün mefâ'ilün fa'ülün
İden câmı vîşâli yâri kim nûş
O dem eyler sevâyı heb ferâmûş

---

⁶⁸¹ Tekrir beyti tarafımızca eklenmiştir

Ġafûri eylesum baħr-ı şâfâ cûş

Diyelim âşķile Allah hû yâ hû

İden râhı muħabbetden tekâbu

Gel gülzâr-ı vuşlatdan alur bu

Gönül olsun o gülşende aķar şu

Diyelim âşķla Allah hû yâ hû

Şolar bir gün geçer ârak nehârı

Cihânı terk idersin ıştırârı

Silüb ayine-i dilden ğubârı

Diyelim âşķile Allah hû yâ hû

202

(Gafurî)

Segâh

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Taħtgâh itdi vücudum şehrini ka'an-ı âşķ

Dil sarâyında ħuruldu bir âceb dîvân-ı âşķ

Mübtelâyı derdi âşķ olmuş ser-a-ser bu cihân

Söylenen hem dinlenen dillerde heb destân-ı âşķ

Rütbe-i erbâb-ı âşk zâhidâ sen bilmediñ

Şâh-ı âşk-ı ma'nevîde hâdi sırrından âşk

Ey gafûri irmek ister iseñ eger cânâna

Terk-i cân eyle teccelli eylesün ke'an-ı âşk

108.a

203

Der maqâm-ı hüseyinî

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Eyleyen üşşâkı şeydâ dâima

Ṭal'atundur yâ resûllah senuñ

Derdinle ah itdi şubḥ u mesâ

Ḥasretindur yâ resûllah senuñ

Merhamet kııl ben garîb-i avareye

Mücrimim rahm eyle yüzi қareye

Şefkat itme bî kes u bîçâreye

Âdetindur yâ resûllah senuñ

Ey şefi'ul-müznibîn nûri eḫad

Bir ğarîbüñdur naşûhi kı1 meded

Bâb-1 luţfunla kerem kı1 etme redd

Ümmetindir yâ Resûllah senüñ

204

(Cemâli)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Şafa-i şuduretdede dâim âşıkunñ efkârı hû

Şâkirunñ şükri hû Allah zâkirunñ ezkârı hû

Sedre sırrına muhaqqâk ırmeye cibrîl emîn

Olmasa anunñ dilinde dem-be-dem tekrar-1 hû

Nâle denini dilden baĝrum hû deyu nâlân ider

Mevleviler mesnevîden başladı eş'âr-1 hû

Şûfi mest olub şafâdan dur ider

Mü(n)ker inkârın burağdu eyledi ikrâr-1 hû

Ravza-i hûda mağâm it ey cemâli ħalveti

Tâ vucûduñ mülkîne keşf ola bu esrâr-1 hû

108.b

205

Kâfiye-i kef

ğaydından

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Mâsivâ ğaydından it bizi ğalâş

Ğudrete ğâyet yoğ allahım meded

Fazluñla eyle iħtişâş

Ğudrete ğâyet yoğ allahum meded

Saña asân-ı mağv-ı işbât eyleyeñ

Ârş u farş arz-ı semavât eyleyeñ

Ğula olsa vâşl-ı zât eyleyeñ

Ğudrete ğâyet yoğ allahum medded

Pâdşâha luğf-ı bî-pâyân senuñ

Hem ğamu derd ehline dermân senuñ

Bu hüdâyı nide ki iħsân senüñ

Fazluña ğâyet yoğ Allahum medded

206

Ey ğüda îtiğâdı sen virdiñ

Emruñi inğiyâdı sen virdiñ

Fazlıñla î'timâdı sen virdiñ

Bendeki her murâdı sen virdiñ

Ûande buldı bu cismle cânı

Ûande aldı bu îlmi u 'irfânı

Kim ider bu nice luş-i işsânı

Bendeki her murâdı sen virdiñ

Sen virirsin hüdâya ĩurbet

Sensin iden âbâdıñı da'vet

Fazlıñile olur saña vuslat

Bendeki her murâdı sen virdiñ

109.a

207

(Fahri)

Bâbâ...

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Ĥazreti ĥaĥķuñ ĥabîbi sevguli bir danesi

Olduğicün oldı âlem ĥüsnuñ dîvânesi

Zât-ı pâkindur sebab bu âlemuñ icadına

Olmasa teşrîfuñ olmazdı cihân kâşânesi

Genc-i âşk fahrını olmuş sezâyî ‘urbâ

Hiç îmâret istemez bu gönlümün vîrânesi

208

(Eşrefoğlu Rumî)

Kendü halim söylerim

Ğayra hikâyet etmez

Dost belâsından başım

Bir dem selâmet etmez

Derd-i mihnet yoldaşımdur

Bu yola âzm ideli

Râzıyım cevrine yârin

Ben şikâyet etmez⁶⁸²

Söyle eşref oğlu rûmi

Derdini âşıqlara

Kendü derdim söylerim

Ğayrı melâmet bilmez

209

Ey risâlet bostânında

---

⁶⁸² Kafiye gereği beyitin mısralarının yerini değiştirdik

Ĥırâman-ı serv kıadd

Ey nübüvvet ravzasında

Yâsemen bulayı kıadd

Senki himmet kânîsin

Yokdur saña kıadd-i âded

Düşeni bîçâre zülmetde kıalbidur yâ nebi yâ

İki mîm bir kıâ ve bir dâl olmuştur rehberi

Adıñ ağımed senki sende görünen nur veli

Yâ kıabîballah ah yâ nebi Allah

210

(Şemsî)

Müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün

Göster cemâluñ şem'ini yânsun oda pervâneeler

Devlet degilmi âşıkça şem'ine kıarşı yanalar

Ol âli çok âlâ güzel yağmaladı gönlüm evin

Pek bağla âşkıñ zincirin yuşanmasun dîvâneeler

Mescidile medrese işmarladım zâhidler

Ĥakka îbâdet itmege yeter bize vîrâneeler

Bezmi elesden bir adeh Şundu bize dost eli

Bir cūr'asından mest olur yüzünü dađi mestâneler

Biz meye tevbe etmedim ağyâr elinden icmezem

udret eliyle Őun bize olı olı peymânesi

Cevri cefâ etmeğle Şemsi seni terk eylemez

Sen Őanmaki seni seven senden Őehâ uŐanalar

109.b

211

(Yunus)

Kâfiye-i lâm

Mağâm-ı hüseyini

Gel ey âşık gel gele gel

Gel Allah gel âşık gel

Uyân ğafletten ac gözünü

Gel Allah âşık gel Allah

Tut bir mürŐidin elini

Tevbeye uyrat dilini

Dervîş yolanma yoluna

Gel Allah âşık Allah

Begim mâlile istemez

Çazandıgın yenemez

Kimi gördün koyub gitmez

Gel Allah âşık gel Allah

Yunusum akikdur sözüm

Dergâhına tutdum yüzüm

saña derim ayâ gözüm

Gel Allah âşık gel Allah

uyân gâfletden ac gözün gel Allah âşık gel

212

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Bigâne çoğaldılar anlara eyle şalâ

Nûri tevhidile yansun var ise gelsun şalâ

Ol benim ki râhı haqqda bir adem

Beni ister var ise aş yiyenlere gelsun şalâ

Ellerinden bir işgelmez kibr almış anları

Güleşirim işde meydâna gel şalâ

Derdle bu şâhi merdân-ı şâf rû

İsm-i qahhârile yatmış var ise gelsun şalâ

Bazı merûd merdûd olur dâim qahharile

Benmişim devledli âşka yollayan gelsun şalâ

213

Müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün

Göster cemâluñ nûrını şevk eylesun âşıklarun

Kes ğayrıdan gönüllerin zevk eylesun âşıklarun

Ac gözlerinüñ perdesin ğarķ eylesun âşıklarun

Göster cemâlin yolını âzm eylesun âşıklarun

Baħr muħîṭ ğarķ idub ûmmâna şal cânânlarını

Görmege kim qâdirdurur senüñ cemâlin nûrını

Herkes diler senden seni üftâdenüñ o mercânı

Luṭf ile beni yâ ğani görsün yüzünü âşıkların

110.a

214

(Yunus)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Eyûbem mübtelâyım derde dermân isterim

Âşıkım dil hasteyim cânıma cânân isterim

Ya'kûbum ağlarım yûsuf için kıldım firâk

Yûsufum zindân içinde fazl-ı rahmân isterem

Mûsanuñ tûrına vardum dost cemâluñ görmege

Kendü tâ ki âqlım oldum sırr-ı subhân isterem

Bir mekâna gelmişem kim ol benim yurdum degil

Hızır ile zûlmâta irdim âb-ı hayvân isterem

Defteri âmâlimi yokladum etdim âzm-ı râh

Menzil-i maşûd-ı haqqdan emr-i fermân isterem

Yunus Emrem bilmedim hiç kimseler hâlin senüñ

Hâlimi arz etmege bir merd-i îrfân isterem

215

(Yunus)

Hâletle baña bir âşk yonladı

Allah dirler bir muhlise uğrâdım

Ṭutun kulaḡ naḡl eyleyim size

Allah dirler bir muhlise uḡradım

Münâdiler çağrıṣub zâra başlar

Allah dirler bir muhlise uḡradım⁶⁸³

Ḥallu ḡalince ŧebîḡ ider kuṣlar

Allah dirler bir muhlise uḡradım⁶⁸⁴

Secde ider taḡlar taṣlar aḡaçlar

iḡen

Münâdı sözine kulaḡ tuṡarlar

Allah dirler bir muhlise uḡradım⁶⁸⁵

Ârṣuñ eṡrafında ŧaf ŧaf melekler

Allah dirler bir muhlise uḡradım⁶⁸⁶

Ol meclisde kabul olur dilekler

İḡen

Muḡammedin aṣḡâbı yâranları ḡâzır olmuṣ

Allah dirler bir muhlise uḡradım⁶⁸⁷

---

⁶⁸³ Tekrir mısraı tarafımızca eklenmiştir

⁶⁸⁴ Eklendi

⁶⁸⁵ Eklendi

⁶⁸⁶ Eklendi

⁶⁸⁷ Eklendi

Anda görem anları düre germiş taqât

Allah dirler bir muhlise uğradım⁶⁸⁸

Anları Allah diler bir meclise uğradım

Allah dirler bir muhlise uğradım⁶⁸⁹

Dervîş Yunus çok şükür haqqa irdim

Allah dirler bir muhlise uğradım⁶⁹⁰

216

Muhammedin nûrı berk urur gördüm

Allah dirler bir muhlise uğradım⁶⁹¹

Ebûbekir ‘ömer ôsmân âli

Allah diler bir muhlise uğradım

110.b

217

(Yunus)

Kâfiye-i mîm

Maqâm-ı hicâz

Dün-i gün yalvaruram ben efendim

Ben murâdum Allahdan isterim

---

⁶⁸⁸ Eklendi

⁶⁸⁹ Eklendi

⁶⁹⁰ Eklendi

⁶⁹¹ Eklendi

Yâ rabb sen irgör kulu kaçdina

Ben murâdum Allahdan isterim

Bir adı muştafa bir adı aḥmed

Ben murâdum Allahdan isterim⁶⁹²

Diledi ümmetin ol nûr-i aḥmed

Ben murâdum Allahdan isterim⁶⁹³

Şefâ'at bize server muḥammed

Ben murâdum Allahdan isterim

Gözsüz olan bu dünyâyı göremez

Irâk yakınlarla eli iremez

Benim murâdımı bir kul viremez

Ben murâduum Allahdan isterim

Dervîş Yunus cihân başıma dârdır

Cümle işim gücüm ahile zârdur

Ḳuluñ istediği ancak dîdârdur

Ben murâdum Allahdan isterim

218

(Yunus)

---

⁶⁹² Eklendi

⁶⁹³ Eklendi

Her kaçan añarsam seni

Çararum çalmaz Allahum

Senden çayrı gözüm yaşın

Kimseler silmez Allahum

Oçunur dilde destânın

Açılır bâğ-ı bostânun

Sen baçduğın gülistânun

Gülleri şolmaz Allahum

Sen yaratdın cism u cânı

Sen yaratdın dû cihânı

Mülk seniñdur kerem kâni

Kimsenin olmaz Allahum

Âşık Yunus seni ister

Luğf eyle cemâlunğ göster

Cemâlin gören âşıklar

Ebedi olmaz Allahum

Sensin isminde bilçayan

Sensin dillerde uçunan

Senüñ âşkına dokunan

Çararı qalmaz Allahum

111.a

219

(Yunus)

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

Mülk-i beqâdan gelmişem fâni cihânı neylerem

Ben dost cemâlin görmişem hûri u cinânı neylerem

Vahdet meyinüñ çur'asın ol dost elinden içmişem

Ben dost qoqusun almışam mişk-i hıfâyı neylerem

İbrâhîmem cebrâile hiç ihtiyâcım qalmadı

Muhammedem dosta gidem ben tercümanı neyler(em)⁶⁹⁴

Eyûbleyin ma'sûquna cevrin taqammul etmede

Çerçisleyin haqq yoluna çıkmayan cânı neylerem

İsmâ'ilem dost yoluna cânım qurbân eylerem

Çünkü bu cân qurbân saña qocu qurbânı neylerem

Âşık Yunus ma'sûquna vuşlat bulunca mest olur

⁶⁹⁴ Redif gereği ekleme yaptık

Ben şişeyi çaldım taşâ nâmusu ârı neylerem

220

(Yunus)

Dolab niçün inîlersin

Derdim vardır inîlerim

Ben mevlâya âşık oldum

ka'anum hû anuñiçün inîlerim

Benim adım dertli dolab

Şuyum çıkar yâlâb yâlâb

Böyle emr eyledi çâlâb

ka'anum hû anuñiçün inîlerim

Beni bir taşda buldular

Çolum kanadım kırdılar

Dolaba lâyıq görerdiler

ka'anum hû anuñiçün inîlerim

Dülgerler aczâm yondı

Her aczâm yerine kondu

Bu inildi haqqdan geldi

ka'anum hû (anuñiçün inîlerim)⁶⁹⁵

Ulu ƣağın ağacıyam

Ne ƣatlıyam ne acıyam

Ben mevlâya dû'acıyam

ka'anum hû anuñiçün inîlerim

Dervîş Yunus ider ahı

Göz yaşı döker günâhı

Âşık ھاğھا billah

Efendim hû anuñiçün inîlerim

111.b

221

(Yunus)

ƣâfiye-i râ

Yüce ka'anum derde dermânım

Yürekde cânım hû demek ister

Âlimesin âlim bilürsin ھاâlim

Ağzımda dilim hû demek ister

Âli sırrında tevħîd nûrında

Mağşer yerinde hû demek ister

---

⁶⁹⁵ Eklendi

Gidersen anda gelmezsin bunda

aranlu sende h demek ister

Yunus potunda gnl dostunda

ıra utnde h demek ister

222

(Muhf)

B in cn ysuf ken'n

Bilmez andedur

z vcudun mrnu

Ka'n bilmez andedur

meyen vulat arbn

Yr elinden her zamn

Bezer ol mhiye kim

mmn bilmez andedur

Bilmeyen lmle denni

Drt kitb okusa

hira limdur ol

urn bilmez andedur

Cn ulaıyla iit muyi

Muhammed nuṭkudur

Kendi nefsin bilmeyen

Raḥmân bilmez kıadedur

223

(Yunus)

Allah diyüb dâim

Görelim Allah neyler

Yolda duralım kâim

Görelim Allah neyler

Gidermeyelüm kalbi

Ayrılmayalım andan

Uzamayalım yoldan

Görelim Allah neyler

Adı ve şanı dillerde

Sevgisi gönüllerde

Şol korkulu yollarda

Görelim Allah neyler

Şol şanmadıguñ yerde

Açıla saña perde

Dermân irişe derde

Görelim mevlâm neyler

Netdin hey Yunus netduñ

Bir toğru yola gitdin

Bir şeyhin etegin dutdın

Görelim Allah neyler

112.a

224

(Yunus)

Kâfiye-i nûn

Makamı râst

Ayırma beni senden yaradan

Düşüb ölürüm ben bu yaradan

Öldüğüm için gamı çekerim

Alur cânımı bir gün yaradan

Varam yüz sürem şeyh eşigine

Bir hırka kim yüz biñ pâreden

Ağlama dir şol gözlerime

Çan yaş ağdur ağdan çaradan

Dervîş Yunus budur maqşûdı

Ala yârini çıkar aradan

225

(Yunus)

Şöyle hayrân eyle beni

Âşkuñ odına yanayın

Her kaçan bakarsam

Gördüğüm seni şanayın

Senuñ koquñ duydu cânım

Terkin urdu dû cihana

Âceb qanda dermânun

Seni qande dileyeyin

Dilde söylenur hayruñ

Alabilurmez eşerin

Götür cemâluñ perdesin

Seni görüb şâd olayın

Dert kitâbı oquyanlar

Âşqdan haber virmez anlar

Maşûr oldum aşın beni

Âlemlere söyleneyin

Yedi tāmû (de)dikleri⁶⁹⁶

Çatlanmaya bir ahına

Âşkuñ beni yağmaladı

Yâ ben niçe şabr ideyin

Yüzbiñ hûri gelür ise

Añlamaya şol gönümü

Sekiz ucmâķ arz olur ise

Sensiz ucmâķı neyleyin

Yunus dili bu sözi

Çoldı cihana özi

Kördür münkerlerin gözi

Yâ ben nice göstereyin

226

Bu gözlerim yolını çarîķ-i cemâlinde

Şâhi yoķdur dîvâna neden öldün

Mebtân gönül her yana ki yâre

Özleyüb şad pârene neden öldün

112.b

---

⁶⁹⁶ Parantez içi mana bakımından eklenip tamamlandı

227

(Yunus)

Kâfiye-i nûn

Sen cânından doymadan

Cânân ârzû kılarınsın

Belden zünnâr kesmeden

İmân ârzû kılarınsın

Men ârefe nefsehû

Dirseñ illâ değılsin

Melâikeden yukarı

Seyrân ârzû kılarınsın

Bilemeduñ sen seni

Şadefde ne gevhersin

Mısra sultân olmadan

Ken'ân ârzû kılarınsın

Tıfl-ı nevreste gibi

Etegin ağ idinub

Meydân-ı ele girmeden

Çevn ârzû kılarınsın

Âşık Yunus her derde

Eyûbleyin şabr eyle

Derde katlanamazsın

Dermân ârzû kılersin

228

(Yunus)

Bülbül böyle niçün feryâd idersin

Ötme bülbül etme bağırimi deldün

Varub yâd elerde mekân tıarsın

İzen

Ah yeñilendi yüregimin yâresi

Ötme bülbül etme bağırimi deldün⁶⁹⁷

Ahım ile tıldu yüregün arası

Ötme bülbül etme bağırimi deldün⁶⁹⁸

Qara yerde yatar çiger pâresi

İzen

Öte öte üstümüzden geçersin

Eski yeñi yârelerim açarsın

Seniñde qanadun vardur uçarsın

---

⁶⁹⁷ Eklendi

⁶⁹⁸ Eklendi

İzen

Âşık Yunus kanadın vurur uçarsın

Acı deryâları oda geçersin

Ayrıluğ şarâbın içersin

Ötme bülbül etme bağrımı deldün⁶⁹⁹

229

(Yunus)

Çâlâb nurdan yaratmış

Cânını Muḫammedin

Âleme raḫmet şacmış

yâ resûlallah imân adını

Muḫammedin yâ resûlallah

Muḫammed bir deñizdur

Âlemi tutub durur

Niçe biñ peygamberin

yâ resûlallah imân gölinde

Muḫammedin yâ ḫabîballah

---

⁶⁹⁹ Eklendi

Taňrı ařlâni âli řađında Muđammedin

Đasan ile ĥuseyin yâ resûllah

Dostum dimiş yaratmış

Hem anuç şaydın imiş

Ümmetden yaňa tutmuř

Yâ resûlallah imân nûrını

Muğammedin

Dervîş Yunus âşikile rencâdedur

miskindur her kim mahremdur

113.a

230

(Yunus)

Nûn

Sen cânından geğmeden

Cânân arzû kılarısn

Zünnârını kesmeden

İmân arzû kılarısn

Sen ârefe nefse dirsın

Allâ degilsın

Melâikeden yuğaru

Seyrân arzû kılarısn

Ṭıfl-ı nevreste gibi

Etegin at idersin

Meydân-ı ele girmeden

Cevgân arzû kılarınsın

Bilemezsın seni seni

Şadefde ne gevherdin

Mışra sultân olmadan

Ken'ân ârzû kılar

Balıkleyin şudasın

Bilmezsın ki neredesın

Şalâyıkdan yukaru

Ummân arzû kılarınsın

Âşık Yunus her derde

Eyûbleyin şabr eyle

Derde katlanmadan sen

Dermân arzû kılarınsın

231

(Yunus)

Uyan ey gâfil uyan ey gâfil

Var bir kâmile şor ne geldin

Âqlını derüb fikri idemezsin

Var bir kâmile şor ne geldin

Hiç klavuzsuz kuşlar mı uçar

Mürşîd olanlar toğrı yol açar

Mürşîdsiz kişi kılurmuş nâçâr

Var bir mürşîde şor niye geldin

Ahşâm olunca yatağ gözetme

Şabâh olunca otlağ gözetme

Sen bu nefsiñe fırsat gözetme

Var bir mürşîde şor niye geldin

Yunus Emrem sen bu öğüdü cânım

Gezdi nefsiñe vir sen yigidi

Yavrum dime sen degil imdi cânım

Bir kâmil mürşîde şor niye geldin

113.b

232

(Yunus)

‘ömr bağçesiniñ gülü şolmadan

Uyan gel gözlerim ğafletden uyan

Ecel birgün bize dervrân dönmeden

Uyan gel gözlerim ğafletden uyan

Niçün ğafletile yatur uyarmasun

Kervân göçe gider yolda ğalursun

Be vallah şoñra pişmân olursun

Uyan gel yüzlerim ğafletden uyan

Yunus yeter süsler sozünñ tutulmaz

Senuñ ğumaşuñ bu yerde şatılmaz

Böyle yañmağile ğağğa gidilmez

Uyan gel gözlerim ğafletden uyan

233

(Yunus)

Ecel yolum bağlar benim

Cigercigim dağlar benim

Anam atam ağlar benim

Sefer düşdü gideyorum

Sefer düşdü gide yorum

Bende iremedim yaza

Emânetler olsun size

Ėađkuñ emri geldi bize

Sefer düşdü gideyorum

Gine bitdi dürlü otlar

Eller atamı öğütler

Eşim yoldaşım yigitler

Sefer düşdü gideyorum

Ata benüm cânım ana

Umdum sevdun şana şana

Ėelâl eyle yana yana

Sefer düşdü gideyorum

Ana gel otur şarşuma

Bağ gözüm ile şaşuma

Bir giçe girem düşüne

Sefer düşdü gideyorum

Ana beni götür gezdir

Faķırım Şemi kıazdur

Va'dem yetdi emrim azdur

Sefer düşdü gideyorum

Yunus Emrem söyler sözün

Ķan yaũile doldı gözün

Duâdan unutulañ biziz

Sefer düşdü gideyorum

114.a

234

(Yunus)

Ķaķķuñ ħabibi Muĥammed

Yurdum ile kıyametde

Mîzân-ı terâzu kıurulduķda

Yurdum ile kıyametde

Cihârı yârı gözün

Ebûbekir ile 'ömer

Dertler çoğaldı

Dermân umar

İlticâmız sañadır

Yurdum ile kıyametde

İki nûr eşi Ôsmân u âli

Yurdum ile kıyametde

Bu dünyada çoğdur veli

Ey hâzret cânum âli

Yurdum ile kıyametde

Nefs-i şeytânın yaşayın

Yaramaz hûydan kesim

Sevdiğim hasan hüseyin

Yurdum ile kıyametde

Yunus Emrem gâfil itme

Günâh deryasına batma

Müminler anası Fâtma

Yurdum ile kıyametde

235

(Şemsî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Vâsıl olmaz haqqâ kimse cümleden dur olmadan

Gec açılmaz şol gönülden pâki pür-nûr olmadan

Sever çok ağıârı dilden tâcelli ide haqq

Pâdşâh qonmaz sarâya hâna ma'mûr olmadan

Mevtu kılan temûtu sırrına mazhar olan

Haşrı neşri bunda gördü tefhe-i şur aqmadan

Haqq cemâlün ka'besini qaldı âşıklar tavâf

Yerde ka'be gökyüzünde beyt-i ma'mûr olmadan

Maqv olanlar kelâmı ğayrıdan gelmez veli

Pes ana ennelhaqq niçe disün kişi manşûr olmadan

Mest olan mestâne geldi tâ ezelden tâ abd

İcdiler âşquñ şarâbuñ ab-ı engûr olmadan

Bir âceb sevdâya düşmez tutuşur şemsî müdâm

Haqqâ maqbul olmak ister halka menfur olmadan

114.b

236

(Yunus)

kâfiye-i vâv

mağâm-ı şabâ

Benem zârı kılan ol yâre karşı

Gönül den cân viren dildâre karşı

Giceler şubhdañ hayrân u mestem

Oturub müntazır çün yâre karşı

Şeher-gâhı durub zârı kılarum

Şanasın bülbülem gülzâre karşı

Bu gün man'sûriyem meydân-ı âşkuñ

Şabınub çerhûram ol dâra karşı

Bir gün gurbetde kaldı Yunus Emrem

Ki âşka söyledur ağıyâra karşı

237

(Yunus)

Heb cennetuñ ırmaqları

Açar Allah deyu deyu

Şağır selâ bülbülleri

Öter Allah deyu deyu

Örülür şırma telleri

Hem ur n our dilleri

Hem bacesin n g lleri

oar Allah deyu deyu

Melekler rametler Őaar

Kimler yiy b kimler ier

 le donlar bier

Kim Allah deyu deyu

 r b au n d d rını

G r b mevl nın y z n 

Bula g rsem izini

G rsem Allah deyu deyu

 Őık Yunus bir dem

Eylen c nın Őaf  bula

Varub maŐer mahalline

G re Allah deyu deyu

115.a

238

(Yunus)

 fiye-i he

maḳâm-ı nevâ

Âlemler nura ğarḳ oldu

Muḥammed doğduĝu gice

Mûmin münâfıḳ farḳ oldu

Muḥammed doğduĝu gice

Ârşuñ nûrı yire indi

Şuyunuñ rengi nûra döndü

Heb şusuzlar şuya ḳandı

Muḥammed doğduĝu gice

Ananuñ raḥminden düşdü

Küfârların âḳlı şaşdı

Biñ kilise yere göçdü

Muḥammed doğduĝu gice

Ḥûri ḳızları geldiler

Ḳundaĝın cözdiler

Muḥammede yüz sürdiler

Muḥammed doğduĝu gice

Âşık Yunus ey ḳardâşlar

Aķar gözden ķanlı yaşlar

Secde ider dağlar taşlar

Muħammed doğduğu gice

239

(Yunus)

Var derdile yan yürü dermana irişince

Âşkile ķulluķ eyle ķa'âna irişince

Şöyle ĥori ĥâķîr ol başda ĥalîl olasın

İsmâ'il gibi sende ķurbâna irişince

Şular gibi seyr eyle bir yerde ķarar etme

Alcaķlara aķ yûri 'ûmmâna irişince

Eyûb gibi şabr eyle ya'ķûb gibi coķ ağla

Yûsuf gibi sen dağı ken'âna irişince

Yunus emrem cevheruñ niķün virdin nâdâna

Bu yolda neler çekduñ ol kâne irişince

240

(Yunus)

Taşdı rahmet deryâsı

Ėarķ oldu cümle âşi

Dört kitâbuñ ma'nâsını

Lâ ilâhe illallah

Budur esmânın hâşı

Siler albenden pâşı

İsmi âzam dûâsı

Lâ ilâhe illallah

Gönüllere yol ider

Dağı aşı kül ider

Sultânları ul ider

(lâ ilâhe illallah)⁷⁰⁰

Gönüllerde gizlidir

Kitablarda yazılıdır

Söylenecek söz budur

(lâ ilâhe illallah)⁷⁰¹

Gönül bürçından doğar

Âleme rahmet yağar

Mevlânın ismin anar

(lâ ilâhe illallah)⁷⁰²

---

⁷⁰⁰ Eklendi

⁷⁰¹ Eklendi

⁷⁰² Eklendi

Yunus da bunu dedi

Söylenecek söz budur

Yanar yürek âşk odı

Mevlânın güzel adı

Erenlerin kılıcı ârşa çıkar bir ucı hây ne güzel kılıcı

Erenlerin bûrağı yakın ider ırâğı ârş-ı kûrsin direği

115.b

241

(Yunus)

Kâfiye-i lâm elif

Âşkuñ ile âşıklar yansun yâ resûlallah

İçib âşkuñ şarâbın kıansun yâ resûlallah

Ol seni sevenlere kıl şefâ'at anlara

Mümin olan tenlere cânsun yâ resûlallah

Ol seni seven kişi virur yoluna başı

İki cihân güneşi sensin yâ resûlallah

Âşık oldum dildâre bülbülem şol gülzâre

Seni sevmeyen nâre yânsun yâ resûlallah

Dervîş Yunusuñ câni îlmi şefâ'at kâni

Âlemlerin ka'ânı sensin yâ resûlallah

242

(Yunus)

Hâlet ile baña bir hâl görindi

Bir yeşil âlemlî ka'ân göründi

Sancâğı aq idi döndü yeşile

Uyandım kendumi dögdüm taşile

Allahum bir dağı göster düşile

Bir yeşil âlemi ka'ân göründi

Gözümüñ gördüğün söylerem mest

Bir yeşil âlemlî ka'an göründü

Sancâğın kaldırdı düzdi yola

Sancağı dinde ümmeti bile

Gel âşi maḥrem günâhı dile

Bir yeşil âlemlî ka'ân göründi

Sancâğın kaldırdı öyle şevkle yürüdü

Yüregim içinde yağım eridi

Muhammedin nûrı halka yürüdü

Bir yeşil âlemi ka'ân göründü

Dervîş Yunus saña şad cümle şapar

Şapmayanlar din yolundan şapar

Ey Allahum bizi anlardan kıpar

Bir yeşil âlemi ka'ân göründü

116.a

243

(Yunus)

Yâ

Ben bu âşka düşeli

Allahile bilişeli

Eli âşâlî

Bize dervîşler geldi

Dervîşler sürerler şefâ

Hükm ider kıfdan kıfâ

Bile geldi muştafâ

Bize dervîşler geldi

Yedilerle kırklarla

Ak şakallı pirlere

Yüzü bâlkır nurlarla

Bize dervîşler geldi

Bölük bölük dervîşler

Haqqun buyurugin işler

Yunus aydurur

Bize kardâşlar geldi

244

(Niyazî Mısrî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

İñle ey dertli gönül inle

Ehl-i derdin inlecek çağıdur

Gel tımâr it yâreñi ey derdmend

Yârelerin umûlacak (çağıdur)⁷⁰³

İşde vahdet gönülleri açdı heb

Bülbülün efgân idecek çağıdır

İmtihân için gelürsün böyle

İñlemek saña yaraşur derdile

---

⁷⁰³ Eklendi

Ey niyâzi dünyâda istemez huzûr
 Şol kişi kim olmaya ehl-i gurûr
 Hakkı anlatmağdan bunda sen ûbûr
 Mevtin elçisi gelecek çağıdur

245

(Niyazi Mısrî)

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün
 Ey ğarîb bülbül diyârũñ kandedur
 Bir haber vir gül-i îzârũñ kandedur
 Sen bu yerde kimseye yâr olmadın
 Var senuñ elbetde yârin kandedur

Artı günden güne feryâdın senuñ
 Ah-ı efgân oldu feryâdın senuñ

Âşk içinde kimdir üstâdın senũñ
 Yâ senuñ şabr-ı kararın kandedur

Gökde uçarken seni indirdiler
 Çâr ûnşur bendelerine urdular

Nûr iken adın mışrî dediler

Şol ezel kim i'tibârın kıandedur

116.b

246

(Yunus)

Lâ

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün

Derd-i âşka vâsıl olmuş var ise gelsün şalâ

Şeyhinuñ derdile dâim pervâne var ise şalâ

Bağçe-i gülzâre vardım dost cemâlin görmege

Sırr virub meydânı âşkıda manşûr ola var ise şalâ

Yunusum ğurbetde kıaldım bir cevhandâ ahile

Bülbül olub işbu yolda merdâne-i yâr var ise şalâ

Kinerimiz atdım ey Şâhi Yunus seni şakladım

Çoşdurub devl-i duvumi ervâriye gelsün şalâ

117.a

247

(Yunus)

Kâfiye-i yâ

Nice bir besleyesin sen bu kıadi kıâmeti

Düşdüň dünyâ zevkine unutduň kıyâmeti

Dervîş kazan yedür bir gönül ala getir

Biň ka'beden birikdür bu gönül îmâreti

Ger ümmetim var deyu halka salu şalavat şatar

Nefsin müslümân etdün var ise ger ümmeti

Nefsuň müslümân iden haqq yola togru gider

Yarın aña idiser muhammed şefâ'atı

Dervîş Yunus sen dahi gerçeklerden ola gör

Gerçek irenlerimiş cümlenuň ziyâreti

248

(Yunus)

Taşvif-i Yunus

Çıkdım erik dalına

Anda yedim üzimi

Bostân ıssı kağıyüb

Dir ne yersin kozumu

Kerbic kodum kazana

Boyras ile kaynatdım

Ne bu deyu Şorana

Bandım virdim özini

İplik virdum çulhaya

Şarub yumağ etmemiş

Becid becid ısmarlar

Gelsun alsun birini

Bir serçenuñ kanadın

Çırğ çaklıya yükletdim

Cift dağı çekmeden

Şöyle çaldı yazıda

Bir kör ile gülüşdim

Elsiz ayağım aldı

Şu nide başamadım

Götirdü özümü

Bir boğaya şataşdım

Gözsüz köyüñ yoldâşı

Şordum haber virmedi

Çaysârıdur âzimi

.....urdu

Yalan değil gerçektur

Ben de gördüm tozını

Ķâf tağından bir taşı

Şöyle urdular baña

Öylelik düşdü yere

Boza yazdı yüzümi

Balık kıavağa çıkmış

Zift turřısıñ yimege

Leylek kıozuk toğurmış

Baқа şunuñ sözini

117.b

Yunus bir söz söylemiş

Hiçbir söze beñzemez

Ķâfiller içinde ma'na

Budur yüzünü

249

(Yunus)

Arayı arayı bulsam izini

İziniñ tozuna sürsem yüzümü

Ķaķķ naşıb eylese görsem yüzünü

Yâ Muḥammed cânım arzûlar seni

Bir mübârek sefer olsa da gîtsem

Ka'be yollarında kumlara batsam

Ḥûb cemâluñ bir kez düşde seyr etsem

Yâ Muḥammed cânım ârzûlar seni

Zerrece kalmadı kalbimde hîle

Şıdķıle girmişem ben bu ḥaķķ yola

Ebûbekir 'ömer ôşmânda bile

Yâ muḥammed cânım ârzûlar seni

Âli ḥasan ḥüseyin anda bile

Sevgusini güllerde muhabbet

Yarın maḥşer günü ḥaķķ dîvânında

Yâ Muḥammed cânım arzûlar seni

Yunus medḥ eyledi seni dillerde

Ağlayu ağlayu ğurbet yirlerde

Dillerde hem gönüllerde

Yâ Muḥammed cânım arzûlar seni

yâ

118.a

250

(Yunus)

İlhâmile dün gice

Seyr etdim Muḥammedi

İmâmesi başında

Yeşil hûle egninde

Dört yârile yanında

Seyr etdim Muḥammedi

Cur'a şundi Muḥammed

Mest etdi beni gâyet

Haḳḳdan oldı inâyet

Seyr etdim Muḥammedi

Pervaneyim şem'ine

Şeyhîm âzîzim bile

Kaḫreyim ûmmân buldum

Derdime dermân buldum

Dün gice ḳadre erdim

Seyr etdim Muḥammedi

Yunus murâdı

Zevkule şafâ buldı

Âşık ma'şûkuñ buldı

Seyr etdim Muhammedi

251

(Yunus)

Âşkuñ aldı benden beni

Mevlâm isterim seni

Ben yenârım düni günü

Allah seni isterim seni

Eger beni yandırsalar

Külüm göge şavursalar

Zerrelerim çağrışalar

Allah seni isterim seni

Ne varına göreneyim

Ne yoqluğuna yerineyim

Âşkuñ ile eylenirim

Mevlâm seni isterim seni

Cennet cennet didikleri

Bir evile bir kaç hûri

İsteyene vir sen anı

Allah seni isterim seni

Dervîş Yunus benim adım

Günden güne artar derdim

İki cihânda maşşûdum

Mevlâm seni isterim seni

118.b

252

(Muhîf)

İlahi hüseyni

Fâni dünyâ bir gün senden

Gidem ağlayı ağlayı

İçem ecel şerbetini

Çanam ağlayı ağlayı

Gelmişem gitmek kaçdına

Cânım ulaşa dostuma

Çıçam neşir üstüne

Yunam ağlayı ağlayı

Döner dâim çerh-i felek

Ne insân kalur ne melek

Yeñsiz yaqasız bir gömlek

Giyem ağlayı ağlayı

Ġârîb muhyi bir gün öle

Gözlerine tobraq dola

İleteler büryâd yere

Qalam ağlayı ağlayı

[42a]

tefsir-i sûre-i isrâ

Bismillahirrahmânirrahîm

Subhânellezzi esrâ bi abdihi leylen minel mescidil harâmi ilel mescidil aqşallezzi bâreknâ havlehu li nuriyehu min âyatînâ innehu huves semûl başîr Allah subhâne va ta'âla kitâb-ı keriminde buyurdu ki subhânellezzi lehza resûlullah cemi' âyûbdan kayişsemîrâ olan kâdir-i muṭlaq esrâ bi âbde kavleti sır itdirdi leylen gice içinde minel mescidil aqşayadañ elezzi ancileyin mescid-i aḡsa ki bâreknâ havlehu işrâfini meyân eyledi zâhir-i enhâr ve eşcâr ile b3aṭinen ibâdet-i eşyâ ile lezye âbd-ı haqîrimize göstermeden ötürü min ayâtnâ ayâtımız ya'ni âcayib melekûtumuzu inne taḡkîk Allah subhâne ve ta'âla huves semûl âlim aqvâl-ı muḡammediyi işidicidur elbaşîr ḡazret-i muḡammeduñ aqvâlince görücüdür aña göre cenâb-ı pâkine ve maḡa-ı kerametine taqrîb eyler bu kadar kerâmât ve üzlet ol maḡbûb-ı illahi olub eşyanuñ efzal olduğundandır neşât-ı rûḡâniyyeleriyle mukaddem küll neşâit-i cismâniyyeleriyle ḡâtm-i deseldur şoñra kelimelerini cümlesinüñ merâtibini câmi'

[42b]

oldüğundandır meşelâ bir kaç devâir farz olunsa aḡir çekilen dâire cümleyi muḡîṭ olur Allah ta'âla ḡazretleri ḡazret-i peygamberüñ şalallah u ta'âla âleyhi vesselemuñ rûḡ-i şerîflerini ḡalk etmek irâdet-i âliyyeleri ta'aluq idicek kendü pâk-ı nurundan bir miḡdar nûr efrâz idüb rûḡ-i şerîflerini ol nurdan ḡalk eyledi ḡaḡîqat-ı aḡmediyye zât-ı aḡmedden ma'zûzduz aḡmede mîm

imkân vazî' olundu hâlîk ile mahlûk binini fark için bu gönüler dirler ve ârş u kürsi ve cennet u mîzân halk olunmadan üç yüz yigirmi dört biñ yıl muqaddem-i peygamber hazretlerinüñ rûh-ı şerîfini halk eyledi şûret-i rûhânilerini âlem-i dünyadan olan şûret-i cismânileri gibi ahsen şûretde halk eyledi mübârek başlarını hidâyetden mübârek boynunu tevâzu'dan halk eyledi mübârek ağzını şabırdan mübârek gözlerini yakînden halk eyledi mübârek yinâ yinâ'anını muhabbetden mübârek lisânını şıdıkdan halk eyledi daği mübârek gögsünü naşihatden mübârek karnını zühtden halk eyledi kalb-i şerîflerini vera'dan mübârek dizlerini havfdan mübârek ayaklarını istikâmetden halk eyledi çok bu uslûb üzre ol sultânîñ rûh-ı şerîflerini halk eyledi andanşoñra on iki hicâb halk eyledi rûh-ı şerîfleri her hicâbda kadar mâşâllah eklendi andanşoñra şecere-i yakîn adlu yer ağac halk eyledi ol ağacuñ dört budâğı var idi ol dört budâk dört

[43a]

merâtebe işaretdur ol ağacuñ üstüne rûh-ı şerîflerini vazî' eyledi kırk biñ yıl ol ağacuñ üstünde rûh-i şerîfleri Allah subhâne ve ta'âlâya tesbih eyledi andanşoñra mirât-ı hasat adlu bir ayine halk eyledi rûh-i şerîflerini ol ayînenüñ önünde kodu ol ayine içinde kendüleri ahsen şûretde görücek teşekkürâta beş kere secde eyledi şimdi beş vakit namâzuñ aşlı ol beş secde olmuşdur andanşoñra nurdan zincir ile aşılmış nûrdan bir kandîl halk eyledi rûh-i şerîflerini ol kandîl içinde girmege emr eyledi emre imtisal idüb ol kandîl içine girdi esmâ-i hüsneya iştigâle başladı her isimde biñ yıl eklendi ism-i rahmâna irince Allah subhâne ve ta'âla nazâr-ı merhamet eyledi ve istihyenderle diler ve o derin her birinde bir peygamber rûhî halk olundu ve yine iştigâle başladı her birinden bir mûminüñ ve bir kâfirüñ rûhî halk olundu ervâh dört şaff oldular şaf-ı evvel ervâhı şaf-ı şâni evliyâ ervâhı şaf-ı şâliş mûminin ervâhı ve şaf-ı raci' kuffâr ervâhı pes bu ervâh maqâmlu maqamında kadar mâşâllah tûrdular andanşoñra her bir rûh için bir beden halk olundu bu âleme getüre diledi beden-i adem ka'inât-ı cismâniyyenuñ aşlıdur peygamber hazretlerinüñ rûh-ı şerîfleri ka'inât-ı cismâniyyenuñ aşlıdur mübdi-i olmuşdur nitekim sorarlar

[43b]

künt neyya ve adem beyne'lmâ-i vağ'fîn âlem-i ervâhda terbiyeleri tevecihile olmuşdur orada mazhare-i kemâl-ı rahmet olmuşdur و ما ارسلناك الا رحمة الاله امين ve ba'de âleme kelimelerine irâdet-i âliyye ta'alluk idicek cebrâîl âleyhisselâma emr etdi vardı şimdi ravza-i muṭahharaları olan yerden bir kabza hâk aldı daği mâ-i zemzem âyn-ı selsebîlden mâ-i tesnîm ile yogurdu durr-i beyazı gibi oldu andanşoñra semâvâtı seyr itdirdi tâki ehl-i semevât bildiler ki

ḥabîballahuñ cism-i şerîfleri tevecihle leṭâfet üzere ḥalk ola çokdur aşlâb abâdan erḥâm-ı immihâta gele gele âbdullah şalibden âmine ḥâtun rahmine şalb olundu ya'ni düşdü sehl bin âbdullahdan rivâyet olunur ki şol zamandaki Allah subḥâne ve ta'âla ḥazret-i peygamberi ḥalk eyledi receb ayınuñ evvel cum'a gicesi idi ḥaqq subḥâne ve ta'âla cenâb olan rıdvâna emr eyledi ki cennet kapularını ac ve cenneti tezyin eyle ve ehl-i cennete bildur ki ḥabîbim muḥammed şalallah u ta'âla âleyhe vesselem bu gice ana rahmine vâkı' oldu validelerinden rivâyet olunur ḥamleti bende bildum lakin kâil geldi dir ki muştuluk olsun saña seyyid-i âleme ḥâmile olduñ didi viladâtları zamanı qarîb olucağ yine ol kâil geldi didi ki اعيز بالواحد من شركل حاسد böyle didi ve doğduğı zamanda adını muḥammed koyasıñ didi mübârek rebî'ül evvel ayınuñ on ikinci gice aşnîn gicesi sa'âdetle bu âleme teşrîf

[44a]

Ayıldılar validelerine sâir nesûn gibi ba'zı öte beri vâkı' olmadı pâk u tâhir belâti'b pûr nûr-ı muşavvir zuhûr eyledi evvel emziren ebulehebiñ şüveye adlu câriye idi meşhur adlu oğlu südile ve ḥamzayı da evvel emzirmişdur ḥamza muḥammed ḥazretlerinüñ şalallah u ta'âla âleyhi vesselem teseben emmileridir rızâ'en qardaşları ḥamza raḍıyallahu anh bir günde bir ayluğ ve bir ayda bir yıllık kadar yürürler idi ol zaman yerler gökler üstüne iftiḥâr iderler idi ki şems bizde kamer bizde ve ârş u kürsi iftiḥâr iderlerdi muḥammed bizde diler idi şol zamandaki ḥabîb-i ekrem şalallah u ta'âla âleyhe vesselem bu âleme teşrif eylediler bu kerre yerler gökler üzerine iftiḥâra başladılar bizde bu nûr zuhûr itdiki sizde olan şems u kamer ârş u kürs cümlesi anuñ hürmetina ḥalk olundu لولك لولك لما خلقت الافلاك dinilmişdur bu kerre gönüleri sukût idiler cânib-i ḥaqqdan yere ḥiṭâb geldi ki çün sen ḥabîbimiñ velâdetiyle iftiḥâr idersin seni zuhûrkıldım kullarım şu bulmadığı zaman saña yetmem itsünler îbâdetlerin qabul iderim şimdi bu iḥsânüñ mübtedâsı ol iftiḥâr olmuşdur andanşoñra se'id qabilesindendiñ se'id qabilesinde oldular ibn-i âbbâsdan rivâyet olunurki raḍıyallahu anh peygamber ḥazretleri şalallahu âleyhe vesselem bir gün ḥalîme ḥatunuñ oğlu olan rızâen

[44b]

Qardaşlarıyla güneş sıcakında göziler arasına gitdiler ḥalîme ḥâtun araşdırarak vardı buldu ve esside nüçun taşra gidersiz didi ḥalîme ḥatunuñ oğlu ayıtdı ana qardaşım Muḥammede sıcak toqunmaz gün gezdigi yerde bir pâre bulût qanda giderse bile giderdi durduğu zaman bile durur idi dört yaşlarına irişdikde şakq-ı şadr şerîfleri üç kerre şakq olunmuşdur evvelki şakq tez'ât-ı şeytâniyye iḥrâc için olundu sâir oğlancuqları gibi oyuna meyl itmeme kiçün ikinci şakq naql-ı vaḥi taḥammül için olmuşdur üçüncü şakq mi'râcda cenâb-ı ḥaqqkla min gayr-ı vâsıta-i olan

mu'âmeleye kâbiliyyet hâsıl olsun için pes cebrâîl âleyhisselâm ile bir melek zuhûr itdi ahtitîbhâ' luţfuyla yaturdı şadr-ı şerîflerini şakķ eyledi bir siyâh uyuşmuş kıan çıkardı bu saña lâyıķ degildur didi ve kıalb-i şerîflerini altun lakin içinde mâ-i tesîgle yıķayub ve yine yerine kıodı şakķ olan yeri refkle şıgâdı yine evvelki gibi oldu ģalîme ģatunun oğlu kendüler ile bile idi bu ģâlî göricek segerde segerde anasına vardı ata ana kıarîş-i kıarındaşımũ iki kimse geldi kıarnını yardı didi ģalîme ģatun segeretdi gördü nebi âleyhisselâm oturun mübârek beñzi müteğayyırca olmuş

[45a]

Ne olduñ oğlancuğum didi bilmem şunda iki kimesne geldi gögsimi yardılar nesne çıkardılar yerine kıodılar didi ģalîme ģatun ta'accub eyledi câiz ki ba'zı ģâl ola deyu ģaf eyledi ve götürdi 'emmîleri ebũ tâlîbe anlarũ ģizmet-i şerîflerinde oldu yigirmi üç yaşına irişdikde ģadîce anamıza tevvic eylediler rağıyallahu anhe sâir ezvâc-ı muţahharayı vefatından soñra aldılar amma ģadîce-i kübrâdan ve gayrîd evlâdları kırķ yaşında irişdikde risâlet virildi vahiden evvel zâhir olan rûyâyı şâliģa idi güneş aydınlığı gibi andanşoñra ģalvete muģabbetleri oldu ģâr-ı ģanerde ģalvet eylediler kıalb-i şerîfleri üzere muģabbetullah ģaliy eyledi yine bir ģün cebel-i ģirâyâ teveccũh eyledi mübârek yüzünü toprağa sürdü kıodı olduklı ağlayub Allah subģâne ve ta'âlaya tazarru' ve niyâz eylediki melâike-i semavât ve ģûr âyn cümle ağlaşdılar pâdşâhâ bir müştâķ kıuluñũ oyununu işiterek didi buyurduki int-i ģabîbime risâlet teblîğ eyle cebrâîl âleyhisselâm ayıtdı hûvâdan şaģiye eyledi nebi âleyhişşalavat vesselâm mübârek başını kıaldırdı gördüki yeşiller giymiş beynes-semâ-i ve'larz-ı havâda bir kimse kıurur endîde ıķrâ didi peygamber

[45b]

Ĥazretleri ben okumâķ bilmem didiler andan soñra ıķrâ yâsem rabbikellezzi ģaleķ didi andan soñra ģâib oldu oradan peygamber ģazretleri şalallah u ta'âla âleyhe vessellem sa'âdetle hanelerine geldiler duşrrutı duşrrutı didiler pes peygamber ģazretlerini uruşkıriñiz ol maģalde ايهما المدش قم فانزر ayet-i kerimesi zâhir oldu andanşoñra nebi âleyisselâm ģalışmađa başladılar ģicelerde tul-ı kıyâmde ģatta mübârek ayaklarına verem âriż oldu âllah subģâne ve ta'âlayı طه ayetini inzâl eyledi rivâyet olundu ki şol zamandaki peygamber ģazretlerine risâlet iģsân olundu buyurdılar ki pâdşâh benim kıavmim âriķ u âşi kıavmdir şimdi anlara ben peygamberim disem kıabul eyleyüb beni taşdıķ eylemezler tekzîb iderler cânib-i ģakķdan dinilki var yürü ebũbekir seni taşdıķ ider anũ imânı nâsıñ imânına âdl olur zaman ba'îş-i kıarîb oluķaķ envâr ya'şdan Ebubekirũ kıalbine bir lem'a toķundu ģatununa didiki bu

bizim kavmimiz ne ‘aceb câhil kavm olurki kendü elleriyle bir hicri yâ şecri yunarlar da bu kerre aña ma’bûd deyü îbâdet iderler bu hâtıra ile şehirden taşra çıkdı gitdi bir çalınuñ dibinde bunu fikr iderek oturdu çalıdan bir şadâ geldiki ol senuñ istedigün din haqq zuhûrı qarîb olmuşdu çalıdan bunu işidicek hazz eyledi

[46a]

Ol çalıyı ziyâretgâh idindi gâh u gâh varur gelürdi şol zamanda peygamber hâzretlerine risâlet virildi yine ol çalınuñ dibinde bulundu bu kerre çalıdan bir avâz geldilerki ol senüñ istediğün haqq dîn zuhûr eyledi yürü var imân getür oradan kalkdı şehre toğru gelürken hâtırına bu geldiki âcabâ bizim kavmimizde olub risâlete lâyıq kim var ola var ise Muhammed emîndur qablerrisâle peygamber hâzretlerine Muhammed Emîn dirler idi vedâyi’ qanlarında tûrur idi kemâl ümmetlerinde hâtıra ile şehre gelürken nebi âleyisselâma risâlet geldi buyurdular ki yâ abâbekir Allah subhâne ve ta’âla nebi âmme-i nâse resûlullah gönderdi hâşşet saña hemân uzcaklık imân getürdi evvel imân getürüñ abâbekirin eşşidîkdur ba’zılar hadîce anamızdur demişler tevfiq idenler böyle demişler ricâldan evvel imân getüren abâbekir essidîkdur şabîlerde evvel imân getüreñ hâzret-i imâm âlîdur hatunlarda evvel imân getüren hadîcet’ulkübra radiyallahu anha andan soñra gelen geldi şerî’at-ı Muhammediyye günden güne şöhret buldu ba’de mi’râca da’vet olundular eşinin gice aydı ki cebrâil âleyhisselâm cennetden bir burâq getürdi burâq bir dâye beñzer idi qâtırdan küçük humârdan büyük yine peygamber hâzretlerinden rivâyet olunur ki şalallah u ta’âla âleyhe vesselem buyurdular ki ön saqfi açıldı cebrâil

[46b]

Nâzil oldu şadri şakq eyledi soñra mâ-i zezem eyleye yıqadı altundan bir legen içinde andanşoñra burâq getürdi egeli uyanlı cesedi kırmızı yaqûtdan boynu yeşil zümrüden ve gözleri zühre yıldızı gibi ve yüzü insan gibi ayakları yıqar ayağı gibi qam yâ Muhammed bâb-ı mûlâk yed’ûk didi buyurdular ki binmek istedikde bindirmek istedi cebrâil neylersin bu saña binât Muhammed degilmidir bundan egerim kimesne binmek saña muhâldur diyince inkiyâd itdi bendañi bindim gözü irdi yeñi yire ayağını başardı beni götürdü çaq-ı beytü’lmuqaddese vardum enbiyâlar dayını bağladıkları halıqaya bende bağladum andanşoñra beytü’lmuqaddese girdim gördüm ki enbiyâ-i mürselîn şaf şaf olmuşlar baña muntazırlar cümle baña selâm diler cebrâile didimki bunlar kimlerdur cebrâil ayıtdı senüñ qardaşlarıñ enbiyâ u mürselîndur andanşoñra didiki qariş za’m eyledikde Allah ta’âlanuñ Allah subhâne ve ta’âla hâzretleriniñ şeriki olan naşarı za’m eyledikde Allah ta’âlanuñ validi ola enbiyaya şor ki Allah subhâne ve

ta'âla hazretlerinin şeriki varmıdır andanşoñra bu ayet-i kerimesini okudu *واسل ارسلنا من قبلك من
ولعلنا من دون الرحمن الهة يعبدون الايه* enbiyâu mürselîn işidincek cümlesi Allah u subhâne ve
ta'âla hazretlerinin vahdâniyyetine ikrâr

[47a]

Eylediler andanşoñra cebrâil beni taqđim eyleyüb ilerü geçürdi orada enbiyaya imâmat
eyleyüb iki rek'at namâz kıldım deyü buyurdular andanşoñra beytü'lmuqaddesden çıkdılar
cebrâil bir kâse humar ve bir kâse süd getürdi nebi âleyhişşalavat vesselâm südü içdiler
fiṭratında aşâbet eyledün didi siz kimsin ddiler cebrâilim çıkdılar ûrûc eylediler cebrâil
âleyhisselâm kapuyı açın didi siz kimsiniz didiler cebrâilim didi yanında kim var didiler
Muḥammed var didiler ol yanda geldimi didiler geldi didi kapu açıldı adem âleyhisselâmı
gördiler merḥabâ eylediler îsa ile yaḥyayı gördiler anlar daḥi merḥabâ idüb ḥayr du'â eylediler
andanşoñra üçüncü göge ûrûc eylediler anda Yusuf aleyhisselâmı gördüler buyurdular ki aña
ḥüsnün iki teşfi virilmişdur ol daḥi merḥabâ ve ḥayr du'â eyledi andanşoñra dördüncü göge
ûrûc itdiler idrîs âleyhisselâmı gördiler ol daḥi merḥabâ ve ḥayır du'â eyledi andanşoñra
beşinci göge ûrûc eylediler kapu açıldı hârûn gördüler ol daḥi merḥabâ idüb ḥayr du'â
eylediler andanşoñra altıncı göge ûrûc itdiler kapu açıldı mûsa âleyhisselâmı ol daḥi merḥabâ
idüb ḥayr du'â itdiler her bir gök kapusunda evvelki mu'âmele olmuşdur andanşoñra yedinci
göge ûrûc eylediler kapu açıldı ibrahîm âleyhisselâmı gördiler beyt-i ma'mure dayanmış

[47b]

Ṭurur merḥabâ idüb ḥayr du'â eyledi peygamber hazretleri buyurdılar ki beyt-i ma'mûre her
gün yetmiş biñ melek dâḥil olur kıyâmete degin bir daḥa nevbet gelmez andanşoñra
sedretü'lmüntehâya vardılar cebrâil sedrede qaldı nebi âleyhişşalavat vesselâm buyurdular ki
sen burada qalursın ben ġarîb diyârında iz bilmem nice olur cebrâil âleyhisselâm ol vaḳit lâ
ḥatırqat didi zir-i subḥân dâna yoḳdur aña taḥammül olmak ḥâkiye virilmişdur bu qâlib inşanı
gerçi zülmat görünür âb-ı ḥayâtda zülmatdadur orada cebrâil ile vedâ'laşdılar ve buyurdular ki
senün rabbün katında bir ḥâcetin varmıdur cebrâil âleyhisselâm didi ki hiç murâdum yoḳdur
ve lakin şunı istermi ki ahiret âleminde Allah subhâne ve ta'âla hazretleri benim cenâḥımı
sırâtn üzerine baḫ eylesün tâ ki ümmetiñ ḥuzûr ile ve râḥatla geçe nola didiler ve oradan ref
refe bindiler cebrâil âleyhisselâm biricik böyle refiqla qaldırdı yetmiş biñ ḥicâb-ı nûrâniye-i
ṭarafetü'lâyine geçdiler bir âleme vardılar ki ne ins ve ne melek var hiç eşyadan bir şey
qalmadı kendülerine bir dehşet ḥâşıl oldu ve bir ḥitâb geldi ki qatlan rabbün şalâtdadur bu şadâ

Ebubekir avazıyla geldi peygamber hazretleri şalallahu âleyhi vessellem te'acub idüb subhân Allah Ebubekir buraya benden evvel mi geldi

[48a]

Yâ rabbüñ şalavatda dirdimek ne dimekdir der rabb hud-ı ma'bûdur âbid degildur rivâyet olundu ki orada peygamber hazretlerinden şâdir olan ihtiyât Allah veşşalavat vetţayibân olmuşdur cânib-i haqqdan hazret-i peygamber dehşetden enbisât için sselâm âleyiñ iyyhâ elnebi ve rahmetullah ve berekâte dinildi nebi âleyhişşalavat vesselâmda cenâb-ı haqqıñ selâmını redd için sselâm âleynâ ve âli âyâd Allah eşşâlihîn didiler cebrâilde eşhedü enne lâ ila ilâllah ve eşhedü enne Muhammeden âbdüh ve resule didi kendülerinden rivâyet olunur rebbüm beña ba'z nesneden sual eyledi cevaba qadir olmadım ya qadrini zuhurma vazı' eyledi hatta birdeni bile didim orada cümle âlüm-ı evvelin ve ahirini heb keşf oldı toqsan biñ kelimât oldı üç ilim bildurdi envazîyeniñi âmme ve hâşşe neşr emr olundu ilm-i şerî'atda otuz biñini uşûlda bulursuñ söyle bulmazsıñ söyleme dinildi o ilm-i haqqatdur andan peygamberler hazretleri suâl pâdşâhâ bunda gelince bir avâz işidimki küllâ rabüñ şalavatda dimde murâd burada rahmet dimekdir qurânda hüvelezzi yaşelli âleykim melâikete ayetini yâ Ebubekir avâzı üzere bir melek halk eyledim âlem-i dünyasınıñ Ebubekire insüñ vardur musanıñ âşâsına ötesi olduğı gibi

[48b]

Maqam-ı tecellide musaya dehşet ârz olundu ve mâtluk lâzım bimeniñ yâ musa deyu suvâl eylediğim gibi pes nuzûl geldikde ümmete armağan dinildi elli vaqıt namaz virildi nebi âleyhisselâm cebrâiliñ emâneti nice oldu pâdşâhâ sen âlem sen ne buyurursun didiler nolao habîbim seni sub saña muhabbet itdiler haqqında ile olsun dinildi andanşoñra indiler musa geldiler musa âleyhisselâm ayıtdı ümmetine armağan ne virdi peygamber hazretleri ayıtdı elli vaqıt namâz virdi musa ayıtdı hây hây ne çok bu senuñ ümmetüñ ümmet-i za'îfdur aña tãkat getüremezler nebi isrâil bu kadar aqvâyı iken ben anlardan neler çekdim vardım hiffet taleb eyledim buyurdılar ki vardım makam-ı ârşatde dövdüm beşini dağı bağışladılar yine musaya geldim yine çokdur didi hâşıl-ı kelâm rabb ile musa yanında var gelmede hâli olmadım çaq beşe inince yine musaya geldim buda çokdur didi ben ayıtdım yok şimdenşoñra istiħya iderim rabimden bir hitâb geldi ki yürü habîbim rızâmızda inmededur ol beş vaqıtüñ her biri on vaqıt yerine geçer kaîm olur yine elli vaqıt olmuş olur qurân-ı âzîm eşşânda buyurulmuşdur men câ-i bilhastet fele âşer emşâlihâ imdi mi'râc armağanıdır layıq olan oldur ki mümin olan

ri'âyetde olalalar bir gün nebi âleyhisselâm bir yerde geçüb giderken bir de vahyiñ sekerderuñ öñlerine meded yâ resûlullah didi

[49a]

Ardınca bir a'râbı yalıñ kılıc çıka geldi nebi âleyhisselâm a'râbiden aşlın suvâl eyledi didi ki yâ resûlullah ben bu deveyi ağrabhâ ile aldım baña âşidur hizmetden kaçarsın didi deve ayıtdı yâ resûlullah âşi oldığımdan degildur hizmet eyleyüb kaçdım lakin bunuñ kabile halkı yatsu namâzını kılmazlar yaturlar korqarmıki anlar yaturken âzâb nâzil ola içlerinde bulunmayım deyu kaçarım pes resûl âleyhisselâm ol a'râbiye ve kavmine yatsu namâzını kılmasına tenbih eyledi andanşoñra o deveyi yine şahibine teslim eyledi peygamber hazretlerinden rivâyet olunur mi'râc gicesinüñ şahisi Mekke-i mükerremde mütehayr oldum bilürimki halk nebi tekzîb iderler ka'be-i şerîfinüñ etrafınüñ hüzn ile bir tarafa giderken ebucehl üstüme uğrayuz gelinüb ayıtdı bu gün hiçbir nesne gördiñmi yâ Muhammed didi ben ayıtdım beli yandur didi ben ayıtdım bu gice beyt-i mukaddese vardım ya gine şabâh bundamı bulunduñ didi ben ayıtdım beli bendenşoñra ehl-i inkârı çağırmağa başladı yâ ma'şer kariş yâ nebi ka'be ye ne söyler Muhammed diñleñ didi imdi mescidi aqşa bize vaşif ile buyırdılarki vaşfinda hayli zahmet çekdim zira gündüz görmüş idim fi'lhâl qarşuma getürdiler bakub bakub anlara cevab virdim ve haber virdim andanşoñra bizim giryânımız haber virdi ben aña rûhâda rast geldim develerinden birini yavi gayet qalmışlar armaş dururlardı anlara

[49b]

Deveniñ idügin virdiler bu gelirende bir bardağ şu şorar idi şuşamış idim aldım içdim didim ayıtdılar ki heze galamat andanşoñra didimki kâfileniñ önünce bir korqağ geliyor üstünde iki gâzâsı var güneş toğduqda çıka gelür didim didiler bu daği haqquñ şadıqla âlâmetidur andanşoñra kâfileye muntazır oldılar biri ayıtdı işte güneş toğdu bir daği ayıtdı ve Allah giryân daği gelir zuhûr ayledi andanşoñra şehere haml eylediler baña ba'zılar Ebubekire vardılar ki senüñ yoldaşuñ der ki bu gice beytü'lmuqaddese vardım ve yine şabağ mekkede bulundum sen ne dirsiñ didiler ebuber eger didi ise gerçekdur ayıtdılar sen inanur mısın Ebubekir ayıtdı bundan eb'ad olan daği inanurum baña gökden bir lahza vahiy viririz anı taşdıq ideruz yuta imiş didi pes ol günde tesmiye olundu hazret-i peygamber şalallahu âleyhi vessellem otuz dört mi'râc ancak ayıtmışlardur biri cismâni otuz üçü rûhâni ol cismâni mi'râc-ı rûhâni bu ümmete müyesserdur hemân mûminler o sultânüñ sünnetini işleye her hâlde bu bu ümmete evvelâ ihsân kamil olmuşdur Ebubekir şiddıqdan rivâyet olunur rağıyallahu anh ayıtdı peygamber hazretlerine fâvehi ali âbde uhi ayet-i kerimesi

[50a]

Nuñ ma'nâsından suâl eyledim buyurdılar ki Allah sıbhâne ve ta'âla buyurdu ki eger âkâb ve âzâyı sevmiş olidim o ümmetine hesâb eyledim amma bir kaç nesneden şikâyet eyledim evveli bu ki ben anlara yarınki âmeli teklîf eyledim anlar benden yarınıñ isterler ikinci bet anlaruñ rızıklarını gayrılara virmem anlar ise âmellerini el için iderler üçüncü benim rızkıyı yerler gayra şükr iderler ve benimle hıyânet iderler illere muşâliha iderler üçüncü buña ben cehennemi küfâ için halk eyledim ise kendülerini ol cehenneme edhâl iderler ve etmege çalışurlar hevâyı nefse uyub yine dinildi ki yâ Muhammed ümmetine söyle sizler ihsâniçün bir kimseye sorsanız ben ol sevgi olayın ki benim sizün üzereyeñiz zerrede yoqdur eger arz ve semâ ehlinüñ birinden qorqarsınız ol havf olan kemâl kudretiyle olduğıçün eger siz bir kimseden ricâ idersiniz bir kimseden cefâsiçün pes ben istihyâya olayın zira cefâda vefâda nedendur ve eger siz işaret idersiniz bir kimseye mâlikûzi ve nefsiñiz ol işare olayın zira ben sizün ma'yûdiñizin ve eger siz taşdıq olan zira ben taḥkîk şâdıqım ve yine vahiy olunduki ḥabîbim senün ümmetün tâ'at iderler ve daḡi âşânda indirirler imdi tâ'atları rızâmuldur

[50b]

Ma'siyetleri kazâmladur rızâmla olanı kabul iderim zira ben kerîmim kazâmla olanı ben mağfîret iderim zira ben rahîmim imdi ümmetine layık olan ol sulṭânuñ şerî'atını ve sünnetini ri'âyetde olalar tâ kim ḥüsn-i şefâ'atlerine nâil olalar hikâyet ḥazret-i şâh-ı kerrem Allah vahpe ve raḡyallahu anh ḥazret-i peygamber şalallah u âleyhi vessellem ḥazretlerinüñ vaşıfda suâl eylediler didiki şakaleyn cem' olsalar o sulṭânı vaşf u medḡ itmege kâdir olamazlar ve lakin size bir nesnesin deyu vireyin ḡarvevi tuyûkda bir büyük adem geldi getürdiler bu zemâ ademine beñzemez peygamber ḥazretlerine kavmden sun deyu suâl eylediler ol kişi didiki kavm cabbârendim şol zamanki buşi' âleyhisselâm nûn emr-i ḡaḡkla beni isrâil kavmi ile üzerimize geldi devr-i tayun âlem ile emr eyledi ol âlemleri şehrüñ etrâfına dekdiler ol âlemler şehrüñ kenarına dikilecek qani ol hesâmet iden tâife hiç birindende mecâl qalmadı beni isrâil anlara göre gökcük bileye bizde tâqat qalmadı bu ḡâli görünce ben baḡdım ol âlemlere bunlaruñ üstünde ne var deyu gördüm yazılmışki lâ ilahe illallah

[51a]

Muḡammed resûlullah bildim ki bu ismün şaḡibi Allah subḡâne ve ta'âla ḥazretlerinüñ sevgilisidir orada size muhabbet eyledim eyledim ve imân getirdüm ve du'â eyledimki yâ rabb beni bu ismün şaḡibinuñ zamanına irişdur tâ ki ol sulṭânı gördüm ve mübârek cemâlini

müşâhede idem Allah subhâne ve ta'â hazretleri bir mağarada beni hıfz eyledi ve baña 'ömr viridi ihsân eyledi elhamdullah geldim mübârek cemâliñizi gördüm didi imdi ol sultânun muhabbeti bâiş-i necât-ı dünya ve ahiretdur Allah subhâne ve ta'âlanun fazlı ihsânıyla ol sultânun ümmeti eyledi ise yine kemâl-ı kerimetden tevfiğ ve hidâyet ve luğ ve inâyet eyleye hazret-i âqyîşe rağıyallahu anhâ hazretlerinden rivâyet olunur hazret-i peğamber şalallah u ta'âla âleyhi vessellem hazretleride cebrâil âleyhisselâmdan ve cebrâilde tañrı ta'âladan buyururkim şağalda olan ağ benim nurumdur her kimki şağal u sağ âğartsa tevğid içinde ya'ni misl-i imân olduğı hâlde ben ol kulumdan utanırım ve hicâb iderim zira kerîmim rağîmim rivâyet kıldılar kim âbdullah ben mübârekden bir kulı var idi ziyade fağîr idi âbdullah ben mübârek fağrinden ol kuluna ayıtdı fağîr oldum baş yuğil ve esbâbuñ gibi külli verâyın seni şatayın didi ol kul ayıtdı ne ola deyüb başın yudu tonuñ giydi veillâ başın tarârıkın gördüğim bir nice sağı

[51b]

Ağarmış ağıldı ayıtdı kim qara sağım ağardı şatılmağdan qurtuldum didi tañrı ta'âla cebrâili hazret-i peygamber görderdi ayıtdı değıl Abdullah ol qara şey azâd eylesün zira sağı ağdur didi gelendiñ imdi zehi luğ u kerem ol pâdşâhlar pâdşâhına kim bir mağlûğ anuñ kulduğunda sağın ağarda şatılmağı revâ görmedi azâd eyle didi deyu buyurdu bir kul kim sağın ve sağalın anuñ kulduğunda ve tevğidinde ağartmış ola aña âzâb eylemeğe revâ görür mı belki rağmet ve inâyet qılub uçağda dirarın ruzi qılır

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. MATERYALLER VE METODLAR

4.1. MATERYALLER

Bu çalışmada asıl kaynak, İstanbul Atatürk Kitaplığı Osman Ergin 1300 numarada kayıtlı Hâşimi Emir Osman'a ait mecmua ile Süleymaniye Kütüphanesi Hasan Hüsnü Paşa 758 numarada kayıtlı yazma eserlerdir. Hâşimî'nin hayatıyla ilgili ulaştığımız bilgilerin kaynağı ise Mehmet Süreyya'nın 1329'da neşrettiği divançe tanıtımıdır. Bunun dahi yararlandığı kaynak Lemazât-ı Hulviyyedir. Dolayısıyla bizim de şair tanıtımı için başvurduğumuz temel kaynaklar bunlardır.

4.2. METODLAR

Bu inceleme daha önce üzerinde bilimsel çalışma yapılmamış, XVI. yüzyılda yaşamış olan Emir Osman Hâşimî'ye ait el yazması bir metnin, tenkitli basım metoduyla incelenmesidir. Çalışma yapılırken daha önce bu metodla incelenen bilimsel çalışmalarda uygulanan yöntemler örnek alınmıştır.

Farklı müstensihler tarafından farklı zamanlarda çoğaltılan kopyaların birbirinden farklı olması tabii bir neticedir. Edisyon kritik, bu neticeler sonucunda geliştirilmiş bir tekniktir. Tenkitli basım da denilen bu yöntem, bir eserin farklı nüshalarından yola çıkarak o eserin orijinal haline en yakın nüshanın elde edilmesi üzerine geliştirilen bir disiplindir. Bizim çalışma konumuz olan divançe ve mecmuâdan müteşekkil nüshaların yalnızca mensur ve Hâşimî'ye ait şiir (her iki nüshada ortak olan bölümler) kısımları mukayese edilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5.1. BULGULAR VE TARTIŞMA

5.1.1. BULGULAR

Tez konumuz olan mecmua, XVI. yüzyıl mutasavvuf şairlerinden Emir Osman Hâşimî'ye ait manzum-mensur karışık bir mecmuâdır. Tahkik ettiğimiz nüshalardan birisi her ne kadar şekil ve içerik bakımından mecmuâdan ziyade divançelere ait özellikleri ihtiva etse de ana metin kabul ettiğimiz nüshanın mecmuâ özelliklerini taşıyor olması sebebiyle çalışmamız mecmuâ çalışması olarak adlandırılmaktadır. Bu mecmuâ, XIII. yüzyıldan XVI. yüzyıla kadar birçok mutasavvuf şairin şiirlerini ihtiva etmektedir. Mecmuânın derkenarlarında kayıtlı şiirler, mensur kısımlarda konuların kopmasına sebep olsa da sayfa numaralarına göre verilen metinde bu duruma müdahale edilmemiştir.

5.1.2. TARTIŞMA

Mecmuânın ilk 60 varağı mensur son 60 varağı ise manzumdur. Mensur kısımlar harekelidir. Her ne kadar divançe Hâşimî'ye ait olsa da en çok şiiri olan şair Yunûs Emre'dir. Yunûs'tan sonra Hâşimî gelmektedir. Eşrefoğlu Rumî, Niyazi Mısrî, Şahî, Nakşî, Muhyî dışındaki şairlerin şiirleri bir iki taneyi geçmemektedir. Mecmuâ içerisinde 3 tane de Farsça beyit vardır. Bunlar, Mevlâna'nın Mesnevîsi'nin girişinden alınmıştır.

Mecmuânın mensur kısımları Arapça Farsça kelime ve terkipler bakımından zenginken, şiir dilinde özellikle fiillerde sade sayılabilecek bir "Eski Anadolu Türkçesi" görülmektedir. Haşimî, genellikle redifli şiir yazmayı tercih etmiştir. Bunlar; iden gelsün,⁷⁰⁴ olmuşam,⁷⁰⁵ isteyen gelsün,⁷⁰⁶ ol yürü⁷⁰⁷ gibi Türkçe fiillerden müteşekkil rediflerdir. Aruz kalıplarından ise en sık kullanılan fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün kalıbıdır. Ayrıca mensur kısımlarda Arapça'dan olduğu gibi nakl edilen kısımlar da mevcuttur. Bunlar ekseriya ayetler ve hadislerdir. Bunları Arap harfleriyle olduğu gibi almaya çalıştık. Dil özelliklerini

⁷⁰⁴ v.61^a

⁷⁰⁵ v.61^a

⁷⁰⁶ v.64^a

⁷⁰⁷ v.61^b

yansıtmak bağlamında yazıları olduğu gibi aktarılmıştır. Hiçbir şekilde düzeltme yapmayıp, orijinal metne sadık kaldık. Aşağıda verdiğimiz şiirde geçen “çiger ve kepab” sözcüklerinde olduğu gibi.

Bak şu kaşa bak şu göze

Çiger kepâb oldu öze

Yağasız gömlekler bez

Felek biçer dimedim mi⁷⁰⁸.

Mecmuâ içerisinde manzum soru-cevap kısımları da yer almaktadır. Sinan Paşa imâmı Abdulhalîm’in manzum sualine karşılık Hâşimî yine manzum cevap vermiştir. Kalemî güçlü şeyhülislamların dahi manzum fetva verdiği vâkîdir. Hâşimî’nin böyle bir soruya manzume ile cevap vermesi hem ilminin hem de kaleminin kâmilliğine delâlettir.

Şiirlerin derkenarlarda verildiği kısımlarda genellikle içeriye mensur yazılar yazılmıştır. Bu yazılar; menkıbevi anekdotlar, herhangi bir konuda verilen bilgiler (Kadiriye tarikatının silsilesi gibi), yer yer Yunûs şiirleri şerhleri ve Mesnevî şerhleri gibi tasavvufî yönü ağır basan didaktik yazılardır.

---

⁷⁰⁸ A.K. v. 1^a nr.1 drt.2

SONUÇ

Tezimizin konusu, XVI. yüzyıl mutasavvuf şairlerinden Emir Osman Hâşimî'ye ait mecmuanın incelenmesidir. Mecmuâda hayatıyla ilgili bilgilere (bir şiir dışında) ulaşamadığımız Hâşimî'nin tanıtılması husûsu, bu tarz çalışmaların gerekliliğini bir daha ortaya koymaktadır.

Mecmuâ içerisindeki mahlassız şiirlerin büyük bir bölümü derkenelerde kayıtlıdır. Bu şiirler bir iki beyiti geçmeyen, kuvvetle muhtemel yarım bırakılmış şiirlerdir. Dini-tasavvufî şiir anlayışına bağlı kalanların kullandığı dil ve malzeme aynı olmakla birlikte terminolojisi, bağlı bulunulan tarikatta göre az da olsa farklılık arz edebilmektedir. Hâşimî'nin şiirlerinde Mansûr, Nesimî gibi şairlerin sesinin işitilebilmesi bu sebeptedir. Hâşimî şiirlerini Divan edebiyatı formunda yazmıştır. Ancak dil husûsunda bu gelenekten ayrılmıştır. O, daha sade bir dil kullanmayı tercih etmiştir. Hâşimî, iyi eğitim görmüş bir şahsiyettir, bu sebepten mülhem güçlü sayılabilecek bir şiir dili vardır. Fani dünyadan göçüp giden ademoğlunun geride bir mısraı dahi bırakması paydâr olabilmesi için kâfidir.

Yazma eserlerin eski yazıdan yeni yazıya aktarılması esasına dayalı bu tarz bilimsel çalışmaların kültür tarihi açısından da önemi büyüktür. Dönemine ait birçok bilgiyi ihtiva eden bu eserlerin çözümlenmesiyle zaman perdesi aralanır. Ayrıca kültürümüzün yapı taşları olan şairleri de yâd etmek bağlamında önemlidir. Özellikle klasik edebiyat an'anesinde şairin fatiha talebi yahud hatırlanmak arzusu eserin sonunda belirtilir. Hâşimî de bu geleneğe uymuş, dua ve temenni beyitleri yazmıştır. Birer beyit şeklinde art arda yazılan bu üç beyit ilgili duruma örnek teşkil etmektedir.

Bunı yazdum bî-vefâdur rüzigâr

Ben ölürsem kıla haşım yazıgâr⁷⁰⁹

Hayra yazsun şerrini anuñ kerâmen kâtibin

---

⁷⁰⁹ A.K s.60

*Kim duâ ile añarsa işbu haţır kâtibin*⁷¹⁰

Kâtibe her kim eylerse duâ

*İde mahşerde şefâ'at muştafa*⁷¹¹

Beyitlerden de anlaşılacağı üzere ölümsüz olmak isteyen ölümlü ölmeden önce bir nişan bırakmak arzusundadır. Böylece yüzyıllar sonra dahi hatırlanacak, dua ile anılacaktır. Aynı şekilde ona dua edene de yüzyıllar öncesinden o da dua etmiştir. Bu da Divan edebiyatı an'anesinin en güzel özelliklerindedir.

---

⁷¹⁰ A. K s.60

⁷¹¹ A.K. s.60

KAYNAKLAR

- Bursalı Mehmet Tâhir (2000) *Osmanlı Müellifleri*, Bizim Büro Basımevi Yayınları, Ankara. ss.188
- Bulan, A. (1993). *Hâşimî, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divânı'nın Tenkidli Metni*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, s.10
- Çetin, A. (1981). İstanbuldaki, Tekke, zâviye ve Hânkahlar Hakkında 1199 (1784) Tarihli Önemli Bir Vesika *Vakıflar Dergisi*, S.18 Başbakanlık Basımevi. Ankara. s.583-590
- İsen, M. vd. (2012) *Eski Türk Edebiyatı El Kitabı*. Grafiker Yayınları. Ankara
- İpekten, H. (2014). Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz. Dergâh Yayınları. İstanbul
- Karaca, O. S (1995). *Hâşimî Divanı (Hayatı, Sanatı, Eserleri ve Divanı'nın Karşılaştırmalı Metni)*, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, s.7
- Kınalı-zâde Hasan Çelebi. *Tezkiretüş-şuarâ I.II*. TTK. Basımevi. Ankara 1989
- Mahmut Cemaleddin El-Hulvî (2013). *Lemezât-ı Hulviyye*. Semerkand Yayınları. İstanbul. s.555-557
- Mehmet, S. (1329). *Divançe-i Hâşimi Emir Osman Efendi*. İstanbul
- Mengi, M (2010). *EskiTürk Edebiyatı Tarihi*. Akçağ. Ankara
- Tuman, Mehmen Nail (2001) *Tuhfe-i Nâilî –Divân Şâirlerinin Muhtasar Biyografileri II-* Bizim Büro Basımevi Yayınları, Ankara. s.1193
- Özkan, A. (2003). *Başlangıcından Cumhuriyete Türk Şiiri Antolojisi*. Boyut Dosya Yayınları. İstanbul
- Uzun, M. (2003) “Hâşimî Emîr Osman Efendi”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi*. C.16 s. 411-412 Ankara
- Yıldız, A. (2002). “Melâmi Bir Şair, Hâşimî Emir Osman”. *Ay Vakti Düşünce-Kültür ve Edebiyat Dergisi*. S.23 İstanbul

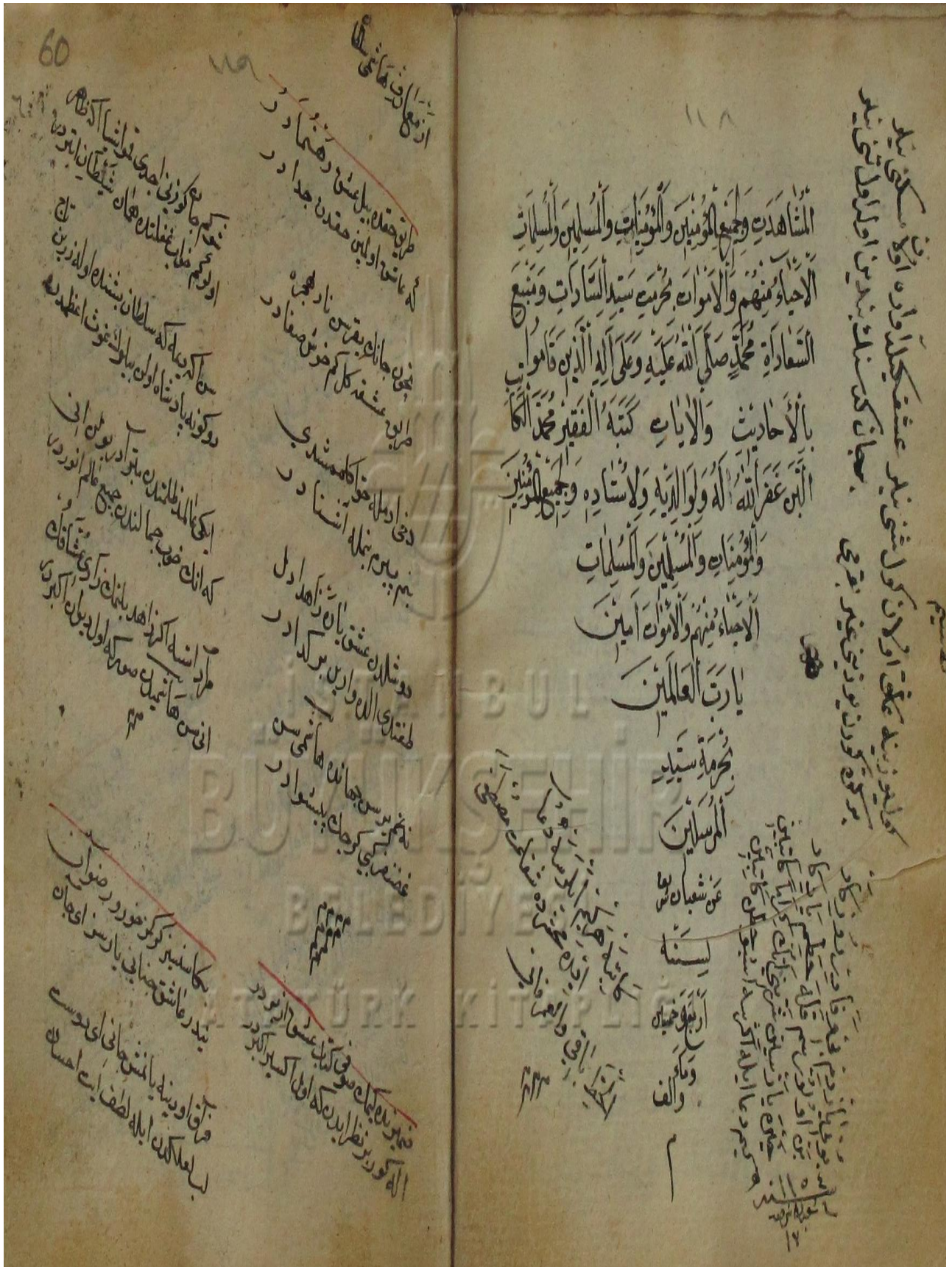

بو موجود انى براتمزدن اول قندى ايدى محمد عليه السلام
 جواب نهر بفرنگ بيورد ياركة اكان فى الغاما فوقه هواء
 وما تحته هواء (بمعنى ذات اوصافك مدفون اولندى
 وصفاتى دى علمك محزوندى بعلك كندى فضلندى ظهور
 نام ايله ظهوره ارادنى تعلق ايدى دى كندى نورندى
 ذات وصفاتى وافعالى مشاهده اولمغله قابل اينده ظن
 ايدى الكمشايح عظامه واولياى كرام حقيقت محمد بن
 لربيعى اول نورون نكتم رسول عليه الصلوة والسلام
 بيورد يكة (اول ما خلق الله نور واول ما خلق الله القلم و
 اول ما خلق الله روى واول ما خلق الله عقلى) وروى محمد
 عليه السلام خلق ابتدا كذا نكتم لسان قدرت ايله بالزاة
 نلوه اولينى واخرينى تعليم ايدى (وعلمنا ه من لدنا علما
 عنوانيله مبعوث قلدى وحقايق اشياكه صفات حقه
 ذات محمد ن صلى الله عليه وسلم (الله اى الاشياء كاه
 لى عليه ودعونك (ظهورينه اجابته روى محمد صلى الله عليه
 وسلم تعليم ايله وافعالن واسما سن بالذات تعليم عقله
 اعلام ايله ديكه وحد انبى اظهار اجون (وعلم آدم الا
 سماه كلها) اخباريله مشرف قلاى اول نور الك كندى
 اطرافدن كانه مخلوقاته ساطعه قلدى وزاتنه
 وصلت برهان لاصه قلدى بومعنايه اشارت حوجل وعلى
 بيورد يكة (وما ارسلناك شاهدا ومبشرا ونذيرا ودا
 عيا الى الله باذنه سراجا منيرا) وحقيقت محمد بن
 زاتنه وصفاتنه وكالا الهية سنة مظاهرا ولى اجون

هذه طريقت نامه

الشيخ العارفين وعمد الواصلين السيد عثمان افندى هاشمى
 قدس الله اسرار من طريق البراميه طريق حرم وى قصبه
 ناسم باشاده بكنى چشمه ده مدفون اليوم سنة وعشر
 فى شهر محرم الحرام سنة سبع وسبعين ومائة والف
 بسم الله الرحمن الرحيم
 الحمد لله لمن وجب معرفته وعلى عباده وشكره المدا
 نعم لنا بفضلها واحسانها من التوحيد بوحدانية
 زاتنا وصفاتنا وافعالنا الذى ثبت انه واحد بايانها
 وواحد بمصنوعاته وصلواته على بين نبوتنا بالقران
 العظيم ومعجزاته محمد صلى الله عليه وعلى اله واصحابه
 الذى قاموا بحق بعدلون بمشروعاتهم
 اى طالب حق عشق لريزل كاه ومنتهى اولك
 حوجل وعلى نك زات اقدر بو عالم ملكه ملكوة وجوده
 كلدن غيب الغيب عالمه كندى زات باكنى تماشا
 ايلر ايدى واول عالمه عامدر لى نكتم براغرابى رسول عليه
 اسلامه سؤال ايدى الله سبحانه ونعالى

Ek III Atatürk Kitaplığı O. E. 1300 numarada kayıtlı nüshanın 60a ve 60b sayfaları (62. Sayfa)

انك ابله اولوردولت آف بيان قبولر ايتن
حقه بلوار مغه غايت كرجله بالوار حق ايمش
بولوق دكل ايمش بلك بلك دكل ايمش بولوق
اولنا به كوكل ويرمك ديكينه بولانق ايمش
اولان عشقك برواندهسي اولورحقك دنلاندهسي
اهل عشقك سرفا بهسي عشق اودينه بانق ايمش
بولوردرحق بيلن غشيرسي بالان هاشمي
درويشلكدن مراد اولان كليتا بوق اولوق ايمش

هـ

شكرحقك كرمينه بن بنده بولدم ايمانف
حق نظرايتدي بك بن بنده بولدم ايمانف
حقك قوسين آچاره عالمه نورك صچاره
كفره بوق نذن قچاره بن بنده بولدم ايمانف
حق نظرايدك ليدن بكاطو بولو اولدم جهاننا
مظهر دوشده او سلطانن ايضا
حقك لطف ورحيمه حبيبك شفقتيله
اوليانك هميله ايضا
برادلمش اولدم باز اراده قالمدر ايمانف
هاشمي يه نه قيفو وار ايضا

هـ

اگر زاهد صور را يسك بيزه قدرن جو آبنی
حقيقت قدره ايرن اول آجا كوكل كنانف
باقه كوكل كنانف بنده جمال حق سيرايدس

صمك بزي وار اهلوز واصل ديلد اهلوز
حقدر بيزه ويرن سبق خان كوزن آج سنده بن
كوندن عيان ديلد حق بحرن اسرار اهلوز
حق وار لغندن وار عزم انگله در باز آرمز
اولدر بيزه ارکا نمز شمدي بز اول كار اهلوز
پير علي سلطان پير عزم محمد علي سر عزم
نور خدا در نور عزم اسرار انوار اهلوز
هاشمي شاه جهان قبا شني عمر ياست
بيزه در ايات قرآن بز واصل ديلد اهلوز

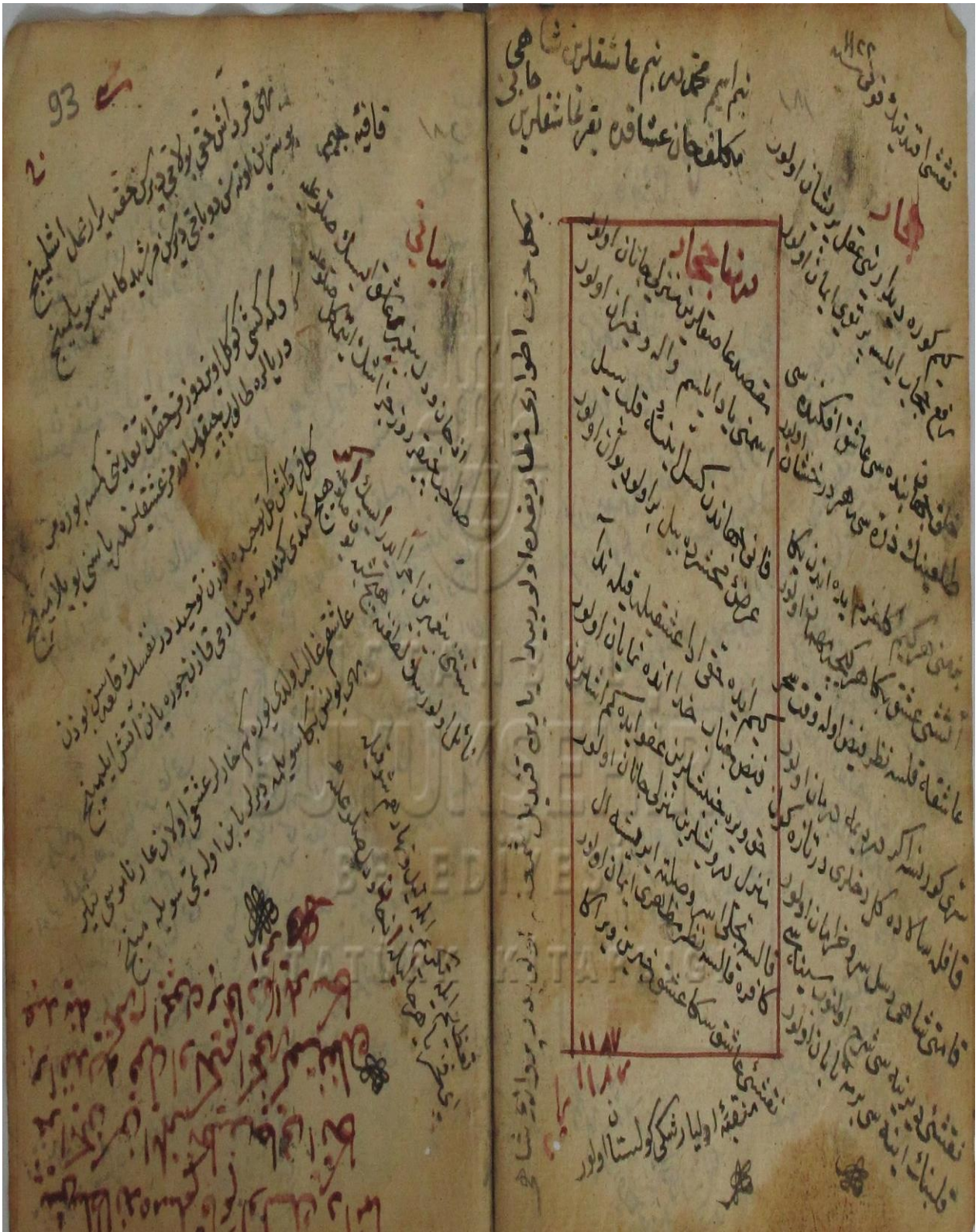
هـ

اي مسكين در دهند آدم سكا سنلك حجاب اوطن
سني سني صاند ونگ سكا برده نقاب اوطن
بوسن سني صاند ونگ بنم ديوكوند و كل
سنك بو بويله بلد يكك سكا حقدر عذاب اوطن
بچون سن سني بلز سين بيلنره اينانم سن
ابد اصلاح اولر سين جهلك سكا نذار اوطن
بلد بچني بلز سن بيوب حقه اينانم سن
اولور ايمانن كلر سن برك دار العقاب اوطن
هاشمي در حق علي اوقوفا غلمه بيلنم
كوكلدن اوقيان بيلور بوده بر كيزي بابوش

هـ

مقصود جهانن كلدن كشي ديك بلك ايمش
ر تبين بلكه سب اولنا سين بولوق ايمش

انك

Ek V Atatürk Kitaplığı O. E. 1300 numarada kayıtlı nüshanın 93a ve 93b sayfaları (95. Sayfa)

بار اولمش ساكز مشتاق قنده لعلك كيم بيور ه
 كيزله دن سن سنى كوكل ايجم بنه سان ابلدك
 هاشمى ايدر الهى ساكه شكرم بودر
 بزى بزى قور تاروين سر سبجان ابلدك

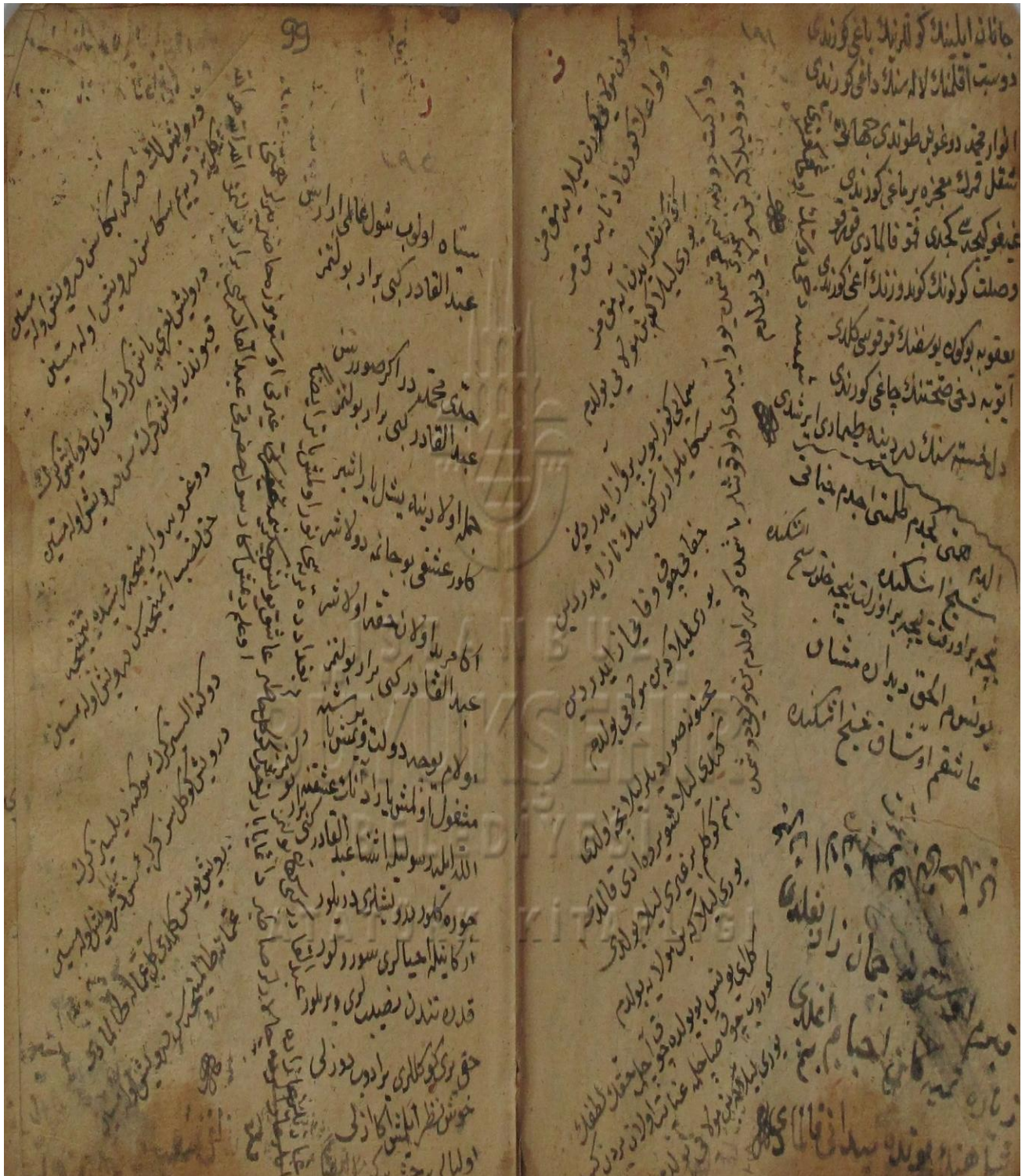
يوسف مصرى بوم دير سك اكر انسا باق
 جمله وار لقدن كوزار قيل جان ايجده جانه باق
 جاهلى صورت اولنر بلد بيلر آدمى
 عارف سر اولدك ايسه پرتوى سبجان باق
 عارفانه نظر قيل كيم بو سردن كچه سين
 حزينه وحق اير ايسه رحيم ايدر رحمان باق
 محو كر مطلق اولدكسه وار لغيك بولدى فنا
 كريفاء وحق اير رسه حكيم ايدن سلطان باق
 حقه واصل اولان عاشق بولده واصل اولد بيلر
 سنده واصل اولق ديلرسك بولده بر كاهه باق

بيوم سلطان اوليا مرشد سن قطب عالمسين
 درت سنك در مان سنك
 سنين اصل معدن كان سنين طلوع كوزن مكان
 امرنك در دور جهان
 قولر بنده هت كرك امرك ايله دونن فللك
 سكا حذمتكار در ملك
 كوستر حقل ابا ننى عبان قيل پستاننى

ايج كوكلر مراننى
 ايفضا
 هاشمى سنسین جانی كوكلده دین ایمانی
 بر زتره جدا بوق كمانی
 ايفضا

باشدن ایاغنه یاره ایم قغی درد بجه اغلا باله
 در نلی اوغش بی چارید
 ندر خیر مدن الورم وار نه هالمه خالداشم وار
 ندر دیلدن بیلورم وار
 بریکار فرقت عیدی بریکار فرقت حسرت
 بریکار دوستک حسرت
 نه بلور کجک قولویرنه آنده درد لوسیم
 نه بلور اولوم بیر
 هاشمى در نلی اولدور نه بلور حقه قول اولدم
 نه بلور یاندر کول اولدم
 ايفضا

کچشم زوق ریادن عشقلمه یار اولوشتم
 عشقی فر ایدوب جهانده فقیریم یار اولوشتم
 ايجه لی عشقک شرانک اول صفتلر شاهک
 اینیلوب غمات میندن مست دیدار اولوشتم
 کیمشم عشقنه آنک بن ملامت شالی
 مدح وزهدن فارغی نام و بی عار اولوشتم
 همت بیر غضنفر ایدوب الدین وار لغم
 نور حقل مظهری بم صاحب اسرار اولوشتم

Ek VII Atatürk Kitaplığı O. E. 1300 numarada kayıtlı nüshanın 99a ve 99b sayfaları (101. Sayfa)

هو حسندر همه صاحب لو ادر سو دیکم
 سید یار و شاهی ده مرتضی ده ۷ هجری
 مردهی صاحب حضرت علی رحم الله وجهه و امامه آل عباد سو دیکم
 ورضی الله عنهما

باب شهر علومك ربانی موز و دوران سبحانی
 افت باب خیر طغیان رؤیت بوج قلعه ایمان
 دفتر مدح هل اتی در اندک کتک وصفی لا فتی در اندک
 حیدر اولدر که اگا اجدی نبی سفره و چون لحن کجی
 مصطفی بی نظر بر اهل فنون اولدی موسی بی تکم هارون
 کوشر علم و فضله ساقیدر اثر علم انکله با فیدر
 اول که چشمه و ولایتدر سرور زمره و خلافتدر
 انت منی اگا اشارتدر انا منک بحب بشارتدر
 سید مندا اخوت اودر و اضع سفره رفوت اودر
 حمدی کرم رضی بی قنبر اولدی بکدر اندنکه خلفه سر اولدی

ه

طریق قادریتک کول اصولی شرط و اقعده سی بیان اولنور

- ۱ مانی اول نفس اماره اسم کلما و توحید
- ۲ فرزی ثانی نفس لوامه اسم جلال
- ۳ صارا ثالث نفس مله اسم هو
- ۴ بند رابع نفس مطمئنه اسم حق
- ۵ بیاض خامس نفس راضیه اسم حی
- ۶ سیاه سادس نفس غضبه اسم قهر
- ۷ بنبد سابع نفس صافیه اسم قهار

نظیر العار
 درین شرح
 اسم ازین
 بنظر سرف
 استو کلمه
 در لری

ها شمیم هم فقیر در مجاد رسو دیکم
 ال اولاد محمد مصطفی در سو دیکم
 چاریار پاک کوهرا اصبهات مؤمنین
 صفه و اصحاب یاران وفادرسو دیکم
 حضرت شاه ولایت شیر شیرجان
 پیر اذ در فقه سلمان صفادرسو دیکم
 زید قاسم ابن عباس و بس جعفر ارفی
 سراسر اساطیر مظهر رفو وفادرسو دیکم
 سید السادات ابن العابدین ابن شهید
 کربلا و مظهر جور جفا در سو دیکم
 اول امام اولیا توفیق علمک با ارفی
 اول کریو ابن الکریم صاحب عطا در سو دیکم
 اولینک ایزدک مظهر اول اول سید
 جعفر الصادق ولی اولیا در سو دیکم
 کاظم الغیظ هادی ابن مفل اهل یقین
 موسی و کاظم امام الاقبادرسو دیکم
 کاف تونک صبغی اول قیاده ارباب دین
 کاشف سر علی عین الرضا در سو دیکم
 منبع لجر مرشد الحق اول ابن الامام
 کیم محمد مستقیدر مقتدر سو دیکم
 فضل جفند ندر نصیدر هم علیدر هم ولی
 علم عرفان صبغی عین حیا در سو دیکم
 ملک و باطن شاهیدر هم عسکری اهل فنا

Ek IX Atatürk Kitaplığı O. E. 1300 numarada kayıtlı nüshanın 118a ve 118b sayfaları
(120./son Sayfa)

محمد رسول الله بدمك بواسمك صاحبى الله سبحانه
 ونعالى حضرتك سوکلی سیدر آورده سبز و محبت ایدم
 ایلده و ایمان کتورده و دعا ایلدکده یارب بنی بواسمک
 صاحبک زماندا ایرشدر تا که اول سلطان ف
 کورم و مبارک جمالنی مشاهده ایدم الله سبحانه و تعالی
 لی حضرتلری بر مفارده ده بنی حفظ ایلدی و بکاء و بر
 دی احسان ایلدی الحمد لله کلام مبارک جمالک
 کوردم دیدی ایلدی اول سلطانک محبتی باعث نجات
 دنیا و آخرتدر الله سبحانه و تعالی نیک فضل احسانیه
 اول سلطانک امتی ایلدی ایسه بینه کمال کرمدن
 توفیق و هدایت و لطف و عنایت ایلده حضرت غایبده
 رضی الله عنهما حضرتدن روایت اولنور حضرت پیغمبر صلی
 الله تعالی علیه و سلم حضرتده جبرائیل علیه السلام هدایت
 و جبرائیلده تکرر تعالی دن بیورر که صفالده اولان
 آق بنم نورمدر هر کیمکه صفال و سلاج اغرتسه
 توحید ایچنده یعنی مسل ایمان اولدی بغی خالد بن اول
 قولدن او تا شبرم و حجاب ایدر فرزیرا که کیم حرم
 روایت قلدیلر که محمد الله بن مبارکدن بر قولی وار
 ایدی زیاده فقیر ایدی محمد الله بن مبارک فقر
 ندن اول قولنه ایتدی فقیر اولدم باشن یوغیل
 و اسبابک کی کل و راین سنی صتاین دیدی اول
 قول ایتدی بینه اوله دیوب باشن یودی طونک
 کیدی و الا باشین طر ار کن کور دیکر برینجه صاحبی

آغرمشدا اغلدی ایتدی که قره صاحبم آغردی صاظمکده
 ن قور تولدم دیدی تکرر تعالی جبرائیلی حضرت پیغمبر
 کوندردی ایتدی دیکل محمد الله اول قره شی آزاد
 ایلسین زیرا صاحبی آقدر دیدی کلندیک ایلدی
 زهی لطف و کرم اول باد شاهر باد شاهنه کیم بر
 مخلوق آنک قولغندک صاحبن آغرده صاطلا غی روا
 کورمدی آزاد ایلدی دیدی دیوبوردی بر قولک
 صاحبن و صفالین آنک قولغندک و توحیدنک اغرتسه
 اوله اکاعذاب ایلکده روا کوررمی بلکه رحمت
 و عنایت قلوب او چاقده دیر این روزی قیلور

ÖZGEÇMİŞ

Zeliha Açar 25 Nisan 1991 yılında Şanlıurfa'nın Birecik ilçesinde doğdu. İlk ve orta öğretimini burada bitirdi. Lise öğrenimini Gaziantep'in Nizip ilçesinde aldı. Yahta Altınbaş Lisesi'nden 2009'da mezun oldu. Zeliha Açar 2010'da Gaziantep Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde üniversite eğitimine başladı, 2014'te mezun oldu. Aynı yıl Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalında yüksek lisans için hak kazandı.

RESUME

Name Zeliha last name Açar date of birth: 25.04.1991 birth of place: Birecik/Şanlıurfa Zeliha has graduated from primary school and secondary school in county Birecik of Şanlıurfa city. Zeliha has graduated from high school which named Yahya Altınbaş in county Nizip of Gaziantep city. Zeliha has won university entrance examination ahududu section Turkish language and letters at faculty science and arts in 2010 and has graduted in 2014. Zeliha has son postgraduate at Gaziantep University social science institution which section Turksh Language and Letters in 2014